

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

طراحی نشانه و تصویر

رشته فتو – گرافیک

شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش

پایه یازدهم دوره دوم متوسطه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: طراحی نشانه و تصویر - ۲۱۱۵۹۳
پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: خدیجه بختیاری، فرزاد ادیبی، ماندانا منوچهری، محمد محمدی و مریم کهوند (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
مدیریت آماده‌سازی هنری: حسین ابراهیمی‌گلباغی و مجید کاظمی (پودمان اول)، مریم کهوند (پودمان دوم)، محمد محمدی،
شناسه افزوده آماده‌سازی: مریم کهوند و زنده‌یاد مسعود سپهر (پودمان سوم)، ماندانا منوچهری و مسعود نجابتی (پودمان چهارم)،
مدیریت آماده‌سازی هنری: مریم کهوند (پودمان پنجم) (اعضای گروه تألیف)
شناسه افزوده آماده‌سازی: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
آحمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - جواد صفری (مدیر هنری) - حسین ابراهیمی‌گلباغی (طراح جلد) -
سارا ساعدی‌نژاد (صفحه‌آرا) - زهره برهانی زرنندی، سیدکیوان حسینی، یوسف گلی، فریبا سیر و زهرا لونی (امور
آماده‌سازی)
نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وب‌گاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران-کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج-خیابان ۶۱ (دارو پخش)
تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ اول ۱۴۰۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ملت شریف ما اگر در این انقلاب بخواهد پیروز شود باید دست از آستین برآرد و به کار بپردازد. از متن دانشگاه‌ها تا بازارها و کارخانه‌ها و مزارع و باغستان‌ها تا آنجا که خودکفا شود و روی پای خود بایستد.

امام خمینی «قَدَسَ سِرَّةُ»

پودمان ۱: بازپردازی تصویر ۱

■ واحد یادگیری ۱: ایده پردازی تصویری ۲

■ واحد یادگیری ۲: تصویرسازی با عکس (فتوکولاژ) ۳۴

پودمان ۲: طراحی نشانه ۶۳

■ واحد یادگیری ۱: اجرای نشانه انتزاعی ۶۴

■ واحد یادگیری ۲: اجرای نشانه تصویرنما ۸۵

پودمان ۳: اجرای علائم راهنمای تصویری ۱۰۱

■ واحد یادگیری ۱: ساده سازی تصویر ۱۰۲

■ واحد یادگیری ۲: اجرای پیکتوگرام ۱۲۰

پودمان ۴: نشانه نوشتاری ۱۳۷

■ واحد یادگیری ۱: اجرای نشانه نوشته تایپی ۱۳۸

■ واحد یادگیری ۲: اجرای نشانه نوشته دست نویس ۱۶۴

پودمان ۵: اجرای هویت بصری سازمانی ۱۸۷

■ واحد یادگیری ۱: طراحی اوراق سازمانی ۱۸۸

■ واحد یادگیری ۲: طراحی اقلام سازمانی ۲۰۴

فهرست منابع ۲۱۲

شرایط در حال تغییر دنیای کار در مشاغل گوناگون، توسعه فناوری‌ها و تحقق توسعه پایدار، ما را بر آن داشت تا برنامه‌های درسی و محتوای کتاب‌های درسی را در ادامه تغییرات پایه‌های قبلی براساس نتایج ارزشیابی از رشته، بازطراحی و تألیف کنیم. مهم‌ترین تغییر در کتاب‌ها، آموزش و ارزشیابی مبتنی بر شایستگی است. شایستگی، توانایی انجام کار واقعی به‌طور استاندارد و درست تعریف شده است. توانایی شامل دانش، مهارت و نگرش می‌شود. در رشته تحصیلی - حرفه‌ای شما، چهار دسته شایستگی در نظر گرفته است:

شایستگی‌های فنی برای جذب در بازار کار مانند توانایی طراحی و اجرای نشانه و علائم راهنمای تصویری
شایستگی‌های غیر فنی برای پیشرفت و موفقیت در آینده مانند نوآوری و مصرف بهینه
شایستگی‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات مانند کار با نرم‌افزارهای تصویری
شایستگی‌های مربوط به یادگیری مادام‌العمر مانند تصویرپردازی

بر این اساس دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش مبتنی بر اسناد بالادستی و با مشارکت متخصصان برنامه‌ریزی درسی فنی و حرفه‌ای و خبرگان دنیای کار مجموعه اسناد برنامه درسی رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای را تدوین نموده‌اند که مرجع اصلی و راهنمای تألیف کتاب‌های درسی هر رشته است.

این کتاب سومین کتاب کارگاهی است که ویژه رشته فتو- گرافیک تألیف شده است و شما در طول دوره سه‌ساله، شش کتاب کارگاهی و با شایستگی‌های متفاوت را آموزش خواهید دید. کسب شایستگی‌های این کتاب برای موفقیت در شغل و حرفه برای آینده بسیار ضروری است. هنرجویان عزیز سعی کنید؛ تمام شایستگی‌های آموزش داده شده در این کتاب را کسب و در فرایند ارزشیابی به اثبات رسانید.

کتاب درسی طراحی نشانه و تصویر شامل پنج پودمان است و هر پودمان دارای دو واحد یادگیری است و هر واحد یادگیری از چند مرحله کاری تشکیل شده است. شما هنرجویان عزیز پس از یادگیری هر پودمان می‌توانید شایستگی‌های مربوط به آن را کسب نمایید. هنرآموز محترم شما برای هر پودمان یک نمره در سامانه ثبت نمرات، منظور می‌کند و نمره قبولی در هر پودمان حداقل ۱۲ است.

همچنین علاوه بر کتاب درسی شما امکان استفاده از سایر اجزای بسته آموزشی که برای شما طراحی و تألیف شده است، وجود دارد. یکی از این اجزای بسته آموزشی کتاب همراه هنرجو می‌باشد که برای انجام فعالیت‌های موجود در کتاب درسی باید استفاده نمایید. کتاب همراه خود را می‌توانید هنگام آزمون و فرایند ارزشیابی نیز همراه داشته باشید. سایر اجزای بسته آموزشی دیگری نیز برای شما در نظر گرفته شده است که با مراجعه به وبگاه رشته خود با نشانی www.oerp.ir می‌توانید از عناوین آن مطلع شوید.

فعالیت‌های یادگیری در ارتباط با شایستگی‌های غیرفنی از جمله مدیریت منابع، اخلاق حرفه‌ای، حفاظت از محیط زیست و شایستگی‌های یادگیری مادام‌العمر و فناوری اطلاعات و ارتباطات همراه با شایستگی‌های فنی طراحی و در کتاب درسی و بسته آموزشی ارائه شده است. شما هنرجویان عزیز کوشش نمایید این شایستگی‌ها را در کنار شایستگی‌های فنی آموزش ببینید، تجربه کنید و آنها را در انجام فعالیت‌های یادگیری به کار گیرید.

رعایت نکات ایمنی، بهداشتی و حفاظتی از اصول انجام کار است لذا توصیه‌های هنرآموز محترمتان در خصوص رعایت مواردی که در کتاب آمده است را در انجام کارها جدی بگیرید.

امیدواریم با تلاش و کوشش شما هنرجویان عزیز و هدایت هنرآموزان گرامی، گام‌های مؤثری در جهت سربلندی و استقلال کشور و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی و تربیت مؤثر و شایسته جوانان برومند میهن اسلامی برداشته شود.

در راستای تحقق اهداف سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران و نیازهای متغیر دنیای کار و مشاغل، برنامه درسی رشته فتو - گرافیک و طراحی و بر اساس ارزشیابی انجام شده، محتوای آموزشی جدید تألیف شد. کتاب حاضر از مجموعه کتاب‌های کارگاهی می‌باشد که برای سال یازدهم تدوین و تألیف شده است. این کتاب دارای ۵ پودمان است که هر پودمان از ۲ واحد یادگیری تشکیل شده است. همچنین ارزشیابی مبتنی بر شایستگی از ویژگی‌های این کتاب می‌باشد که در پایان هر پودمان شیوه ارزشیابی آورده شده است.

هنرآموزان گرامی می‌بایست برای هر پودمان یک نمره در سامانه ثبت نمرات برای هر هنرجو ثبت کنند. نمره هر پودمان از دو بخش تشکیل می‌شود: ارزشیابی پایانی در هر پودمان و ارزشیابی مستمر برای هر یک از پودمان‌ها. از ویژگی‌های دیگر این کتاب طراحی فعالیت‌های یادگیری ساخت‌یافته در ارتباط با شایستگی‌های فنی و غیرفنی از جمله مدیریت منابع، اخلاق حرفه‌ای و مباحث زیست محیطی است. این کتاب جزئی از بسته آموزشی تدارک دیده شده برای هنرجویان است که لازم است از سایر اجزای بسته آموزشی مانند کتاب همراه هنرجو، نرم‌افزار و فیلم آموزشی (رمزیننه‌های سریع پاسخ ابتدای هر پودمان) در فرایند یادگیری استفاده شود. کتاب همراه هنرجو در هنگام یادگیری، ارزشیابی و انجام کار واقعی، مورد استفاده قرار می‌گیرد. شما می‌توانید برای آشنایی بیشتر با اجزای بسته یادگیری، روش‌های تدریس کتاب، شیوه ارزشیابی مبتنی بر شایستگی، مشکلات رایج در یادگیری محتوای کتاب، بودجه‌بندی زمانی، نکات آموزشی شایستگی‌های غیرفنی، آموزش ایمنی و بهداشت به کتاب راهنمای هنرآموز این درس مراجعه کنید.

عنوان پودمان‌های کتاب عبارت است از:

پودمان اول: با عنوان «بازپردازی تصویر»، در واحد یادگیری ۱ به ایده‌پردازی تصویر، در واحد یادگیری ۲ به تصویرسازی با عکس پرداخته شده است.

پودمان دوم: با عنوان «طراحی نشانه»، در واحد یادگیری ۱ به اجرای نشانه انتزاعی، در واحد یادگیری ۲ به اجرای نشانه تصویرنما پرداخته شده است.

پودمان سوم: با عنوان «اجرای علائم راهنمای تصویری»، در واحد یادگیری ۱ به ساده‌سازی تصویر، در واحد یادگیری ۲ به اجرای پیکتوگرام پرداخته شده است.

پودمان چهارم: با عنوان «نشانه‌نوشتاری»، در واحد یادگیری ۱ به اجرای نشانه نوشته تایپی، در واحد یادگیری ۲ به اجرای نشانه‌نوشته دست‌نویس پرداخته شده است.

پودمان پنجم: با عنوان «اجرای هویت بصری سازمانی»، در واحد یادگیری ۱ به طراحی اوراق سازمانی، در واحد یادگیری ۲ به طراحی و اجرای اقلام سازمانی پرداخته شده است.

امید است که با تلاش و کوشش شما همکاران گرامی اهداف پیش‌بینی شده برای این درس، محقق گردد.

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش

پودمان اوّل

بازپردازی تصویر

در این پودمان هنرجویان «شایستگی بازپردازی تصویری» را کسب می کنند. بازپردازی تصویری فرایندی است که در آن هنرجویان با استفادهٔ خلاقانه از تصویر (عکس، نوشتار، نقاشی، چاپ، یا هر عنصر تصویری دیگر) به روش برش، ترکیب، جابه جایی، تغییر و سازماندهی آنها تصاویری جدید با معنا و بیان جدیدی به وجود می آورند. دو روش بازپردازی تصویری در این پودمان آموزش داده می شود: تصویرپردازی و فتومونتاز.

واحد یادگیری ۱

ایده پردازی تصویری

آیا تا کنون پی برده اید

- روش های گوناگونی برای ایده پردازی تصویر وجود دارد؟
- ایده های تصویری نو حاصل ترکیبی جدید از تصاویر است؟

استاندارد عملکرد

- ایده پردازی برای انتقال یک پیام مشخص در قالب یک ایده تصویری براساس سفارش مشتری زیر نظر طراح ارشد.

ایده‌پردازی تصویری

به این آثار (تصاویر ۱ تا ۶) با دقت نگاه کنید:
در هر کدام از این آثار چه تصاویری استفاده شده است؟ چه اندیشه و ایده‌ای باعث شکل‌گیری آنها شده است؟
هنرمند چگونه و با چه هدفی این آثار را خلق کرده است؟

تصویر ۳

تصویر ۲

تصویر ۱

تصویر ۶

تصویر ۵

تصویر ۴

به نشانه تصویر ۷ توجه کنید:
چه عناصری در آن می‌بینید؟ اجزای تشکیل‌دهنده آن را نام ببرید.
آیا می‌توانید بگویید طراح با خلق این ترکیب تصویری به چه موضوعی اشاره می‌کند؟

تصویر ۷

به عناصری که در این نشانه مورد استفاده قرار گرفته است (تصاویر ۸ تا ۱۰) توجه کنید:

تصویر ۱۰

تصویر ۹

تصویر ۸

نقش مایه گل (تذهیب) استفاده از فرم گل‌های سنتی، که در تذهیب ایرانی کاربرد دارد (گل‌های ختایی و اسلیمی) به شکلی بسیار خلاصه و ساده.	نصف کره زمین استفاده از نصف کره زمین به گونه‌ای بسیار ساده و نمادین و به صورت آیکن (نقشک).	کره زمین اقتباس از این آیکن (نقشک) که به صورت نمادین از کره زمین مورد استفاده قرار می‌گیرد.
---	---	--

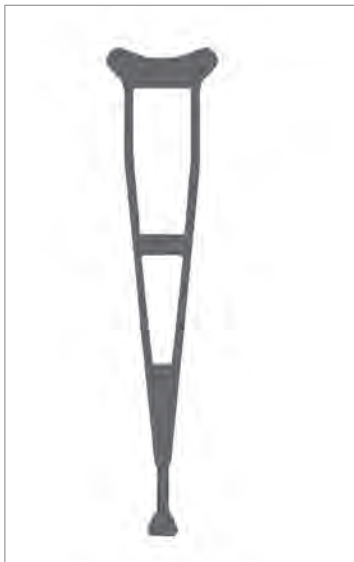
تصویر شماره ۷ نشانه شهرداری اصفهان است. طراح با استفاده از عناصر نمادین کره زمین و نقش مایه اسلیمی، جمله (ضرب المثل) معروف «اصفهان، نصف جهان» را با ساده‌ترین اشکال ممکن به یک نشانه تصویری تبدیل کرده است و همچنین هویت، تاریخ و اصالت یک شهر را از طریق آن به صورتی گویا یادآوری کرده است.

به تصویر ۱۱ نگاه کنید:
چه می‌بینید؟ اجزای تشکیل‌دهنده آن را نام ببرید.
طراح با استفاده از چه عناصر و نمادهایی این تصویر را خلق کرده است؟
به دنبال چه معنا و مفهومی بوده و برای انتقال پیام خود چگونه عمل کرده است؟

تصویر ۱۱

همان‌طور که در این اثر مشاهده می‌کنید اجزای تشکیل‌دهنده آن عصای توان‌جویان و یک اسلحه است. با استفاده از دو تصویر مختلف تصویرهای ۱۲ و ۱۳ و ترکیب آنها، این پوستر خلق شده است. با ترکیب این دو تصویر مشاهده می‌کنیم که طراح تلاش کرده است که به‌شکلی کنایه‌آمیز و خلاقانه، جنگ را نكوهش کند و آسیب‌های آن را به تصویر بکشد.

تصویر ۱۳

تصویر ۱۲

طراح این اثر با زبانی ساده و قابل فهم برای همه مردم دنیا به یک مفهوم مهم اجتماعی مانند جنگ پرداخته است و به دنبال این هدف بوده که، به شکلی گویا، همگان را به این مسئله آگاه کند که جنگ و استفاده از سلاح می تواند پیامدهایی چون جراحت و آسیب های جبران ناپذیر انسانی داشته باشد از طریق این ایده ابعاد فاجعه آمیز جنگ به گونه ای سریع و اثرگذار در ذهن مخاطبین نقش می بندد.

پنج نمونه اثر طراحی گرافیک گوناگون بیاید که ایده های آن براساس تصاویر ایجاد شده باشد. درباره این آثار با هم کلاسی های خود گفت و گو کنید و چگونگی شکل گیری ایده های هر کدام را توصیف کنید.

فعالیت
کارگاهی

هر تصویر یک فکر پنهان دارد

همان گونه که دیدیم یک اثر گرافیکی فقط ترکیب شکل ها و یا رنگ ها نیست. بسیاری از آثار گرافیکی نتیجه یک ایده هستند، یا به عبارتی: ایده فکر یا سخنی مشخص است که با استفاده از تصاویر بیان شده است.

■ **هیچ اثر موفقی تصادفی نیست:** در آثار گوناگون می بینیم که هر جزئی از تصویر دلایل خاص خود را دارد. هیچ خط، فرم و یا رنگی بی هدف انتخاب نمی شود. اگر اجزای یک اثر را از هم جدا کنیم، متوجه می شویم که هر کدام معنای خاصی دارند.

■ **ایده یعنی رابطه هوشمندانه بین اجزا:** هر تصویر به تنهایی یک معنا دارد، اما وقتی کنار تصویر دیگری قرار می گیرد یک مفهوم تازه ساخته می شود. ایده یعنی ایجاد ارتباط جدید بین تصاویر گوناگون.

■ **قبل از طراحی باید فکر کرد، طراحی فقط اجرا نیست:** تحلیل موضوع، انتخاب عناصر مناسب، پیدا کردن ارتباط مفهومی بین تضادها، مفاهیم و شکل های مختلف همه قبل از شروع طراحی اتفاق می افتد.

■ **زیبایی کافی نیست:** یک اثر ممکن است زیبا باشد، اما اگر در آن ایده مشخصی نباشد، ماندگار نمی شود (تصاویر ۱۴ تا ۱۷).

تصویر ۱۵

تصویر ۱۴

تصویر ۱۷

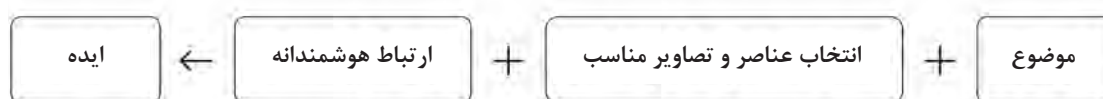
تصویر ۱۶

با نگاه کردن به هریک از آثار تصویرپردازانه در طراحی گرافیک می‌توان پرسش‌های زیر را مطرح کرد.
■ موضوع اثر چیست؟

■ از چه عناصر تصویری برای بیان آن موضوع استفاده شده است؟

■ اگر هریک از عناصر تصویری و اجزای آن حذف شود، آیا معنا و پیام اثر تغییری می‌کند؟
با پاسخ دادن به این پرسش‌ها می‌توان به ایده اصلی اثر پی برد.

ساختار یک اثر ایده‌محور را می‌توان به صورت یک نمودار ترسیم کرد (نمودار ۱):

نمودار ۱

اکنون یک نمونه تصویری از ایده پردازی را بررسی می کنیم (نمودار ۲ و تصویر ۱۸).

ایده	ارتباط هوشمندانه	انتخاب عناصر و تصاویر مناسب	موضوع
	تغییرات لازم برای نزدیک شدن فرم و حالت تصویر به همدیگر تلفیق دقیق تصاویر. ایجاد تعادل در رنگ‌ها. انتخاب شعار خوب و مرتبط و قابل فهم و همچنین چیدمان مناسب آن با تصویر نهایی.	 	متوقف کردن کار کودکان انتقاد از کار کردن کودکان قابل درک بودن موضوع و مفهوم

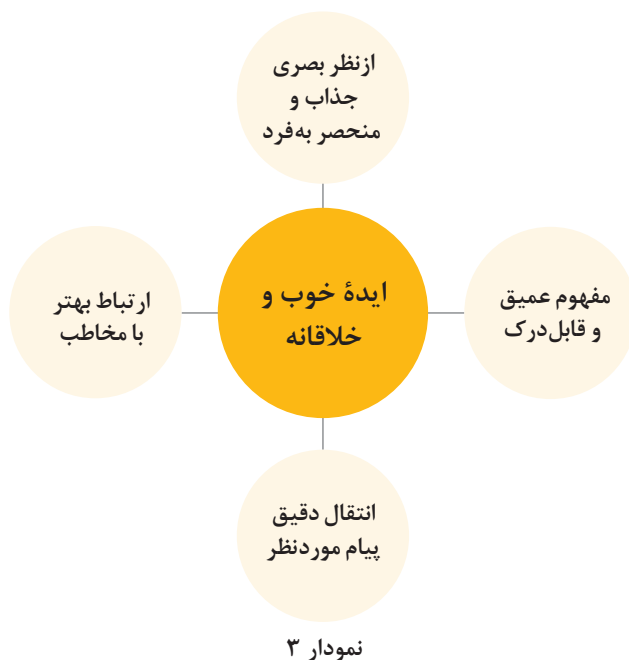
نمودار ۲

تصویر ۱۸

چرا ایده پردازی مهم است؟

بدون ایده پردازی، آثار طراحی گرافیک ممکن است کلیشه‌ای، نامفهوم، یا غیرجذاب باشند. در مقابل، یک ایده خوب و خلاقانه می‌تواند ارتباط بهتری با مخاطب برقرار کند، مفهومی عمیق و قابل درک ارائه دهد، از نظر بصری جذاب و منحصر به فرد باشد و در نهایت حس و پیام مورد نظر را به درستی منتقل کند (نمودار ۳).

در بیشتر مواقع ایده پردازی از مهارت‌های اجرایی مهم‌تر است. ایده پردازی در گرافیک، از محتوا و اطلاعاتی به دست می‌آید که درون موضوع مورد نظر ما وجود دارد. طراح گرافیک باید درباره محتوا و پیام و مخاطب با مشتری گفت‌وگو کند و به دقت و با تمرکز زیاد از جنبه‌های گوناگون در مورد آن به مطالعه، جست‌وجو و تحقیق بپردازد تا بتواند به یک ایده خاص و منحصر به فرد دست یابد. جمع‌آوری اطلاعات و جست‌وجوهای ما در مورد ایده باید وسیع و متنوع باشد، زیرا با ترکیب کردن و در کنار هم قرار دادن نتایج این جست‌وجوها است که می‌توان به یک ایده تازه و جدید رسید.

ایده پردازی درست مانند استخراج از یک معدن است، باید با صبر و لایه به لایه پیش برویم تا به عمق برسیم و آن ایده درخشانی که همه نیازهای یک اثر گرافیکی در درون آن وجود دارد را کشف و استخراج کنیم.

چه تعاریف دیگری از ایده پردازی به ذهن شما می‌رسد؟ درباره آن در کارگاه با یکدیگر گفت‌وگو کنید.

آیا ایده پردازی فقط در حوزه طراحی گرافیک و خلق آثار تصویری وجود دارد؟ در مورد ایده پردازی در سایر فعالیت‌ها و مشاغل جست‌وجو کنید و نتایج حاصل از تلاش خود را در کارگاه به اشتراک بگذارید.

نکته

گفت‌وگو کنید

تکلیف یادگیری

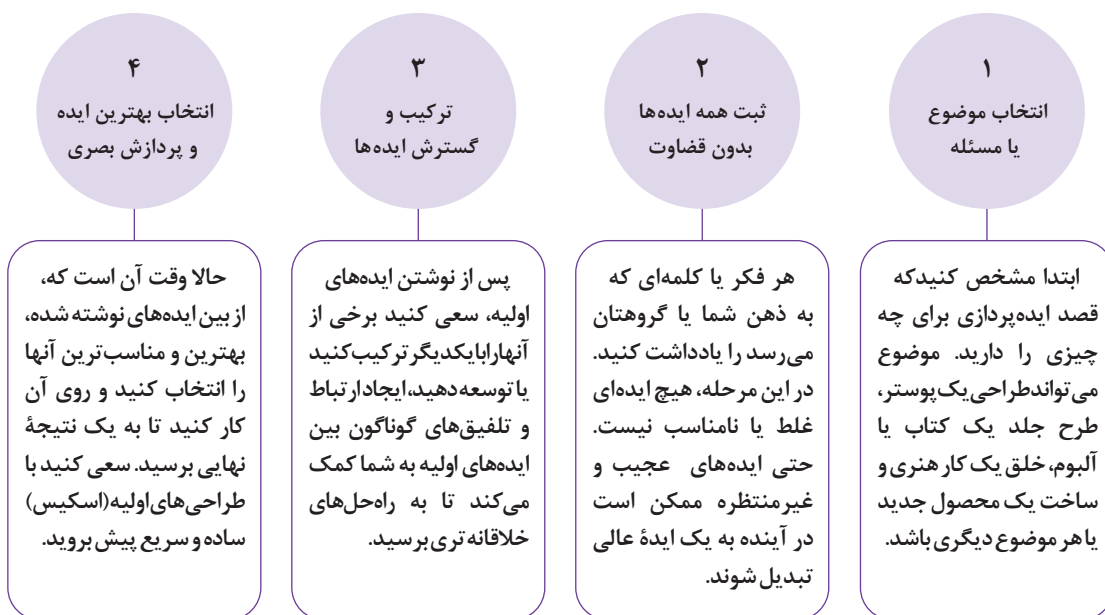

هنرآموز یا یکی از هنرجویان (که بتواند واضح و سریع بنویسد) موضوع موردنظر را بر روی تابلوی (تخته) کلاس یادداشت کند؛ سپس کلمه یا کلماتی که در مورد آن موضوع به ذهنتان می‌رسد را به نوبت بگویید تا در اطراف کلمه اصلی یادداشت کند. این یک کار گروهی است و لازم است همه هنرجویان کلاس در آن مشارکت کنند و روند فکر کردن به موضوع را سرعت ببخشند (نمودار ۴) و بدون محدودیت یا قضاوت، در مورد موضوع، هر کلمه‌ای که به ذهنتان می‌رسد را مطرح کنند.

هدف این است که فضایی ایجاد شود که، بدون نگرانی از اشتباه، آنچه به ذهن خطور می‌کند مطرح شود، حتی اگر ارتباط کمی با موضوع داشته باشد.

مراحل انجام بارش فکری

بارش فکری شامل انتخاب موضوع یا مسئله، ثبت همه ایده‌ها بدون قضاوت، ترکیب و گسترش ایده‌ها و انتخاب بهترین ایده و پردازش بصری می‌باشد (نمودار ۵).

نمودار ۵

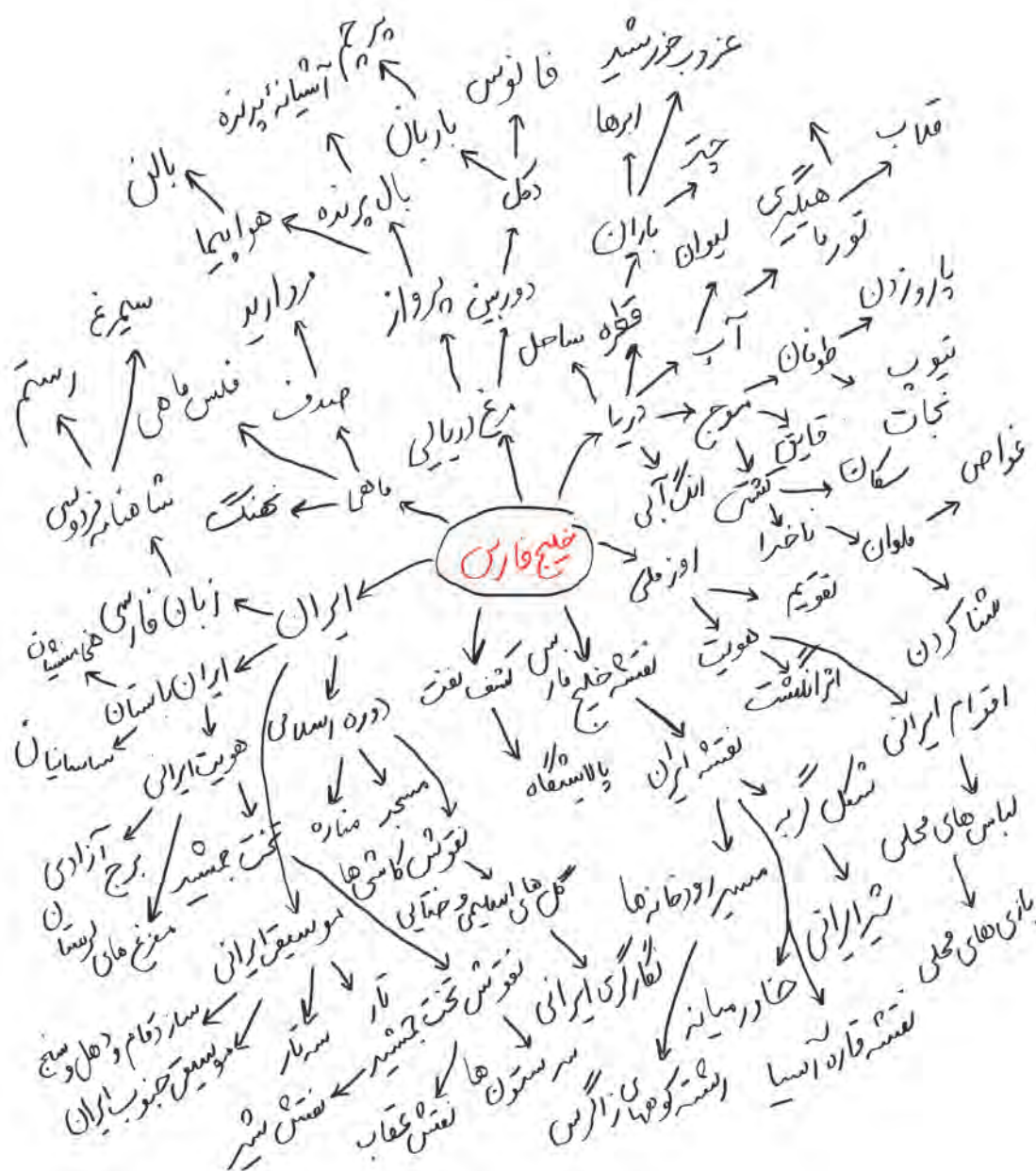
توجه کنید که در روش رسیدن به ایده، با استفاده از بارش فکری، هیچ نوع نگاهی و هیچ کلمه‌ای، در راستای موضوع، بد یا نادرست تلقی نمی‌شود. مهم این است که، از جوانب مختلف و از طریق اندیشه افراد مختلف، انبوهی از اطلاعات و داده‌های متنوع و بسیار گوناگون به دست بیاید. در نهایت تمامی یادداشت‌ها را بررسی و ارزیابی کنید و میان این کلمات و مفاهیم ارتباط خاص و تازه‌ای بیابید و از این طریق در نهایت بهترین و خلاقانه‌ترین ایده‌ها را برای اجرای پروژه انتخاب کنید.

نکته

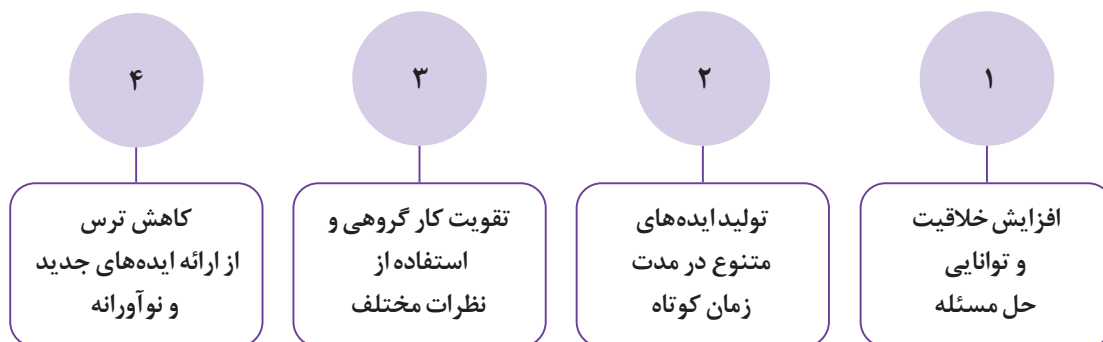

مثال عملی از بارش فکری در طراحی گرافیک

فرض کنید شما می‌خواهید یک اثر طراحی گرافیک (پوستر، طرح جلد، بیلبرد و یا امثال آن) برای موضوع «خلیج فارس» طراحی کنید. روش بارش فکری و ثبت افکار به این صورت خواهد بود (نمودار ۶):

برخی از مزایای روش بارش فکری (نمودار ۷):

نمودار ۷

بارش فکری روشی ساده اما بسیار کارآمد برای ایده‌پردازی در هنر و طراحی گرافیک است. با تمرین و تکرار، می‌توانید مهارت خود را در آزاد کردن و رهاسازی اندیشه در زمینه‌های گوناگون رشد بدهید و از طریق آن به ایده‌های بکر، تازه و خلاقانه‌ای دست پیدا کنید.

نتیجه‌گیری

داشتن یک دفترچه برای ثبت ایده‌ها یکی از مهم‌ترین راه‌ها برای ثبت افکار مختلف است که به انسجام ذهن و رشد ایده‌پردازی بسیار کمک می‌کند.

نکته

با نظارت هنرآموز خود به چند گروه مختلف تقسیم شوید و در مورد موضوعات مختلفی که انتخاب می‌کنید این تمرین را انجام داده و مراحل و نتیجه ایده‌پردازی خود را در کارگاه به اشتراک بگذارید.

فعالیت گروهی

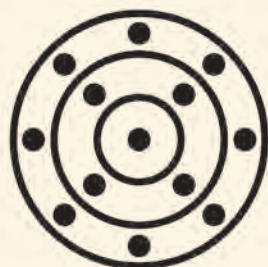
نقشه ذهنی ۱

نقشه ذهنی که در برخی مواقع به آن درخت ایده‌یابی می‌گویند یکی از ابزارهای معروف در مسیر ایده‌پردازی است. ترسیم نقشه ذهنی در ادامه و تکمیل طوفان فکری کمک می‌کند تا در کنار ایده اصلی، افکار و مفاهیم و مسیر خلق اثر را به صورت بصری سازماندهی کرده و ارتباطات مابین مسائل پیش رو را با ساختاری منسجم و دقیق بهتر درک کنیم.

در این روش، موضوع اصلی یا مفهومی خاص را در مرکز قرار می‌دهیم و سپس شاخه‌های مختلفی که نمایانگر کلمات یا مفاهیم مرتبط هستند را به تفکیک مشخص می‌کنیم. این روش به ما این امکان را می‌دهد که تمام ابعاد و زوایای مختلف یک موضوع را ببینیم و به گونه‌ای منسجم ایده‌هایمان را از منظرهای گوناگون بررسی کنیم و در یک نگاه کلی همه چیز را تحت نظر داشته باشیم.

در طراحی یک اثر تصویرپردازانه، می‌توان از این روش برای ایجاد ارتباط میان اجزایی مانند ایده، شعار (اسلوگان)، تکنیک، تایپوگرافی، فونت، رنگ‌ها، نمادها و مانند آنها بهره‌برداری کرد. این راه‌حل نه تنها در آثار طراحی گرافیک که در همه پروژه‌های هنری و کارهای پژوهشی، علمی، صنعتی، عمرانی و هر پروژه هدفمند دیگری بسیار رایج و کارآمد است.

نکته

نقشه ذهنی

بارش فکری

نمودار ۸

بارش فکری بیشتر بر تولید ایده‌های جدید و بدون محدودیت تمرکز دارد و نقشه ذهنی به عنوان یک ابزار برای ساماندهی بیشتر و دقیق‌تر ایده‌ها، جنبه‌های دیگر و شیوه‌های اجرایی اثر کاربرد فراوان دارد (نمودار ۸).

مثال عملی از نقشه ذهنی در طراحی گرافیک

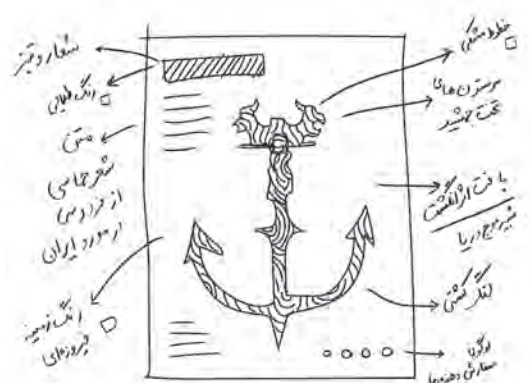
در ادامه بارش فکری برای موضوع «خلیج فارس»، چگونگی شکل‌گیری نقشه ذهنی را به همراه پیش‌طرح‌های مختلف به صورت سریع و ساده در نمودار ۹ مشاهده کنید:

سپس از میان نوشته‌هایی که به صورت پراکنده یادداشت کرده‌ایم، با توجه به موضوع، مناسب‌ترین بخش‌ها را انتخاب و مسیر رسیدن به ایده را به شیوه‌ای منظم و مرتب جدا می‌کنیم (نمودار ۱۰ و تصویر ۱۹):

نمودار ۹

تصویر ۱۹

شعار (اسلوگان): خلیج همیشگی فارس
ایده: اثر انگشت (شبیه موج دریا) و لنگر کشتی
فونت: فونت نستعلیق
مخاطب: همه سنین - بین المللی
رنگ‌ها: فیروزه ای + آکر + طلایی + مشکی
نمادها: سرستون های تخت جمشید
تایپوگرافی: ترکیب با خط نستعلیق
تکنیک‌ها: دیجیتال - وکتور

نمودار ۱۰

استفاده از نقشه ذهنی چه کمکی می کند:

- نگاه همه‌جانبه به مسئله
- انسجام و سازماندهی حل مسئله
- نظم دادن به افکار و ایده‌ها
- مدیریت زمان و سرعت عمل
- تقسیم‌بندی وظایف در پروژه‌های گروهی

با کمک هنرآموز خود موضوعاتی که در بارش فکری به نتیجه رسانده‌اید را در قالب نقشه ذهنی ادامه دهید. به چند گروه مختلف تقسیم شوید. زیرشاخه‌های مناسب را برای موضوعات خود به صورت نقشه ذهنی تعریف کنید و در انتها مراحل و نتایج ایده‌پردازی خود را در دفترچه ایده‌پردازی خود ثبت کرده و در کلاس به اشتراک بگذارید.

راهکارهای ایده‌پردازی تصویری

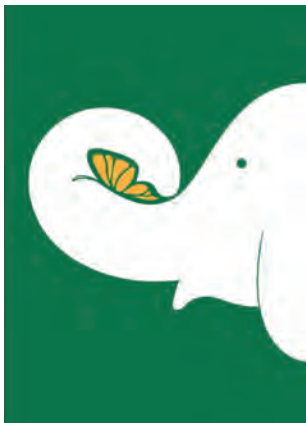
برای ایده‌پردازی تصویری در طراحی گرافیک، راهکارهای گوناگونی وجود دارد که با استفاده از آنها می‌توان به ایده‌های تازه و جذاب و منحصر به فرد رسید.

از بین آنها پنج روش مهم را که توسط طراحان بسیاری مورد استفاده قرار گرفته است، همراه با نمونه تصویری مرور و تمرین می‌کنیم:

۱- استفاده از فضای مثبت و منفی یک تصویر

این یکی از مهم‌ترین و حرفه‌ای‌ترین روش‌های خلاقیت در رشته گرافیک است. این روش سبب می‌شود فقط به «آنچه ترسیم می‌شود» توجه نکنیم، بلکه به «فضاهای خالی» هم به‌عنوان بخش مهمی از تصویر نگاه کنیم و آن را هم به‌عنوان جزء مهمی از طراحی در نظر بگیریم.

فضا در تصویر شامل دو بخش اصلی است؛ فضای مثبت و فضای منفی. فضای مثبت شامل بخش‌هایی از تصویر است که شکل اصلی را می‌سازند (موضوع اصلی تصویر) و فضای منفی که شامل بخش‌های اطراف شکل می‌شود (فضای خالی یا پس‌زمینه تصویر). در طراحی به شیوه خلاق، فضای منفی فقط «بخش خالی» تصویر نیست؛ بلکه قابلیت آن را دارد که شامل شکل یا موضوعی دیگر باشد. در ادامه نمونه‌هایی از روش «ایده‌پردازی با استفاده از فضای مثبت و منفی یک تصویر» آورده شده‌اند (تصاویر ۲۰ تا ۲۸).

تصویر ۲۲

تصویر ۲۱

تصویر ۲۰

تصویر ۲۵

تصویر ۲۴

تصویر ۲۳

تصویر ۲۸

تصویر ۲۷

تصویر ۲۶

۱- انتخاب موضوع

یک موضوع مشخص انتخاب کنید. مثلاً:
حفاظت از محیط زیست

صلح

مطالعه

امنیت

۲- طراحی شکل اصلی (فضای مثبت)

اکنون شکل اصلی را ساده و واضح طراحی کنید.

۳- توجه به فضای خالی اطراف

به فضای خالی داخل یا اطراف شکل نگاه کنید:

آیا می توان این فضا را به شکل دیگری تبدیل کرد؟

آیا می توان مفهوم دوم را در این فضا پنهان کرد؟

۴- ساده سازی

در این روش، سادگی بسیار مهم است. جزئیات زیاد باعث از بین رفتن خوانایی فضای منفی می شود.

۵- سیاه و سفید

بهتر است ابتدا طرح را با کنتراست بالا (تفاوت تیرگی و روشنی) امتحان کنید تا فضای مثبت و منفی واضح تر دیده شود.

نکته

اول طرح را ساده بکشید، بعد به فضای خالی توجه کنید.

از پیچیده کردن فرم ها خودداری کنید.

کنتراست (تفاوت تیرگی و روشنی) را جدی بگیرید.

مطمئن شوید هر دو تصویر (مثبت و منفی) واضح و قابل تشخیص هستند.

از دیگران بخواهید طرح را ببینند و نظر بدهند. چنانچه شکل دوم سریع دیده نمی شود، آن را اصلاح کنید.

۲- بازی تصویری و مفهومی با کلمات

حروف نوشتاری قابلیت های بسیاری دارند، مانند اینکه تغییر شکل پیدا کنند، به تصویر تبدیل شوند، با یک عنصر گرافیکی ترکیب شوند و حذف یا جایگزین شوند. در این روش، طراح با شکل حروف، ساختار کلمه و یا معنای آن بازی می کند تا یک پیام تصویری قوی و هوشمندانه بسازد.

در گرافیک، نوشته و تصویر دو عنصر اصلی هستند. وقتی این دو با هم ترکیب شوند:

پیام قوی تر و ماندگارتر می شود و مخاطب مکث می کند و بیشتر دقت می کند، اثر مورد نظر حرفه ای و هوشمندانه به نظر می رسد و طرح از حالت ساده نوشتاری خارج می شود. این روش در ایده پردازی بسیاری از آثار طراحی گرافیک مانند پوستر، نشانه (لوگو)، نشانه نوشتاری، جلد کتاب و انواع تبلیغات کاربردهایی فراوان دارد.

در ادامه نمونه هایی از روش ایده پردازی «بازی مفهومی و تصویری با کلمات» آورده شده اند (تصاویر ۲۹ تا ۴۷).

WAY

تصویر ۳۱

panda

تصویر ۳۰

eye

تصویر ۲۹

FISH

تصویر ۳۴

smoking

تصویر ۳۳

قل

تصویر ۳۲

بے عطه

تصویر ۳۷

دروق

تصویر ۳۶

جُدا

تصویر ۳۵

دروپی

تصویر ۴۰

سقوچ

تصویر ۳۹

نردبان

تصویر ۳۸

تصویر ۴۳

تصویر ۴۲

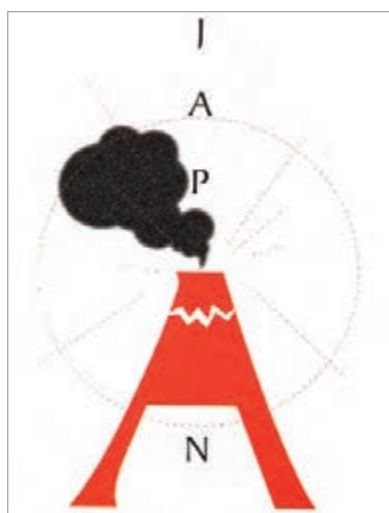
تصویر ۴۱

تصویر ۴۴

تصویر ۴۵

تصویر ۴۷

تصویر ۴۶

۱- انتخاب یک کلمه فارسی مناسب

کلمه‌ای انتخاب کنید که مفهوم مشخصی داشته باشد، امکان بازی تصویری در آن وجود داشته باشد و حروف قابلیت تغییر داشته باشد.

مثلاً: خیال، عینک، خواب، جهان، ایران، روز، شب، زندگی و مانند آن.

۲- بررسی معنای کلمه

از خود بپرسید: این کلمه چه مفهومی دارد؟ چه نمادهایی به آن مرتبط است؟ آیا می‌توان بخشی از آن را تصویری کرد؟

۳- پیدا کردن حرف مناسب برای تغییر

به شکل حروف نگاه کنید: کدام بخش قابلیت تبدیل شدن به ایده اصلی را دارد؟ کدام حرف می‌تواند حذف و جایگزین شود؟

۴- طراحی اتوهای مختلف

چند حالت مختلف طراحی کنید: ساده، اغراق شده، مینیمال، ترکیبی با تصویر کامل. سعی کنید طرح شلوغ نشود و خوانایی کلمه حفظ شود.

نکته

برای ایده پردازی تصویری با استفاده از کلمات، انتخاب فونت یا تایپ فیس مناسب مسئله‌ای بسیار مهم است که بهتر است برای هر ایده فونت‌های مختلف را امتحان کنید. گاه حتی به شکل دست‌نویس و فی‌البداهه و آزاد با ابزارهای گوناگون می‌توان ایده را به شکل‌های گوناگون آزمایش کرد و سپس آنها را بهتر و دقیق‌تر طراحی کرد.

■ خوانایی کلمه نباید از بین برود و تغییر حروف باید با مفهوم کلمه هماهنگ باشد.

■ از شلوغی و تزیینات اضافی پرهیز کنید.

■ ابتدا با سیاه و سفید طراحی کنید تا فرم بهتر دیده شود.

۳- ایده پردازی با نمادها و نشانه‌های معروف

در طراحی گرافیک، سرعت انتقال پیام بسیار اهمیت دارد. نشانه‌ها و علائم شناخته شده در جهان (مانند علائم راهنمایی و رانندگی، علائم موسیقی، علامت‌های نوشتاری و نظایر آن) به واسطه سادگی و تکرار زیاد اغلب در ذهن بینندگان قابل فهم و جذاب هستند. با ایجاد تغییرهایی کوچک در برخی از این نشانه‌ها می‌توان برای خلق پیام یا معنایی عمیق‌تر بهره گرفت.

در این روش، طراح از یک نماد، نشانه عمومی و یا علامتی آشنا استفاده می‌کند و با تغییر فرم یا ترکیب آن با عناصر بصری دیگر به شیوه‌های خلاق، مفهومی تازه خلق می‌کند. آشنایی مخاطب با شکل نشانه یا نماد استفاده شده، نقشی مؤثر در درک آن دارد و موجب ادراک سریع‌تر پیام جدید می‌شود.

کاربرد این روش در طراحی پوستره‌های اجتماعی، فرهنگی، طرح‌های مفهومی، تبلیغات، طراحی جلد مجله و مانند آنها می‌تواند به جذب و جلب هرچه بیشتر نگاه مخاطب کمک کند.

در ادامه نمونه‌هایی از روش ایده‌پردازی «با نمادها و نشانه‌های معروف» آورده شده است (تصاویر ۴۸ تا ۵۶):

تصویر ۴۸

تصویر ۵۱

تصویر ۵۰

تصویر ۴۹

تصویر ۵۳

تصویر ۵۲

تصویر ۵۶

تصویر ۵۵

تصویر ۵۴

علائم معروف این ویژگی را دارند:
جهانی و قابل فهم هستند.
ساده هستند.
در ذهن مخاطب ثبت شده‌اند.
با تغییری کوچک در آنها، پیام متفاوت و خاص ایجاد می‌شود.

نکته

۱- انتخاب موضوع اجتماعی یا فرهنگی

مثلاً: بحران آب، آلودگی پلاستیک، خشونت، مصرف‌گرایی، صلح

۲- انتخاب یک نشانه شناخته‌شده

نشانه‌هایی را انتخاب کنید که همه آن را می‌شناسند، مانند: علامت سؤال یا تعجب، علائم راهنمایی و رانندگی، علائم موسیقی، نماد قلب، علامت خروج، علامت بازیافت، مهره‌های شطرنج و مانند آنها.

۳- پیدا کردن ارتباط مفهومی

از خود بپرسید چه شباهت فرمی بین نشانه و موضوع من وجود دارد؟ آیا می‌توان بخشی از آن را به ایده تصویری تبدیل کرد؟ آیا می‌توان با یک تغییر کوچک، مفهوم جدید ساخت؟

۴- تغییر ساده و هوشمندانه

در این روش سادگی بسیار مهم است. اگر تغییر زیاد باشد، نشانه دیگر شناخته نمی‌شود. تغییر باید هوشمندانه و حداقلی باشد، نه پیچیده و اغراق‌آمیز.

۵- پیش طرح‌های مختلف

چند حالت مختلف طراحی کنید: تغییر جزئی، ترکیب دو نشانه، حذف بخشی از نشانه، جایگزینی بخشی از نشانه. سپس بررسی کنید کدام حالت پیام مورد نظر را واضح‌تر منتقل می‌کند.

فعالیت
کارگاهی

۴- ایده‌پردازی با استفاده از ترکیب دو یا چند تصویر

این روش یکی از راه‌حل‌های خلاقانه و جذاب در طراحی گرافیک است که به طراح کمک می‌کند ذهن خود را از حالت تکراری خارج کند و به نتایج تازه و اثرگذار برسد.

هنگام نگاه کردن به دو تصویر متفاوت که با یکدیگر ترکیب شده‌اند، پرسش‌هایی درباره مفهوم و معنای تصویر در ذهن بیننده مطرح می‌شود، مثلاً اینکه چه ارتباط معنایی میان تصاویر وجود دارد یا پیام کلی تصویر چیست. ترکیب تصاویر با یکدیگر به منظور خلق یک تصویر جدید به گونه‌ای که در دنیای واقعی پیرامون ما سابقه نداشته باشد شیوه‌ای بسیار کارآمد در طراحی گرافیک است که به طراح کمک می‌کند به نتایجی تازه و مؤثرتر از تصاویر عادی در ایده‌پردازی دست یابد. تصاویر جدید به این روش اغلب جذاب و غیرعادی به نظر می‌رسند و توجه مخاطبین را به خود جلب می‌کنند. این روش همچنین در رشته‌هایی مانند طراحی کاریکاتور، نقاشی و تصویرسازی رایج است.

در این روش، هنرجو دو تصویر متفاوت را انتخاب می‌کند و آنها را به شکلی خلاقانه با هم ترکیب می‌کند تا یک تصویر جدید و معنادار بسازد. این دو تصویر می‌توانند از نظر موضوع، کاربرد یا مفهوم و حتی شکل با هم تفاوت داشته باشند.

مثلاً: ترکیب یک درخت با یک لامپ، ترکیب یک پرندۀ با یک ساعت، ترکیب یک کتاب با یک ساختمان. هدف این است که، از دل این ترکیب، یک مفهوم تازه ایجاد شود.

نمونه‌هایی از روش ایده‌پردازی «با استفاده از ترکیب دو یا چند تصویر» آورده شده‌اند (تصاویر ۵۷ تا ۷۳).

تصویر ۵۷

تصویر ۶۴

تصویر ۶۰

تصویر ۵۹

تصویر ۵۸

تصویر ۶۳

تصویر ۶۲

تصویر ۶۱

تصویر ۶۷

تصویر ۶۶

تصویر ۶۵

تصویر ۷۰

تصویر ۶۹

تصویر ۶۸

تصویر ۷۳

تصویر ۷۲

تصویر ۷۱

۱- انتخاب دو تصویر

دو تصویر انتخاب کنید که یا کاملاً متفاوت باشند یا یک شباهت پنهان داشته باشند. بهتر است تصاویر ساده و قابل فهم باشند.

۲- بررسی ویژگی‌های هر تصویر

از خود پرسید: این تصویر چه کاربردی دارد؟ چه احساسی منتقل می‌کند؟ نشانه‌ی چه چیزی است؟ به عنوان مثال لامپ به فکر و ایده اشاره دارد و درخت به رشد و زندگی

۳- پیدا کردن نقطه‌ی مشترک

به دنبال شباهت‌های ظاهری یا مفهومی بگردید:
شباهت در فرم (مثلاً گرد بودن؛ کشیده بودن)
شباهت در معنا (مثلاً هر دو بیانگر رشد یا زمان باشند)

۴- طراحی اتوهای اولیه

چند پیش طرح ساده از آنها تهیه کنید. لازم نیست کامل و تمیز باشند. فقط ایده‌ها را سریع روی کاغذ بیاورید.

۵- انتخاب بهترین ایده و تکمیل آن

از بین پیش طرح‌ها، طرحی را انتخاب کنید که پیام واضح‌تر و ترکیب بصری جذاب و بهتری دارد و آن را کامل کنید.

فعالیت
کارگاهی

نکته

- ☐ ترکیب باید خوانا و قابل فهم باشد.
- ☐ از شلوغی بیش از حد پرهیز کنید.
- ☐ تعادل و هماهنگی در تصویر را رعایت کنید.

۵- شخصیت بخشی با اشیا و حیوانات

در طراحی گرافیک انتقال پیام، به ساده ترین و مؤثرترین شکل، یکی از اهداف اصلی است. وقتی یک شیء یا یک حیوان شخصیت پیدا می کند، مخاطب سریع تر با آن ارتباط برقرار می کند؛ پیام بهتر در ذهن می ماند؛ اثر جذاب تر و خلاقانه تر می شود؛ امکان طنز و اغراق بیشتر فراهم می شود.

در طراحی گرافیک استفاده از این روش برای ساخت کاراکترهای تبلیغاتی و برندینگ بسیار رایج است. کاربرد این روش در طراحی پوستره های فرهنگی و اجتماعی، طراحی کاراکتر، تصویرسازی کتاب کودک، طراحی استیکر و بسته بندی، تبلیغات محیطی و... در جلب و جذب نگاه مخاطبین بسیار مؤثر است. نمونه هایی از روش ایده پردازی «به وسیله شخصیت بخشی به اشیا و حیوانات» آورده شده اند (تصویر ۷۴ تا ۸۲):

تصویر ۷۶

تصویر ۷۵

تصویر ۷۴

تصویر ۷۹

تصویر ۷۸

تصویر ۷۷

تصویر ۸۲

تصویر ۸۱

تصویر ۸۰

۱- انتخاب موضوع یا پیام

موضوعی برای انتقال پیام انتخاب کنید.

مثلاً: صرفه جویی در مصرف آب، تشویق به مطالعه، رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی،

۲- انتخاب تصویر مناسب (شیء یا حیوان)

شیء یا حیوانی را انتخاب کنید که با پیام شما ارتباط داشته باشد.

مثلاً: برای صرفه جویی در آب: شیر آب، قطره آب؛ برای مطالعه: کتاب، مداد.

۳- دادن ویژگی انسانی

حالا به آن شیء یا حیوان ویژگی انسانی بدهید، چشم و دهان اضافه کنید، حالت چهره طراحی کنید، دست و پا بکشید، لباس یا وسیله انسانی به آن بدهید.

مثلاً: قطره آبی که ناراحت است چون آب هدر می رود. کتابی که با دست هایش مخاطب را دعوت به خواندن می کند.

۴- استفاده از اغراق

در گرافیک، اغراق باعث جذابیت بیشتر می شود.

مثلاً: مدادی که از شدت کار کردن عرق کرده است، سطلی که از زباله های زیاد خسته شده است.

۵- پیش طرح های مختلف

بهتر است شخصیت خلق شده را با حالت های مختلف بدن و از زاویه های گوناگون بررسی و سپس بهترین و گویاترین حالت را انتخاب کنید.

- طرح پیچیده یا نامفهوم نباشد.
- حالت چهره واضح و قابل فهم باشد.
- می‌توانید صرفاً به یک شیء خصوصیات انسانی و حیوانی و یا به یک حیوان خصوصیات انسانی بدهید، بدون اینکه برای موضوع یا انتقال پیام مشخصی باشد و از این طریق این تکنیک را تمرین و در آن مهارت لازم را کسب کنید.

مطالعه آزاد:

روش‌های ایده‌پردازی با تکنیک اسکمپر SCAMPER

یکی از بهترین روش‌ها برای ایده‌پردازی، تکنیک SCAMPER است. این روش به ما کمک می‌کند تا با تغییرات مختلف روی یک ایده یا محصول، آن را بهبود بخشیده و به نتایج خلاقانه و جدید برسیم. از این روش در بسیاری از رشته‌ها همچون طراحی گرافیک، طراحی صنعتی، رشته‌های مهندسی، معماری، تبلیغات، حتی نوآوری‌های روزمره می‌توان استفاده کرد.

تکنیک اسکمپر در ابتدا توسط یک مدیر تبلیغاتی آمریکایی به نام الکس آربورن در سال ۱۹۵۳م مطرح شد. کلمه اسکمپر از ۷ حرف تشکیل شده است که هر کدام از آنها از حروف اول این هفت مرحله گرفته شده است. با تمرین این ۷ روش، می‌توانیم ذهن خود را برای ایده‌پردازی بهتر آماده و آثار خلاقانه‌تری خلق کنیم.

تکنیک اسکمپر بر پایه خلق ایده‌های جدید، به‌خصوص نگاه دوباره به چیزها و افکار قدیمی و ویرایش و اصلاح آنها؛ که در اطراف ما وجود دارند، شکل گرفته است.

از این تکنیک چه به‌صورت انفرادی و چه به‌صورت گروهی می‌توان استفاده نمود.

هفت روش تکنیک SCAMPER شامل موارد زیر است:

S **C** **A** **M** **P** **E** **R**

Substitute	_____	(جایگزین کردن)
Combine	_____	(ترکیب کردن)
Adapt	_____	(انطباق دادن)
Modify	_____	(تغییر دادن)
Put to another use	_____	(استفاده در جای دیگر)
Eliminate	_____	(حذف کردن)
Rearrange/Reverse		(بازچینی یا وارونه‌سازی)

در ادامه هفت مرحله اسکمپر را به صورت مثال تصویری و در قالب آیکنونیک همراه ذکر توضیحات می بینیم.
با فرض اینکه موضوع را یک سیب در نظر بگیریم:

۱- جایگزین کردن / Substitute

در این روش، شما یک بخش از ایده یا محصول خود را با چیزی دیگر جایگزین می کنید. این جایگزینی می تواند شامل مواد، رنگ، فرم، عملکرد یا حتی روش ساخت باشد.
مثال: به جای استفاده از چوب در طراحی یک صندلی، از پلاستیک بازیافتی استفاده کنیم. در طراحی پوستر، فونت دست نویس را با یک فونت دیجیتالی جایگزین کنیم.

۲- ترکیب کردن / Combine

در این روش، شما دو یا چند ایده را ترکیب می کنید تا یک محصول یا اثر جدید بسازید.
مثال: ترکیب دو تکنیک نقاشی مثل آبرنگ و مدادرنگی در یک اثر هنری؛ طراحی یک مبل که هم زمان به عنوان تختخواب هم استفاده شود.

۳- انطباق دادن / Adapt

اینجا شما یک ایده را از یک زمینه دیگر می گیرید و آن را با نیازهای جدید سازگار می کنید.
مثال: الهام گرفتن از طبیعت برای طراحی لباس؛ استفاده از طرح های سنتی ایرانی در طراحی مدرن یک پوستر.

۴- تغییر دادن / Modify

در این روش، شما یک ویژگی را بزرگ‌تر، کوچک‌تر، کشیده‌تر و یا فشرده‌تر می‌کنید تا محصولی جدید بسازید.

مثال: ساخت یک خودکار خیلی باریک یا خیلی ضخیم برای کاربردهای خاص؛ طراحی یک صندلی که ارتفاع آن قابل تغییر باشد.

۵- استفاده در جای دیگر / Put to another use

در این روش، شما کاربرد جدیدی برای یک محصول یا ایده پیدا می‌کنید.

مثال: استفاده از بطری‌های پلاستیکی برای ساخت گلدان؛ استفاده از یک تکه چوب به عنوان قاب عکس.

۶- حذف کردن / Eliminate

گاهی با حذف بخش‌هایی غیرضروری می‌توان یک طراحی با پیام خاص داشت.

مثال: حذف دستگیره‌های اضافی از طراحی یک کیف و ساده‌سازی آن؛ حذف جزئیات غیرضروری در یک پوستر برای تمرکز روی پیام اصلی.

۷- بازچینی یا وارونه‌سازی / Rearrange-Reverse

در این روش، شما اجزا را جابه‌جا می‌کنید یا جهت آنها را تغییر می‌دهید.

مثال: طراحی یک ماشین که فرمان آن در وسط باشد؛ طراحی یک کتاب که از آخر به اول خوانده شود.

به یک مثال دیگر از تکنیک ایده پردازی اسکمپر توجه کنید. با فرض اینکه موضوع را یک صندلی در نظر بگیریم:

۱- جایگزین کردن
Substitute

۴- تغییر دادن
Modify

۳- انطباق دادن
Adapt

۲- ترکیب کردن
Combine

۷- بازچینی یا وارونه سازی
Rearrange-Reverse

۶- حذف کردن
Eliminate

۵- استفاده در جای دیگر
Put to another use

ارزشیابی شایستگی ایده پردازی تصویری

نام و نام خانوادگی	حرفه :	گرافیک	شماره ملی	کدپیمان/پودمان	۷۶۳۱۳۲۰۲۵	استاندارد عملکرد کار:	تاریخ ارزشیابی:	نوبت:
کد حرفه	۷۶۳۱۳۲	حرفه :	گرافیک	کدپیمان/پودمان	۷۶۳۱۳۲۰۲۵	استاندارد عملکرد کار:	تاریخ ارزشیابی:	نوبت:
کد وظیفه شغل	۷۶۳۱۳۲۰۲	وظیفه شغل:	طراحی نشانه و تصویر	سطح صلاحیت	L2	ایده پردازی برای انتقال یک پیام مشخص در قالب یک ایده تصویری براساس سفارش مشتری زیر نظر طراح ارشد		
کد کار	۷۶۳۱۳۲۰۲۵۱	کار	ایده پردازی تصویر	سطح شایستگی	مهارت			

ردیف	مراحل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص ها/ داوری /نمره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده سازی مقدمات پروژه براساس سفارش	مکان: کارگاه گرافیک ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (انواع کاغذ (تحریر، پوستی و کالک)، انواع مقوا، کابین (در رنگ های مختلف)، کاتر، انواع خط کش و گونیا، شاسی، تراش، انواع پاک کن، محوکن، انواع رنگ ها و جوهر ها، انواع مداد (گرافیتی، زغالی و رنگی)، انواع اتود، انواع مغزی اتود، راپید یکبار مصرف، انواع چسب (کاغذی، کالک و...)، ماژیک، قلم فلزی، قلممو و کاردک، پالت و سایر نوشت افزارها)، میز نور، میز و صندلی کار، چهارپایه، رایانه و تجهیزات جانبی، نرم افزارهای ترسیمی (برداری و پیکسلی)، نرم افزارهای ویرایش عکس، دستگاه کپی، چاپگر دیجیتال (پرینتر) و جوهر پرینتر، اسکنر و آرشیوهای تصویری	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت گفت وگو با مدیر هنری و مطالعه تفهیم نامه آینده نگری دنیای کار	۳	
۲	جست وجو و جمع آوری داده ها	مکان: کارگاه گرافیک ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (انواع کاغذ (تحریر، پوستی و کالک)، انواع مقوا، کابین (در رنگ های مختلف)، کاتر، انواع خط کش و گونیا، شاسی، تراش، انواع پاک کن، محوکن، انواع رنگ ها و جوهر ها، انواع مداد (گرافیتی، زغالی و رنگی)، انواع اتود، انواع مغزی اتود، راپید یکبار مصرف، انواع چسب (کاغذی، کالک و...)، ماژیک، قلم فلزی، قلممو و کاردک، پالت و سایر نوشت افزارها)، میز نور، میز و صندلی کار، چهارپایه، رایانه و تجهیزات جانبی، نرم افزارهای ترسیمی (برداری و پیکسلی)، نرم افزارهای ویرایش عکس، دستگاه کپی، چاپگر دیجیتال (پرینتر) و جوهر پرینتر، اسکنر و آرشیوهای تصویری	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت دسته بندی و اولویت بندی داده ها و نمونه ها متناسب با موضوع مستندسازی و بصری سازی آنها بهره گیری از فناوری های نوین	۳ ۲ ۱	
۳	ایده یابی و ارائه نمونه ها	مکان: کارگاه گرافیک ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (انواع کاغذ (تحریر، پوستی و کالک)، انواع مقوا، کابین (در رنگ های مختلف)، کاتر، انواع خط کش و گونیا، شاسی، تراش، انواع پاک کن، محوکن، انواع رنگ ها و جوهر ها، انواع مداد (گرافیتی، زغالی و رنگی)، انواع اتود، انواع مغزی اتود، راپید یکبار مصرف، انواع چسب (کاغذی، کالک و...)، ماژیک، قلم فلزی، قلممو و کاردک، پالت و سایر نوشت افزارها)، میز نور، میز و صندلی کار، چهارپایه، رایانه و تجهیزات جانبی، نرم افزارهای ترسیمی (برداری و پیکسلی)، نرم افزارهای ویرایش عکس، دستگاه کپی، چاپگر دیجیتال (پرینتر) و جوهر پرینتر، اسکنر و آرشیوهای تصویری	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت به کارگیری شیوه های ایده یابی، بصری سازی ایده ها و به کارگیری روش های اشتراک گذاری داشتن خلاقیت و نوآوری در انجام کارها	۳ ۲ ۱	
۴	انتخاب ایده برتر و تکنیک اجرایی مناسب	مکان: کارگاه گرافیک ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (انواع کاغذ (تحریر، پوستی و کالک)، انواع مقوا، کابین (در رنگ های مختلف)، کاتر، انواع خط کش و گونیا، شاسی، تراش، انواع پاک کن، محوکن، انواع رنگ ها و جوهر ها، انواع مداد (گرافیتی، زغالی و رنگی)، انواع اتود، انواع مغزی اتود، راپید یکبار مصرف، انواع چسب (کاغذی، کالک و...)، ماژیک، قلم فلزی، قلممو و کاردک، پالت و سایر نوشت افزارها)، میز نور، میز و صندلی کار، چهارپایه، رایانه و تجهیزات جانبی، نرم افزارهای ترسیمی (برداری و پیکسلی)، نرم افزارهای ویرایش عکس، دستگاه کپی، چاپگر دیجیتال (پرینتر) و جوهر پرینتر، اسکنر و آرشیوهای تصویری	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت در تکنیک های تصویرپردازی (دستی و دیجیتالی) و اجرای جلوه های تصویری متناسب با ایده به کارگیری فناوری های مدرن، سرعت عمل، خلاقیت و نوآوری در فعالیت ها	۳ ۲ ۱	
۵	اصلاح و ارائه نهایی ایده	مکان: کارگاه گرافیک ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (انواع کاغذ (تحریر، پوستی و کالک)، انواع مقوا، کابین (در رنگ های مختلف)، کاتر، انواع خط کش و گونیا، شاسی، تراش، انواع پاک کن، محوکن، انواع رنگ ها و جوهر ها، انواع مداد (گرافیتی، زغالی و رنگی)، انواع اتود، انواع مغزی اتود، راپید یکبار مصرف، انواع چسب (کاغذی، کالک و...)، ماژیک، قلم فلزی، قلممو و کاردک، پالت و سایر نوشت افزارها)، میز نور، میز و صندلی کار، چهارپایه، رایانه و تجهیزات جانبی، نرم افزارهای ترسیمی (برداری و پیکسلی)، نرم افزارهای ویرایش عکس، دستگاه کپی، چاپگر دیجیتال (پرینتر) و جوهر پرینتر، اسکنر و آرشیوهای تصویری	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت ارائه نهایی ایده در قالب سندهای نوشتاری و تصویری و ذخیره سازی و بایگانی آنها داشتن خلاقیت و نوآوری و دیدن افق های آینده در کار	۳ ۲ ۱	
شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش:						
مدیریت فناوری های جدید، مدیریت زمان، باور به امانت داری در نگهداری فایل ها، رعایت حقوق کپی رایت						
هریک از موارد بالا رعایت نشود، شایستگی غیرفنی احراز نخواهد شد.						

بلی	ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)
خیر	

توضیحات:

۱- معیار شایستگی انجام کار:

- کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)
- کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش
- کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار

۲- تعریف سطوح شایستگی: صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه ای انجام می شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است.

- مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه ریزی و تحلیل، پاسخ گویی در برابر کارهای خود، سرورک داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت ها

- تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد نوآوری، سازگاری، عیب یابی، هدایت و راهنمایی دیگران.

واحد یادگیری ۲

تصویرسازی با عکس (فتو کو کلاژ)

آیا تاکنون پی برده‌اید که:

- چرا برای ارائه آثارمان نیاز به ترکیب تصاویر داریم؟
 - ساختار ترکیب تصاویر چیست؟
 - چه هدفی در ترکیب تصاویر وجود دارد؟
- در این واحد یادگیری، هنرجویان با چهار فعالیت آموزشی آشنا می‌شوند:
- ۱ تکه چسبانی
 - ۲ ترکیب عکس بخش اول
 - ۳ ترکیب عکس بخش دوم و
 - ۴ ترکیب عکس پیشرفته

استاندارد عملکرد

انجام و اجرای تلفیق چند عکس با نرم‌افزارهای ویرایش تصویر برای کاربرد در آثار گرافیکی

مقدمه

تصویرسازی با ترکیب چند عکس رویکردی خلاقانه برای ایجاد ارتباط دیداری است. در این رویکرد، عکس‌ها نه برای ثبت واقعیت، بلکه به مثابه ماده‌ای خام برای خلق یک مفهوم و یا یک روایت تازه به کار گرفته می‌شود. یکی از مهارت‌های مورد نیاز هنرجویان رشته گرافیک آشنایی با نرم‌افزارهای تصویری جهت تبدیل چند عکس به زبان بصری برای بیان ایده‌های شخصی و اجتماعی است.

به این تصاویر نگاه کنید:

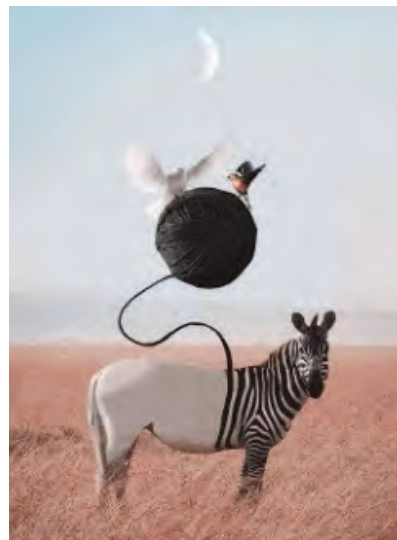
تصویر ۲

تصویر ۱

تصویر ۴

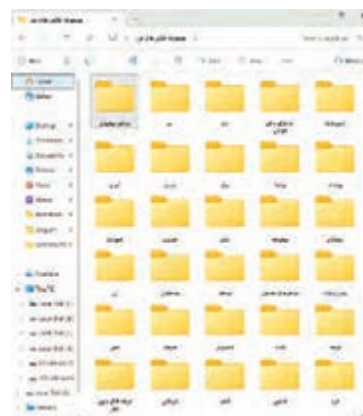

تصویر ۳

- به نظر شما برای خلق این تصاویر از چه روشی استفاده شده است؟
- برای ساخت این آثار چند عکس به کار رفته است؟
- آیا برای خلق این تصویرها، عکاسی شده است؟ یا صرفاً از عکس‌های آرشیوی استفاده شده است؟

تصویر ۶

تصویر ۵

□ یک مجموعه عکس مانند تصویر شماره ۵ برای خودتان ایجاد کنید. این مجموعه می‌بایست شامل پوشه‌هایی از نحوه ایستادن، نشستن و حرکت کردن انسان‌های مختلف باشد. همچنین شامل پوشه‌هایی از تصاویر خانم‌ها، آقایان، کودکان، اشیایی مانند دوچرخه، توپ ورزشی، بشقاب و... و همچنین عکس‌هایی از جست‌وجوهای شما در فضای مجازی، عکس‌های تولیدی در آتلیه یا فضای طبیعت و همچنین تصاویر آرشیوی باشد.

□ در قدم بعدی دفترچه ایده برای خودتان تهیه کنید. بهتر است دفترچه ایده از کاغذهای بی‌خط و یا کاغذهای شطرنجی تشکیل شده باشد. در دفترچه ایده‌تان، نمونه آثار هنرمندان و یا ایده‌های خودتان را بچسبانید. همچنین مجموعه‌ای از تصاویر چاپ‌شده در روزنامه‌ها، مجلات، بروشورها و کاتالوگ‌های قدیمی، کاغذی و یا رنگی را در دفترچه ایده بچسبانید.

□ ایده‌هایی که امکان چسباندن و گردآوری آنها در دفترچه ایده را ندارید به صورت متن کوتاه، واضح و با خطی خوش بنویسید (تصویر شماره ۶).

□ برای تک‌تک صفحات دفترچه ایده، صبر و حوصله به خرج دهید. دفترچه‌های هنرمندان بزرگ در اواخر عمرشان، به عنوان نمونه‌هایی از فرایند کاری‌شان، موجود است و به فروش می‌رود و یا در موزه‌ها نگهداری می‌شود.

تصویرسازی با ترکیب عکس چیست؟

تصویرسازی با استفاده از عکس رویکردی در ارتباطات بصری است که در آن عکس نه به عنوان ثبت صرف واقعیت بلکه به عنوان «ماده خام» برای ساخت یک «ایده تصویری» یا «مفهوم تصویری» به کار می‌رود. در این روش، طراح یا تصویرساز با انتخاب، برش، ترکیب، دستکاری، نورپردازی مجدد یا تلفیق چند عکس تصویری تازه خلق می‌کند که حامل پیام، روایت یا ایده‌ای مشخص است. در این فرایند، عکس به ابزاری برای بیان تبدیل می‌شود و مفاهیم از طریق سازمان‌دهی و ترکیب خلاقانه بصری ساخته می‌شود.

آغازِ تصویرسازی با روشِ ترکیبِ عکس

تصویر ۸

تصویر ۷

ریشه‌های خلق تصویر از طریق ترکیب عکس به اواسط قرن نوزدهم بازمی‌گردد، زمانی که عکاسان با تلفیق چند نگاتیو در تاریکخانه به ساخت آثاری پیچیده‌تر با تکنیک «چاپ ترکیبی» دست زدند. یکی از نمونه‌های اولیه این روش، آثار هنری پیچ رابینسون^۱ است. او با کنار هم قرار دادن چند نگاتیو مختلف صحنه‌هایی داستانی و تمثیلی (مانند اثر مشهورش، محو شدن) خلق کرد. این تجربه‌های پیشگامانه نشان داد که عکس می‌تواند فراتر از بازنمایی صرفِ واقعیت عمل کند و به ابزاری برای بیان تخیل هنرمند تبدیل شود (تصاویر ۷ و ۸).

در ادامه، هم‌زمان با جنبش‌های پیشرو (آوانگارد) مانند دادایسم^۲، روش تصویرسازی با ترکیب عکس (فتومونتاژ)^۳ به عنوان رسانه‌ای انتقادی و مفهوم‌گرا گسترش یافت. هنرمندانی چون «هانا هوخ»^۴ با بریدن و ترکیب تصاویر

تصویر ۹

چاپی، آثاری ساختند که پیام‌های اجتماعی و سیاسی داشت. در این دوره، عکس به ماده‌ای برای «ساخت معنا» تبدیل شد، نه صرفاً ثبت واقعیت. در میانه قرن بیستم، استفاده از ترکیب عکس وارد حوزه تبلیغات، پوستر و طراحی گرافیک شد و به ابزاری حرفه‌ای در ارتباطات بصری بدل گشت. با ظهور نرم‌افزارهای ویرایشگر تصویر، این شیوه وارد مرحله‌ای تازه شد، مرحله‌ای که در آن ترکیب، نورپردازی و اصلاح رنگ با دقت و کنترل بسیار بیشتری انجام می‌گیرد و مرز میان واقعیت و تصویر ساخته‌شده کمتر قابل تشخیص است.

امروزه تصویرسازی با ترکیب عکس یکی از روش‌های رایج در طراحی گرافیک، تصویرسازی، تبلیغات، نشر و رسانه‌های دیجیتال است و همچنان بر همان اصول تاریخی‌ای استوار است که قبل از دنیای دیجیتال رایج بود. استفاده از

۱- Henry Peach Robinson

۲- Dadaism

۳- Photomontage

۴- Hannah Höch

عکس برای خلق تصویری تازه با معنایی فراتر از ثبت واقعیت روشن‌ترین هدف هنرمندان دیجیتال است.

۱- تکه‌چسبانی:

روش تکه‌چسبانی (بدون نرم‌افزار) با تکیه بر مهارت‌های دستی (برش، چسباندن، لایه‌بندی و ترکیب بصری) باعث می‌شود هنرجو مفاهیم پایه مثل ترکیب تصاویر و انتقال ایده را بهتر درک کند. در این بخش هنرجویان یاد می‌گیرند چگونه یک اثر هنری مفهومی را با ترکیب چند عکس خلق نمایند. این سطح از آموزش بر تقویت خلاقیت‌های دستی و فکری، درک عناصر بصری (رنگ، شکل، بافت، کنتراست) و ساخت روایت از طریق مواد در دسترس تمرکز دارد.

جالب است بدانید که هنوز روش تکه‌چسبانی، بدون استفاده از نرم‌افزار، بین هنرمندان رایج است. این مسیر مانند تصویر ۹، اثر هالی چستین^۱ باعث می‌شود ذهن طراح آزادانه حرکت کند و کشف‌های بصری تصادفی و آثاری با اصالت و شخصیت منحصر به فرد خلق گردد که در فضای دیجیتال به‌سختی قابل بازتولید است. این تمرینات تجربه را ارتقا می‌دهد و برای یادگیری نرم‌افزار و درک ماهیت لایه‌ها^۲ در جهان دیجیتال بسیار کاربردی است. باید یادآور شد تمایز اصلی تکه‌چسبانی با فرایندهای رایانه‌ای در این است که معمولاً در روش دستی، فرایند بازگشت‌ناپذیر و مخرب است و طراح باید با خطاهای احتمالی و بافت‌های واقعی کنار بیاید که همین امر موجب افزایش بداهگی و خلاقیت می‌شود. در مقابل، کار با نرم‌افزارهایی مانند فتوشاپ بر پایه ویرایش غیرمخرب^۳ نظیر استفاده از ماسک‌لایه‌ای^۴ استوار است که امکان کنترل نامحدودی را فراهم می‌کند. در واقع در روش ویرایش غیرمخرب طراح بدون نابودکردن تصویر به خلق اثر می‌پردازد.

فعالیت
کارگاهی

گرم کردن ذهن

همیشه قبل از شروع فعالیت اصلی کلاس، فعالیت مقدماتی برای گرم کردن ذهن خویش داشته باشید. از بین تصویری که در مجلات، کتاب‌ها، کاتالوگ‌ها و غیره در اختیار دارید، نمونه‌هایی را انتخاب نمایید و آزادانه برش بزنید و روی میز بچینید. در این مرحله نیاز نیست تصاویر را بچسبانید، بلکه نیاز است بعد از چیدمانتان بحث گروهی کوتاهی داشته باشید.

مواد مورد نیاز:

مجله‌های قدیمی، روزنامه، بروشور، کاتالوگ عکس‌دار (منبع اصلی تصاویر)، کاغذ رنگی، کاغذ بافت‌دار، کاغذ دست‌ساز یا مقوای نازک، عکس‌های چاپی شخصی یا خانوادگی (اختیاری)، قیچی (تیز و دقیق)، کاتر، خط‌کش، چسب ماتیک، چسب چوب رقیق شده برای پوشش نهایی، مقوا یا بوم کوچک به اندازه پیشنهادی مثلاً ۳۰×۴۰ سانتی‌متر یا A3، مداد، پاک‌کن، ماژیک یا خودکار برای نوشتن متن (اختیاری)، مواد اضافی برای بافت مثل پارچه کوچک، نخ، برگ خشک، فویل و نوار چسب رنگی (برای تنوع بافت).

نکته

☐ در صورت عدم دسترسی به پرینتر، می‌توانید از عکس‌هایی که در مجلات قدیمی منتشر شده‌اند استفاده نمایید.
☐ برای شروع کار از تصویری که تصویرسازی، نقاشی و کارتون هستند استفاده نکنید!

۱- Hollie Chastain

۲- Layering

۳- Non-destructive

۴- LayerMask

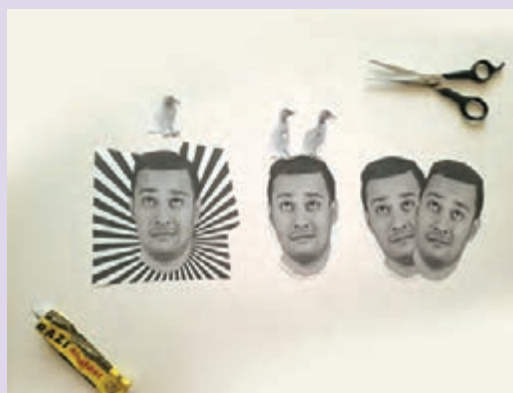

تصویر ۱۰

- کدام ترکیب‌ها جالب به نظر می‌رسد؟ چرا؟
 - چگونه دو عنصر نامرتبط می‌توانند معنای جدیدی بسازند؟
- مثال ساده: صورت انسان + چرخ ماشین = سرعت زندگی مدرن

تکه چسبانی

فعالیت
کارگاهی

تصویر ۱۲

تصویر ۱۱

برای اولین ایده‌تان برای این واحد یادگیری، از یکی از عکس‌های خود به عنوان موضوع استفاده کنید و یک خودنگاره خلق نمایید. از مجله‌ها یا منابع آرشیوتان، رنگ‌ها و بافت‌ها را انتخاب کنید و ببرید یا پاره کنید. همچنین، بدون چسباندن، تکه‌ها را روی مقوا با کاغذ بچینید و مانند کارگاه قبلی با گفت‌وگو با هم کلاس یا هنرآموز این پرسش را مطرح کنید: چرا این چیدمان مناسب است؟ چه چیزی را تغییر دهیم؟

- حداقل ۲ قطعه و حداکثر ۵ قطعه آماده کنید (شامل: چهره‌ها، اشیاء، منظره، متن، بافت).
- تصاویر را چندین بار جابه‌جا کنید تا ترکیب دلخواه پیدا شود (لایه‌بندی، هم‌پوشانی، تعادل بصری).
- تنوع بافت و اندازه را رعایت کنید (کوچک/بزرگ، صاف/ناهموار).
- گرفتن تأییدیه از هنرآموز (مدیر هنری و کارفرما) جهت رفتن به قدم بعدی الزامی است.
- قطعات را از پس‌زمینه به پیش‌زمینه یا از مرکز به بیرون بچسبانید.
- از کمترین چسب استفاده کنید تا تکه‌ها چین نخورد و نتیجه را با بُرس یا دست صاف کنید.
- لایه‌های متضاد ایجاد کنید (مثلاً از پارچه برای بافت استفاده کنید یا از بازی با کلماتِ تایپ‌شده برای تأکید مفهومی استفاده کنید).

تصویر ۱۳

- مهارت پیدا کردن در برش دقیق، چسباندن تمیز و لایه‌بندی هوشمندانه از اهمیت فراوانی در این فعالیت برخوردار است.
- استفاده صحیح از ابزارهای دستی برای برش دقیق، چسباندن بدون چین‌خوردگی و لایه‌بندی هوشمندانه، از اهداف این بخش است.
- برخی مواقع می‌توانید مرز برش‌ها را پنهان نکنید؛ آشکار بودن آنها بخشی از زیبایی تکه‌چسبانی است.
- ضعف ترکیب اغلب از کمبود تنوع مواد یا عدم آزمایش چیدمان اولیه ناشی می‌شود، نه کمبود مهارت.

نکته

به چند نمونه از آثار هنرمندان که با شیوه فتوکولاژ انجام شده است توجه کنید:

تصویر ۱۶

تصویر ۱۵

تصویر ۱۴

تصویر ۱۹

تصویر ۱۸

تصویر ۱۷

تصویر ۲۲

تصویر ۲۱

تصویر ۲۰

تصویر ۲۳

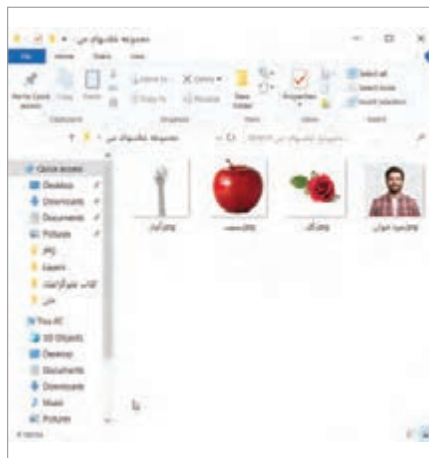
۲- ترکیب عکس با رایانه (بخش اول): برای خلق تصویر با استفاده از ترکیب عکس در رایانه، می‌بایست یکی از نرم‌افزارهای ترکیبی مانند «فتوشاپ»^۱ را انتخاب نمایید و با ترکیب دو یا سه عکس در قالب لایه‌های جداگانه به تصویری تازه اما منسجم برسید. این سطح از آموزش تمرکز بر درک مدیریت «لایه»^۲، «برش غیرمخرب (ماسک)» و «هماهنگی اولیه نور و رنگ» است، نه بر جلوه‌های پیشرفته. به تصویر روبرو دقت کنید:

در این روش یاد می‌گیرید چگونه با استفاده از چند تصویر یک تمرین ترکیبی تازه بسازید. همچنین درک خواهید کرد که استفاده صحیح از لایه‌ها چقدر روی سرعت و دقت کار شما تأثیر می‌گذارد و همچنین استفاده از ماسک لایه‌ای به جای حذف مستقیم و تخریب عکس باعث حفظ عکس اصلی می‌شود. و در نهایت یاد می‌گیرید که چطور هماهنگی ابتدایی برای نور یا رنگ را ایجاد نمایید.

مواد و ابزار مورد نیاز: رایانه خانگی یا لپ‌تاپ، نرم‌افزار فتوشاپ، دو یا سه عکس با کیفیت مناسب دست کم از ۲۰۰۰ پیکسل در ضلع بزرگ‌تر).

تصویر ۲۵

تصویر ۲۴

نگاهی به مجموعه عکس‌هایتان داشته باشید (تصویر ۲۴). از بین مجموعه‌تان دو تصویر متفاوت را انتخاب کنید و براساس تصاویر گنجینه‌تان، در دفترچه ایده (تصویر ۲۵)، طرح‌های کوچک^۱ بکشید یا ایده‌تان را به صورت جملات کوتاه یادداشت کنید.

مثلاً: یک چهره با یک منظره ترکیب شود، یک شیء را با یک تکه از آسمان؛ پیکره یک انسان با یک قطعه صنعتی. در قدم‌های اول بدون برش دقیق، فقط با قرار دادن لایه‌ها روی هم، چند ترکیب ساده بسازید.

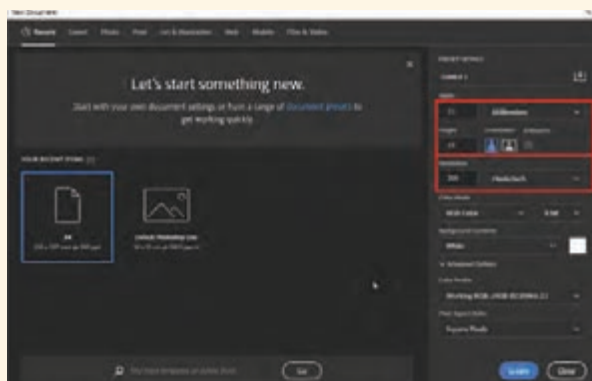
■ هر کدام از ترکیب‌بندی‌ها چه مفهومی را منتقل می‌کند؟

■ کدام یک از ترکیب‌ها عجیب‌تر ولی جذاب‌تر است؟ چرا؟

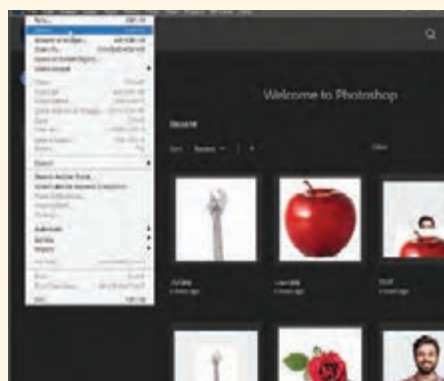
نکته

- ☐ می‌توانید با آوردن مدل به آتلیه و عکاسی از آن تصاویر مورد علاقه‌تان را تهیه نمایید.
- ☐ در این مرحله نیاز به دانش طراحی در سطح پیشرفته نیست ولی نیاز است شکل عناصر معلوم باشد.
- ☐ برای رفتن به مرحله بعدی باید از کارفرما و مدیر هنری (که در اینجا نقش هر دو را هنرآموز به عهده گرفته است) تأییدیه بگیرید.

تصویر ۲۷

تصویر ۲۶

نکته

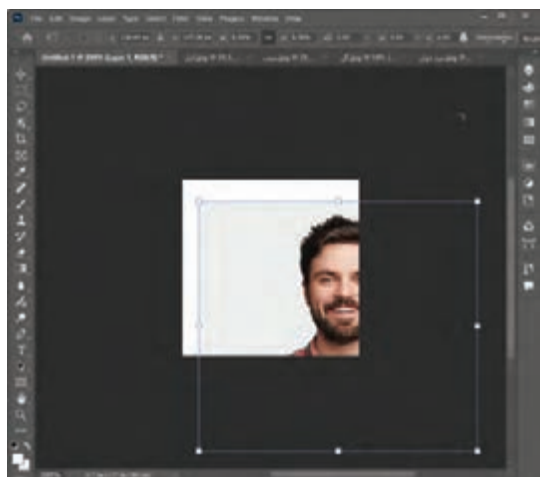

- شما در این مرحله با دو مسئله آشنا می‌شوید. ابتدا ابعاد سند که می‌تواند مثلاً ۱۵ در ۱۵ سانتی‌متر باشد و دومی رزولوشن (Resolution) است که می‌بایست تنظیم گردد.
- عدد رزولوشن برای صفحاتی وب می‌تواند بین ۷۲ تا ۱۵۰ ppi باشد و برای صفحات چاپی ۳۰۰ PPI تعیین گردد.

۱ ابتدا سند تازه‌ای ایجاد کنید: File > New

۲ اکنون مانند تصویر ۱۸ تصاویر را وارد کنید: File > Open

۳ بخشی از سند (و یا همه سند) را انتخاب کنید. از منوی Rectangular Marquee، آن بخشی که می‌خواهید را مانند تصویر ۲۸ انتخاب کنید.

تصویر ۲۹

تصویر ۲۸

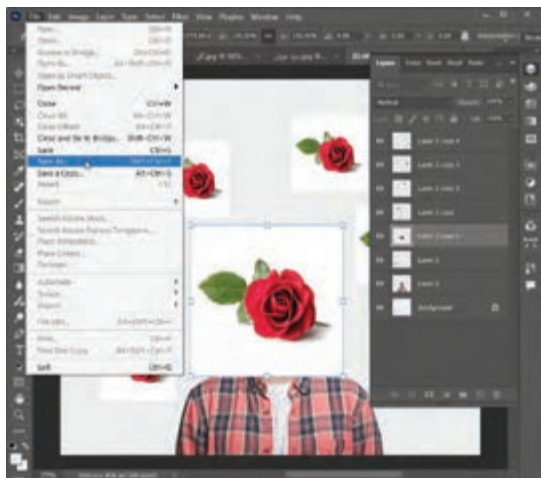
نکته

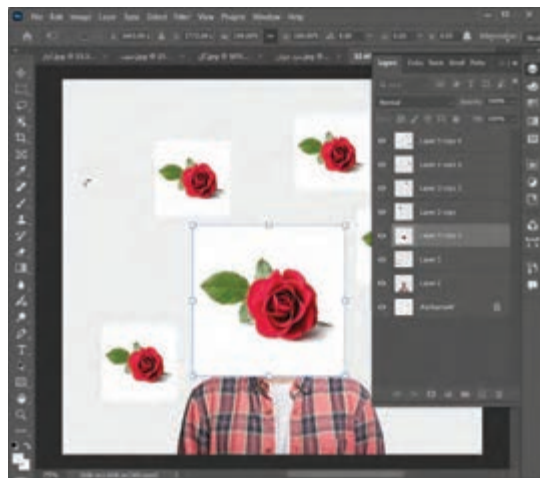
- هم‌زمان دکمه‌های ctrl+A را بگیرید تا تمام صفحه انتخاب شود.
- با گرفتن هم‌زمان دکمه‌های ctrl+C از بخش انتخاب شده را کپی گرفته و آن را در فضای موقت رایانه ذخیره نمایید.

۴ در سندی که به تازگی ایجاد کرده‌اید با گرفتن هم‌زمان دکمه‌های ctrl+V فایل کپی شده را فراخوانی نمایید. تا این مرحله، مانند تصویر ۲۹ بخشی از یک تصویر را به سند اصلی تان آورده‌اید.

۵ ممکن است تصویری که فراخوانده‌اید بزرگ‌تر یا کوچک‌تر از سند اصلی باشد. بنابراین با گرفتن هم‌زمان دکمه‌های ctrl+T می‌توانید گزینه تغییر اندازه را فعال کرده و تصویرتان را به اندازه‌ای که می‌خواهید تعیین نمایید.

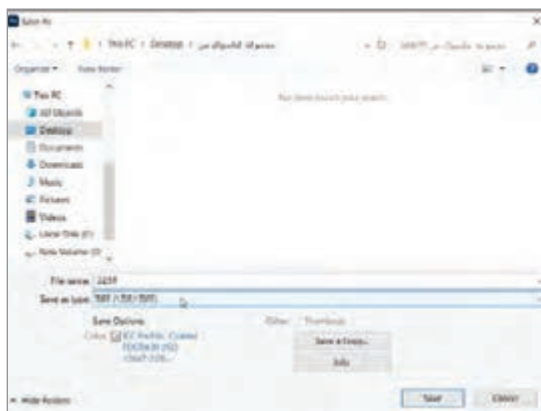

تصویر ۳۱

تصویر ۳۰

۶ با آوردن تصاویر بعدی از سندهای دیگر، می‌بایست جعبه ابزار لایه‌ها (Layers) را مانند تصویر ۳۰ باز نگه‌دارید. شما با استفاده از این ابزار مشاهده خواهید کرد، چند لایه دارید و کدام لایه بالاتر یا پایین‌تر از دیگری است. `File > Windows > layers`

تصویر ۳۲

۷ در انتها برای ذخیره کردن سند اصلی به منوی فایل بروید و گزینه ذخیره (Save) را انتخاب کنید تا مانند تصویر ۳۱ پنجره ذخیره‌سازی برای شما باز شود.

۸ به‌دقت به تصویر ۳۲ توجه کنید. در پنجره ذخیره‌سازی سه سؤال مهم برای شما وجود دارد: فایل کجا ذخیره شود؟ اسم فایل چه باشد؟ با چه پسوندی ذخیره شود؟

برای اینکه سند شما به‌همراه لایه‌هایش ذخیره شود، از پسوند PSD یا TIFF استفاده کنید و اگر می‌خواهید سند شما با حجمی کمتر و تک‌لایه ذخیره گردد از پسوند JPG استفاده نمایید.

نکته

چرا در زمان ذخیره‌سازی، برخی از پسوندها، مانند JPG را پیدا نمی‌کنیم؟

پرسش کلاسی

به چند نمونه از آثار هنرمندان که با شیوه فتوکولاژ انجام شده است توجه کنید:

تصویر ۳۵

تصویر ۳۴

تصویر ۳۳

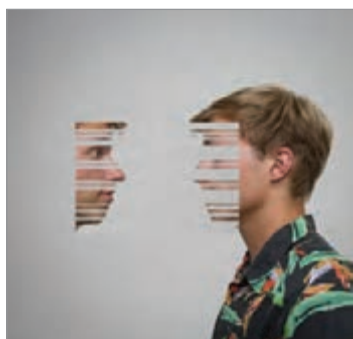
تصویر ۳۸

تصویر ۳۷

تصویر ۳۶

تصویر ۴۱

تصویر ۴۰

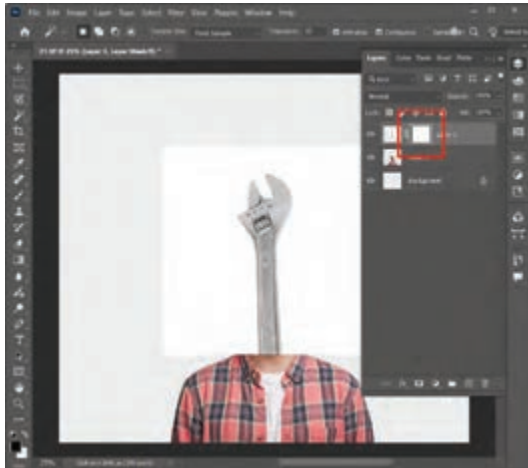
تصویر ۳۹

۳- ترکیب عکس (بخش دوم):

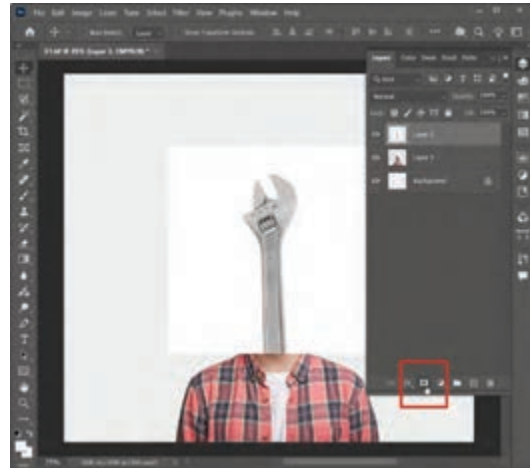
در فعالیت قبلی یاد گرفتیم چگونه فایل‌ها را با ساده‌ترین روش ترکیب و سندها را ذخیره نماییم. در ادامه یاد می‌گیریم که فتوشاپ امکاناتی ایجاد نموده تا آثار ترکیبی‌تر و پیچیده‌تری به دست بیاوریم. در این فعالیت یاد می‌گیریم چگونه ماسک کردن (Mask) امکان ویرایش چند مرحله‌ای را می‌دهد.

۱ سند تازه ایجاد کنید.

۲ عکس‌های مورد نظر خویش را در سند تازه بیاورید.

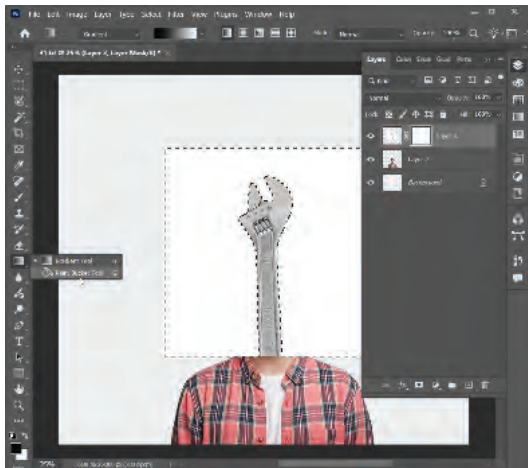

تصویر ۴۳

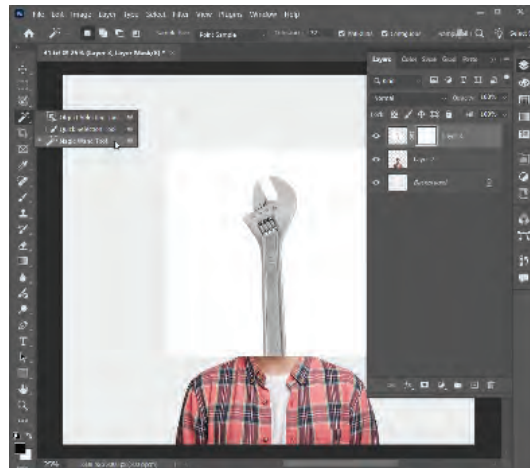

تصویر ۴۲

۳ همان‌طور که در تصویر ۴۲ می‌بینید فضای سفید اضافه‌ای در لایه آچار وجود دارد. بنابراین در جعبه لایه‌ها، روی گزینه ماسک (در پایین جعبه) کلیک کنید تا این گزینه مانند تصویر ۴۳ ظاهر و فعال شود.

تصویر ۴۵

تصویر ۴۴

لایه ماسک چه کاری انجام می‌دهد؟

در لایه ماسک شما با دو رنگ سیاه و سفید سر و کار خواهید داشت. رنگ سیاه تصویر به صورت موقت تصویر اصلی را پاک می‌کند و رنگ سفید تصویر آن را به شکل اصلی خویش بازمی‌گرداند. بنابراین گزینه ماسک باعث می‌شود تصویر اصلی تخریب نشود و در هر مرحله‌ای از کار بتوانید به مرحله قبلی بازگردید.

نکته

هرگز تصویر اصلی را با پاک کن (Eraser tool) پاک نکنید و امکان بازگشت به تصویر اصلی را حفظ کنید.

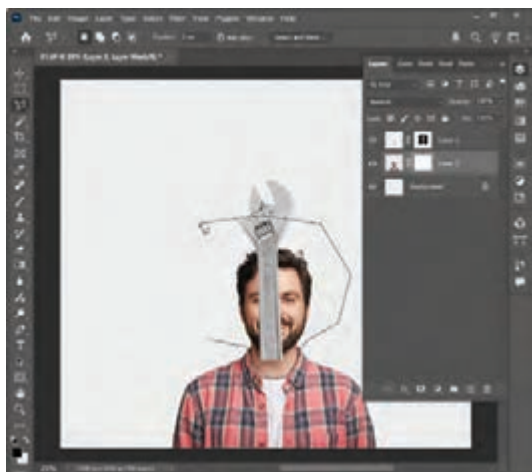
۴ چون زمینه در لایهٔ آچار سفید است، بهترین گزینه برای انتخاب تصویر اصلی ابزار عصای جادویی (Magic wand tool) است (تصویر ۴۵).

۵ همان طور که در تصویر ۴۶ می بینید، پس از انتخاب زمینه سفید رنگ، بر روی لایهٔ ماسک در جعبه ابزار لایه ها اشاره نمایید، گزینهٔ سطل رنگ (paint bucket) را انتخاب کنید و با رنگ آمیزی بخش اضافی را بردارید.

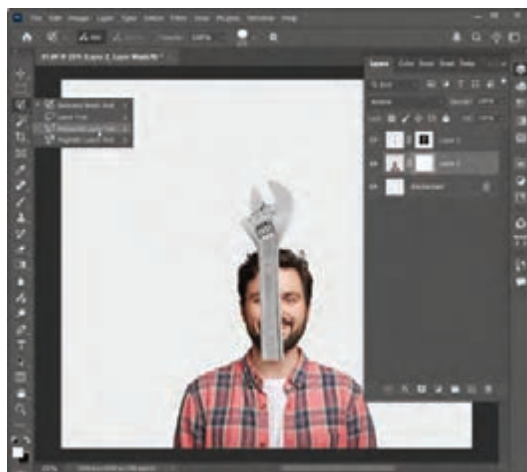
نکته

- ☐ معمولاً ابزار سطل رنگ در بخش گزینهٔ gradient مخفی می شود.
- ☐ شما می توانید با گرفتن هم زمان دکمه های Alt+Backspace به شکل میان بُر کار رنگ آمیزی را انجام دهید.
- ☐ با گرفتن هم زمان دکمه های ctrl+D می توانید بخش انتخاب شده را غیرفعال نمایید و به کار خویش ادامه دهید.

تصویر ۴۷

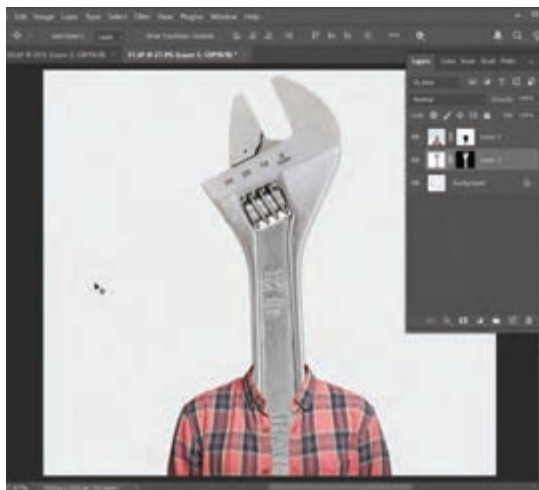
تصویر ۴۶

۶ با نگاهی به تصویر ۴۶ متوجه خواهید شد در لایهٔ پایینی تصویرتان نیاز است بخش سر انسان حذف شود تا به نتیجهٔ نهایی نزدیک شوید. بنابراین مانند تصویر ۴۷ روی لایهٔ مورد نظر کلیک نمایید. سپس گزینهٔ کمند چندضلعی گونه (Polygonal lasso) را انتخاب نمایید.

نکته

- ☐ در حین کار با ابزارهای فتوشاپ این امکان را دارید تا با گرفتن هم زمان دکمه های 4 + ctrl یا کنترل - + ctrl به تصویر نزدیک تر یا دورتر شوید.
- ☐ در حین فعالیت می توانید با گرفتن اسپیس گزینهٔ دست را فعال و سند را جابه جا کنید.

تصویر ۴۸

۷ مانند تصویر ۴۸ با گرفتن $ctrl+T$ شکلِ آچار را آنقدر بزرگ کنید تا لبه‌های تصویر با لبه‌های پیراهن تناسب پیدا کند.

برای گرفتن تأیید نهایی باید کارفرما و مدیر هنری (که در اینجا نقش هر دو را هنرآموز به عهده دارد) اشکالات و اصلاحاتِ تصویر را مشخص نماید و شما با تصحیحِ اصلاحات و جلبِ رضایت ایشان پروژه را تحویل دهید.

نکته

تصویر ۵۱

تصویر ۵۰

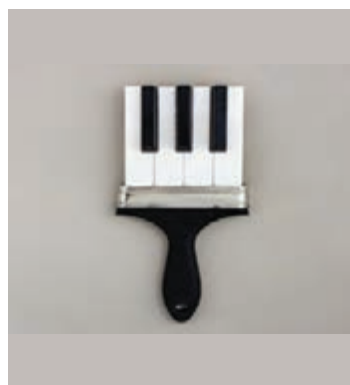
تصویر ۴۹

تصویر ۵۴

تصویر ۵۳

تصویر ۵۲

تصویر ۵۷

تصویر ۵۶

تصویر ۵۵

معیار ارزیابی:

جهت بررسی آثار خلق شده در این کارگاه، می‌بایست گزینه‌های ذیل جهت ارزیابی مورد توجه قرار گیرد:

- تنوع طرح‌های اولیه کاغذی: ۴ نمره
- درک صحیح لایه و ماسک: ۵ نمره
- انسجام بصری اولیه: ۵ نمره
- وضوح مفهوم: ۴ نمره
- نظم فایل و نام‌گذاری سندها: ۲ نمره

۴- ترکیب عکس پیشرفته

نسخه‌های تازه‌تر فتوشاپ، روش‌های بهتری را جهت خلق و ویرایش تصاویر ارائه کرده است. امروزه با پیشرفت ابزارهای هوش مصنوعی، این روش‌ها سهولت بیشتری نیز یافته‌اند ولیکن پایه و روش در همه آنها یکسان است. در تصویرسازی با عکس باید به مسئله هماهنگی پیشرفته نور، سایه، رنگ، پرسپکتیو و مقیاس توجه شود. رنگ باید به صورت یکپارچه کنترل شود و به نکات مهم در پردازش عمق فضایی توجه شود و تا تصویری یکدست تهیه شود.

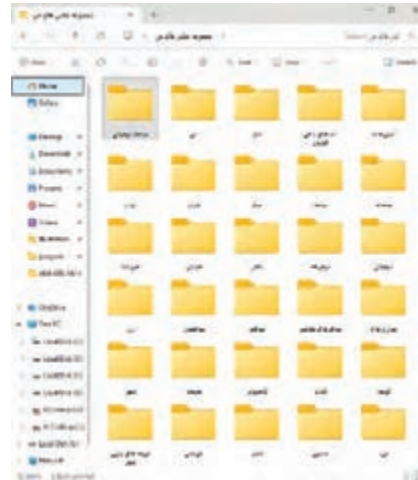
تصویر ۵۸

به تصویر ۵۸ دقت کنید:

- چرا برخی تکه چسبانی‌های دیجیتال واقعی به نظر می‌رسند و برخی مصنوعی؟
- تصویرِ فیگورهای مناسب چگونه تهیه می‌شوند؟
- چگونه با مدیریت نور باعث باورپذیری شویم؟
- چگونه می‌توان یک داستان را در یک قاب واحد روایت کرد؟

تصویر ۶۰

تصویر ۵۹

ایده‌ای را برای خلق پروژه‌تان انتخاب کنید، موضوعاتی مثل بحران محیط زیست، حفظ میهنمان ایران، تبلیغ یک کالا و...، مانند تصاویر ۵۹ و ۶۰ در تصاویر آرشیوی جست‌وجو کنید و در دفترچه‌تان ایده‌پردازی کنید.

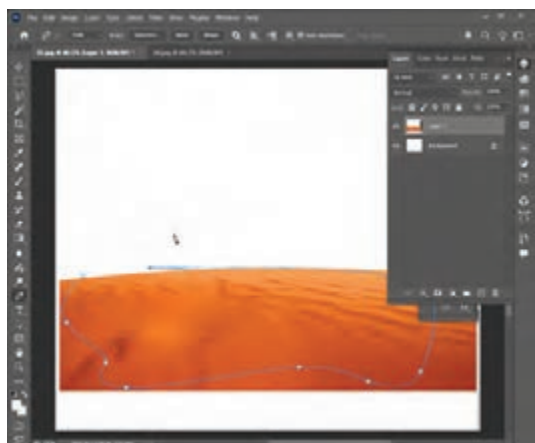
فعالیت
کارگاهی

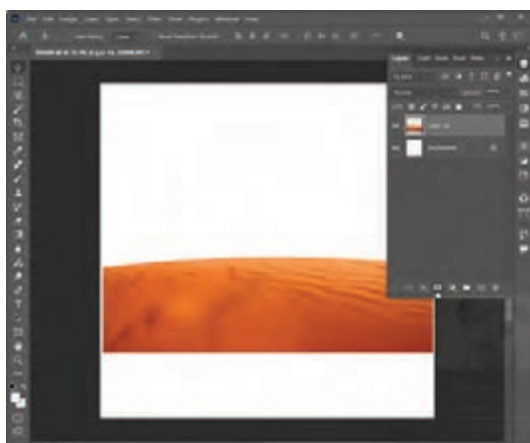
- همیشه موضوع فعالیت با هماهنگی کارفرما و مدیر هنری (هنرآموز) شکل می‌گیرد و هیچ‌گونه فعالیتی بدون هماهنگی با ایشان جایز نیست. بعد از تأیید ایده اولیه به مرحله بعدی بروید.
- در دفترچه ایده، طرح‌های کوچک بکشید یا ایده‌تان را به صورت جملات کوتاه یادداشت کنید (تصویر ۶۰).
- برای انتخاب عکس‌هایتان می‌توانید با آوردن مدل در آتلیه عکاسی عکس‌هایی تازه‌تر بگیرید.
- برای تهیه عکس، می‌توانید با جست‌وجو در اینترنت و یا کمک گرفتن از هوش مصنوعی به تصاویری تازه برسید. توجه داشته باشید که رسیدن به تصویر در اینترنت به معنی این است که از صاحب عکس اجازه رسمی بگیرید.
- در ترسیم طرح‌های کوچک، زیاده‌روی کنید. هیچ‌گاه با اولین ایده به سراغ اجرای کار نروید.
- ممکن است ایده‌های شما ارتباط زیادی با موضوع اصلی نداشته باشد. با این حال ایده‌هایتان را در دفترچه ایده ثبت کنید.

نکته

تصویر ۶۲

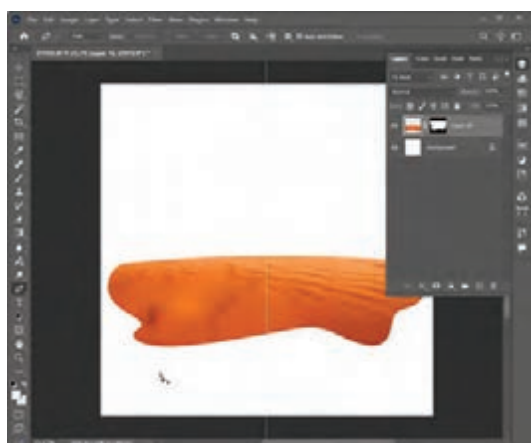

تصویر ۶۱

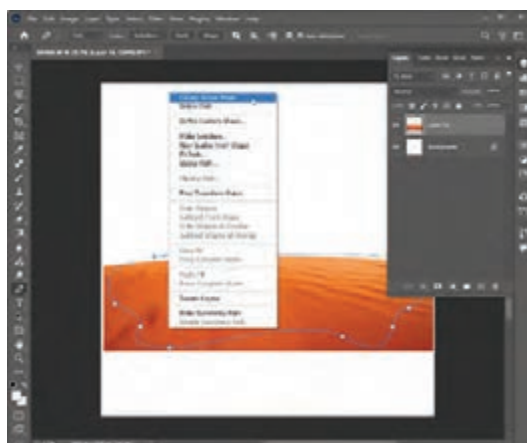
۱ سند تازه ایجاد کنید و مانند تصویر ۶۱، عکس پس‌زمینه را در سند تازه بیاورید و در مکان مناسب قرار دهید.
۲ در این مرحله، باز هم می‌خواهیم بخشی از تصویر را با روش ماسک کردن حذف کنیم. ولی این دفعه مانند تصویر ۶۲ با انتخاب گزینه قلم (Pen) سطحی که می‌خواهید باقی بماند را انتخاب کنید. گزینه قلم کمک می‌کند تا خطوط گرد را انتخاب کنید و حتی بعد از ترسیم خط، شکل خط‌کشی را تغییر یا حذف کنید.

در زمان کار با قلم، در بخش تنظیمات بالای نرم‌افزار، گزینه مسیر (Path) را انتخاب کنید.

نکته

تصویر ۶۴

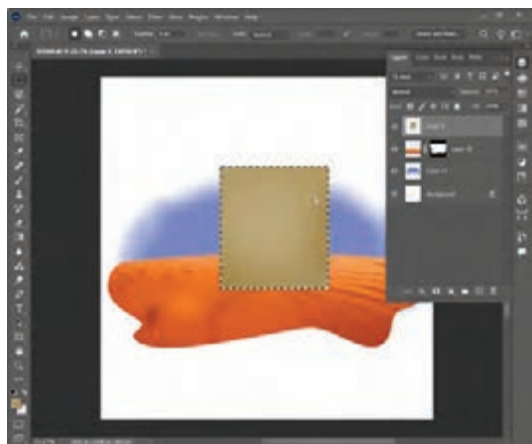

تصویر ۶۳

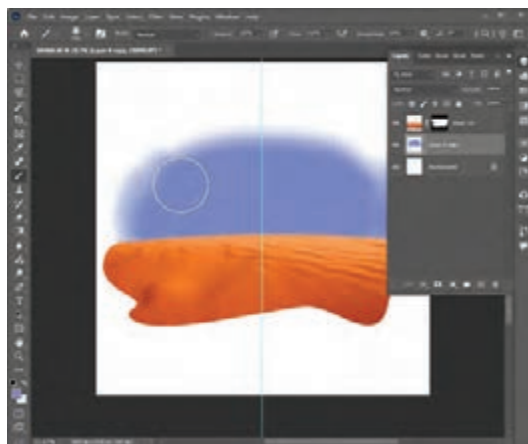
۳ بعد از اتمام خط‌کشی، همان‌طور که در تصویر ۶۳ می‌بینید، روی صفحه کلیک راست نمایید و گزینه ایجاد ماسک برداری (Create vector mask) را انتخاب کنید.
۴ همان‌طور که در تصویر ۶۴ مشاهده می‌کنید، گزینه ماسک در لایه پس‌زمینه فعال شد و همچنین بخش اضافه در سند اصلی حذف گردید.

وقتی با نرم افزار فتوشاپ (نرم افزارهای دیگر گرافیکی) کار می کنید، باید در نظر بگیرید که یک مسیر می تواند به شکل های مختلف طی گردد. پس شما هم می توانید روش های دیگری هم برای ماسک کردن تصویرتان در فتوشاپ پیدا کنید.

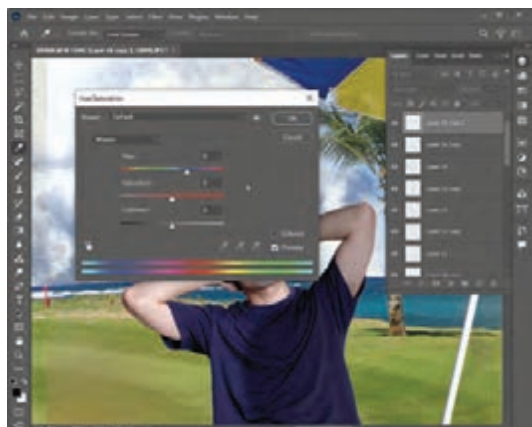
تصویر ۶۶

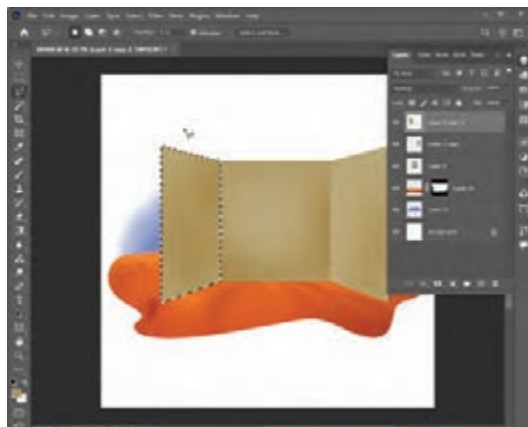
تصویر ۶۵

۵ در ادامه برای ایجاد تصویر آسمان می توانید از عکس استفاده نکنید! به تصویر ۶۵ توجه کنید! گزینه قلم مو (Brush) را انتخاب کنید. رنگ آبی را در بخش پالت انتخاب کنید و رنگ آمیزی نمایید. آسمان خلق شد.

۶ همان طور که در تصویر ۶۶ می بینید، برای درست کردن یک دیوار می توانید لایه ای تازه ایجاد کنید و از جعبه ابزارها، چهارضلعی (Rectangular Marquee)، مربعی را انتخاب و با ابزار سطل رنگ رنگ آمیزی نمایید. حال دیوار شکل گرفت.

تصویر ۶۸

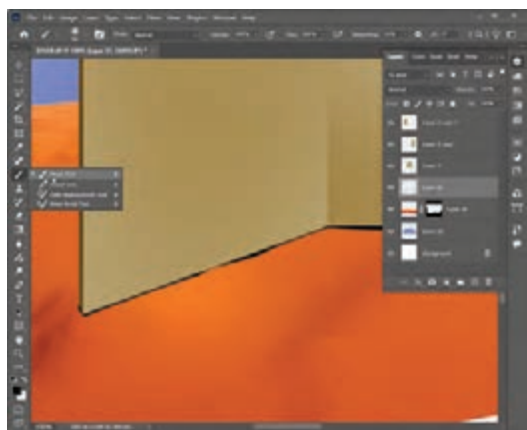
تصویر ۶۷

۷ همان طور که در تصویر ۶۷ مشاهده می کنید برای ترسیم دیوارهای سمت چپ و راست نیاز دارید با گزینه کمند چندضلعی گونه (Polygonal lasso) و در لایه هایی جداگانه پرسپکتیو دیوارها را طراحی و رنگ آمیزی نمایید.

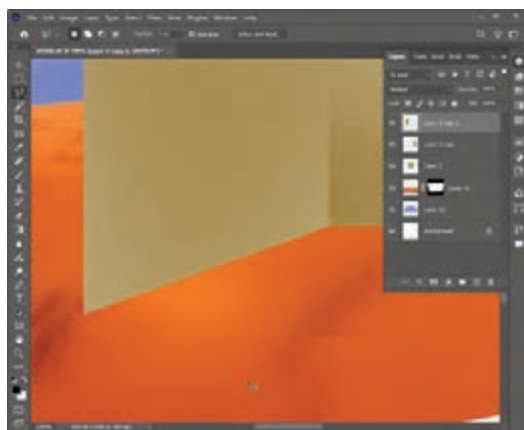
نکته

ترسیم پرسپکتیو، به معنی مشخص بودن دوری و نزدیکی، نیازمند دانش فنی لازم است که در سال‌های گذشته و مخصوصاً در دوره متوسطه اول آن را فرا گرفته‌اید.

تصویر ۷۰

تصویر ۶۹

۸ حتماً به تصویرسازی نزدیک شوید. مانند تصویر شماره ۶۹. همان‌طور که مشاهده می‌کنید تصویر هنوز شکلی مصنوعی دارد. بنابراین مانند تصویر ۷۰ با گزینه کمند چندضلعی گونه به دیوار حالت لبه دهید و آن را رنگ آمیزی نمایید و بعد از آن با ابزار قلم مو و رنگ سیاه زیر دیوار سایه ایجاد کنید.

نکته

باید توجه داشت که جزئیات تصویرسازی نهایی همیشه کار را واقعی‌تر و بهتر می‌کند پس هرچه به هماهنگی نور و سایه، عناصر حاضر در تصویر و هر چیزی که در یک صفحه واقعی مرتبط با تصویر وجود دارد، بپردازیم تصویرسازی بهتر می‌شود.

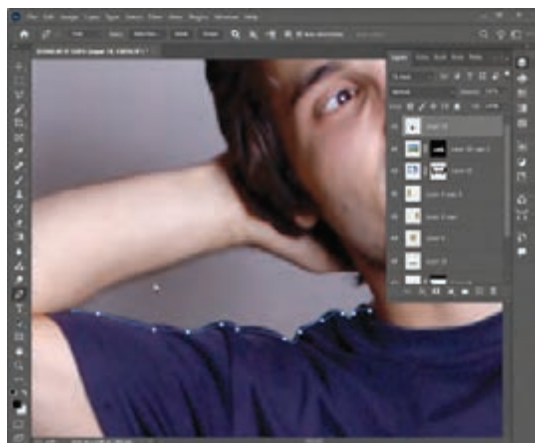

تصویر ۷۲

تصویر ۷۱

۹ دو تصویر مختلف از آسمان و تصویری از زمین، درخت‌های نخل و بخشی از دریا را در دو لایه مختلف در سند اصلی وارد کنید. همان‌طور که در تصویر ۷۱ و ۷۲ می‌بینید، ابتدا باید جای تصویر را مشخص نمایید و سپس گزینه ماسک را فعال و بخش‌های اضافه را با ابزار قلم‌مو و یا سطل رنگ حذف کنید.

تصویر ۷۴

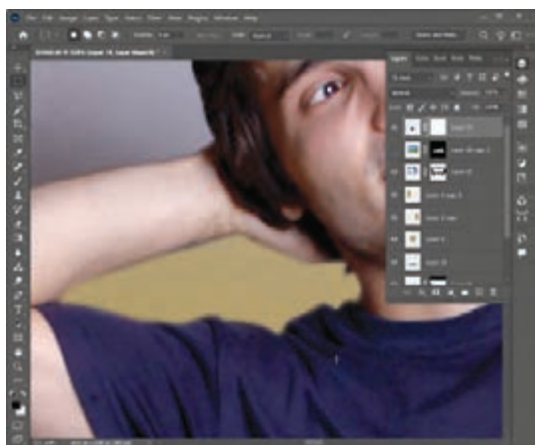
تصویر ۷۳

۱۰ اکنون زمان آن است که تصویر انسان به سند اصلی منتقل شود. همان‌طور که در تصویر ۷۳ می‌بینید این عکس در آتلیه عکاسی شده تا با کیفیت مناسب‌تری استفاده شود.

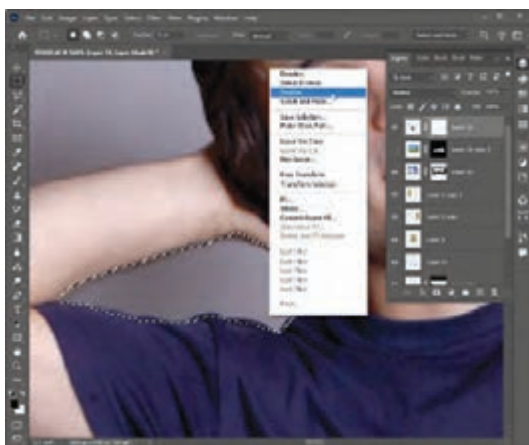
۱۱ به تصویر ۷۳ توجه کنید! معمولاً برای دوربُر کردن و ماسک کردن تصاویر اصلی از گزینه قلم (Pen) استفاده می‌کنند. پس شما هم با صبوری و دقت و با آموزشی که در قدم‌های قبلی دادیم تصویر انسان را دوربُر کنید.

نکته

امروزه با پیشرفت‌های هوش مصنوعی در دوربُرِ تصاویر و دقت و کیفیت آنها می‌توانید راه‌های تازه‌تری را تجربه نمایید. فقط توجه کنید که دور تا دور تصویرتان با کمکِ هوش مصنوعی به‌خوبی حذف و نهایی گردند.

تصویر ۷۶

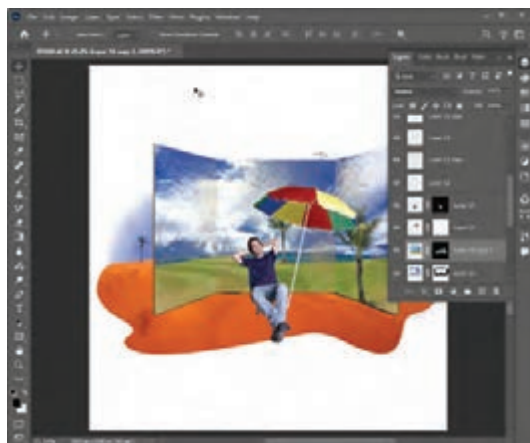

تصویر ۷۵

۱۲ در بیشتر مواقع بعد از دوربری متوجه خواهید شد لبه‌های فیگور تیز هستند. یکی از راه‌های نرم کردن لبه‌ها این است که بعد از مرحله انتخاب تصویر، کلیک راست کنید و مانند تصویر ۷۵ گزینه محو شدن (Feather) را انتخاب نمایید. پنجره ای باز می‌شود که شما به تجربه یاد می‌گیرید را بسته به رزولوشن انتخاب و چقدر محوشدگی به لبه‌ها بدهید. نتیجه در تصویر ۷۶ مشهود و قابل توجه است و تصویر را واقعی تر جلوه می‌دهد.

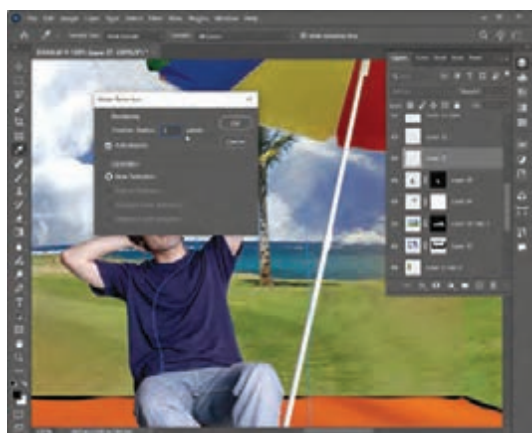
تصویر ۷۸

تصویر ۷۷

۱۳ همان‌گونه که در تصویر ۷۷ مشاهده می‌کنید، کار در مراحل پایانی است و شما می‌توانید چند پرنده، درخت نخل و... هم اضافه نمایید تا تصویر جذاب‌تر شود.

۱۴ با نگاهی جزئی‌تر به تصویر ۷۸ درمی‌یابید نیاز دارید سایه چتر روی فیگور تصویر شود. بنابراین در لایه‌ای جداگانه، با ابزار قلم و مانند تصویر ۷۸ به شکل تقریبی سایه چتر را روی فیگور مشخص نمایید.

تصویر ۸۰

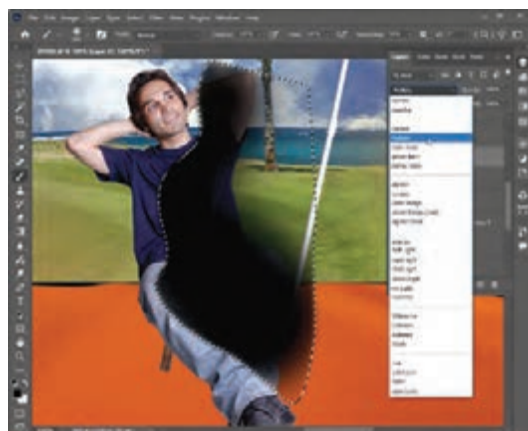

تصویر ۷۹

۱۵ مانند تصویر ۷۹ کلیک راست کنید و گزینه تبدیل منطقه انتخابی (Make selection) را انتخاب نمایید.
 ۱۶ همان‌طور که در تصویر ۸۰ می‌بینید پنجره تازه‌ای باز می‌شود و شما می‌توانید در بخش Feather radius، عدد گرد شدن لبه‌ها را مشخص کنید. پیشنهاد می‌کنیم این عدد را بسیار بالا بگیرید.

تصویر ۸۲

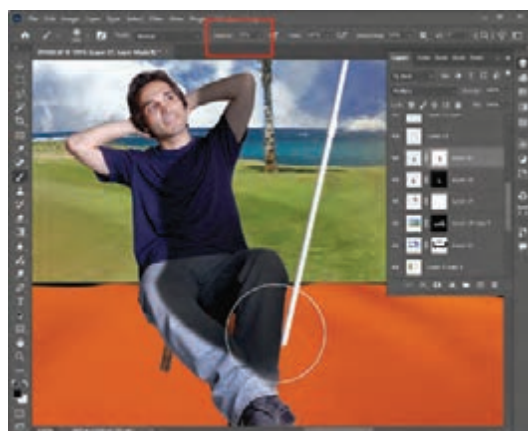

تصویر ۸۱

۱۷ مانند شکل ۸۰ از داخل جعبه لایه‌ها، گزینه مولتی پلی (Multiply) را انتخاب کنید.
 ۱۸ همان‌طور که در تصویر ۸۰ مشاهده می‌کنید، با استفاده از روش ماسک و گزینه قلم‌مو، بخش‌های اضافه را کم کنید و سایه‌ای لطیف روی فیگور ایجاد نمایید.

تصویر ۸۴

تصویر ۸۳

بهتر است هنگام استفاده از قلم‌مو، شفافیت را تا ۲۰ درصد کم کنید تا سایه‌ها لطیف شوند.

نکته

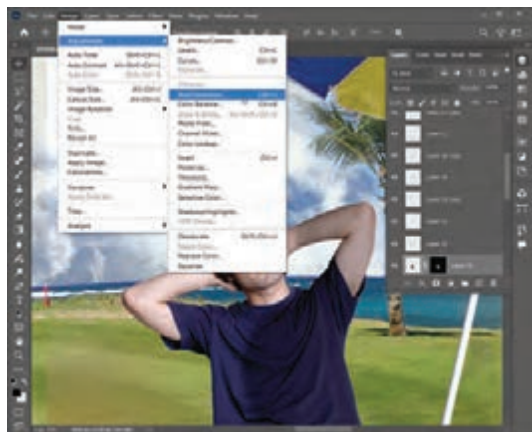

۱۹ همان‌طور که در تصویر ۸۴ می‌بینید، در لایه‌ای پایین‌تر، برای فیگور و چتر هم سایه‌ای به‌وجود بیاورید.

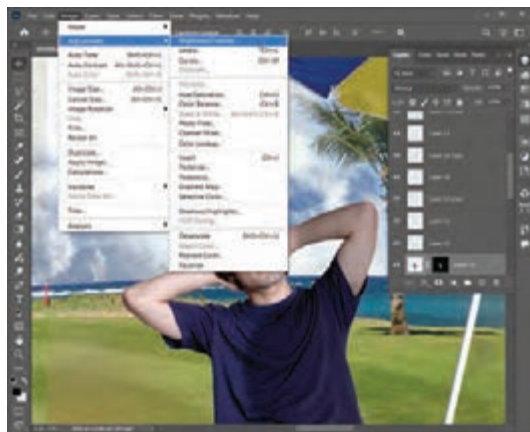

□ حال به بخش نهایی کردن سند رسیدید. در این مرحله کارفرما و مدیر هنری (که نقش هر دو را هنرآموز برعهده دارد) می‌بایست اجرای شما را تأیید نمایند تا شما اجازه پیدا کنید فایل را به اتمام برسانید.

□ به دلیل طولانی بودن پروژه، طراح موظف است مابین چند فعالیت کوتاه، با گرفتن همزمان دکمه‌های **ctrl+S**، فایل را ذخیره نماید.

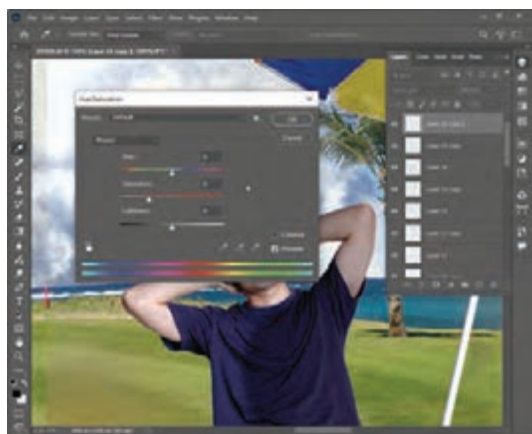
تصویر ۸۶

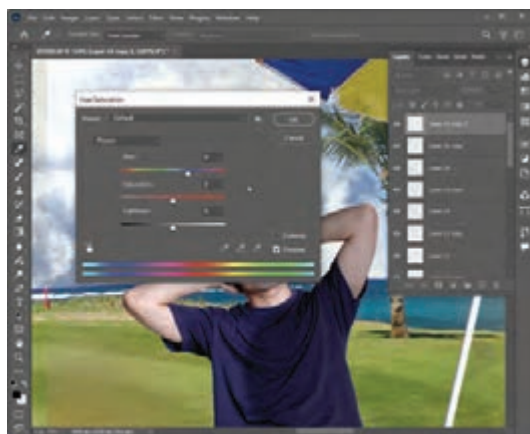
تصویر ۸۵

۲۰ پس از تأیید کارفرما و در مرحله نهایی کردن، می‌بایست تصویر از نظر کنتراست و شکل رنگی کنترل شود. بنابراین، برای تنظیم کنتراست‌های نور و سایه، مانند تصویر ۸۵ به بخش تصویر (Image) و بخش تنظیمات Adjustment بروید و گزینه‌های مختلف از جمله گزینه روشنایی یا کنتراست (Brightness/Contrast) را امتحان کنید.

۲۱ همچنین مانند تصویر ۸۶ در ادامه، برای تنظیم رنگ، وارد بخش تصویر Image و بخش تنظیمات Adjustment شوید و گزینه فام یا اشباع رنگ (Hue/Saturation) را انتخاب نمایید.

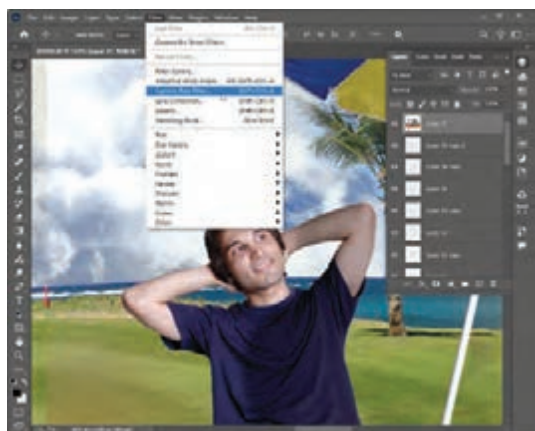

تصویر ۸۸

تصویر ۸۷

۲۲ اگر به تصویر ۸۷ توجه نمایید: فام رنگ (Hue) همان نوع رنگ و خود رنگ محسوب می‌شود مانند رنگ قرمز؛ آبی، سبز و غیره. اشباع (Saturation) همان خلوص رنگی است. هر چقدر بازو را به سمت راست ببرید، رنگ زاغ‌تر می‌شود و هر چقدر بازو را به سمت چپ حرکت کند رنگ موردنظر خاکستری‌تر می‌شود. در پایان، میزان روشنایی (Lightness) نور تصویر را برای شما کم و زیاد می‌کند.

تصویر ۹۰

تصویر ۸۹

۲۳ برای جمع‌بندی مانند تصویر ۸۹ به بالاترین لایه بروید. هم‌زمان دکمه‌های `ctrl+Shift+Alt+E` را بگیرید تا فتوشاپ لایه‌ای از مجموع فعالیت‌های شما را به خط کند. ۲۴ براساس تصویر ۹۰ وارد بخش فیلتر (Filter) شوید و گزینه فیلترهای عکس خام (camera raw filter) را انتخاب نمایید. در این بخش قرار است به کل سند فیلتری یکنواخت بدهید تا بافتی یکنواخت در کل تصویر پخش گردد.

□ با توجه به اینکه در این فعالیت هم از عکس‌های اینترنتی استفاده کرده‌اید و هم از عکس‌های آتلیه‌ای و نیز با توجه به اینکه کیفیت تصاویر با یکدیگر بسیار تفاوت دارند، نیاز است تا به‌وسیله یکی از فیلترهای فتوشاپ، بافتی یکسان بدهید تا نتیجه‌ای یکدست و واقعی‌تر پدید آید.

□ برای اینکه سند شما به همراه لایه‌های ذخیره شود، از پسوند PSD یا TIFF استفاده کنید و اگر می‌خواهید سند شما با حجمی کمتر و تک‌لایه ذخیره گردد از پسوند JPG استفاده نمایید.

نکته

□ در پایان به نمونه‌های آثار هنرمندان، آثاری که با روش فتومونتاژ پدید آمده‌اند، توجه کنید.

تصویر ۹۳

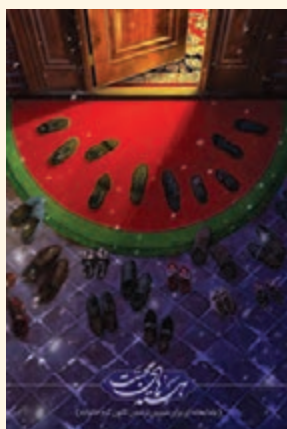
تصویر ۹۲

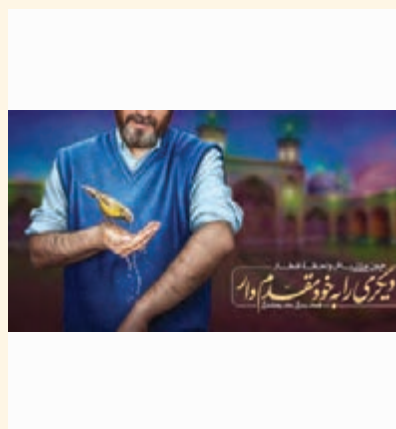
تصویر ۹۱

تصویر ۹۶

تصویر ۹۵

تصویر ۹۴

تصویر ۹۹

تصویر ۹۸

تصویر ۹۷

ارزشیابی شایستگی تصویر سازی با عکس (فتو کولاز)

نام و نام خانوادگی		شماره ملی	تاریخ ارزشیابی:	نوبت:
کد حرفه	۳۴۲۵۲۳	حرفه :	فتو-گرافیک	کدپیمانه/پودمان
کد وظیفه شغل	۳۴۲۵۲۳۰۴	وظیفه شغل:	طراحی نشانه و تصویر	سطح صلاحیت
کد کار	۳۴۲۵۲۳۰۴۱۲	کار	تصویرسازی با عکس(فتوکولاز)	سطح شایستگی
استاندارد عملکرد کار:		۳۴۲۵۲۳۰۴۱	انجام و اجرای تلفیق چند عکس با نرم افزارهای ویرایش تصویر برای کاربرد در آثار گرافیکی	
		L3	مهارت	

ردیف	مراحل کار	شرایط انجام کار (ابزار،مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص ها/دآوری /نمره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده سازی مقدمات پروژه براساس سفارش	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه های تصویری زمان: ۲۰ دقیقه	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	گفت وگو با مدیر هنری/طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه یا مراجعه به متن مرتبط با موضوع سفارش (موسیقی، فیلم، کتاب) جست وجوی نمونه های موجود براساس تفهیم نامه و رویکرد طراح ارشد، ارتباط حرفه ای و تعامل با طراح ارشد/مدیر هنری به منظور دریافت سفارش، بهره گیری از فناوری های نوین، سرعت عمل و داشتن ارتباط مؤثر جست وجوی نمونه های موجود براساس تفهیم نامه و رویکرد طراح ارشد، ارتباط حرفه ای و تعامل با طراح ارشد/مدیر هنری به منظور دریافت سفارش و داشتن سرعت عمل و ارتباط مؤثر تعامل با طراح ارشد/مدیر هنری به منظور دریافت سفارش، عدم انجام کار محول شده در زمان مناسب، نداشتن مهارت گفت وگویی مؤثر	۳ ۲ ۱	
۲	جست وجو، تهیه و دسته بندی عکس های مورد نیاز	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه های تصویری زمان: ۳۰ دقیقه	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش حقوق مالکیت معنوی عکس، ویژگی وضوح و کیفیت عکس، شیوه های جست وجوی عکس، عکاسی از سوزه مورد نیاز، جست وجو یا تولید عکس توسط هوش مصنوعی، دسته بندی عکس ها براساس نیاز (موضوعی، کیفی و دیگر دسته بندی های رایج) جست وجو یا تولید عکس توسط هوش مصنوعی، دسته بندی عکس ها براساس نیاز (موضوعی، کیفی و دیگر دسته بندی های رایج) دانش شیوه های جست وجوی عکس، عدم شناخت و مهارت کافی برای انتخاب عکس و یا تهیه عکس متناسب با سفارش	۳ ۲ ۱	
۳	آماده سازی تصاویر و پیش طرح اولیه	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه های تصویری زمان: ۶۰ دقیقه	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش کافی درباره زبان بصری (فرم، ترکیب بندی و رنگ)، مفاهیم نمادها و نشانه ها، کیفیات ارتباطی فرم (موقعیت، زاویه دید، فضا، جاذبه) و مهارت انجام کار با نرم افزار ویرایش تصویر (فتوشاپ)، جداسازی سوزه و تلفیق تصاویر متناسب و متناسب با موضوع، جلوه های تصویری مناسب با موضوع و داشتن خلاقیت و نوآوری کار با نرم افزار ویرایش تصویر (فتوشاپ)، جداسازی سوزه و تلفیق تصاویر مناسب و متناسب با موضوع، اجرای جلوه های تصویری مناسب با موضوع کار با نرم افزار ویرایش تصویر (فتوشاپ)، عدم درک کاربرد عکس و فتومونتاز در طراحی گرافیک	۳ ۲ ۱	
۴	ارائه، گزینش، ویرایش و برداش نهایی تصویر	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه های تصویری زمان: ۶۰ دقیقه	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	اجرای تکنیک های تخصصی بازپردازی و ویرایش عکس (فتومونتاز، فتومنیپولیشن و اسمبلاژ/فتو ادیشن)، دسته بندی و اولویت دهی نمونه های قابل ارائه، ویرایش نور و رنگ ایجاد تغییرات در عکس، اجرای تکنیک های فتومونتاز (Photomontage)، فتومنیپولیشن (Photomanipulation) و فتو ادیشن (Photo edition)، با سرعت و دقت در عمل دسته بندی و اولویت دهی نمونه های قابل ارائه، ویرایش نور و رنگ ایجاد تغییرات در عکس، اجرای تکنیک های فتومونتاز (Photomontage)، فتومنیپولیشن (Photomanipulation) و فتو ادیشن (Photo edition)، با سرعت و دقت در عمل دانش تکنیک های تخصصی بازپردازی و ویرایش عکس (فتومونتاز، فتومنیپولیشن و اسمبلاژ/فتو ادیشن)، عدم انجام کار مطابق با سفارش	۳ ۲ ۱	
۵	اصلاح و تحویل نهایی	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه های تصویری زمان: ۳۰ دقیقه	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش استانداردهای خروجی سند متناسب، اصلاح و ویرایش سند تصویری، تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و قالب متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی، انجام شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سندهای تصویری، با بکارگیری فناوری های نوین و با سرعت عمل تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و قالب متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی، انجام شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سندهای تصویری عدم توانایی استانداردهای خروجی سند متناسب، عدم توانایی تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و قالب متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی	۳ ۲ ۱	
شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: مدیریت کار و کیفیت						
-امانت داری، مسئولیت پذیری، اخلاق حرفه ای، مدیریت فناوری های جدید، کار گروهی، ارتباط مؤثر، مدیریت زمان -استفاده از روش های کار و عینک مناسب هنگام کار با رایانه، رعایت فاصله مناسب برای سلامت چشم، رعایت نکات ارگونومی هنگام نشستن طولانی مدت در پشت رایانه -استفاده بهینه از منابع انرژی و سیستم های الکترونیکی -اصاف و مشتری مداری، باور به امانت داری در نگهداری فایل ها، رعایت حقوق کپی رایت						

ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)		بلی
		خیر

توضیحات:

۱- معیار شایستگی انجام کار:

- کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)
- کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش
- کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار

- ۲- تعریف سطوح شایستگی: صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه ای انجام می شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است. مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه ریزی و تحلیل، پاسخ گویی در برابر کارهای خود، سروکار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت ها - تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد نوآوری، سازگاری، عیب یابی، هدایت و راهنمایی دیگران.

پودمان دوم

طراحی نشانه

نشانه یکی از مهم‌ترین و کاربردی‌ترین عناصر دیداری برای معرفی خدمات، محصولات، سازمان‌ها و مراکز تخصصی در دنیای امروز است و آموزش چگونگی ساخت آن برای هنرجویان رشته فتوگرافیک بسیار ضروری است. نشانه نقشی است که می‌تواند معنا و مفاهیم گوناگونی را تداعی یا منتقل کند و از آنجا که اغلب در ترکیب با نام دیده می‌شود مرجع بصری و عنصر هویتی مهمی برای یک مرکز، مجموعه و یا سازمان به‌شمار می‌رود. فرایند طراحی و اجرای نشانه به‌واسطه نقش هویتی آن نیازمند مطالعه بصری و مهارت فراوان است.

واحد یادگیری ۱

اجرای نشانه انتزاعی

آیا تا کنون پی برده‌اید

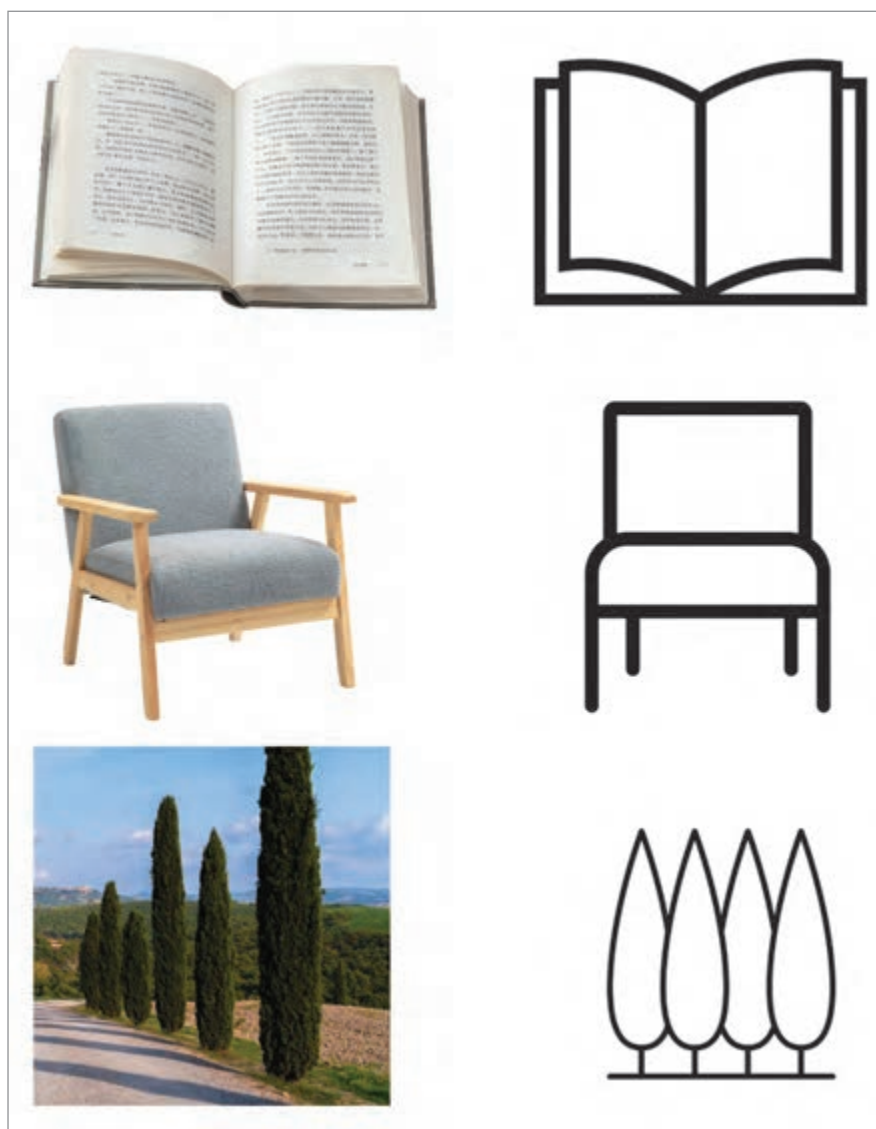
کاربرد نشانه‌های گرافیکی در زندگی روزمره و ارتباطات چیست؟
شکل‌های انتزاعی دارای چه ویژگی‌هایی هستند؟
از چه روش‌هایی می‌توان برای ساده‌سازی شکل‌های فیگوراتیو استفاده کرد؟

استاندارد عملکرد

اجرای نشانه‌های انتزاعی برای کاربرد در ارتباطات بصری (معرفی، اطلاع‌رسانی، تبلیغات) با توجه به اصول
فرم و ترکیب‌بندی، ترکیب رنگی و ترسیم بر اساس موضوع و سفارش طراح ارشد.

مقدمه

در زندگی روزمره پیوسته در حال دیدن، خواندن و یا ساختن نشانه‌ها هستیم. انسان جهان را نه به‌طور مستقیم بلکه از میان شبکه‌ای از نشانه‌ها می‌فهمد و درک می‌کند و همین توانایی است که زبان، فرهنگ و هنر را ممکن می‌سازد. واژه‌ای که به زبان می‌آوریم، رنگ چراغ راهنما، حالت چهره انسان‌ها، نوع پوشش و... همگی دلالت بر چیزی فراتر از خود دارند که همان جهان نشانه‌هاست.

تصویر ۱

تصاویر سمت راست با تصویر سمت چپ خود چه ارتباطی با یکدیگر دارند (تصویر ۱)؟ چه تفاوت‌هایی میان آنها مشاهده می‌کنید؟ کدام یک از آنها را می‌توان نشانه نامید؟

نشانه چیست؟

نشانه به طور عمومی هر چیزی است که بر چیزی دیگر دلالت کند و از این رو طیف گسترده‌ای از چیزها، حالت‌ها، و پدیده‌ها را در بر می‌گیرد. نشانه ما را از وجود یا حضور فرد، وضعیت یا حالت چیزی مطلع می‌کند. بخش مهمی از روابط انسانی متکی بر نشانه‌هاست. تب نشانه بیماری است، دود نشانه آتش، و روشن شدن آسمان نشانه روز است. اینها نمونه‌هایی از نشانه‌های طبیعی هستند.

نشانه در طراحی گرافیک

گروهی از نشانه‌های دیداری برای شناساندن کالاها و خدمات، و راهنمایی و هدایت در مسیریابی و انواع ارتباطات طراحی می‌شوند. این نشانه‌ها در زمینه‌های گوناگونی مانند علمی، هنری، صنعتی، پزشکی، کسب و کار و سایر زمینه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند. هر سازمان و مؤسسه‌ای که تأسیس می‌شود برای معرفی و شناساندن خود به یک نشانه دیداری نیاز دارد. بسیاری از شرکت‌ها، کارخانه‌ها، مراکز تولیدی و فرهنگی و سایر سازمان‌ها و اشخاص حقوقی نیز برای معرفی خود به نشانه نیاز دارند. منظور از نشانه در طراحی گرافیک همان لوگو^۱ یا آرم است که همه‌جا به همراه نام یک مؤسسه ظاهر می‌شود. نشانه (لوگو) به طور معمول اولین برداشت بصری مخاطب‌ها از یک محصول یا برند^۲ است. در همه این موارد نشانه‌ها علائمی برای اشاره به موضوع هستند و در قالب یک تصویر تجسم می‌یابند (تصویر ۲).

تصویر ۲

لوگو نوعی علامت بصری قراردادی است که برای بازنمایی یک مرکز، محصول و یا خدمات به کار می‌رود. از ویژگی‌های یک نشانه آن است که اغلب خلاصه، مرتبط و مناسب با موضوع، زیبا و به یاد ماندنی است. نشانه یکی از عناصر هویت سازمانی دیداری است. طراحی لوگو یکی از مهم‌ترین فعالیت‌های طراحان گرافیک است و برای هویت بخشی یا معرفی یک موضوع یا فعالیت یا خدمات و کالاها به کار گرفته می‌شود.

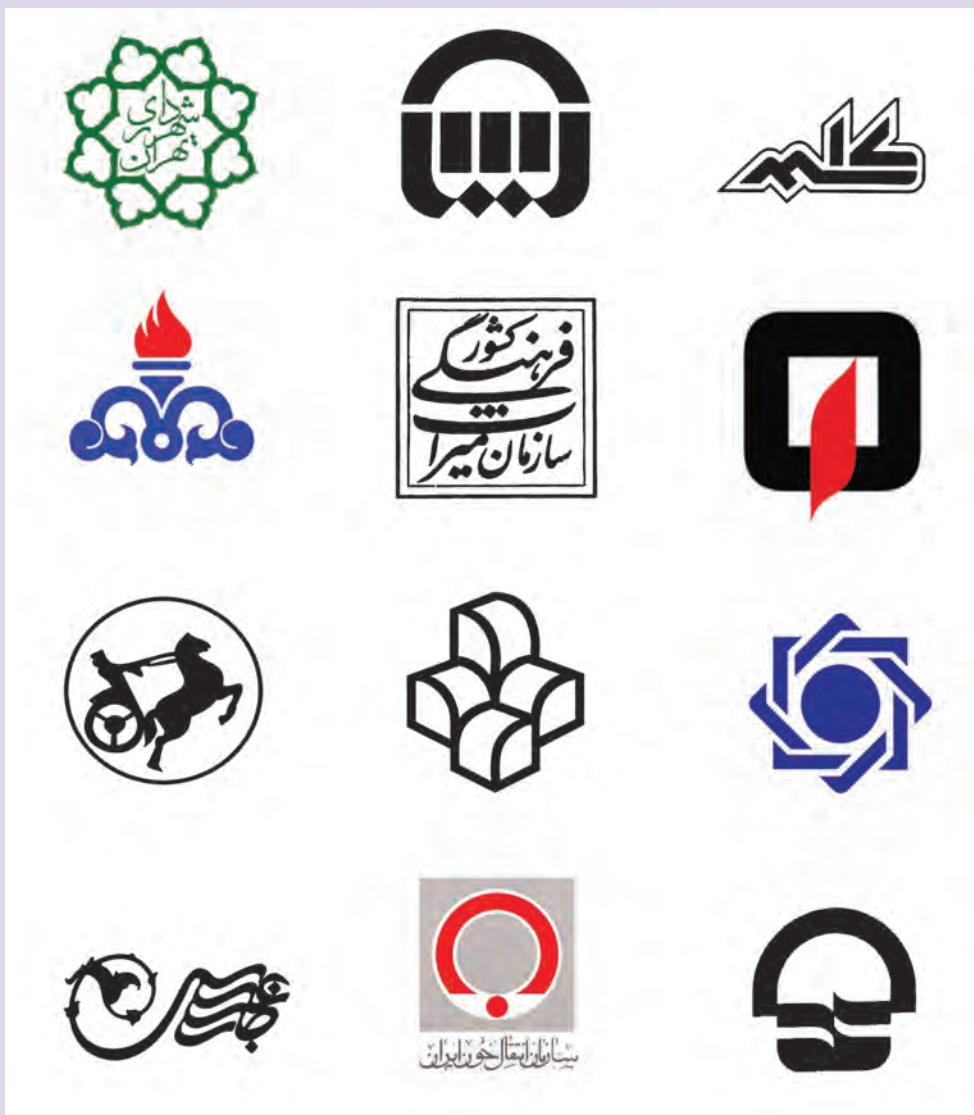
برند تصویری است که از یک محصول، شرکت، سازمان و یا کسب و کار در ذهن مردم و مخاطبان آن شکل می‌گیرد؛ نه فقط لوگو یا اسم آن.

نکته

تصویر ۳ شامل نمونه‌هایی از نشانه‌های شناخته‌شده ایرانی است که ممکن است شما هم برخی از آنها را به خاطر داشته باشید. با دقت به آنها نگاه کنید. آیا می‌توانید آنها را، از نظر نوع شکل، دسته‌بندی کنید؟ تصاویر چند نمونه از نشانه‌هایی را که با آن سر و کار دارید جست‌وجو و گردآوری کنید. چه تفاوت‌هایی در شکل و کاربرد آنها پیدا می‌کنید؟ آیا می‌توانید اولین نشانه‌هایی که دیده‌اید را به خاطر بیاورید؟ چند نمونه را نام ببرید و آنها را جست‌وجو کنید.

تصویر ۳

انواع تقسیم‌بندی نشانه

در طراحی گرافیک می‌توان انواع نشانه‌ها را به چند دسته تقسیم کرد:

■ نشانه‌های تصویری (انتزاعی، تصویرنما، مسکات)

■ نشانه‌های نوشتاری

■ نشانه‌های ترکیبی

تصویر ۶

تصویر ۵

تصویر ۴

اکنون دوباره به تصویر ۱ نگاه کنید. همان‌طور که می‌بینید تصاویر سمت راست و چپ هر دو به کلمات کتاب، صندلی و درخت اشاره مستقیم دارند. آیا می‌توانید برای کلماتی مانند دوستی، امید، حمایت و کلمات مشابه آن نیز مانند تصویر ۱ تصاویری مستقیم و دقیق پیدا کنید که به آن کلمات اشاره کنند؟

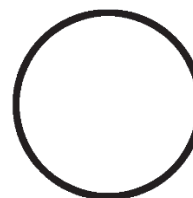
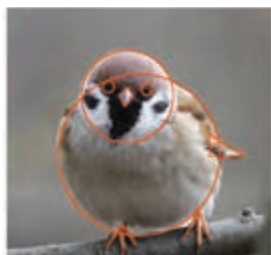
تصویر ۷

به تصاویر ۷ توجه کنید. چه تفاوتی با تصاویر ۱ دارند؟ آیا هر یک به همان وضوح و دقت می‌توانند بیانگر یک کلمه یا مفهوم باشند؟ هر یک از این شکل‌ها از یک منبع تصویری خاص گرفته شده‌اند، ولی بر خلاف تصاویر ۱، شباهت معینی به منبع اصلی خود ندارند. به عنوان مثال شکل بالا در سمت راست از خورشید اقتباس شده است، اما به یک شکل انتزاعی تبدیل شده است. شکل‌های انتزاعی به‌طور معمول از ساده کردن شکل‌های دیگر با تمرکز بر بخش‌های اصلی آن و حذف جزئیات پدید می‌آیند. اکنون می‌خواهیم با انواع این شکل‌ها بیشتر آشنا شویم و ایجاد شکل‌های انتزاعی را با چند روش تجربه کنیم.

روش‌های ترسیم شکل‌های انتزاعی

الف) ساده‌سازی شکل‌ها از طریق ترسیم خطوط ساختاری

ترسیم خطوط اصلی ساختار یک شکل می‌تواند ویژگی اصلی آن را در عین حذف جزئیات نمایان کند. به تصویر ۸ نگاه کنید. با ترسیم خطوط اصلی، شکل به تصویری انتزاعی تبدیل شده که می‌تواند گویای ویژگی‌های کلی شکل پرنده و سیب باشد.

تصویر ۸

به تصاویر اشیای گوناگون نگاه کنید. با استفاده از یک کاغذ پوستی خطوط اصلی یک تصویر به انتخاب خود را ترسیم کنید. درون شکل را سیاه (تیره) کنید. آیا به اندازه کافی ساده شده است یا می‌توانید باز هم آن را ساده کنید؟

تکلیف یادگیری

ب) ساده‌سازی تصاویر واقع‌گرایانه به شکل‌های هندسی

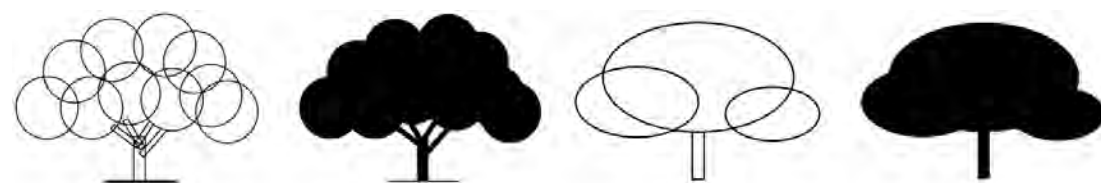
شکل‌های هندسی در انواع منتظم و نامنتظم دسته‌بندی می‌شوند و انواع گوناگونی دارند. دایره، مربع و مثلث متساوی‌الاضلاع سه نوع شکل هندسی منتظم اصلی هستند که به واسطه سادگی و قرینگی از سایر شکل‌های هندسی متمایز می‌شوند. به کمک کشف شباهت‌های شکلی میان شکل‌های گوناگون و شکل‌های هندسی می‌توانیم شکل آنها را ساده و به شکل انتزاعی تبدیل کنیم.

دایره شکلی قرینه، بدون گوشه و کاملاً منحنی است و به همین دلیل از قابلیت پویایی، حرکت و چرخش برخوردار است. مربع شکلی قرینه، متوازن و دارای چهار ضلع و چهار گوشه برابر است و از همین رو استحکام و ایستایی را القا می‌کند. همچنین مثلث متساوی‌الاضلاع نیز شکلی قرینه با سه ضلع و سه گوشه برابر شکلی پویا و دارای تحرک (بصری) است که می‌تواند جهت را نیز مورد تأکید قرار دهد. ویژگی‌های هر یک از این شکل‌ها در موقعیت‌ها و جهت‌های مختلف دارای تغییراتی خواهد بود. از این ویژگی‌ها در بیان منظور و مفهوم

اصلی بسیاری از نشانه‌ها استفاده می‌شود. ساده‌سازی تصاویر واقع‌گرایانه به شکل‌های هندسی روشی برای تبدیل آنها به اشکال انتزاعی است. ساده‌سازی می‌تواند به روش‌های گوناگون انجام شود. حذف جزئیات، تأکید بر خطوط اصلی یک شکل و ساده کردن فرم‌ها به شکل‌های هندسی، برخی از روش‌های ساده‌سازی هستند. تصاویر ۹ تا ۱۲ مراحل ساده‌سازی با برخی از این روش‌ها را نشان می‌دهد.

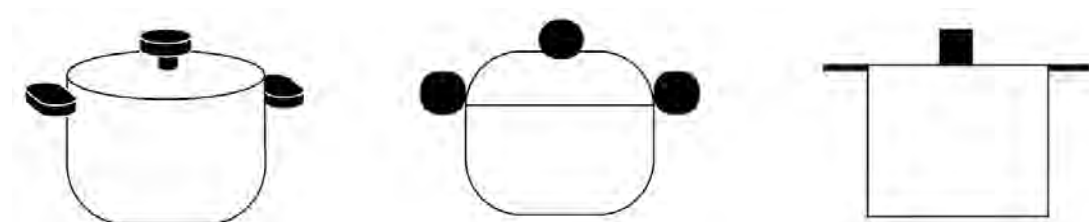
تصویر ۹

تصویر ۱۰

تصویر ۱۱

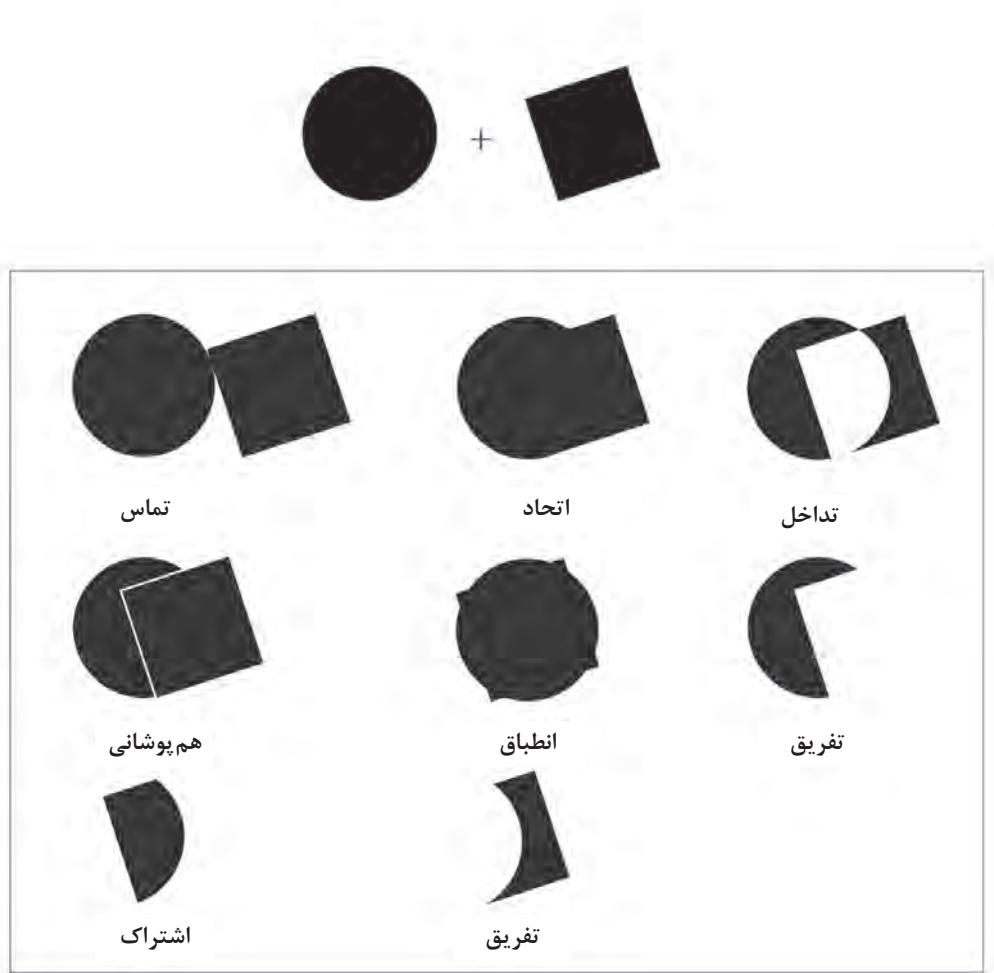
تصویر ۱۲

تصویر سه شیء متفاوت را انتخاب کنید و با روش تبدیل هر قسمت از تصویر آن به شکل‌های هندسی متناسب، آنها را ساده کنید. استفاده از ابزارهایی مانند شابلون، پرگار و خط‌کش برای ترسیم دقیق شکل‌ها تأثیر مفیدی بر کیفیت شکل نهایی خواهد داشت. می‌توانید ساده‌سازی هر شکل را مانند تصاویر ۱۰ تا ۱۲ در دو سطح ساده و خیلی ساده انجام دهید. شکل‌های ساده‌شده نهایی چه موضوعاتی را بیان می‌کنند؟

ج) برخورد شکل‌های هندسی و انتزاعی

شکل‌های هندسی به دلیل سادگی و ویژگی‌های انتزاعی‌شان از ظرفیت قابل توجهی برای اشاره غیر مستقیم به بسیاری از موضوعات برخوردار هستند. این شکل‌ها در برخورد با یکدیگر ترکیب‌های جدید و متنوع تولید می‌کنند. از طریق تغییر اندازه شکل‌ها، زاویه برخورد و میزان برخورد آنها ترکیب‌های فراوانی حاصل می‌شود (تصویر ۱۳).

تصویر ۱۳

- ☐ با استفاده از یک شکل هندسی و برخورد آن با یک شکل دیگر، نمونه‌هایی متفاوت از اشکال انتزاعی بسازید؟
- ☐ با استفاده از ترکیب شکل‌ها با نقطه و خط در اندازه‌های مختلف (دست کم سه اندازه) ترکیب‌های تازه‌تری ایجاد کنید.
- ☐ به کمک هنرآموز خود دو طرح را که از زیبایی و تناسب بیشتر برخوردار هستند انتخاب کنید و آن را به دقت ترسیم کنید و سپس در نرم‌افزار برداری اجرا کنید.

د) برش، جابه‌جایی و ترکیب شکل‌ها

با ایجاد برش‌های گوناگون یک شکل (به‌ویژه شکل‌های هندسی) و تقسیم آن به اجزا و قطعات بیشتر می‌توان به ترکیب‌های شکلی انتزاعی دست یافت. برش‌ها می‌تواند شامل خط راست، منحنی، منظم یا نامنظم باشد (تصویر ۱۴).

تصویر ۱۴

- ☐ با ایجاد برش در یک شکل هندسی و جابه‌جایی و ترکیب قطعات برش خورده نمونه‌هایی از اشکال انتزاعی بسازید و آنها را در نرم‌افزار برداری اجرا کنید.
- ☐ هر کدام چه مفهوم یا شکلی را تداعی می‌کنند؟ درباره آن با هم‌کلاس‌های خود صحبت کنید و آنها را مقایسه کنید.

ه) اقتباس از نقش‌مایه‌های انتزاعی

نقش‌مایه (موتیف)^۱ یا بن‌مایه نقشی است که به‌صورت الگو یا تصویر در بافت یک اثر هنری به‌کار رفته و گاه تکرار می‌شود تا مضمون اصلی یک اثر را تجسم ببخشد. کشور عزیز ما ایران، به‌واسطه اقوام و اقلیم‌های جغرافیایی و فرهنگی متنوعی که در خود جای داده است، طیف گسترده‌ای از نقش‌مایه‌های متنوع و زیبا

دارد. این نقوش طی دوره‌های گوناگون تاریخی در نواحی مختلف ایران توسعه و کاربرد یافته و در آثار تاریخی به جای مانده‌اند. چلیپا، شمسه، بته‌جقه، لوتوس و دیگر نقش‌مایه‌های گوناگون، نمونه‌هایی برجسته هستند که در آثار معماری، صنایع و ظروف، پارچه‌ها، فرش‌ها و نگاره‌ها متجلی شده و علاوه بر معانی نمادینشان به‌عنوان عناصر مهم بصری برای معرفی هویت و فرهنگ ایرانی کارکرد داشته‌اند (تصویر ۱۵).

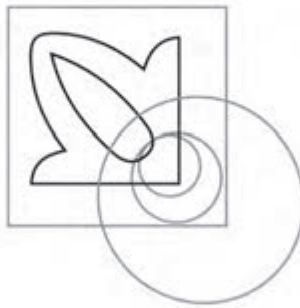
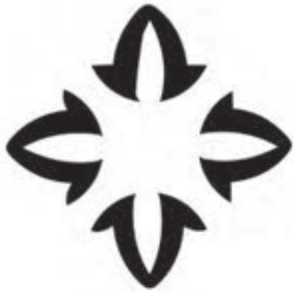

تصویر ۱۵

نقش‌مایه‌ها شامل انواع گوناگونی از جمله تزیینی و تجریدی هستند. تصویر ۱۶ شکل یک نقش‌مایه انتزاعی بر روی آجرهای مسجد جامع نائین است. با استفاده از برخورد شکل‌ها، برش و جابه‌جایی قطعات این نقش‌مایه شکل‌های متنوعی ساخته‌ایم که در تصویر ۱۷ قابل مشاهده است.

تصویر ۱۶

تصویر ۱۷

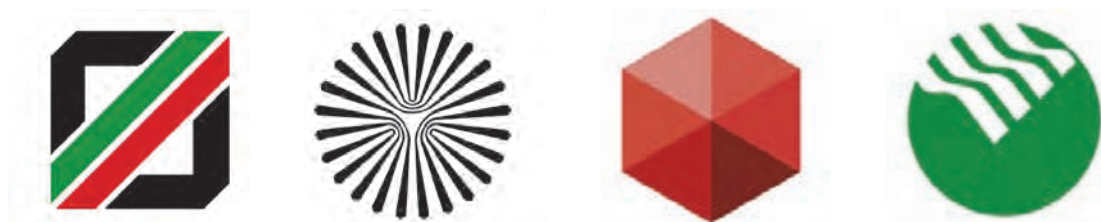
با مراجعه به آثار تاریخی (معماری، گلیم، فرش، ظروف سفالی و فلزی و سایر اشیای شهر یا استان محل زندگی‌تان)، مجموعه‌ای از تصاویر نقوش انتزاعی ایرانی را جمع‌آوری کنید و آنها را به دقت مشاهده کنید. چه اجزائی در شکل‌گیری این نقوش به کار رفته است؟ با ترسیم یکی از نقوش، تکرار، قرینه‌سازی، چرخش و روش‌های مشابه اینها را در شکل‌گیری آن نقش جست‌وجو کنید.

فعالیت
کارگاهی

نشانه انتزاعی^۱

نشانه‌های انتزاعی دسته‌ای از نشانه‌های تصویری هستند که در آنها به جای نمایش جزئیات واقع‌گرایانه، از شکل‌های ساده‌شده، هندسی و کلی برای بازنمایی مفاهیم استفاده می‌شود. نشانه‌های انتزاعی مفهوم و معنای یک موضوع را ساده و بدیع خلاصه می‌کنند و از این رو برای معرفی طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها، خدمات، محصولات و موضوع‌ها کاربرد دارند. تصویر ۱۸ چند نمونه از نشانه‌های انتزاعی ایرانی را نشان می‌دهد.

تصویر ۱۸

نشانه‌های انتزاعی به واسطه ویژگی‌های خاص‌شان از سایر نشانه‌ها متمایز می‌شوند:
سادگی و کمینه‌گرایی: جزئیات و عناصر غیر ضروری حذف می‌شود تا فرم خالص باقی بماند.
ارتباط با موضوع: بیانگر تصویر واقع‌گرایانه نیست و به راحتی می‌تواند در زمینه‌های گوناگون استفاده شود.
ماندگاری در ذهن: به واسطه سادگی اغلب در ذهن می‌ماند و به خاطر آورده می‌شود.
جهانی بودن: از آنجا که به زبان یا فرهنگی خاص وابسته نیستند، می‌توانند مخاطبان گسترده‌تری را جذب کنند.

ده نشانه انتزاعی ایرانی انتخاب و کاربرد و موضوعات آنها را جست‌وجو کنید. آنها را بر اساس شباهت‌ها یا تفاوت‌هایشان دسته‌بندی کنید.

فعالیت
کارگاهی

نکته

طراحی یک نشانه انتزاعی می‌تواند به روش‌های مختلفی انجام شود. اما پیش از هر چیز لازم است بدانیم برای چه موضوعی قرار است طراحی کنیم. موضوع نشانه و کاربرد آن در تفهیم‌نامه یک نشانه تشریح می‌شود و ما در مراحل بعد با تفهیم‌نامه طراحی نشانه انتزاعی آشنا خواهیم شد. داشتن یک تفهیم‌نامه به ما کمک می‌کند آن را بهتر بشناسیم و با مطالعه و جست‌وجوی بیشتر از دنیای اطرافمان الهام بگیریم.

روش‌های طراحی نشانه انتزاعی

■ **ترسیم خطوط اصلی یک شکل:** تصویر ۱۹ چند نمونه از نشانه‌های انتزاعی را نشان می‌دهد که بر مبنای ترسیم خطوط اصلی تصاویر واقعی فیگوراتیو طراحی شده‌اند. با ترسیم خطوط اصلی عناصر اصلی موضوع مورد تأکید قرار می‌گیرد و ساختار اصلی نشانه انتزاعی شکل می‌گیرد.

تصویر ۱۹

خطوط اصلی نشانه‌ها در تصویر ۱۹ بر چه موضوعاتی تأکید می‌کنند؟ شکل این خطوط چه تفاوت‌هایی دارند؟ درباره ویژگی‌های هر کدام در کلاس گفت‌وگو کنید.

فعالیت
کارگاهی

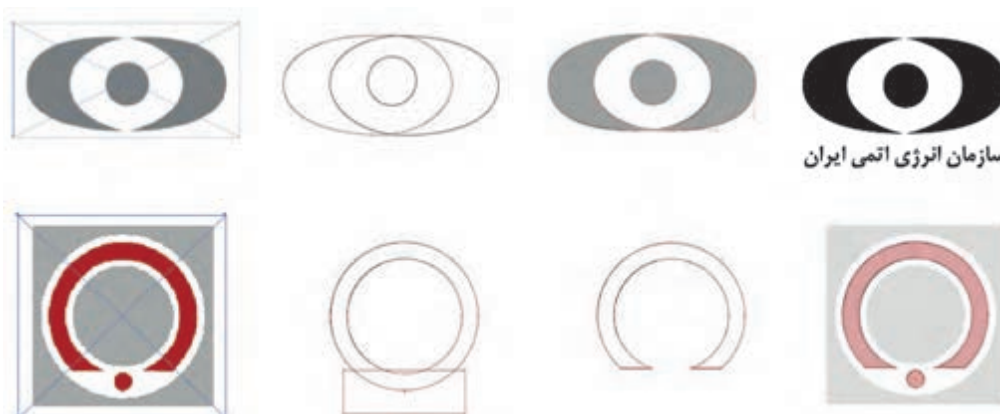

■ **ساده‌سازی شکل‌ها به اشکال هندسی ساده:** این نوع ساده‌سازی روشی شناخته شده است که در طراحی نشانه کاربرد دارد. به نشانه‌های انتزاعی تصویر ۲۰ به دقت نگاه کنید. هر کدام بر مبنای ساده‌سازی یک یا چند تصویر واقع‌گرایانه مانند خانه، کتاب، عمارت و فیگور انسان طراحی شده‌اند.

تصویر ۲۰

■ **برخورد شکل‌ها:** از برخورد شکل‌ها با سایر اشکال هندسی و غیرهندسی نیز می‌توانیم برای طراحی نشانه‌های انتزاعی استفاده کنیم. تصویر ۲۱ نمونه‌هایی از نشانه‌های انتزاعی ایرانی و غیرایرانی شناخته شده را نشان می‌دهد که از طریق برخورد شکل‌های هندسی طراحی شده‌اند.

تصویر ۲۱

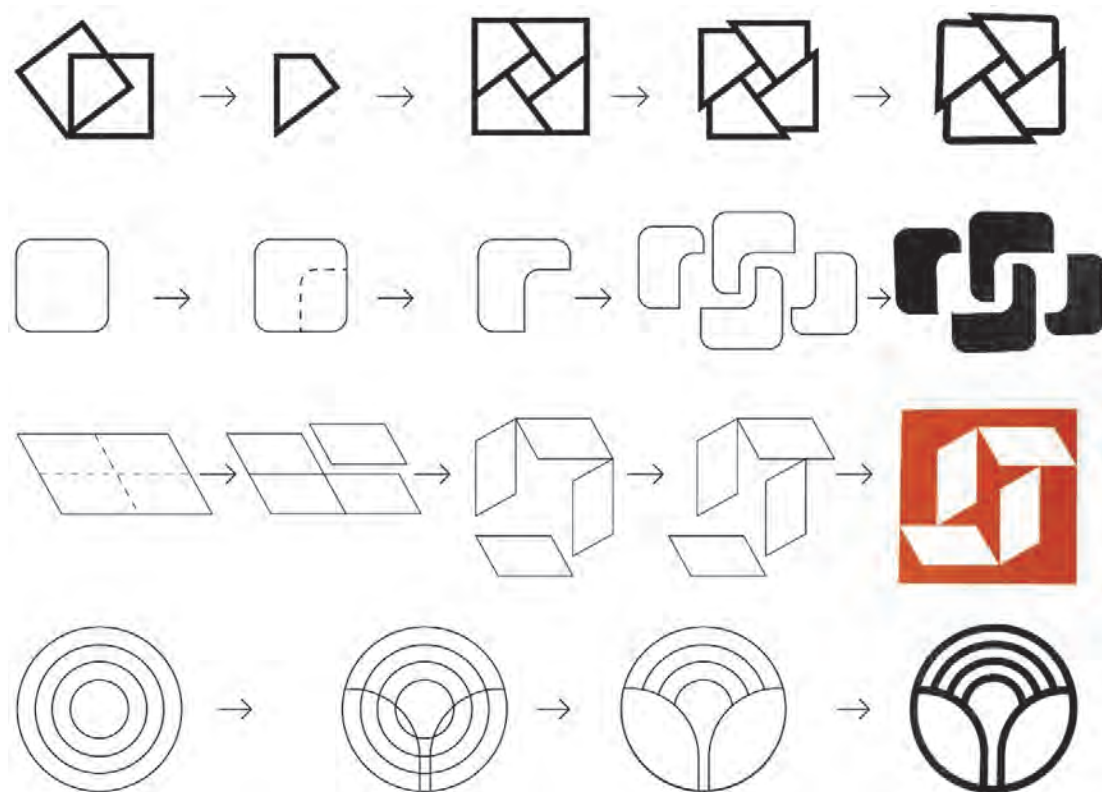

تصویر ۲۲

□ به نشانه‌های تصویر ۲۱ و ۲۲ نگاه کنید. با چه روش‌های دیگری می‌توانید این نشانه‌ها را ترسیم کنید؟ این روش‌ها را در کلاس آزمایش کنید.

■ **برش و جابه‌جایی شکل‌های هندسی:** با ایجاد برش در شکل‌ها و جابه‌جایی قطعه‌ها نیز می‌توان به طراحی نشانه‌های انتزاعی دست یافت. تصویر ۲۳ نمونه‌هایی از نشانه‌های انتزاعی که با این روش طراحی شده‌اند را نشان می‌دهد.

تصویر ۲۳

یکی از کارکردهای مهم نشانه‌ها در طراحی گرافیک اشاره به هویت است. بخشی از هویت فرهنگی و تاریخی هر منطقه از طریق نقوش و نقش‌مایه‌های موجود در بناها، ظروف، بافته‌ها، ابزارها و نگاره‌ها بازنمایی می‌شود. در تاریخ طراحی گرافیک ایران نمونه‌های فراوانی از آثار گرافیک با استفاده و الهام از نقش‌مایه‌های ایرانی طراحی شده‌اند. برخی از این نقش‌مایه‌ها از نظر بصری کاملاً مدرن و شبیه یک نشانه انتزاعی هستند. نشانه‌هایی که با اقتباس از نقش‌مایه‌های ایرانی طراحی می‌شوند، در عین زیبایی، بیانی مدرن و امروزی به‌خود می‌گیرند. تصاویر ۲۴ تا ۲۶ نمونه‌هایی از نشانه‌های انتزاعی ایرانی را نشان می‌دهد که با اقتباس از نقش‌مایه‌های ایرانی طراحی شده‌اند.

تصویر ۲۴- نقوش آجرکاری گنبد سرخ مراغه

تصویر ۲۵- نشانه یک استودیوی معماری با الهام از نقش لوتوس، دوره هخامنشی

تصویر ۲۶- نشانه دانشگاه زابل با اقتباس از نقوش روی مهر یافته شده از شهر سوخته

تفهیم‌نامه طراحی نشانه

برخی از مهم‌ترین نکاتی که باید پس از مطالعه تفهیم‌نامه طراحی نشانه انتزاعی مورد توجه قرار دهیم:

- نشانه مورد نظر کدام محصولات، خدمات یا فعالیت را معرفی می‌کند؟
- کدام ویژگی یا کیفیت آن را از سایر رقبایش متمایز می‌کند؟
- رقبا یا محصولات و خدمات مشابه آن کدام‌اند؟ مخاطب یا مصرف‌کننده آن چه گروه‌هایی (از نظر سن، جنسیت، سلامتی و سایر ویژگی‌ها) هستند؟

جدول ۱- نمونه تفهیم‌نامه اجرای نشانه

تفهیم‌نامه طراحی نشانه	
نام برند	مجموعه آموزشی سبزآوا
نوع فعالیت/محصول	آموزش و تولید محتوای هنری با الهام از طبیعت (کارگاه‌های طراحی پوستر، تصویرسازی طبیعت)
هدف طراحی نشانه	طراحی نشانه برای یک مجموعه آموزشی با تمرکز بر هنر و طبیعت.
مخاطب هدف	نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ سال علاقه‌مند به هنر، محیط‌زیست و خلاقیت
شخصیت برند	خلاق، الهام‌بخش، آرام، دوستدار محیط‌زیست، مدرن اما صمیمی
ارزش‌های برند	احترام به طبیعت، خلاقیت، آموزش هنری، مسئولیت اجتماعی
پیام اصلی نشانه	طبیعت منبع الهام است و می‌توان با خلاقیت آن را زیباتر دید.
سبک پیشنهادی	سبز (نماد رشد و طبیعت)، آبی (آرامش)، قهوه‌ای ملایم (زمین) رنگ‌های مورد پرهیز: رنگ‌های تند و اشباع
موارد استفاده	شبکه‌های اجتماعی، پوستر کارگاه‌ها، جلد کتابچه یا جزوه‌های آموزشی، برچسب
محدودیت	نشانه باید در نسخه تک‌رنگ هم واضح باشد و در ابعاد کوچک هم قابل تشخیص باشد.
موارد تکمیلی:	

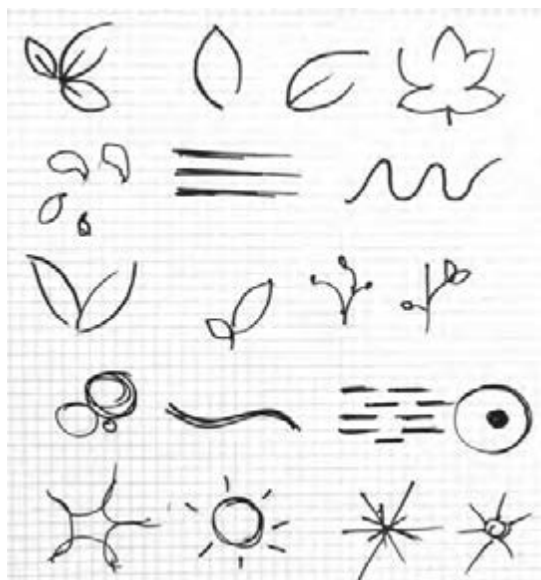
مطالعه آزاد:

برقراری ارتباط حرفه‌ای و تعامل با کارفرما

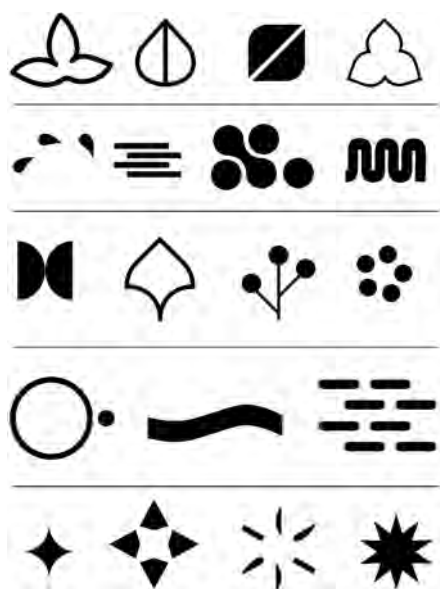
برای انجام هر کار طراحی، ابتدا باید به‌خوبی درخواست کارفرما (سفارش‌دهنده یا طراح ارشد) را مطالعه کنیم و جزئیات مربوط به سفارش را مورد توجه قرار دهیم. در پروژه‌های سفارشی طراحی گرافیک به این درخواست مکتوب اصطلاحاً تفهیم‌نامه گفته می‌شود.

تفهیم‌نامه سندی است که اطلاعات و دستورالعمل‌های مربوط به یک سفارش طراحی را در اختیار طراح قرار می‌دهد و می‌تواند مختصر یا دارای جزئیات دقیق باشد. امروزه تدوین تفهیم‌نامه در فرایند بسیاری از پروژه‌های طراحی رایج است و مطالعه دقیق موارد آن می‌تواند برای همه افراد درگیر در یک پروژه دیزاین از جمله مدیر هنری، طراح ارشد و یا اجراکننده اثر مؤثر و کارآمد واقع شود. تفهیم‌نامه‌ها برحسب موضوع سفارش (انواع نشانه، جلد کتاب، پوستر و ...) شامل موارد و جزئیات متفاوتی هستند، اما در موارد مهمی با هم اشتراک دارند (جدول ۱).

طراحی و اجرای نشانه انتزاعی

تصویر ۲۷- ترسیم اسکیس‌هایی برای واژه‌های برگ، جریان، رشد، نور و آرامش

تصویر ۲۸- ساده‌سازی و ویرایش پیش‌طرح‌ها

اکنون می‌خواهیم با توجه به آنچه در این واحد یادگیری آموخته‌اید و با استفاده از روش‌هایی که برای ایجاد شکل‌های انتزاعی یاد گرفته‌اید، مراحل طراحی یک نشانه انتزاعی را با هم مرور کنیم.

■ می‌خواهیم برای یک برند فرضی با موضوع طبیعت به نام «سبزآوا» یک نشانه انتزاعی طراحی کنیم. پیش از شروع کار لازم است تفهیم‌نامه مربوط به آن (تصویر ۲۷) را به دقت مطالعه کنیم.

■ ابتدا مفهوم ساده مثل «طبیعت» را به عنوان نقطه شروع انتخاب می‌کنیم و مفاهیم مرتبط با آن را مرور می‌کنیم.

■ کلمات مرتبط با آن مثل رشد، آرامش، برگ، نور، خاک، جریان، زندگی... می‌تواند حاصل بارش فکری درباره موضوع طبیعت باشد. پنج کلمه مرتبط با آن را انتخاب می‌کنیم: برگ، جریان، رشد، آرامش، نور.

■ در کنار هر کلمه دست‌کم سه شکل یا خطی که آن حس را منتقل می‌کند، ترسیم می‌کنیم (بارش فکری تصویری). دست‌کم ۱۵ پیش‌طرح ساده و بدون جزئیات را در این مرحله آماده می‌کنیم (تصویر ۲۷).

■ در این مرحله طرح را ساده‌تر می‌کنیم. خطوط اضافی را حذف می‌کنیم تا جوهره اصلی شکل به دست بیاید و طرح ساده‌تر و گویاتر شود. برای این کار می‌توانیم از برخورد شکل‌های هندسی ساده (دایره، مثلث، مربع) یا ترکیب آنها با خطوط ساده نیز استفاده کنیم. می‌توانیم این شکل‌ها را بچرخانیم، کوچک یا بزرگ کنیم و روی هم قرار دهیم تا به ترکیبی که حس مورد نظر را انتقال می‌دهد دست پیدا کنیم. از ترسیم روایت مستقیم پرهیز می‌کنیم، مثلاً اگر موضوع «پرواز» است، به جای پرندۀ واقعی، از خطوطی استفاده می‌کنیم که حس پرواز را القا کند (تصویر ۲۸).

سپس برای هر یک از طرح‌ها، متناسب با مفهوم، طوری رنگ یا رنگ‌هایی انتخاب می‌کنیم که بتوانیم دلیل انتخاب هر رنگ را شرح بدهیم. دقت می‌کنیم که ترکیب‌بندی طرح دارای تعادل بصری باشد، به‌طور مثال اگر یک بخش بزرگ است، بخش دیگر با رنگ، ایجاد

فضای خالی یا شکل کوچک‌تر متعادل شود. اکنون پیش‌طرح‌های منتخب را به شیوه دستی یا در نرم‌افزار اجرا می‌کنیم. در فرایند اجرای طرح‌ها لازم است به ترکیب‌بندی و تعادل بصری طرح توجه کنیم. برای ایجاد تعادل می‌توانیم تغییر رنگ، فضای پر و خالی و مانند آن را آزمایش کنیم (تصویر ۲۹).

تصویر ۲۹- اصلاح ترکیب‌بندی و انتخاب پالت رنگی

با مشورت و هم‌فکری طراح ارشد (در اینجا هنرآموز) سه طرح را انتخاب می‌کنیم که ساده، قابل تشخیص و از هر نظر تناسب بیشتری با موضوع داشته باشد. در این مرحله باید بتوانیم توضیح بدهیم که ایده اصلی ما چه بوده و چه پیامی را منتقل می‌کند. در نهایت لازم است آنها را بر اساس زیبایی، سادگی و تناسب با موضوع نشانه دسته‌بندی و اولویت‌بندی کنیم. بهتر است هر یک از طرح‌ها با طرح دیگر تفاوت داشته باشد. بعد از بازخورد هنرآموز تغییراتی را که به بهتر شدن طرح کمک می‌کند، انجام می‌دهیم. در عین حال این طرح باید در اندازه کوچک (مثل روی جلد کتاب) و بزرگ (مثل پوستر) قابل استفاده باشد. بنابراین نشانه را در اندازه یک سکه روی پس‌زمینه روشن و تیره آزمایش می‌کنیم و در صورت لزوم آن را اصلاح می‌کنیم (تصویر ۳۰).

تصویر ۳۰- اصلاح ترکیب‌بندی و انتخاب پالت رنگی

- ☐ یک موضوع مانند یک مرکز فرهنگی مثل «موزه» یا «کتابخانه»، «نمایشگاه دائمی» یا «دانشگاه» را انتخاب کنید. در اولین مرحله برای آن یک تفهیم‌نامه بنویسید و بعد از بررسی دقیق آن، مراحل طراحی و اجرا را مطابق آنچه آموزش داده شد، انجام بدهید. پس از تأیید هنرآموز، طرح نهایی را در نرم‌افزار ترسیمی اجرا کنید.
- ☐ طرح خود را در کلاس نشان دهید و درباره هماهنگی فرم، رنگ و مفهوم با سایر هم‌کلاس‌ها صحبت کنید.

تکلیف یادگیری

اصلاح نشانه برگزیده، اجرا و خروجی نهایی

در فرایند اصلاح و اجرای نشانه انتزاعی می توان پیش طرح برگزیده را با ایجاد تغییراتی آزمایش کرد تا بتوان طرح نهایی را انتخاب کرد.

■ ایجاد تغییرات در جای گذاری نوشته ها، ترکیب بندی و رنگ

■ بررسی نشانه بر روی پس زمینه روشن و تیره

■ جای سازی و آزمایش پیش طرح ها در اندازه های کوچک و بزرگ روی محصولات یا موارد کاربردی برای اطمینان یافتن از وضوح جزئیاتی مانند ضخامت خطوط پیرامونی، بافت و غیره

■ کنترل کیفیت و وضوح مناسب آن برای کاربرد مورد نظر

برای اجرای نهایی طرح و آماده سازی سند برای خروجی، کنترل استاندارد رنگ، اندازه، موقعیت نشانه و نیز وضوح و فرمت مناسب برای خروجی (به صورت چاپ یا سند الکترونیکی) بسیار اهمیت دارد. نام گذاری دقیق سند نهایی، شیوه ارسال طرح و ذخیره سازی آن در رایانه از مواردی است که لازم است در روند اجرای حرفه ای نشانه انتزاعی به طور صحیح انجام شود. امروزه فرمت pdf^۱ از بهترین قالب های خروجی برای چاپ و ذخیره سازی سندهای نرم افزاری در طراحی است. چنانچه سند را برای خروجی چاپ ماشینی آماده می کنید، لازم است مود رنگی سند قبل از تهیه خروجی pdf در وضعیت CMYK تنظیم شود و اگر سند را برای خروجی چاپ دیجیتال آماده می کنید لازم است تنظیمات رنگی در وضعیت RGB قرار گیرد.

ذخیره سازی و بایگانی سند

ذخیره سازی سند بر روی حافظه سخت و استخراج نسخه یا سند پشتیبان روی فلش یا فضای ابری به منظور نگهداری و حفظ آن ضروری است.

ارزشیابی شایستگی اجرای نشانه انتزاعی

نام و نام خانوادگی	شماره ملی هنر آموز:	تاریخ ارزشیابی:
کد حرفه	کد پیمانۀ/پودمان	۳۴۳۵۲۳۰۴۴
کد وظیفه شغل	سطح صلاحیت	L۳
کد کار	سطح شایستگی	مهارت

ردیف	مراحل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص ها/ داوری /نمره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده سازی مقدمات پروژه بر اساس سفارش	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و --	داشت و مهارت در گفت وگو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه، شناخت و آشنایی با گروه هدف، جست وجو و مطالعه نمونه های مشابه موجود به کارگیری فناوری های مدرن، سرعت عمل، خلاقیت و نوآوری در فعالیت ها مهارت در گفت وگو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه، شناخت و آشنایی با گروه هدف، جست و جو و مطالعه نمونه های مشابه موجود عدم توانایی لازم در ارتباط حرفه ای و تعامل با طراح ارشد به منظور دریافت سفارش و بستن قرارداد	۳ ۲ ۱	
۲	اجرای نمونه های اولیه	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و --	داشت و مهارت در اجرای پیش طرح ها، انتقال پیش طرح ها به نرم افزار و آشنایی و تسلط در استفاده از نرم افزارهای طراحی گرافیک داشتن خلاقیت و نوآوری و دیدن افق های آینده در کار مهارت در اجرای پیش طرح ها، انتقال پیش طرح ها به نرم افزار و آشنایی و تسلط در استفاده از نرم افزارهای طراحی گرافیک نمی تواند از دانش زبان بصری، نقوش و نقش مایه های هندسی و انتزاعی به منظور فعالیت مورد نظر، استفاده کند.	۳ ۲ ۱	
۳	ارائه نمونه های اولیه و اجرای اصلاحات	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و --	داشت و مهارت در اصلاح و ارائه طرح به صورت ماکت اولیه، اشتراک گذاری، خروجی گرفتن و ذخیره سازی در انواع فرمت های گرافیکی داشتن خلاقیت و نوآوری در انجام کارها مهارت در اصلاح و ارائه طرح به صورت ماکت اولیه، اشتراک گذاری، خروجی گرفتن و ذخیره سازی در انواع فرمت های گرافیکی عدم مهارت لازم در روش های خروجی گیری، ذخیره سازی و اشتراک گذاری نمونه های اولیه	۳ ۲ ۱	
۴	آماده کردن طرح و تحویل نهایی به طراح ارشد	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و --	داشت و مهارت در تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی و شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند استفاده از فناوری های نوین، داشتن خلاقیت و سرعت عمل در انجام کارها مهارت در تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی و شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند نمی تواند استانداردهای خروجی نهایی سند، متناسب با کار خواسته شده را ارائه دهد.	۳ ۲ ۱	
۵		مکان: ----- ابزار و تجهیزات: ----- زمان: -----			۳ ۲ ۱	
شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش:						
- امانت داری، مسئولیت پذیری، اخلاق حرفه ای، مدیریت فناوری های جدید، کار گروهی، ارتباط مؤثر، مدیریت زمان						
- استفاده از روپوش کار و عینک مناسب هنگام کار با رایانه، رعایت فاصله مناسب برای سلامت چشم، رعایت نکات ارگونومی هنگام نشستن طولانی مدت در پشت رایانه						
- استفاده بهینه از منابع انرژی و سیستم های الکترونیکی						
- انصاف و مشتری مداری، باور به امانت داری در نگهداری فایل ها، رعایت حقوق کپی رایت						
ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)						بلی
						خیر
توضیحات:						
۱- معیار شایستگی انجام کار:						
• کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)						
• کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش						
• کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار						
۲- تعریف سطوح شایستگی: صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه ای انجام می شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است.						
• مهارت (سطح سه) ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه ریزی و تحلیل، پاسخ گویی در برابر کارهای خودسر و کار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت ها						
• تسلط (سطح چهار) خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد، نوآوری، سازگاری، عیب یابی، هدایت و راهنمایی دیگران.						

واحد یادگیری ۲

اجرای نشانه تصویر نما

آیا تاکنون پی برده‌اید که

- نشانه‌های تصویر نما حامل چه معانی یا پیام‌هایی هستند؟
- ایده‌های تصویری برای خلق یک نشانه از کجا و چگونه شکل می‌گیرد؟
- قابلیت‌های بیانی نقوش تصویری (انسانی، حیوانی، گیاهی) برای به کارگیری در انواع نشانه‌های گرافیکی چیست؟
- از چه روش‌هایی می‌توان برای ترسیم و اجرای نشانه‌های تصویر نما بهره برد؟

استاندارد عملکرد

انجام و اجرای نشانه‌های تصویر نما به منظور کاربرد در ارتباطات دیداری (معرفی، اطلاع‌رسانی و تبلیغات) بنا بر اصول فرم و ترکیب بندی

آیا تاکنون به تصاویر ساده‌ای که به شکل نشانه یا یک نماد هستند توجه کرده‌اید؟ چه ویژگی‌هایی در این گونه تصاویر می‌بینید؟ چگونه این نشانه‌ها پیام‌ها و مفاهیمی را انتقال می‌دهند و با وجود ساده بودن چطور در ذهن می‌مانند؟

تصویر ۳۱

نشانه‌های تصویر ۳۱ شامل شکل‌هایی معنادار هستند که هر کدام بر شیء یا چیزی مشخص دلالت می‌کنند، در عین حال به معنا و مضمون دیگری (فراتر از معنای مستقیم شکلشان) اشاره می‌کنند. در تصویر ۳۱ تصاویر اصلی به ترتیب فنجان، خرس پاندا، درنا و کتاب هستند که نشانه‌ها بر مبنای آن شکل گرفته‌اند. حالا تصاویر ۳۱ و ۳۲ را با هم مقایسه کنید. همان‌طور که می‌بینید در تصویر ۳۱ هر یک از شکل‌ها بیان متفاوتی از نظر بصری به خود گرفته است. ترکیب شکل فنجان با شکل فرضی حباب فکر معنایی فراتر از یک فنجان را بازنمایی می‌کند. همچنین تکرار و ترکیب منظم شکل کتاب‌ها و قرار گرفتن آن در دایره بیانی متفاوت نسبت با چیدمان کتاب‌ها در تصویر ۳۲ دارد.

تصویر ۳۲

تصاویر علاوه بر معنای مستقیم می‌توانند حامل معانی یا پیام‌هایی غیرمستقیم یا نمادین باشند.

- ☐ به نشانه‌های تصویر ۳۱ به دقت نگاه کنید. آیا می‌توانید حدس بزنید هر نشانه متعلق به چه موضوعی است؟ هر یک چه معنا یا پیامی را بازگو می‌کنند؟
- ☐ چه تفاوت‌هایی میان این پیام‌ها و تصاویر مربوط به آن در تصویر ۳۲ وجود دارد؟

اکنون به چند روش ساده‌سازی شکل‌ها برای طراحی نشانه می‌پردازیم:

الف) ساده‌سازی شکل‌های فیگوراتیو

پیش از این با ساده‌سازی شکل‌های واقع‌نما (فیگوراتیو) آشنا شده‌اید. ساده‌کردن شکل‌ها به روش‌های گوناگونی قابل انجام است. حذف جزئیات، استفاده از خطوط اصلی تصویر و استفاده از شکل‌های هندسی از مهم‌ترین روش‌های ساده‌سازی تصاویر هستند (تصویر ۳۳). در ساده‌سازی تصاویر واقع‌نما باید توجه کنیم هدف ساده کردن محض و تبدیل آن به شکل‌های هندسی و انتزاعی نیست. بلکه حذف جزئیات به قصد تأکید بر یک ویژگی فرمی خاص است.

تصویر ۳۳

تصویر ۳۳ ساده‌سازی تصویر حیوانات را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌کنید این کار را می‌توان از طریق ترسیم روی کاغذ نیمه‌شفاف (کالک یا پوستی) و یا از طریق ترسیم در نرم‌افزار برداری از روی عکس واقعی انجام داد. در تصویرهای ۳۴ و ۳۵ نیز دو نمونه ساده‌سازی فیگورها و پیکره‌های منقوش بر آثار کهن ایرانی نمایش داده شده است. مراحل ساده‌سازی بسته به اینکه نقش یا فیگور مورد نظر چه اندازه ساده یا پیچیده باشد می‌تواند متفاوت باشد.

تصویر ۳۴

تصویر ۳۵

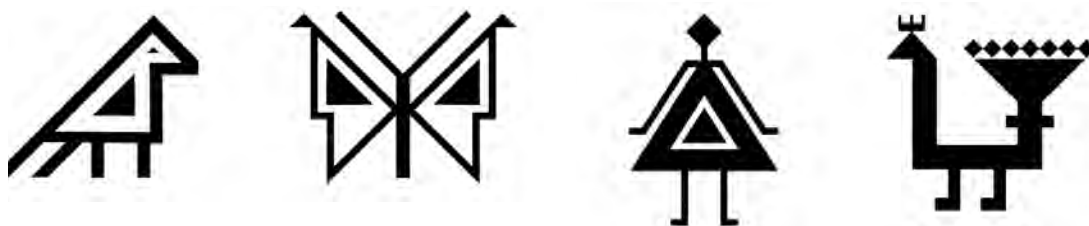
ب) ساده‌سازی نقوش تصویری کهن

نقوش تصویری شامل تصاویر ساده یا پیچیده اشیا، گیاهان، پرندگان و انسان‌ها برای بیان معنا و ایجاد زیبایی و تزئین هستند. این نقش‌ها در نقاط مختلف ایران به واسطه تنوع فراوان فرهنگی و بر اساس جغرافیای خاص هر منطقه از گوناگونی و تنوع بسیار برخوردار هستند و منابعی سرشار و بی‌پایان برای خلق تصاویر به‌شمار می‌روند.

تصویر ۳۶- نقش‌مایه‌های تصویری منقوش بر معماری دوره هخامنشی و فرش‌های نواحی مختلف ایران

جست‌وجو در آثار تاریخی و فرهنگی نواحی مختلف کشور دریچه‌ای برای جمع‌آوری، گسترش و استخراج نقوش را به روی هنرمندان و طراحان برای به‌کارگیری در آثارشان می‌گشاید. نقوش موجود در آثار تاریخی و کهن ایرانی در ادوار مختلف اغلب اشکال ساده‌شده‌ای از موضوعات گوناگون هستند. از ظرفیت‌های بالقوه این نقوش می‌توان برای ساده‌شدن، تبدیل، ترکیب یا اقتباس در طراحی نشانه تصویری استفاده کرد (تصویر ۳۷).

تصویر ۳۷- نقش‌های تصویری بازنگاری شده از نقوش بافته‌های ایرانی

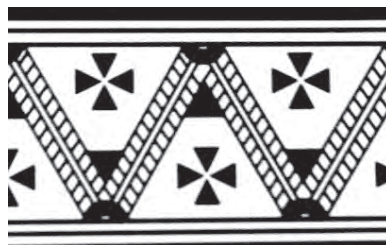
نقش‌های تصویری ویژگی‌های بیانی گوناگون دارند و شامل انواع موضوعات انسانی، حیوانی، گیاهی و اسطوره‌ای هستند که از جنبه‌های تزئینی، نمادین و توصیفی برخوردارند. برخی نقش‌ها از قابلیت‌های تزئینی بیشتری برخوردار هستند (تصاویر ۳۷ تا ۴۱). برای بهره‌برداری از این نقوش در طراحی نشانه می‌توان از انواع طرح‌های تزئینی، نمادین و اسطوره‌ای استفاده کرد.

تصویر ۴۰

تصویر ۳۹

تصویر ۳۸

- با مراجعه به آثار تاریخی (بناها، گلیم، فرش، ظروف سفالی و فلزی و سایر اشیای شهر یا استان محل زندگی‌تان)، مجموعه‌ای از نقوش ایرانی را جمع‌آوری کنید.
- ☐ پنج نمونه را انتخاب و با استفاده از کاغذ نیمه‌شفاف به‌دقت ترسیم کنید.
 - ☐ سه نمونه از طرح‌ها را در نرم‌افزار ترسیمی اجرا کنید و پس از مقایسه هر یک با نقش مایه اصلی، در صورت وجود خطا در اجرا آنها را ویرایش کنید.
 - ☐ با استفاده از جدول ۲، نوع هر نقش مایه را مشخص کنید.

تکلیف یادگیری

جدول ۲- دسته‌بندی نقش‌های تصویری بر اساس ویژگی‌های بیانی آنها

ردیف	نام نقش مایه	تزئینی	نمادین	تزئینی و نمادین

نشانه تصویری^۱

نشانه تصویری نشانه‌ای است که دست کم حاوی یک تصویر واقع‌نما است. نشانه‌های تصویرنما نشانه‌هایی شامل تصاویر ساده‌شده یا تصاویر پیچیده هستند و اغلب بر اساس تصاویر واقعی طراحی می‌شوند. در این نشانه‌ها که کاربردی گسترده در ارتباطات دیداری دارند، معنا و مضمون به‌طور مستقیم یا غیر مستقیم منتقل و دریافت می‌شود.

در نشانه‌های تصویرنما از تصاویری استفاده می‌شود که برای بیشتر افراد آشنا است، مانند تصاویر انسان،

۱- Pictorial logo

جانوران، گل‌ها و گیاهان، بناهای معماری شناخته‌شده و سایر ساخته‌های دست بشر. این نشانه‌ها گاه بر اساس نام سازمان، محصول یا خدمات مربوطه طراحی می‌شوند و گاه بر حسب تناسب تصویر با جنبه‌هایی از اهداف یا ویژگی‌های آن سازمان یا خدمات. تصویر ۴۱ چند نمونه از نشانه‌های تصویرنمای ایرانی و جهانی را نشان می‌دهد.

تصویر ۴۱

کدام یک از نشانه‌ها در تصویر ۴۱ برای شما آشناست؟ آیا می‌توانید موضوع هر یک را حدس بزنید؟ نام و فعالیت مربوط به هر کدام را جست‌وجو کنید.

فعالیت
کارگاهی

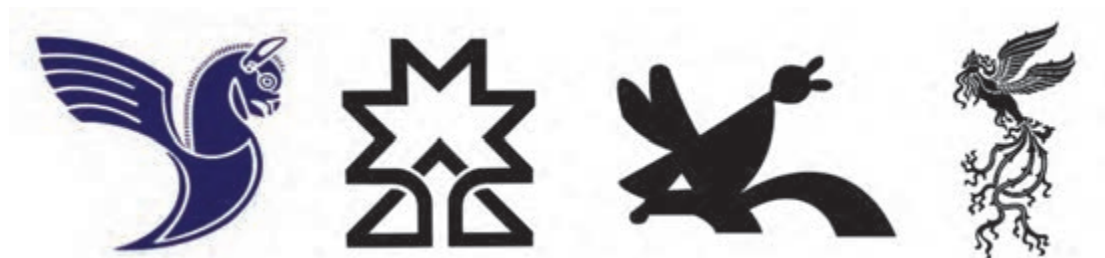
انواع به‌کارگیری تصویر در نشانه تصویرنما

به‌طور کلی در طراحی نشانه تصویرنما از تصاویر به دو صورت مستقیم یا غیرمستقیم استفاده می‌شود: **کاربرد مستقیم تصویر در نشانه تصویرنما:** این کاربرد مربوط به وقتی است که از یک تصویر به‌صورت مستقیم برای توصیف یک موضوع در نشانه استفاده می‌شود مانند استفاده از تصویر گل در نشانه گل‌فروشی یا استفاده از تصویر گل در طراحی نشانه‌ای که در نام آن از گل یاد شده باشد. تصویر در این نوع نشانه‌ها اغلب نقشی توصیف‌کننده (توصیفی) دارد و می‌تواند ساده یا دارای جزئیات بیشتر باشد (تصویر ۴۲).

تصویر ۴۲

کاربرد غیرمستقیم تصویر: هنگامی که در طراحی نشانه تصویرنما از یک تصویر در معنای غیرواقعی آن استفاده می‌کنیم، بیانی نمادین می‌یابد. نشانه‌های نمادین اغلب شامل تصاویری هستند که به معانی غیر از معنی اصلی‌شان اشاره می‌کنند. مانند پرنده اسطوره‌ای سیمرغ در نشانه هواپیمایی هما (تصویر ۴۳).

تصویر ۴۳

فعالیت
کارگاهی

- ☐ چه مفاهیمی از نشانه‌های تصویر ۴۳ دریافت می‌کنید؟
- ☐ عنوان هریک از این نشانه‌ها را جست‌وجو کنید. ارتباط مفاهیمی که از هریک دریافت می‌کنید با موضوع آن نشانه چیست؟

با توجه به گستردگی انواع و طیف وسیع نشانه‌های تصویرنما، ویژگی‌های گوناگونی را می‌توان برای آنها برشمرد. در عین حال، به‌منظور تأثیرگذاری بر مخاطبان، برخی ویژگی‌ها برای این دسته از نشانه‌ها ضروری است:

■ یک مفهوم را به تصویر تبدیل کند.

■ به راحتی در ذهن بماند.

■ در اندازه‌های کوچک نیز قابل تشخیص باشد.

نشانه‌های ترکیبی: بسیاری از رویدادها، مراکز تجاری و صاحبان برندها و سایر کسب‌وکارها ترجیح می‌دهند نامشان در ترکیب با نشانه به صورت واحد قرار بگیرد و همه‌جا با هم استفاده شود. این نشانه‌ها از ترکیب عناصر تصویری و حروف نوشتاری مربوط به اسم طراحی می‌شوند (تصویر ۴۴). استفاده از نشانه‌های ترکیبی در مواردی که عنوان یا نام یک مرکز (یا برند) باید در نشانه درج شود ضروری است.

از آنجا که نام یک برند می‌تواند با تصویری که برای نشانه آن برمی‌گزینیم مرتبط باشد، نشانه ترکیبی نشانه‌ای کامل است که در آن نوشتار و نماد تصویری با هم برای معرفی یک برند کار می‌کنند. همچنین، از آنجا که ترکیب یک نشانه و یک طرح نوشتاری خاص با یکدیگر تصویری متمایز و منحصر به فرد برای معرفی یک برند ایجاد می‌کند، این نوع نشانه‌ها در ارتباطات و کسب‌کار بسیار پرتیرا هستند.

تصویر ۴۴

- ده نشانه تصویرنمای ایرانی را جست‌وجو و کاربرد و موضوعات آنها را پیدا کنید. آیا می‌توانید آنها را بر اساس توصیفی یا نمادین بودنشان دسته‌بندی کنید؟
- نشانه‌های ترکیبی تصویر ۴۴ را به‌دقت نگاه کنید، هریک به چه موضوعی اشاره دارند؟ پنج نشانه ترکیبی را جست‌وجو و جمع‌آوری کنید و درباره ویژگی‌های هریک در کلاس گفت‌وگو کنید.

روش‌های طراحی نشانه تصویر نما

پیش از این آموختیم که در طراحی نشانه دو جنبه کلی اهمیت دارد: نخست ایده و مفهومی که برای آن در نظر داریم و سپس شکل نشانه که ارتباطی مستقیم و هدفمند با ایده دارد. در طراحی این نوع نشانه‌ها، تصویر اصلی و پیامی که از آن دریافت می‌شود بیش از هر چیز اهمیت دارد. بنابراین هنگام انتخاب تصاویر باید به پیام‌های گسترده‌ای که از آن دریافت می‌شود توجه کنیم.

نشانه‌های تصویرنما از طیف بسیار متنوع و گسترده‌ای برخوردارند، به همین دلیل روش‌های نامحدودی نیز برای طراحی آن وجود دارد.

استفاده از ساختار اصلی تصویر

تصویر ۴۵ نمونه‌هایی از نشانه‌های تصویرنما را نشان می‌دهد که با استفاده از ترسیم خطوط اصلی شکل تصویر طراحی شده‌اند. در این دسته از نشانه‌ها، شکل کلی و بدون جزئیات ویژگی‌های اصلی یک تصویر را مورد تأکید قرار می‌دهد.

برای این منظور می‌توانیم از ساده‌سازی تصاویر واقعی (مانند عکس)، تأکید بر خطوط اصلی ساختار تصویر، تبدیل شکل اصلی به سطوح سایه‌نما و تخت، تبدیل تصویر به سطوح بافت‌دار یا افزایش کنتراست تیرگی و روشن در عکس استفاده کرد.

تصویر ۴۵

روگرفت از نقوش ایرانی

در طراحی و اجرای نشانه برای بسیاری از موضوعاتی که اشاره به هویت ایرانی دارند، روگرفت و اقتباس از نقوش تصویری موجود در معماری، آثار تاریخی، و منسوجات اغلب راهگشا است. در تاریخ طراحی گرافیک ایران نمونه‌هایی فراوان از به‌کارگیری نقوش و فرم‌های تصویری در نشانه‌ها موجود است (تصاویر ۴۶ تا ۵۰).

تصویر ۴۶- نشانه برگرفته از نقش دوره ساسانی

تصویر ۴۷- نشانه برگرفته از هنر هخامنشی

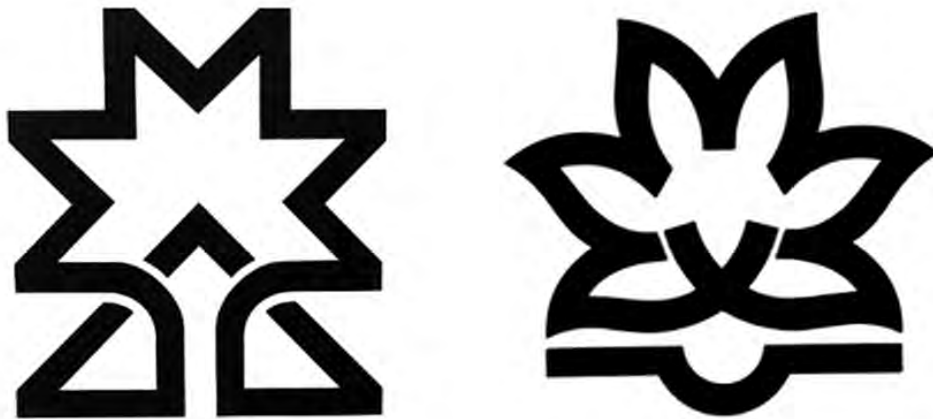
تصویر ۴۸- نشانه برگرفته از نقوش دوره هخامنشی

تصویر ۴۹- نشانه برگرفته از هنر هخامنشی

ساده‌سازی و ترکیب شکل‌ها و نقوش

ترکیب نقوش و ساده‌سازی تصاویر واقع‌نما به‌طور هم‌زمان روشی دیگر است که در طراحی بسیاری از نشانه‌های تصویرنما به‌کار گرفته می‌شود (تصویر ۵۰).

تصویر ۵۰

مطالعه آزاد:

برقراری ارتباط حرفه‌ای و تعامل با کارفرما

اجرا و آماده‌سازی یک پروژه طراحی نشانه فقط شامل عملیات ترسیم و اجرا نیست، بلکه مهارت‌های گوناگونی را باید برای انجام آن به‌کار گرفت. یکی از این مهارت‌ها شامل طرح پرسش‌های مفید برای درک بهتر موضوع و شناسایی مخاطبان و اولویت‌های سفارش‌دهنده یا طراح ارشد است، پرسش‌هایی که می‌تواند منجر به تنظیم یک تفهیم‌نامه (بریف) کارآمد برای انجام فرایند کار باشد. علاوه بر این، برقراری ارتباط حرفه‌ای با طراح ارشد در فرایند طراحی بسیار حائز اهمیت است. برخی از موارد مهم در این فرایند عبارت‌اند از:

- ☐ مدیریت زمان برای مراحل مختلف طراحی و اجرا
- ☐ ارائه مجموعه‌ای از پیش‌طرح‌ها (دست‌کم سه پیش‌طرح به مشتری)
- ☐ توضیح منطق طراحی یا تشریح ایده
- ☐ مواجهه حرفه‌ای با انتقاد (انعطاف‌پذیری برای اصلاح و بهبود طراحی)

طراحی و اجرای نشانه تصویر نما

می‌خواهیم برای یک برند فرضی با موضوع «باشگاه کتابخوانی نوجوانان» یک نشانه تصویر نما طراحی کنیم. پیش از شروع کار لازم است تفهیم‌نامه مربوطه به آن (جدول ۳) را به دقت تنظیم کنیم. بر اساس روش‌هایی که برای طراحی نشانه تصویر نما آموخته‌ایم و بر اساس این تفهیم‌نامه، اجرای یک نشانه تصویر نما را مرحله به مرحله مرور می‌کنیم.

جدول ۳- نمونه تفهیم‌نامه اجرای نشانه تصویر نما

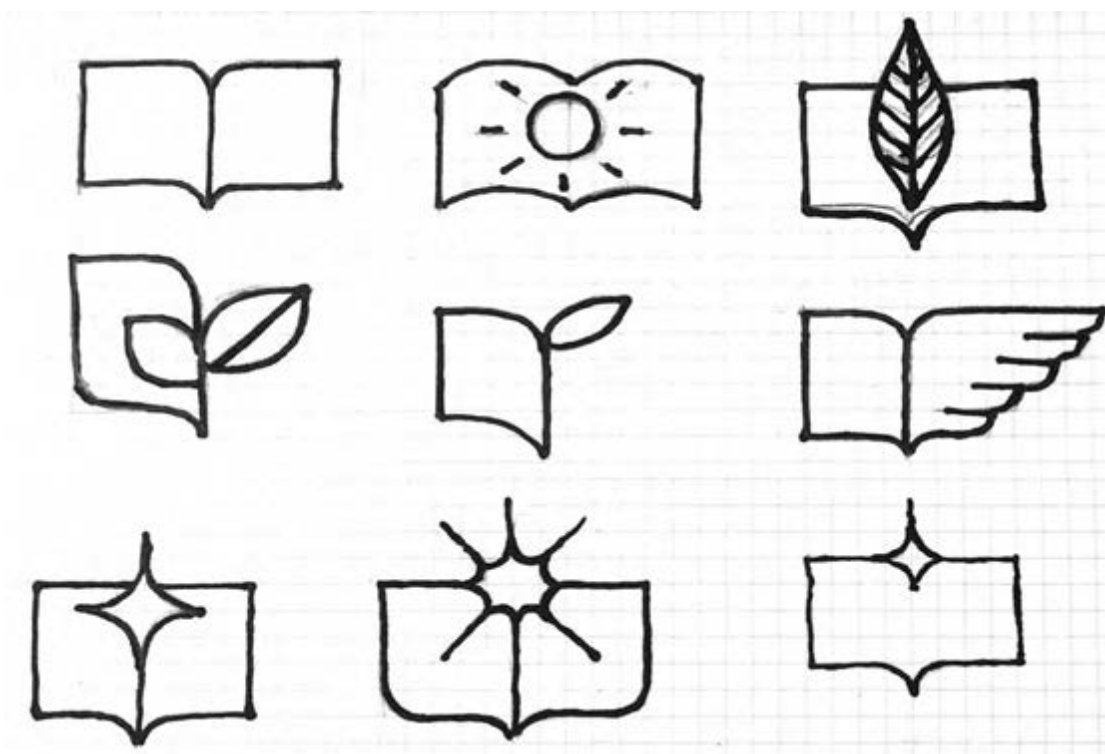
موضوع نشانه: کتاب و مطالعه	
نوع فعالیت / برند / کسب و کار	«باشگاه کتابخوانی نوجوانان»
نوع کسب و کار / محصول	فعالیت گروهی و فرهنگی
هدف طراحی نشانه	طراحی نشانه‌ای تصویر نما که ساده و قابل فهم باشد و حس مناسب موضوع را منتقل کند
مخاطب هدف	نوجوانان ۱۲ تا ۱۷ سال پر انرژی، خلاق، علاقه‌مند به فعالیت‌های گروهی، دوست‌دار طرح‌های ساده و مدرن
پیام اصلی نشانه / شعار اصلی	رشد، انرژی، خلاقیت، دوستی و هیجان.
برندهای مشابه / رقبای اصلی	
شخصیت برند	دوستانه، خلاق، پرانرژی
موارد استفاده از نشانه	شبکه‌های اجتماعی، دفترچه، تی شرت و وبسایت
محدودیت‌ها	نشانه باید تصویر نما و حداکثر دورنگ باشد و در حالت سیاه و سفید هم قابل اجرا باشد.
نوع نشانه	تصویر نما
رنگ‌های دلخواه / رنگ سازمانی	آبی، سبز
منابع الهام و ایده‌یابی	
موارد تکمیلی	

■ مرحله ۱، (شناخت موضوع): در این مرحله باید بدانیم این نشانه برای چیست، مخاطبش کیست و چه پیامی را باید منتقل کند؟

■ در مرحله ۲، (بارش فکری): از طریق بارش فکری چند کلمه مرتبط با موضوع مثل کتاب، رشد، پیشرفت، ایده و تخیل را انتخاب می‌کنیم، مانند: برگ، پرداز، رشد، نور.

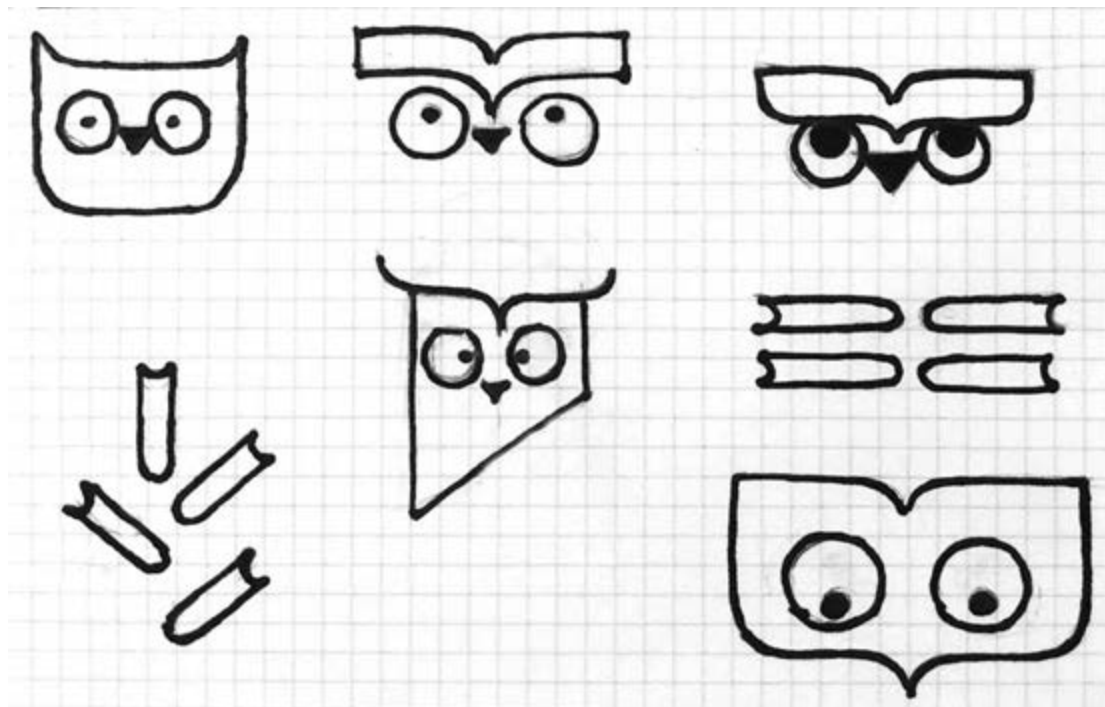
■ مرحله ۳، (طراحی پیش طرح): با فکر کردن به این کلمات، برای هر کدام تصویری را در نظر می‌گیریم که مفهوم آن را بیان کند. سپس پیش طرح‌های اولیه را به صورت اسکیز طراحی می‌کنیم. گاهی می‌توان از ترکیب دو کلمه به یک ایده تصویری رسید، مانند:

ترکیب کتاب با درخت، برگ، بال و خورشید (تصویر ۵۱).

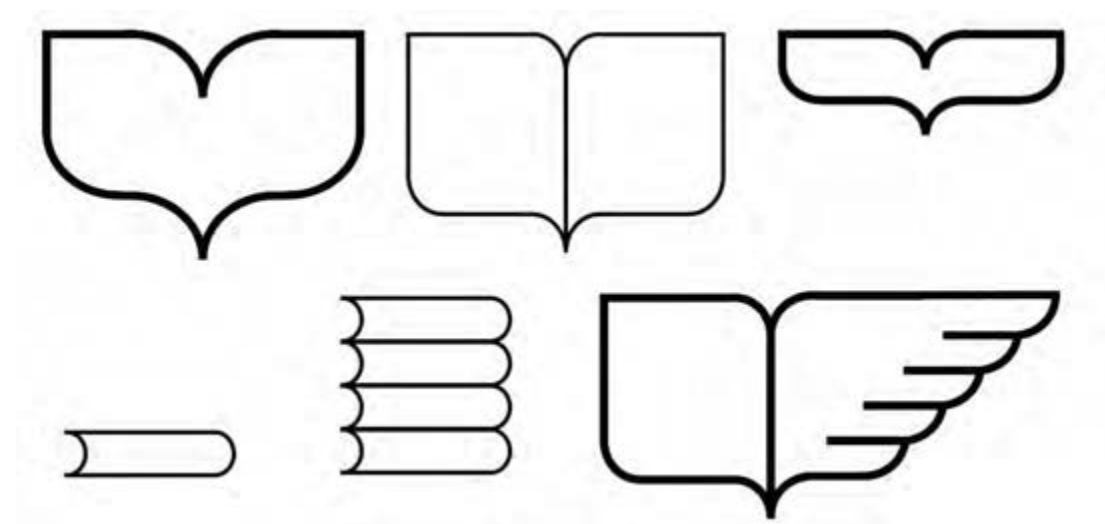
تصویر ۵۱

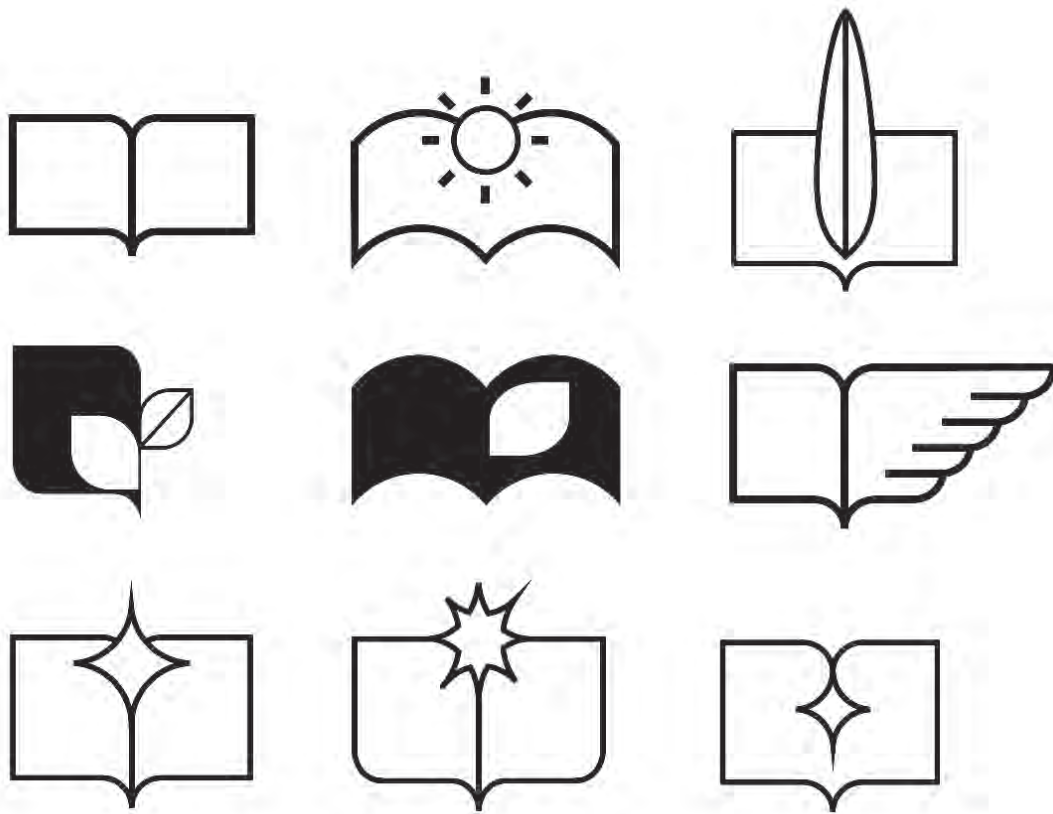
همچنین در این مرحله می‌توانیم برای هر کلمه مفاهیم مرتبط را به صورت نمادین انتخاب کنیم. مثلاً کتاب با دانایی مرتبط است و می‌توانیم برای دانایی که یک مفهوم است نمادپردازی کنیم. به عنوان مثال جغد نماد دانایی است. از ترکیب شکل جغد و کتاب می‌توانیم ایده تصویری دیگری را نیز برای این نشانه شکل بدهیم (تصویر ۵۲).

تصویر ۵۲- اسکیس‌های ترکیبی از تصاویر برای نمادپردازی

■ اکنون جزئیات طرح را حذف و آن را ساده‌سازی می‌کنیم تا طرح از وضوح و بیان بهتری برخوردار شود (تصویر ۵۳).

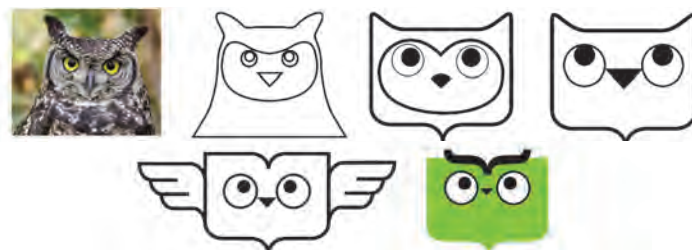

تصویر ۵۳- ساده سازی و ویرایش پیش طرح ها

■ با توجه به موضوع و بر اساس شناخت رنگ ها و درکی که از ویژگی هایی آن داریم، رنگ انتخاب می کنیم (تصویر ۵۴). به کارگیری اصول رنگ برای انتخاب پالت رنگی بسیار سودمند است.

□ در مراحل اولیه، نشانه باید به صورت سیاه و سفید طراحی شود و سپس با حفظ تناسب تیرگی و روشنی (کنتراست) رنگ یا رنگ های مناسب را انتخاب می کنیم.
□ به خاطر داشته باشیم که گزینش رنگ موضوعی سلیقه ای و جهت ایجاد تنوع بصری نیست، بلکه از آنجا که رنگ های مختلف احساسات و حالات مختلفی را برمی انگیزند لازم است در به کارگیری رنگ ها به ویژگی های موضوع و تناسب رنگ مورد نظر با آن توجه کنیم.

نکته

تصویر ۵۴- اصلاح ترکیب بندی و انتخاب پالت رنگی

■ در این مرحله دست کم ۳ طرح از مناسب‌ترین پیش‌طرح‌ها را انتخاب کرده و آنها را براساس اولویت زیبایی و تناسب با موضوع دسته‌بندی می‌کنیم. بهتر است هریک از طرح‌ها با طرح دیگر تفاوت داشته باشد. اکنون باید بتوانیم ارتباط هر طرح را با موضوع برای طراح ارشد (در اینجا هنرآموز) تشریح کنیم.

■ در صورت لزوم باید تغییراتی برای بهبود و اصلاح طرح انجام شود. در عین حال این طرح باید در اندازه کوچک (مثل روی جلد کتاب) و بزرگ (مثل پوستر) قابل استفاده باشد (تصویر ۵۵).

باشگاه کتابخوانی نوجوانان

باشگاه کتابخوانی نوجوانان

تصویر ۵۵- اصلاح پالت رنگی و اجرای نمونه سیاه و سفید

□ یک موضوع مانند یک مرکز فرهنگی مثل «تماشاخانه»، «فروشگاه» یا «شرکت تولید مواد غذایی» یا هر موضوعی که هنرآموزتان به شما سفارش می‌دهد را انتخاب کنید. با توجه به اطلاعاتی که درباره آن جمع‌آوری می‌کنید تفهیم‌نامه آن را بنویسید و پس از تکمیل و مطالعه دقیق، مراحل طراحی و اجرای نشانه تصویرنما را مطابق آنچه آموخته‌اید انجام دهید. طرح نهایی را در نرم‌افزار ترسیمی اجرا کنید.

تکلیف یادگیری

اجرای نشانه برگزیده و خروجی نهایی

- در فرایند اجرا و تهیه سند برای خروجی نهایی لازم است از انجام موارد زیر اطمینان پیدا کنیم.
- بررسی لوگو بر روی پس‌زمینه روشن و تیره
- جای‌سازی و آزمایش پیش‌طرح‌ها در اندازه‌های کوچک و بزرگ روی محصولات (مقیاس‌پذیری طرح)
- اطمینان یافتن از کیفیت وضوح مناسب (خطوط پیرامونی، بافت و مانند آن) برای کاربرد مورد نظر
- کنترل فرمت سند، مود رنگی و نام‌گذاری صحیح سند

ذخیره‌سازی و بایگانی سند

نشانه نهایی را برای چاپ در اندازه مناسب (براساس سفارش هنرآموزتان) تنظیم و آماده کنید.

تکلیف یادگیری

ارزشیابی شایستگی اجرای نشانه تصویر نما

نام و نام خانوادگی		شماره ملی هنر آموز:	تاریخ ارزشیابی:
کد حرفه	۳۴۴۵۲۳	حرفه	فنون گرافیک
کد وظیفه شغل	۳۴۴۵۲۳۰۴	وظیفه شغل	طراحی نشانه و تصویر
کد کار	۳۴۴۵۲۳۰۴۴۲	کار	اجرای نشانه تصویر نما
		سطح صلاحیت	کد پیمانه / بودمان
		مهارت	استاندارد عملکرد کار:
			انجام و اجرای نشانه های تصویر نما به منظور کاربرد در ارتباطات دیداری (معرفی، اطلاع رسانی و تبلیغات) بنا بر اصول فرم، ترکیب بندی، پالت رنگی و حروف نگاری متناسب با سفارش طراح ارشد

ردیف	مرا حل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص ها/دوری /نمره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده سازی مقدمات پروژه بر اساس سفارش	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:-----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و --	دانش و مهارت در گفت وگو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه، شناخت و آشنایی با گروه هدف، جست و جوی و مطالعه نمونه های مشابه موجود استفاده از فناوری های نوین، داشتن خلاقیت و سرعت عمل در انجام کارها	۳	
۲	اجرای نمونه های اولیه	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:-----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و --	دانش و مهارت در اجرای پیش طرح ها، انتقال پیش طرح ها به نرم افزار و آشنایی و تسلط در استفاده از نرم افزارهای طراحی گرافیک داشتن خلاقیت و نوآوری و دیدن اقی های آینده در کار	۳	
۳	ارائه نمونه های اولیه و اجرای اصلاحات	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:-----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و --	دانش و مهارت در اصلاح و ارائه طرح به صورت ماکت اولیه، اشتراک گذاری، خروجی گرفتن و ذخیره سازی در انواع فرمت های گرافیکی به کارگیری فناوری های مدرن، سرعت عمل، خلاقیت و نوآوری در فعالیت ها	۳	
۴	آماده کردن طرح و تحویل نهایی به طراح ارشد	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:-----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و --	مهارت در اصلاح و ارائه طرح به صورت ماکت اولیه، اشتراک گذاری، خروجی گرفتن و ذخیره سازی در انواع فرمت های گرافیکی عدم مهارت لازم در روش های خروجی گیری، ذخیره سازی و اشتراک گذاری نمونه های اولیه	۳	
۵		مکان: ----- ابزار و تجهیزات: ----- زمان:-----		دانش و مهارت در تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی و شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند داشتن خلاقیت و نوآوری در انجام کارها	۳	
				مهارت در تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی و شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند	۲	
				نمی تواند استانداردهای خروجی نهایی سند، متناسب با کار خواسته شده را ارائه دهد.	۱	
					۳	
					۲	
					۱	

شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش:

ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)	☐ بلی ☐ خیر
----------------------------------	--

توضیحات:

۱- معیار شایستگی انجام کار:

- کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)
- کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش
- کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار

- ۲- تعریف سطوح شایستگی: صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه ای انجام می شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است.
- مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه ریزی و تحلیل، پاسخ گویی در برابر کارهای خودسر و کار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت ها
 - تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد، نوآوری، سازگاری، عیب یابی، هدایت و راهنمایی دیگران.

پودمان سوم

اجرای علائم راهنمای تصویری

تصاویر ساده و خلاصه شده ارتباط با مخاطب را به مراتب ساده تر و امکان پذیر تر می کنند. طراحی گرافیک از این ویژگی برای اطلاع رسانی، هدایت و راهنمایی و تبلیغات دیداری به شیوه های گوناگون بهره می برد. یکی از مهم ترین اقلام طراحی گرافیک طراحی علائم راهنما است که به طور فراوان در ارتباط دیداری روزمره مورد استفاده قرار می گیرد و کسب مهارت در آن از وظایف طراحان گرافیک است.

واحد یادگیری ۱

ساده سازی تصویر

آیا تا کنون پی برده اید

- با ساده ترین ابزارها و تکنیک ها می توان هر عکسی را به یک اثر طراحی گرافیکی منحصر به فرد تبدیل کرد؟
- ساده سازی تصویر تکنیک پایه بسیاری از کارهای طراحی گرافیک است؟

استاندارد عملکرد

ساده سازی انواع تصاویر فیگوراتیو (عکس) با روش های مختلف برای رسیدن به فرم های چکیده و خلاصه به نحوی که بیانگر خصوصیات اصلی فرم برای کاربرد در انواع آثار طراحی گرافیک باشد.

مقدمه

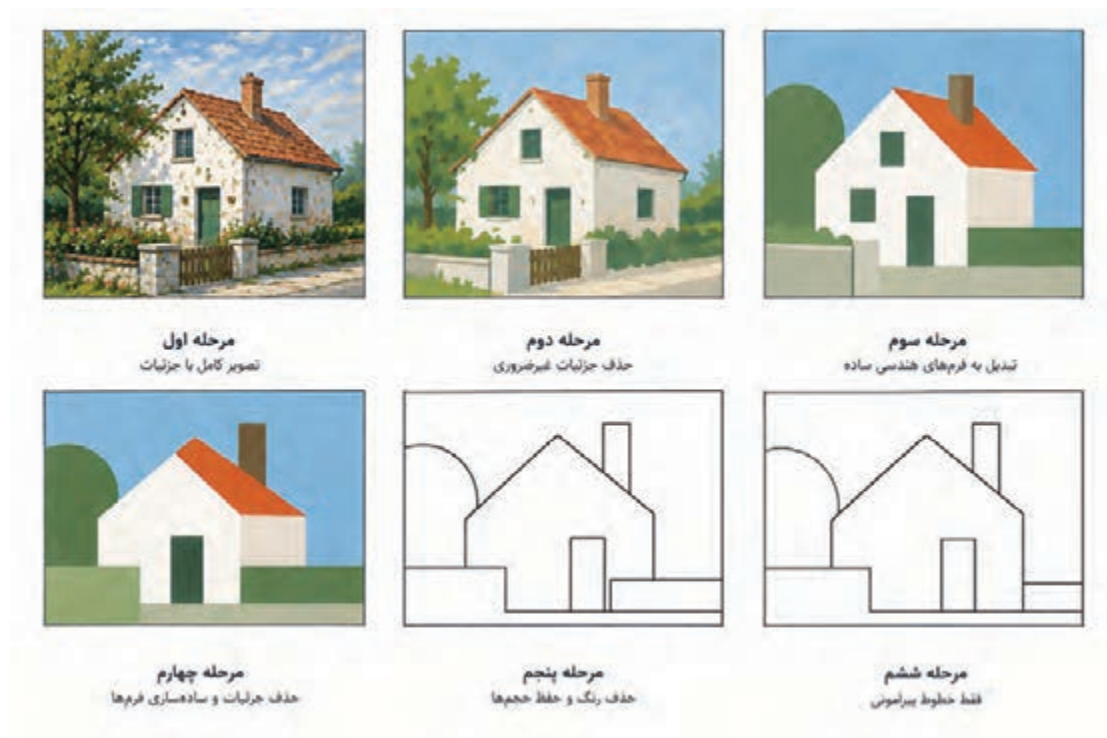
تصویرها در دنیای کنونی به مهم‌ترین مرجع و منبع اطلاعات و ارتباطات بدل شده‌اند و با تنوع امکانات خلق تصویر و انتقال آن، تنوع بی‌پایانی از تصویرها و سبک‌های تصویری در عصر حاضر به دست آمده است. با وجود این، روش‌ها یا سبک‌هایی در خلق تصویر از دوران بسیار دور وجود داشته‌اند که امروز نه تنها به شکل‌های مختلف دوباره از آنها بهره می‌گیریم بلکه در موارد زیادی به آن روش یا سبک تصویر نیاز داریم. این نیاز بسته به زمینه کاربرد می‌تواند در چاپ یا انتقال طرح روی سطوح خاص باشد.

به آثاری که در تصویر ۱ هستند نگاه کنید. با وجود تفاوت‌های پررنگ آنها از نظر زمان خلق اثر، مکان یا کشور خلق اثر، زمینه کاربردی اثر و جنبه‌های هنری اثر در یک ویژگی مهم اشتراک دارند. این ویژگی چیست و چرا اهمیت دارد؟

تصویر ۱

تصویر ساده‌سازی‌شده یکی از فرم‌های دیداری (بصری) پُرکاربرد در انواع هنرها و روش‌های هنری است. همچنان‌که مشاهده کردید ساده‌سازی در هنر پیکره‌سازی کهن ایران، سفالینه‌سازی اوایل دوره اسلامی ایران، انواع آثار طراحی گرافیک اواخر سده نوزدهم میلادی و اوایل و نیمه سده بیستم میلادی اروپا و تصویرسازی معاصر داستان‌مصور به کار رفته است. گستره گسترده کاربرد این روش از دگرگونی تصویر نشان دهنده اهمیت آن در هنرهای دیداری و جایگاه و اهمیت آن را در ارتباطات است. این روش به‌ویژه در رساندن مفهوم با کمترین عنصر تصویری و یا رساندن مفهوم‌ها یا احساس‌های خاص کاربرد بیشتری دارد اما در طراحی گرافیک با توجه به اینکه رساندن و انتقال هر مفهوم یا پیامی با کمترین جزئیات یا عناصر دیداری مهم است، این روش اهمیت دوچندان پیدا می‌کند. ساده‌سازی تصویر در زمینه‌های مختلف طراحی گرافیک از جمله طراحی نشانه، علائم راهنمای تصویری، پوستر و جلد کتاب بیشترین کاربرد را دارد و شناخت و به‌کارگیری آن از الزامات طراحان و دستیاران طراحان گرافیک است. (تصویر ۲).

تصویر ۲

نکته

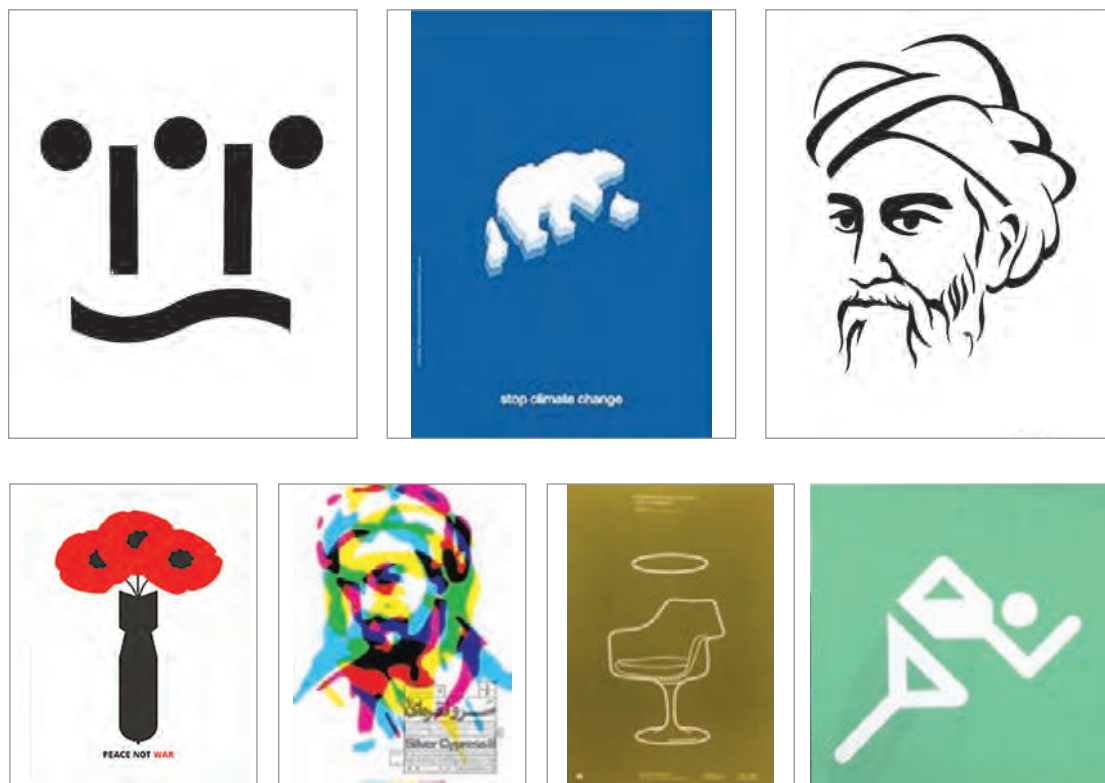
ساده‌سازی تصویر بسته به هدف، زمینه هنری یا کاربردی و طراح آن نتایج بسیار متفاوتی ارائه می‌دهد، ولی در همه جا نقطه آغاز و حتی روند کار یکسان است. ذهنیت طراح به تفاوت در این روند می‌انجامد. در تصویر ۲ هدف طراح کاری در زمینه نقاشی و طراحی (drawing) بوده، ولی اگر به هدف «طراحی نشانه» برای گاو بازی انجام می‌شد نتیجه کاملاً متفاوتی به دست می‌آمد.

تکلیف یادگیری

با بررسی آثار چاپ شده در دیگر پودمان‌های درسی، تصویرهای ساده‌سازی شده را پیدا کنید

ساده‌سازی به روش‌های گوناگونی امکان‌پذیر است و هریک از این روش‌ها بیان یا لحن تصویری متفاوتی ارائه می‌دهد. برای درک این تنوع می‌توان به تصویر ۳ نگاه کرد. با مشاهده هریک از این آثار گرافیکی که هر یک به روشی از ساده‌سازی تصویر کار شده‌اند، این بیان یا لحن را می‌توان دریافت.

تصویر ۳

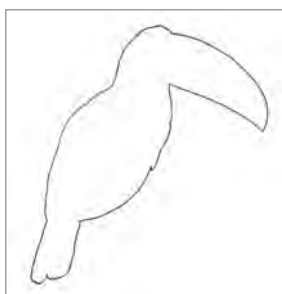

با دقت در آثار تصویر ۳، ویژگی‌های هریک از آثار و برداشت خود از آن را بیان کنید.

روش‌های ساده‌سازی تصویر

ساده‌سازی تصویر متناسب با نحوه به کارگیری یا چگونگی نشر آن به روش‌های مختلفی انجام می‌شود. این روش‌ها از ساده‌ترین گونه آن که رونگاری خطی از تصویر است، تا هندسی‌سازی را دربرمی‌گیرد. همه این روش‌ها امکان اجرا هم به روش دستی و هم در محیط دیجیتال را دارد اما بسته به مهارت یا عادت فردی طراح یا اجراکار، انجام آن در یکی از آنها سرعت عمل یا نتیجه سریع‌تری خواهد داشت. برای اجرای این روش‌ها به روش دستی و بسته به نوع انجام کار به مداد یا اتود، پاک‌کن، راپید، ماژیک، انواع کاغذ تحریر، پوستی، تخته‌شاسی، انواع شابلون اشکال، خط‌کش، میز نور و چسب کاغذی و کالک نیاز داریم. در اجرا به روش رایانه‌ای، در صورت وجود قلم و لوح دیجیتال سرعت کار بالاتر خواهد بود.

تصویر ۴ روش‌های مختلف ساده‌سازی تصویر را نمایش می‌دهد.

خطوط محیطی

خطی‌سازی

تصویر اولیه

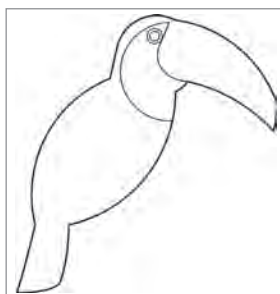
نگاتیوسازی

سایه‌پردازی

فضای منفی

هندسی‌سازی

تفکیک سطوح

تصویر ۴

- ۱- **خطوط محیطی:** در این روش محیط دور طرح را با خط ترسیم می‌کنیم.
- ۲- **خطی‌سازی:** در این روش جزئیات طرح را فقط با خط با کمک میز نور و کاغذ پوستی یا کالک ترسیم می‌کنیم. در این روش می‌توانیم با افزایش یا کاهش ضخامت خط بخش‌های پراهمیت و کم‌اهمیت طرح را تغییر داد.
- ۳- **فضای منفی:** با ترسیم خطوط محیطی طرح در یک کادر و پرکردن فضای منفی دور طرح، تصویر ساده‌سازی شده فضای منفی خواهیم داشت.
- ۴- **سایه‌نمایی:** در این روش ابتدا به روش خطی‌سازی عمل می‌کنیم و سپس، سطوح کلیدی را پراهمیت‌تر می‌کنیم.
- ۵- **تفکیک سطح:** در تفکیک سطوح سوژه مانند طراحی خطی ترسیم می‌کنیم، خطوط را سفید فرض می‌کنیم و سطح‌های به‌دست‌آمده را با رنگی متمایز می‌کنیم.
- ۶- **هندسی‌سازی:** در هندسی‌سازی سطوح سوژه را به نزدیک‌ترین شکل هندسی متناظر با آن، جایگزین می‌کنیم و نتیجه به‌دست آمده را با خطوط مشخص برجسته می‌کنیم. این روش خود به روش‌های گوناگونی می‌تواند اجرا شود که نتیجه نهایی آن بسیار با هم متفاوت باشند.

با دقت در آثار تصویر ۲، آیا می‌توانید آنها را بر اساس روش انجام‌شده مانند تصویر ۴ دسته‌بندی کنید؟

فعالیت
کارگاهی

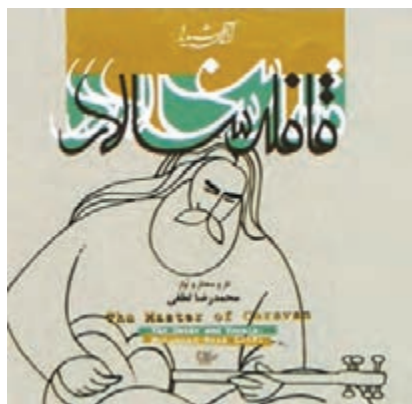
نکته

در ساده‌سازی تصویر، گویایی تصویر، یعنی اینکه تصویر پس از ساده‌سازی همچنان نشان‌دهنده موضوع خود باشد، بسیار مهم است. برای مثال در تصویر ۲، گاومیش یا گاو ساده‌سازی‌شده نباید با تصویر ساده‌سازی‌شده گاو اهلی یا گاو شیرده یکسان شود. با توجه به اهمیت انتقال درست مفهوم یا موضوع، ساده‌سازی نباید منجر به تغییر آن شود.

ساده‌سازی به روش استفاده از خطوط محیطی

ساده‌سازی به روش خطوط محیطی در هنرهای مختلف پرکاربرد است، به‌ویژه در هنرهای تزئینی و آثار آن که در گرافیک چشمگیر می‌نماید؛ از تصویرسازی تا گرافیک محیطی در گونه‌های مختلف کاربرد دارد (تصویر ۵).

تصویر ۵

تصویر مناسبی را برای ساده‌سازی انتخاب کنید، اگر تصویر رنگی باشد بهتر از نمونه‌های سیاه‌وسفید است چراکه جزئیات آن را با رنگ‌های بیشتری می‌توان دید. تصویر مرجع را روی میز نور با چسب تثبیت کنید، سپس کاغذ پوستی یا کالک را روی آن بچسبانید. با مداد یا راپید خطوط محیطی یا پیرامونی دور موضوع را ترسیم کنید. هرچا چیزی موضوع را قطع کرده است، آنجا را براساس وضعیت مشابهش در تصویر کامل کنید (تصویرهای ۶ و ۷).

فعالیت
کارگاهی

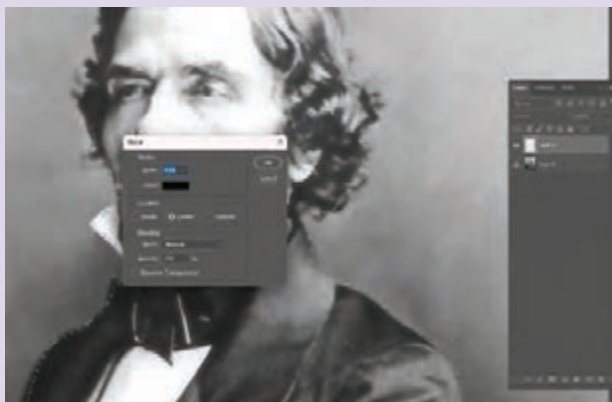

تصویر ۷

تصویر ۶

برای انجام این کار در رایانه می‌توان هم از نرم‌افزار پیکسلی و هم از نرم‌افزار برداری بهره جست. در صورتی که تصویر کیفیت لازم را داشته باشد یا ابعاد موردنیاز در اندازه خود سند یا کوچک‌تر از آن باشد، انجام این کار در نرم‌افزار پیکسلی ساده‌تر است. برای این کار سوژه را با روشی که متناسب با سند مورد نظر است انتخاب کنید. پس از انتخاب کامل دور سوژه، روی آن با موش‌واره (موس) کلیک راست کرده و روی گزینه Stroke کلیک کنید (تصویر ۸). پس از ایجاد لایه جدید و انتخاب ضخامت و رنگ مناسب خطوط محیطی را در لایه جدید ایجاد کنید (تصویر ۹).

تصویر ۹

تصویر ۸

اگر به هر دلیل به سند برداری این خطوط نیاز داشته باشید یا تصویر کیفیت لازمه را از نظر ابعاد پیکسلی نداشته باشد، در نرم‌افزار برداری با ابزار ترسیم pen خطوط محیطی را با کمک منحنی‌های بزیه ترسیم کنید.

ساده‌سازی به روش خطوط محیطی کاری پیچیده نیست اما دقت به جزئیات تصویر در آن بسیار مهم است و نگاه تیزبینانه و حوصله‌پذیری اجراکار را بالا می‌برد. اجرای سهل‌انگارانه و سبک‌انگارانه از این روش بی‌فایده خواهد بود.

نکته

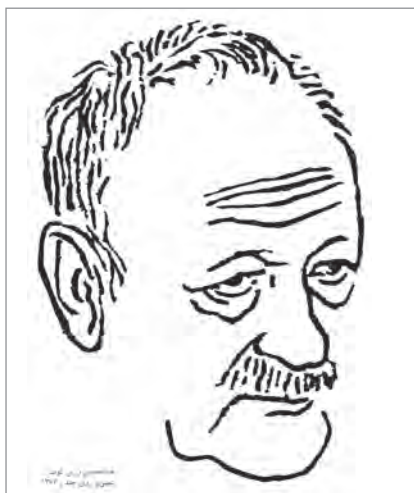
تصویر تمام‌رخی از خودتان را به روش خطوط محیطی ساده‌سازی کنید.

تکلیف‌یادگیری

ساده‌سازی به روش خطی‌سازی

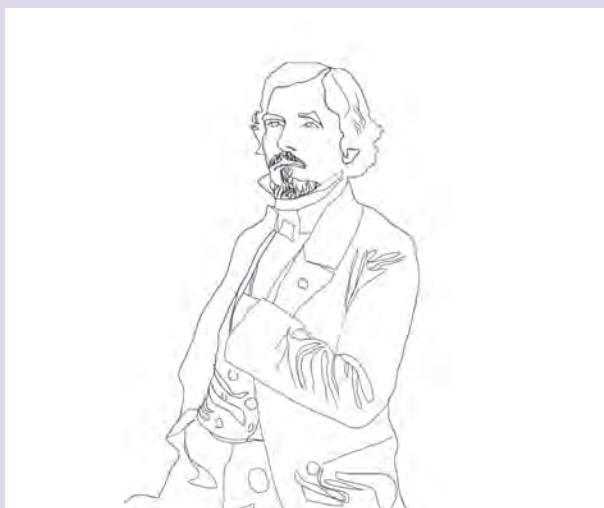
ساده‌سازی به روش خطی‌سازی بسیار شبیه طراحی خطوط شکل‌ساز یا کناره‌نما (Contour) است، طوری که جداسازی آن دشوار می‌شود. در ساده‌سازی به روش خطی‌سازی برخلاف طراحی با خطوط شکل‌ساز یا کناره‌نما، که اغلب طراحی براساس احساس یا حس‌وحال طراح یا مدل است، تفهیم‌نامه یا کاربرد ساده‌سازی تعیین‌کننده می‌شود. چنانچه گویایی مهم باشد، اجراکار باید با جزئیات دقیق آن را ترسیم کند. خطی‌سازی و تفکیک سطوح از جمله روش‌های ساده‌سازی‌ای هستند که در پویانمایی و داستان مصور بسیار کاربرد دارند (تصویرهای ۱۰ و ۱۱).

تصویر ۱۱

تصویر ۱۰

تصویر ۱۲

تصویر مناسبی را برای ساده‌سازی انتخاب کنید، اگر تصویر رنگی باشد بهتر از نمونه‌های سیاه‌وسفید است. در این کار خاص، چنانچه تصویر سیاه‌وسفید انتخاب می‌کنید حتماً آن تصویر کیفیت لازم را داشته باشد که جزئیات آن کامل دیده شود. تصویر مرجع را روی میز نور با چسب تثبیت کنید، سپس کاغذ پوستی یا کالک را روی آن بچسبانید. با مداد یا راپید از آن به شکل خطی، تمام جزئیات یا به عبارتی خطوط شکل‌ساز یا خطوط کناره‌نما (Contour) را ترسیم کنید. در این کار توجه به جزئیات فرم و به‌ویژه گویایی موضوع بسیار مهم است (تصویر ۱۲).

فعالیت
کارگاهی

نکته

ساده‌سازی به روش خطی‌سازی بسته به موضوع می‌تواند پیچیده و زمان‌بر باشد و نیاز به بردباری و شکیبایی دارد، اما یکی از مهم‌ترین تمرین‌هایی است که هر هنرجوی هنرهای تصویری باید در آن مهارت داشته باشد. این فعالیت را می‌توان با موضوعاتی از ساده به پیچیده دست کم دو بار در کارگاه انجام داد چراکه روش‌های دیگر از جمله تفکیک سطوح و نگاتیوسازی بر اساس همین روش خطی‌سازی است.

برای اجرای دیجیتال این کار می‌توانید هم در محیط پیکسلی و هم در محیط برداری با ابزارهای ترسیمی مختلف از جمله مداد (Pencil)، قلم‌مو (Brush) و یا قلم (Pen) استفاده کنید. در صورت داشتن قلم و لوح دیجیتال سرعت اجرا بسیار بالاتر می‌رود و کیفیت خطوط را نیز با فشار قلم می‌توانید کنترل کنید تا نتیجه‌ای نزدیک به اجرای دستی روی تخته‌شاسی به دست بیاید.

ساده سازی به روش استفاده از فضای منفی

استفاده از فضای منفی در طراحی گرافیک، به ویژه آثاری که به دنبال طراحی با کمترین عناصر دیداری یا بصری باشند، بسیار گره گشا است. ساده سازی به روش فضای منفی الزاماً همراه با فضای بسیار تیره یا مشکی نیست (تصویر ۱۳).

تصویر ۱۳

تصویر ۱۴

تصویر مناسبی را برای ساده سازی انتخاب کنید و تصویر مرجع را روی میز نور با چسب تثبیت کنید، سپس کاغذ پوستی یا کالک را روی آن بچسبانید. با راپید خطوط محیطی یا پیرامونی دور موضوع را ترسیم کنید، سپس با ماژیک یا راپید یا قلم مو و مرکب مشکی فضای منفی کار را تیره کنید.

برای انجام این کار در رایانه، مانند اجرای خطوط محیطی عمل می کنیم و سپس فضای پیرامون را انتخاب و با رنگ مشکی پر می کنیم. در صورت اجرا در محیط نرم افزار برداری باید شکلی در اندازه صفحه ترسیم و سپس آن را تیره کنیم و در پشت سوژه قرار دهیم.

فعالیت
کارگاهی

تکلیف یادگیری

تصویر تمام رخی از خودتان را به روش فضای منفی ساده سازی کنید.

ساده‌سازی به روش سایه‌نمایی

ساده‌سازی با روش سایه‌نمایی خطوط یا سطوح کلیدی طرح با تأکید و تیره برجسته می‌شود و از همین رو از ساده‌سازی به روش خطی‌سازی متمایز می‌شود. این روش در گونه‌های مختلف هنری به‌ویژه آماده‌سازی طرح برای چاپ برجسته و آثار طراحی گرافیک و در تصویرسازی تبلیغاتی کاربرد دارد (تصویرهای ۱۵ و ۱۶).

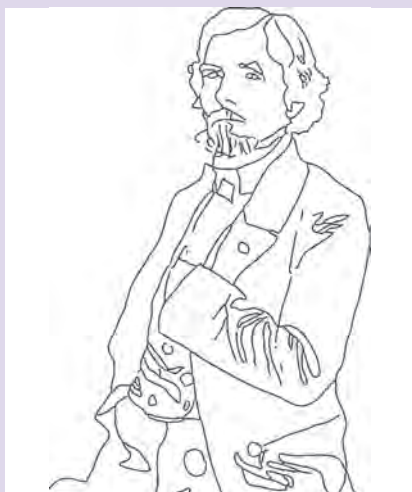
تصویر ۱۵

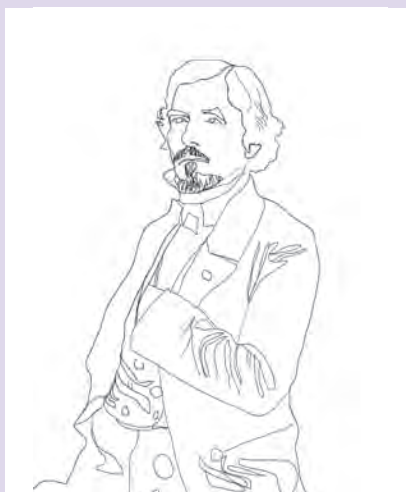
تصویر ۱۶

تصویر مناسبی را برای ساده‌سازی انتخاب کنید و تصویر مرجع را روی میز نور با چسب تثبیت کنید، سپس کاغذ پوستی یا کالک را روی آن بچسبانید. این کار با راپید قلم‌مویی (brush) و یا ماژیک سرتخت بهتر انجام می‌شود و با توجه به ایجاد سطوح باریک می‌توانید سایه کاری یا تیرگی لازم را برای نمایش سوژه یا موضوع ایجاد کنید (تصویر ۱۷).

ب

الف

تصویر ۱۷

این تکنیک بسته به ابزار ترسیمی آن کیفیت بیانی خاصی پیدا می‌کند که مهارت در آن نیاز به تمرین دارد و زمان‌بر است. چنانچه این کار به درستی و با هدف طراح ارشد درست انجام نشود، بیشتر نوعی طراحی یا تصویرسازی خواهد شد و جنبه گرافیکی خود را از دست خواهد داد.

نکته

برای ساده‌سازی به روش سایه‌پردازی در رایانه، هم در نرم‌افزارهای پیکسلی و برداری، امکانات و روش‌های مختلفی وجود دارد، حتی روش‌ها و گزینه‌ها مشترک هستند، برای مثال از طریق دستور ترسیم مسیر (Path) و سپس افزودن خطی با مقطعی که ضخامت آن در موقعیت‌های مختلف دگرگون می‌شود یا استفاده از قلم‌مو و مداد در هر دو گونه نرم‌افزار امکان‌پذیر است.

ساده‌سازی به روش استفاده از تفکیک سطوح

ساده‌سازی به روش تفکیک سطوح از جمله پرکاربردترین روش‌های ساده‌سازی در همه هنرهای دیداری و تصویری و همچنین طراحی گرافیک است. این روش همچنان که در تصویرهای ۱۸ تا ۲۱ دیده می‌شود به شیوه‌های گوناگون و در هنرهای مختلف اجراشده است. تصویرهای ۱۸ تا ۲۰ شیوه‌های مختلفی که این روش در گرافیک به کار رفته را نشان می‌دهد. در حالی که طراح یا اجراکار در تصویر ۱۸ شیوه‌ای نقاشی‌گونه را در پیش گرفته، در تصویر ۱۹ طراح تفکیک سطوح بر اساس سطوح رنگی تخت و شیب‌رنگ (gradient)‌های ملایم در کنار هم را به کار برده و در تصویر ۲۰ طراح به تفکیک سطوح صرفاً بر اساس درجه خاکستری رنگی خود

پرداخته که امروزه در نرم افزارهای ویرایش تصویر به راحتی دست یافتنی است. همچنان که پیش تر نیز گفته شد، طراحان شخصیت و محیط در پویانمایی از روش تفکیک سطوح بسیار بهره می گیرند اما شیوه آنها تفاوت هایی با آنچه در گرافیک مدنظر است دارد (تصویر ۲۱). اما در همه این شیوه ها گویایی و درک تصویر یک عنصر اساسی و در عین حال جذاب کننده ساده سازی به روش تفکیک سطوح است.

	
۱۹	۱۸
 جلال آل احمد، مجله نگین شماره پنجاه و نهم - ۱۳۵۱	 ضیاء عبدالله شاعر معاصر تاجیک
۲۱	۲۰

تصویر مناسبی را برای ساده سازی انتخاب کنید و تصویر مرجع را روی میز نور با چسب تثبیت کنید، سپس کاغذ پوستی یا کالک را روی آن بچسبانید. با راپید خطوط شکل ساز موضوع را ترسیم کنید، سپس با ماژیک یا راپید سطوح به دست آمده را تیره کنید (تصویر ۲۲). دقت کنید که تصویر پس از ساده سازی، جزئیات اصلی اش را از دست ندهد و مشخصه های کلیدی شخصیت سوژه، چه انسان؛ چه حیوان؛ چه شیء و چه طبیعت، از دست نرود. برای مثال تناسبات در طبیعت بی جان یا فرم و حالت موها در انسان و توجه به ساختار و نوع برگ ها در طبیعت دگرگون نشود.

اجرای دیجیتال این تمرین به روش های مختلفی شدنی است و لزوماً برای همه تصاویرها نمی توان از

فعالیت
کارگاهی

تصویر ۲۲

یک قاعده کلی پیروی کرد. به طور کلی انجام آن در نرم افزار پیکسلی راحت تر است و در کل باید در آغاز، با تنظیم تیرگی و روشنی تصویر تا آستانه ای که جزئیات تصویر گویا باشند، تصویر سطوح مشخصی پیدا کند. برای این کار بسته به سند تصویر از گزینه Levels در زیر منوی Adjustments در منوی Image یا دستوره های مشابه مانند Curves و حتی از Brightness/Contrast می توان استفاده کرد. در مرحله بعد و برای تفکیک سطوح با کمک Threshold یا Posterized می توان تصویر را ساده کرد. در برخی تصاویر از فیلترها به ویژه فیلتر Photocopy در مجموعه فیلترهای Sketch می توان استفاده کرد. اگر این مراحل را در فتوشاپ انجام دهیم می توانیم با وارد کردن تصویر (place) در ایلستریتور و برداری کردن آن با دستور Image trace و سپس از منوی object و گزینه path و دستور simplify آن را ساده تر و فرم های آن را نرم تر و یکنواخت تر کرد.

در برخی تصویرها برای تفکیک سطوح، چه دستی و چه رایانه ای، نیاز به برداشت یا پاک کردن برای هر چه گویاتر شدن تصویر ساده سازی شده است. این بخش کار تفاوت کار ماشینی و انسانی را نشان می دهد و اجرا کار با توجه به تصویر مرجع باید برخی بخش ها را سفید کند تا تصویر واضح تر و گویاتر شود.

نکته

تصویر ۲۳

تصویر مناسبی را برای ساده سازی انتخاب کنید، تصویر مرجع را روی میز نور با چسب تثبیت کنید، سپس کاغذ پوستی یا کالک را روی آن بچسبانید. با راپید نوک نمدی یا ماژیک سرگرد، سطوح مختلف شکل ساز را ترسیم کنید، سپس با ماژیک یا راپید فضای منفی کار یا به عبارتی فضای داخلی سطوح ترسیم شده را تیره کنید (تصویر ۲۳).

اجرای دیجیتال این کار همانند تمرین پیشین قاعده یکسانی ندارد اما می توان یکی از دو روش سایه پردازی یا تفکیک سطوح را انجام داد و در نهایت، با گزینه Invert در منوی Image نتیجه نهایی یکی از آن دو را نگاتیو ساخت، اما باید توجه داشت پس از آن هم باید به تصویر دقت کرد تا سفیدی ها یا روشنی های آن در مجموع، سوژه را به درستی نمایش دهند.

فعالیت
کارگاهی

ساده‌سازی به روش هندسی‌سازی

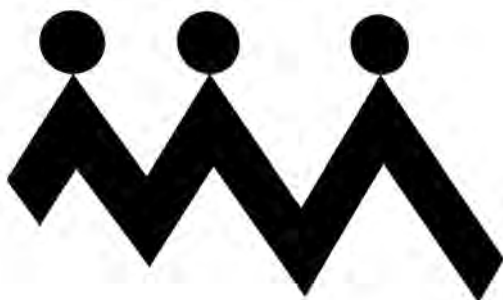
ساده‌سازی به روش هندسی‌سازی شاید پرکاربردترین روش ساده‌سازی تصویر در طراحی گرافیک باشد و به‌طور طبیعی مهم‌ترین روش نیز خواهد بود. از همین رو نیاز است هنرجویان در این موضوع تأمل و درنگ کافی کنند تا در محیط کار بیشترین بهره را از این تکنیک فراگیرند. همچنان‌که در تصویرهای ۲۴ تا ۲۷ مشاهده می‌کنید، هندسی‌سازی یکی از ارکان ساده‌سازی است که با روش‌های پیشین ممکن است ترکیب شود، یعنی خطوط محیطی هم‌زمان هندسی هم بشوند یا در تفکیک سطوح به‌سوی شکل‌های هندسی منتظم یا نامنتظم رفت. آنچه هندسی‌سازی را از دیگر روش‌ها متمایز می‌سازد آن است که در این روش گویایی یا شبیه‌سازی می‌تواند اهمیت پیشین را نداشته باشد، یعنی بسته به هدف ساده‌سازی و با توجه به تفهیم‌نامه یا دستور کار طراح ارشد یا مدیر هنری تصویر مرجع صرفاً نمونه‌ای از یک شخصیت یا کاراکتر باشد. به عبارت دیگر، تصویر مرجع فقط کار را برای خلق یک تصویر ساده‌سازی‌شده از یک موضوع کلی فراهم می‌سازد، برای مثال در تصویر ۴ پرنده‌ای به نام توکا و در فعالیت کارگاهی پیش‌رو (تصویر ۲۸) مردی با ویژگی‌های خاص مانند ریش و چهره بیضی مثلثی‌گونه.

تصویر ۲۵

تصویر ۲۴

تصویر ۲۷

تصویر ۲۶

تصویر ۲۸

تصویر مناسبی را برای ساده‌سازی انتخاب کنید و تصویر مرجع را روی میز نور با چسب تثبیت کنید، سپس کاغذ پوستی یا کالک را روی آن بچسبانید. با اتود و خط کش سعی کنید، در چند مرحله، نخست طرح را با خطوط و شابلون‌ها ترسیم کنید و سپس آن را به یک طرح کلی که نشان‌دهندهٔ شخصیت فردی سوژه باشد، برای مثال در اینجا یک مرد، برسانید. در این فعالیت تصویر ۲ که نقاش گام‌به‌گام با ساده‌سازی پیش رفته است می‌تواند راهنما و هدایتگر ما باشد (تصویر ۲۸).

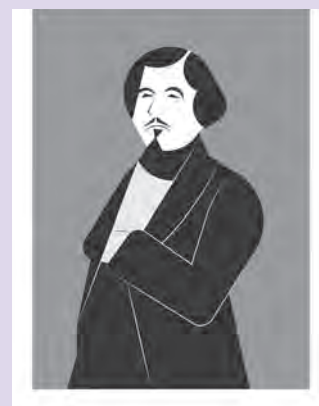

تصویر ۲۹

در ادامه با کمک شابلون‌ها سطوح را به شکل‌های هندسی متناظرشان بدل کنید و ترسیمی ساده‌سازی‌شده‌تر از تصویر ارائه دهید. خود این مرحله می‌تواند به شکل‌های مختلف و در چند گام انجام شود. در ابتدا روابط هندسی شکل‌های سوژه کشف شود (تصویرهای ۲۹ و ۳۰).

در این کار ممکن است از یک خاکستری میانه یا حد وسط میان سفید و سیاه هم استفاده کنید که تصویر گویا باشد. در هندسی‌سازی، تفکیک سطوح، نگاتیوسازی و سایه‌پردازی از قابلیت‌های نمایشی تصویر با دو رنگ سیاه و سفید باید بهره گرفت، هرچا که تصویر را نتوان با هیچ روشی گویا کرد از خاکستری میانه بهره گرفته می‌شود.

نکته

تصویر ۳۰

برای اجرای رایانه‌ای هندسی‌سازی صرفاً نرم‌افزار برداری به کار گرفته می‌شود و با توجه به قابلیت‌های ترسیمی سوژه از ابزارهای مختلف ترسیمی آن باید بهره جست. اما به‌طور کلی در این راه باید توجه شود، که به جز در مواردی که عنصر خط را می‌خواهیم ترسیم کنیم، همهٔ ترسیم‌ها در قالب اشکال هندسی از پیش تعریف‌شدهٔ نرم‌افزار یا منحنی‌های بسته ترسیم شوند تا حیطه و محدودهٔ شکل‌ها بر اساس خواستهٔ طراح شکل گیرد و هنگام پر کردن رنگ محتوا (Fill) از محدودهٔ لازمه بیرون نزنند و امکان ترکیب، تفریق و یکپارچه‌سازی با اشکال دیگر را هم داشته باشد.

تکلیف یادگیری

تصویری از سه شیء مختلف را با هفت روش فراگرفته‌شده ساده‌سازی کنید.

ارزشیابی شایستگی ساده‌سازی تصویر

نام و نام خانوادگی	شماره ملی	تاریخ ارزشیابی:	نوبت:
کد حرفه	کد پیمان/پودمان	استاندارد عملکرد کار:	
کد وظیفه شغل	سطح صلاحیت	ساده‌سازی انواع تصاویر فیگوراتیو (عکس) با روش‌های مختلف برای رسیدن به فرم‌های چکیده و خلاصه به نحوی که بیانگر خصوصیات اصلی فرم برای کاربرد در انواع آثار طراحی گرافیک باشد.	
کد کار	سطح شایستگی	مهارت	

ردیف	مرا حل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص‌ها/داوری/نمره‌دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده‌سازی مقدمات پروژه بر اساس توضیحات طراح ارشد	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه‌های تصویری زمان: ... مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک‌لیست، نمونه برگ ارزشیابی و ...	ارتباط حرفه‌ای و تعامل با طراح ارشد به منظور انجام پروژه دانش زبان تصویر مهارت گفت‌وگو با طراح ارشد درباره موضوع پروژه به کارگیری فناوری‌های مدرن و سرعت عمل	۳	
۲	جست‌وجو و جمع‌آوری و گزینش تصاویر مناسب (عکس‌ها)	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه‌های تصویری زمان: ... مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک‌لیست، نمونه برگ ارزشیابی و ...	دانش شیوه‌های جست‌وجوی تصویر در انواع منابع دانش تشخیص تصویر مناسب برای پروژه مهارت تشخیص ویژگی‌های تصویر مناسب برای ساده‌سازی (کنتراست، پس‌زمینه، وضوح، زاویه دید و ...) مهارت اشتراک‌گذاری نمونه‌ها برای ساده‌سازی مهارت آرشو و دسته‌بندی تصاویر دیدن افق‌های آینده در کار	۳	
۳	عملیات ساده‌سازی تصویر	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه‌های تصویری زمان: ... مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک‌لیست، نمونه برگ ارزشیابی و ...	دانش شیوه‌های جست‌وجوی تصویر در انواع منابع دانش تشخیص تصویر مناسب برای پروژه عدم مهارت به کارگیری از این دانش‌ها در جهت انجام کارها	۳	
۴	انتخاب طرح مورد نظر طراح ارشد، ویرایش و ارائه	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیه‌های تصویری زمان: ... مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک‌لیست، نمونه برگ ارزشیابی و ...	دانش ارزیابی نمونه‌های ساده‌سازی شده شناخت و به کارگیری استانداردهای خروجی سند مهارت اجرا و پاک‌سازی طرح و انجام اصلاحات با نظر طراح ارشد مهارت خروجی گرفتن و ذخیره‌سازی سند دیدن افق‌های آینده در کار	۳	
۵				مهارت اجرا و پاک‌سازی طرح و انجام اصلاحات با نظر طراح ارشد مهارت خروجی گرفتن و ذخیره‌سازی سند نمی‌تواند از دانش ارزیابی نمونه‌های ساده‌سازی شده استفاده کند و خروجی لازم را بگیرد.	۲	
					۱	

		- امانت‌داری، مسئولیت‌پذیری، اخلاق حرفه‌ای، مدیریت فناوری‌های جدید، کار گروهی، ارتباط مؤثر، مدیریت زمان	
۲		- استفاده از روپوش کار و عینک مناسب هنگام کار با رایانه، رعایت فاصله مناسب برای سلامت چشم، رعایت نکات ارگونومی هنگام نشستن طولانی مدت در پشت رایانه	
۱		- استفاده بهینه از منابع انرژی و سیستم‌های الکترونیکی	
		- انصاف و مشتری‌مداری، باور به امانت‌داری در نگهداری فایل‌ها، رعایت حقوق کپی‌رایت	
		- باور به اثربخشی ساده‌سازی تصاویر در بیان مفاهیم و تلخیص آن از روش‌های بصری	
☐ بلی		ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)	
☐ خیر			
توضیحات:			
معیار شایستگی انجام کار:			
- کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)			
- کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی‌های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش			
- کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار			
تعریف سطوح شایستگی: صرف‌نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه‌ای انجام می‌شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است.			
مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه‌ریزی و تحلیل، پاسخ‌گویی در برابر کارهای خود، سروکار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت‌ها			
تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد نوآوری، سازگاری، عیب‌یابی، هدایت و راهنمایی دیگران.			

واحد یادگیری ۲

اجرای پیکتوگرام

آیا تاکنون پی برده‌اید

- اهمیت نشانه‌ها و علائم راهنما در اطلاع‌رسانی و ارتباطات چیست؟
- عناصر بصری اصلی در نشانه‌های راهنما کدام‌اند؟
- انواع کاربردهای پیکتوگرام و علائم راهنما در زندگی امروز چیست؟
- علائم راهنما چه شباهت‌ها و تفاوت‌هایی با انواع دیگر نشانه‌ها دارند؟

استاندارد عملکرد

انجام و اجرای علائم راهنما بر اساس موضوع درخواستی و علائم تصویری (پیکتوگرام) به منظور کاربرد، دسترسی، هدایت و راهیابی مسیر در فضاهای عمومی (مکان‌های واقعی و مجازی) متناسب با سفارش طراح ارشد.

مقدمه

علائم راهنما یکی از پرکاربردترین نشانه‌های تصویری هستند که هر روز با آنها سروکار داریم. شاید آشنا‌ترین آنها علائم راهنمایی و رانندگی باشند که به صورت استندهایی در خیابان‌ها و اتوبان‌ها و جاده‌ها می‌بینیم و یا علائم راهنمای مسیر یا خدمات در یک فروشگاه، فرودگاه و یا تابلوهایی که ما را به سمت یک مقصد معین هدایت می‌کنند تا مانند نمازخانه؛ رستوران؛ چایخانه و مانند آن.

این علائم راهنما در دو صورت واقعی و مجازی به منظور دسترسی، هدایت و مسیریابی عمل می‌کنند. به مجموعه این نشانه‌ها، «علائم راهنمای تصویری» و در برخی موارد به آنها پیکتوگرام می‌گویند. به تصویر ۳۳ نگاه کنید.

تصویر ۳۳

تصاویر سمت راست چه ارتباطی با عکس‌های سمت چپ دارند؟
چه تغییر یا تحولاتی در تبدیل عکس‌ها به تصاویر سمت راست رخ داده است؟
درباره این پرسش‌ها در کلاس گفت‌وگو کنید.

به تصاویر زیر نگاه کنید.

تصویر ۳۴

هریک از این تصاویر چه مکان یا فعالیتی را معرفی می‌کند؟
آیا می‌توان گفت هر تصویر به موضوع خاصی اشاره می‌کند؟
آیا می‌توان برای معرفی هر مکان، یک نشانه یا علامت راهنما در نظر گرفت؟

□ تصاویر ۳۴ را به دقت نگاه کنید. آیا شکل درخت می‌تواند گویای یک پارک باشد؟ چه اشکالی می‌توانند گویای معرف هریک از مکان‌ها باشند؟

فعالیت
کارگاهی

همان‌طور که می‌دانید نشانه‌های تصویری شامل انواع گوناگونی از جمله نشانه‌های انتزاعی، نشانه‌های تصویرنما و علائم راهنما (پیکتوگرام) هستند. اگرچه در همه نشانه‌های تصویری برای برقراری ارتباط و اشاره به موضوع از تصویر استفاده می‌شود، هر دسته از آنها بر اساس کاربرد و هدف از ویژگی‌های خاصی برخوردار هستند (تصویر ۳۵).

تصویر ۳۵

تصویر ۳۶

علائم و نشانه‌های راهنما (پیکتوگرام)^۱

در کدام مکان‌ها این تصاویر، (تصویر ۳۶) را دیده‌اید؟ کاربرد اصلی آنها چیست؟ پیکتوگرام‌ها یا علائم تصویری راهنما نشانه‌هایی هستند که برای اطلاع‌رسانی، راهنمایی و هشداردهی به کار می‌روند. این علائم تصویری در محیط زندگی شهری کاربرد زیادی دارند. ما از اهمیت تابلوهایی که این نشانه‌ها و علائم را بر روی آنها می‌بینیم، به‌خوبی آگاه هستیم، مانند خطر برق‌گرفتگی یا سقوط مصالح، دسترسی به آب آشامیدنی و سرویس‌های بهداشتی، منع استعمال دخانیات، محل عبور کودکان، وجود رستوران، تلفن عمومی، لزوم استفاده از کلاه ایمنی، دستکش، عینک جوشکاری در محیط کار، انواع علائم مربوط به ورزش‌ها، نشانه‌های مکان‌های ویژه و نشانه‌های تصویری در اماکن عمومی مانند پایانه‌های حمل‌ونقل، بیمارستان‌ها، پارک‌ها و بوستان‌ها. با افزایش نیازهای جدید، همه روزه تعداد بیشتری به این گروه از نشانه‌ها افزوده می‌شود و کاربرد آنها در فضای مجازی نیز گسترش می‌یابد.

با استفاده از این نوع نشانه‌ها بر روی ابزار و وسایل برقی یا الکترونیکی برای استفاده خانگی (تلویزیون، یخچال، ماشین لباس‌شویی، رایانه شخصی) و یا ابزار صنعتی و انواع وسایل کار، حمل‌ونقل نیز از پیش رواج داشته است. عموم مردم، به کمک شمار بسیاری از علائم تصویری که برای راهنمایی کاربران و مراجعه‌کنندگان طراحی شده است، موضوعات مورد توجهشان را آسان‌تر و زودتر پیدا می‌کنند و هنگام کاربری، کمتر دچار اشتباه می‌شوند. نمونه آن را در علائم جست‌وجو در فضای اینترنت بسیار دیده‌ایم. علائم تصویری امروزه جایگاه خاصی در پیامک‌های روزمره تلفنی نیز پیدا کرده‌اند، به‌طوری که در عمل به‌جای ده‌ها کلمه به کار گرفته می‌شوند.

علائم راهنمای تصویری برای بیان مفاهیم خود به زبان و کلمات نیاز ندارند و بیشتر مردم جهان آنها را بسیار زود و آسان یاد می‌گیرند. امروزه این علائم به یک زبان مشترک بین‌المللی تبدیل شده‌اند و از آنجایی که نشانه‌های تصویری از برخی جهات به خط «تصویرنگار»، که نوعی خط تصویری پیش از اختراع الفبا و زبان نوشتاری بود، شباهت دارند، به آنها «پیکتوگرام» گفته می‌شود.

برخی از علائم راهنما به دلیل کاربرد فراوان در محیط‌ها و فضاهای عمومی در سطح جهانی به‌شکلی واحد شناخته شده‌اند. علائم راهنمایی و رانندگی از جمله نشانه‌هایی هستند که در اغلب کشورهای جهان با تفاوت‌هایی جزئی شبیه به هم و یکسان هستند. مؤسسه ایزوتا^۲پ سازمانی جهانی است که فعالیت اصلی آن استانداردسازی علائم راهنما و اطلاع‌رسان است. از آنجا که فهم و درک نشانه‌های تصویری وابسته به سواد دیداری بینندگان است و نه زبان نوشتاری و گفتاری آنها، این سازمان تلاش می‌کند نظام دیداری استاندارد را برای علائم جهانی مدیریت کند (تصویر ۳۷).

تصویر ۳۷

- ۱ از چند پیکتوگرام در مراکز خرید، مترو، مراکز زیارتی و گردشگری، ادارات و مانند آن عکس تهیه کنید. آنها را در کلاس نصب و در مورد آنها با یکدیگر گفت‌وگو کنید.
- ۲ آیا می‌توانید پیکتوگرام‌ها را براساس موضوع‌شان دسته‌بندی کنید؟ آیا از نظر اطلاعاتی که به ما می‌دهند از اهمیتی یکسان برخوردار هستند؟ در این مورد با هم کلاس‌های خود گفت‌وگو کنید.

ویژگی‌های علائم راهنمای تصویری

به نظر شما نشانه‌های راهنمای تصویری (پیکتوگرام) چه ویژگی‌هایی باید داشته باشند؟ فکر می‌کنید چه رابطه‌ای بین شکل ظاهری یک پیکتوگرام و پیام آن وجود دارد؟

ویژگی مهم علائم راهنمای تصویری، برقراری ارتباط ساده و روشن آنها با یک موضوع است. خلاصه و ساده بودن طراحی این نشانه‌ها برای این است که فهم، یادگیری و به خاطر سپردن آنها در ذهن آسان باشد. به‌طور کلی می‌توان ویژگی‌های این نوع نشانه‌ها را در موارد زیر خلاصه کرد:

- ساده و موجز باشند.
- متمایز و متفاوت باشند.
- ارتباط آن با موضوع به‌آسانی قابل تشخیص باشد.
- جذابیت بصری داشته باشند.
- قابل آموزش و یادگیری باشد.
- با فرهنگ و هویت ملی سازگار باشد.

اکنون ویژگی‌های علائم تصویری را در نمونه‌های تصویر ۳۸ بررسی کنید.

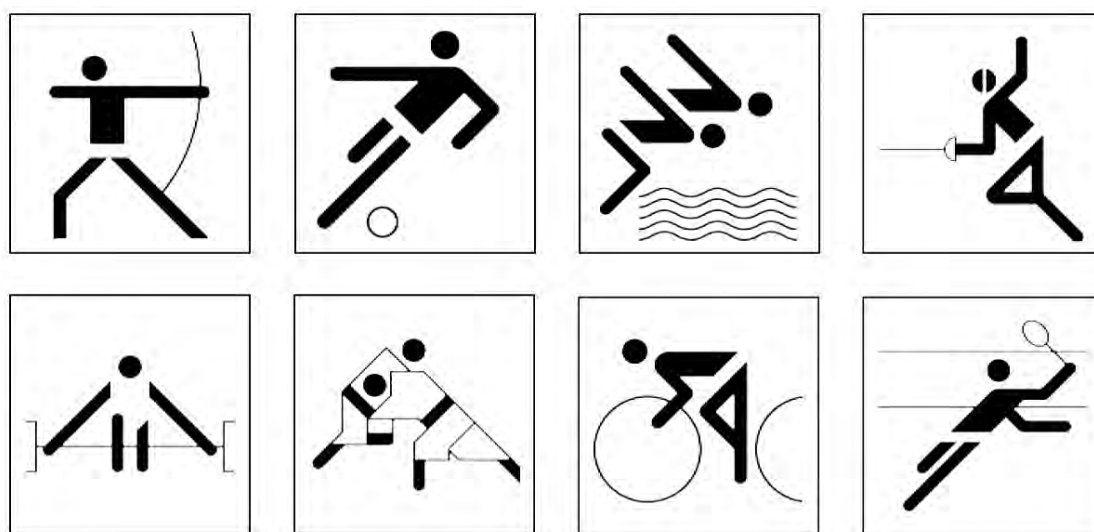
در تصاویر ۳۹ و ۴۰ چه ویژگی‌های مشترکی مشاهده می‌کنید؟ نشانه‌های راهنمای تصویری (پیکتوگرام‌ها) در یک مکان و محیط ثابت به سبکی نظام‌مند و یکسان طراحی می‌شوند تا زبانی مشترک برای راهنمایی آن مجموعه ایجاد کنند و مخاطبین راحت‌تر با آن ارتباط برقرار کنند. هماهنگی در طراحی و نظام بصری موجود در طراحی این نشانه‌ها می‌تواند از هویت اصلی و سایر ویژگی‌های بصری مجموعه اصلی الهام گرفته باشد.

تصویر ۳۸

تصویر ۳۹- پیکتوگرام‌های هماهنگ برای یک فرودگاه

تصویر ۴۰- پیکتوگرام‌های هماهنگ برای بازی‌های المپیک سال ۱۹۷۸

انواع علائم تصویری راهنما (پیکتوگرام)

برای سهولت در فکر کردن به علائم تصویری راهنما می‌توان آنها را در چند گروه کلی تقسیم کرد.

۱ علائم راهیابی (مسیریابی)

۲ علائم رفاهی

۳ علائم ایمنی

۴ علائم هشداردهنده

۵ علائم بازدارنده

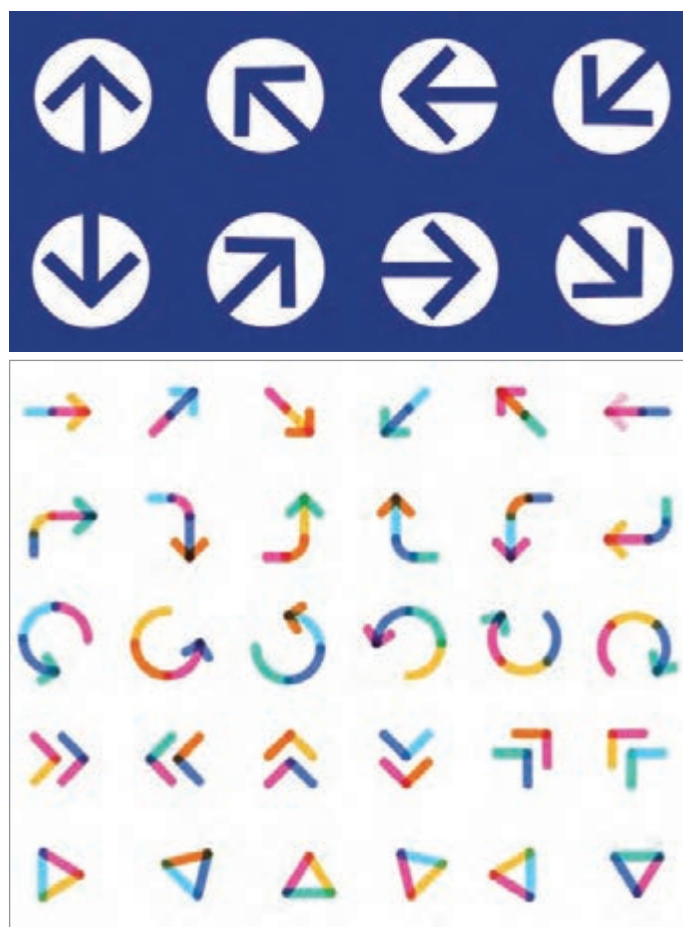
۶ علائم رابط کاربری

علائم راهیابی (مسیریابی): این علائم، بخش‌ها، خدمات و اموری را نشان می‌دهند که مراجعه‌کننده برای رسیدن به آنها به آنجا آمده است، مانند جایگاه فروش بلیت؛ بازرسی؛ سالن سینما؛ به طرف قفس حیوانات؛ آکواریوم آبزیان؛ به سمت سکوی قطار؛ سالن‌های ورودی و خروجی پروازها؛ فروشگاه‌های مختلف و مرکز خرید (تصویر ۴۱).

تصویر ۴۱- نمونه‌هایی از پیکتوگرام‌های راهیابی مسیر

پرباربردترین علائم تصویری برای راهیابی شکل پیکان (فلش) است که ممکن است به انواع سبک‌ها در علائم راهنمای یک مجموعه مورد استفاده قرار گیرد. گاهی همراه بودن نشانه پیکان با سایر نشانه‌های راهیابی، پیدا کردن مسیر را برای مراجعه‌کنندگان آسان‌تر می‌کند. پیکان‌ها به‌طور معمول برای هدایت در ۸ جهت جغرافیایی (شمال، جنوب، شرق و غرب، شمال غربی، شمال شرقی، جنوب شرقی و جنوب غربی) ترسیم می‌شوند. پیکان‌ها نیز مانند سایر علائم راهنمای موجود در یک مجموعه بر اساس یک سیستم بصری واحد طراحی می‌شوند (تصویر ۴۲).

تصویر ۴۲- پیکان‌هایی با طراحی خاص و هماهنگ

تصاویری از انواع پیکتوگرام پیکان (فلش) را در محیط اطراف خود یا در اینترنت را جست‌وجو کنید و به کارگاه بیاورید. در مورد آنها با دیگر هنرجویان گفت‌وگو کنید.

فعالیت
کارگاهی

علائم راهنمای رفاهی: این علائم رهگذران، مراجعه‌کنندگان و کاربران را از وجود یا دسترسی به امکان‌های رفاهی در محیط‌ها و فضاها آگاه می‌سازد، مانند علائمی برای وجود نمازخانه؛ آسانسور؛ آبخوری یا آب آشامیدنی؛ بوفه؛ سرویس‌های بهداشتی؛ دریافت چرخ دستی؛ صندلی چرخ‌دار؛ اتاق پرو و یا محل رسیدگی به نوزاد و شارژ باتری تلفن همراه (تصویر ۴۳).

تصویر ۴۳- نمونه‌هایی از علائم راهنمای رفاهی

- ۱ از چند پیکتوگرام در مراکز خرید، زیارتی، ادارات و ... عکس تهیه کنید و ویژگی‌های مشترک آنها را مشخص کنید.
- ۲ یک نمونه را انتخاب کنید و در کلاس به صورت دستی یا نرم‌افزاری اجرا کنید.

فعالیت
کارگاهی

علائم راهنمای ایمنی: این نشانه‌ها به مخاطبان خود نکات و توصیه‌های ایمنی را یادآوری می‌کنند، مانند توصیه به استفاده از دستکش و کلاه ایمنی؛ مراقبت از کشیده شدن لباس‌های بلند به هنگام استفاده از پله برقی؛ گرفتن دست کودکان؛ شستن دست‌ها و نیز استفاده از پلکان اضطراری و کمک‌های اولیه. در برخی علائم راهنما (بر حسب ضرورت) از اطلاعات نوشتاری نیز استفاده می‌شود (تصویر ۴۴).

تصویر ۴۴- نمونه‌هایی از علائم راهنمای ایمنی

- به کمک هم کلاس‌های خود در گروه‌های ۴ نفره، در محیط مدرسه و کارگاه‌ها، مواردی را که نیاز به علائم راهنمای ایمنی دارند بیابید. آیا علائم هشداردهنده در این مکان‌ها نصب شده است؟ نمونه‌های مشابه برای این علائم ایمنی را در اینترنت جست‌وجو کنید.

فعالیت
کارگاهی

علائم راهنمای هشداردهنده: این علائم راهنما مردم را متوجه می‌کند که باید نسبت به موضوعی خاص احتیاط کنند، مانند علائم راهنما در مکان‌های مختلف عمومی، فاصله گرفتن از قفس حیوانات یا جایگاه توقف قطارهای شهری و اعلام خطر سقوط مصالح ساختمانی یا برق گرفتگی (تصویر ۴۵).

تصویر ۴۵- نمونه‌هایی از علائم راهنمای هشداردهنده

علائم راهنمای بازدارنده: این علائم ممنوعیت کاری را به مراجعه‌کنندگان اعلام می‌کنند و یا آنها را از انجام کاری باز می‌دارند. مانند استفاده از دخانیات، ورود به مکان‌هایی مثل تأسیسات برق یا موتورخانه، ورود آقایان یا بانوان به یک مکان خاص، غذا دادن به حیوانات باغ‌وحش، ریختن زباله، دست زدن به برخی کالاها در فروشگاه‌ها یا دست زدن به آثار در موزه‌ها از پرمصرف‌ترین نشانه‌های بازدارنده هستند. در این گونه نشانه‌ها اغلب از یک دایره توخالی قرمز که نمادی از ممنوعیت است و در وسط آن نمادی که به عنوان قالب اصلی علامت راهنما استفاده می‌شود (تصویر ۴۶).

تصویر ۴۶- نمونه‌هایی از علائم راهنمای بازدارنده

۱ به نظر شما کدام یک از فرم‌های دایره، مثلث و مربع، برای طراحی علائم هشداردهنده، ایمنی و بازدارنده مناسب‌تر هستند؟ از میان رنگ‌ها کدام رنگ را برای هشدار و احتیاط و کدام را برای بازداشتن از یک عمل پیشنهاد می‌کنید؟ رنگ‌های بین‌المللی این علائم را جست‌وجو کنید. نتایج را در کارگاه با سایر هنرجویان در میان بگذارید.

۲ به نشانه‌های راهنما در تصویر ۳۶، ۳۸ و ۴۱ به دقت نگاه کنید و پس از تشخیص موضوع هر کدام، با استفاده از جدول، نوع هر پیکتوگرام را مشخص کنید.

جدول ۱- دسته‌بندی علائم راهنما براساس ویژگی‌های کاربردی آنها

ردیف	موضوع پیکتوگرام	راهیابی	رفاهی	ایمنی	هشداردهنده	بازدارنده	کاربری

فعالیت
کارگاهی

تصویر ۴۷

همه نشانه‌ها با هر ویژگی و کیفیتی که در طراحی آنها در نظر گرفته شده باشد دارای دو جنبه اساسی و بنیادین هستند. یکی فکر و ایده است که معنی یا موضوع نشانه را تداعی می‌کند و دیگری اجرا یا شیوه طراحی آن است که تشکیل‌دهنده ساختار بصری نشانه است. این دو جنبه

در روند کار طراحی بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند (تصویر ۴۷).

اجرای علائم راهنما

به تصویر ۴۸ توجه کنید:

این علائم چه تفاوتی با تصاویر واقعی دارند؟

شکل در طراحی این علائم بسیار موجز و خلاصه به نظر می‌رسد. شکل ساده‌شده این علائم باعث می‌شود بهتر و بیشتر در یاد بمانند و یکی از عوامل موفقیت آنها در برقراری ارتباط تصویری به شمار می‌رود. علائم راهنما در وسایل الکترونیک و سایر وسایل مانند گوشی تلفن همراه، اغلب ساده، واضح و دارای معانی نمادین هستند.

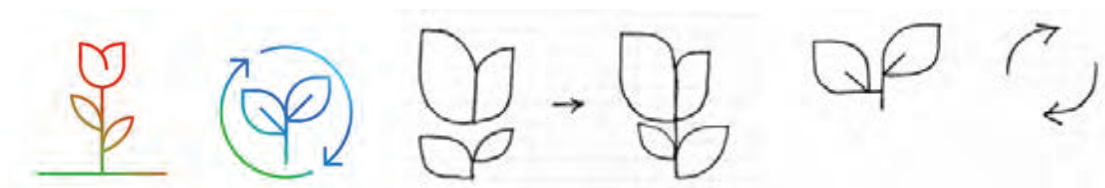
تصویر ۴۸

علائم راهنمایی و رانندگی به عنوان دسته‌ای مهم از پیکتوگرام‌های عمومی از گویاترین پیکتوگرام‌ها در سطح بین‌المللی هستند. اطلاع‌رسانی جزئیات در برخی تابلوها مانند تابلوهای راهنمای مسیر ایجاب می‌کند پیکتوگرام‌ها در کنار عبارت‌های نوشتاری قرار بگیرند (تصویر ۴۹).

پس از ایده‌پردازی و تصمیم‌گیری درباره موضوع تصویر پیکتوگرام لازم است مراحل ساده‌سازی تصویر را با خلاقیت و آزمودن روش‌های امکان‌پذیر انجام داد (تصویر ۵۰).

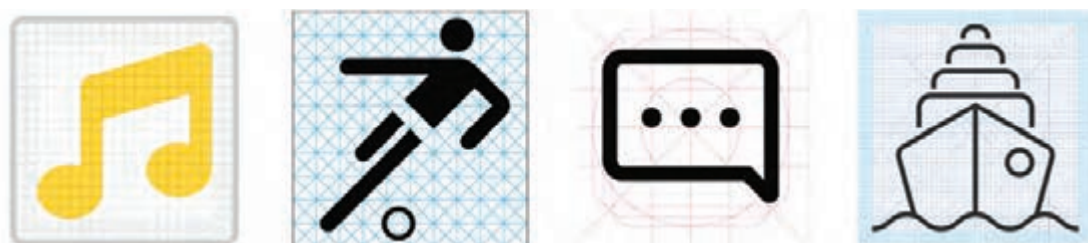

تصویر ۴۹- تابلوهای راهنمای مسیر شهری و جاده‌ای

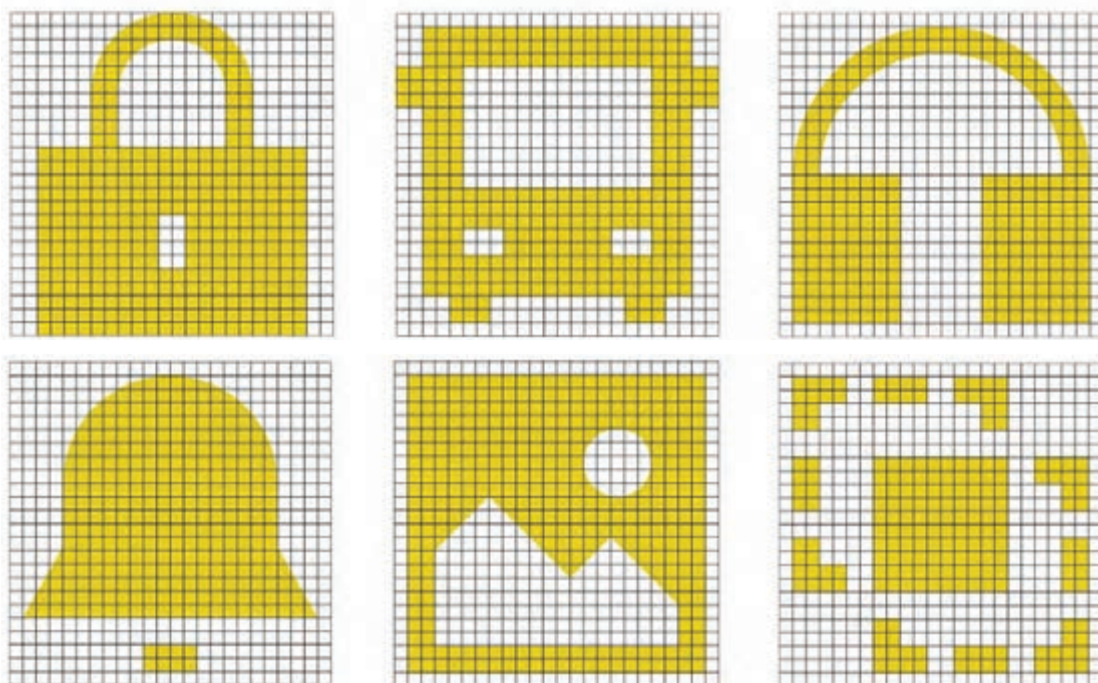

تصویر ۵۰

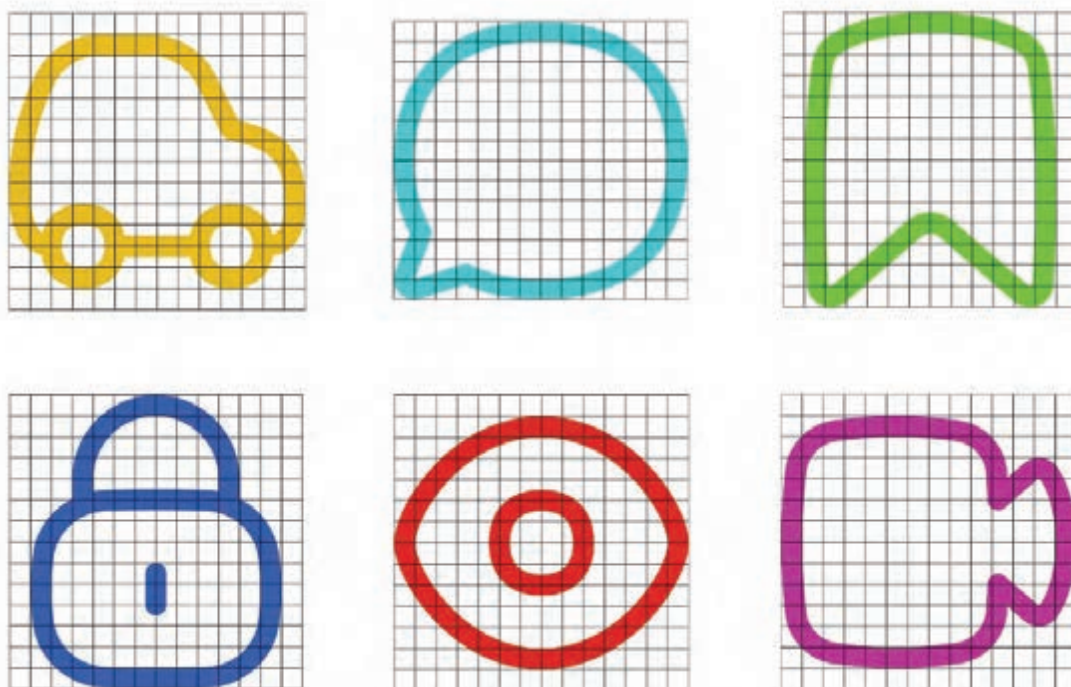
همچنین برای طراحی علائم راهنما می‌توان از ساختار و الگوی شبکه‌بندی شده برای ایجاد هماهنگی بین انواع نشانه‌های یک مجموعه علائم راهنما استفاده کرد (تصاویر ۵۱ تا ۵۳).

تصویر ۵۱

تصویر ۵۲

تصویر ۵۳

- برای کتابخانه مدرسه، سرویس بهداشتی و بوفه هنرستان خود یک نشانه راهنمای تصویری طراحی کنید (با ساده سازی عکس یک کتاب یا یک قفسه کتاب و یا کتابدار و مانند آن).
- برای بخش های مختلف یک داروخانه شامل باجه تحویل دارو، باجه تحویل نسخه و قسمت صندوق، به شکل دست آزاد (اسکیس) پیکتوگرام طراحی کنید. می توانید طرح های اولیه را به صورت دست آزاد (اسکیس) ترسیم کنید. سپس آنها را در محیط نرم افزار رایانه ای یا ابزارهای ترسیمی دیگر اجرا کنید. هنگام طراحی پیش طرح ها می توانید از کاغذ شطرنجی استفاده کنید.

مطالعه آزاد:

برقراری ارتباط حرفه ای و تعامل با کارفرما

به منظور برقراری ارتباط حرفه ای مناسب با کارفرما یا طراح ارشد در فرایند طراحی علائم راهنما لازم است از مهارت طرح پرسش درباره موضوع پیکتوگرام مورد نظر، گروه مخاطبان و کاربرد (اطلاع رسانی، هشدار، ایمنی و ...) آنها برخوردار باشیم. طرح این پرسش ها برای تهیه یک تفهیم نامه (بریف) طراحی نشانه راهنما بسیار مفید است.

جدول ۲

تفهیم نامه طراحی علائم راهنما و پیکتوگرام	
موضوع: «داروخانه»	
نوع فعالیت	شبانه روزی / تخصصی / بیمارستانی / محلی
هدف طراحی پیکتوگرام	طراحی پیکتوگرام به منظور بهبود تجربه مراجعه کنندگان و افزایش دسترسی به بخش ها
مخاطب هدف	عموم مردم (سنین مختلف)، سالمندان (خوانایی بالا)، افراد دارای محدودیت های جسمی
انواع علائم راهنمای مورد نیاز	پذیرش نسخه، مشاوره دارویی، تحویل دارو، صندوق، محصولات آرایشی و بهداشتی، تجهیزات پزشکی، عدم استفاده از دخانیات، ساعت کاری، رعایت فاصله مناسب
استانداردها و سبک طراحی	ساده و مینی مال، فرم های خطی یا استفاده از سطح، وضوح کافی، مقیاس پذیر (قابل استفاده در تابلو)
موارد استفاده	تابلوهای راهنما قابل نصب در فضای داخلی داروخانه
محدودیت ها	در حدامکان بدون استفاده از نوشتار قابل تشخیص و قابل درک باشد.
موارد تکمیلی	جست و جوی نمونه های مشابه و آزمایش طرح ها قبل از چاپ نهایی در یک محیط مشابه

اصلاح نشانه برگزیده، اجرا و خروجی نهایی

طی طراحی و اجرای پیکتوگرام لازم است مواردی را از نظر وضوح و قابلیت بصری آن برای بینندگان مورد توجه قرار دهیم.

■ فاصله نسبی تابلوی پیکتوگرام با بینندگان

■ اندازه واقعی پیکتوگرام

■ کنتراست مناسب تیرگی و روشنی نشانه و پس زمینه

ذخیره سازی و بایگانی سند

پیکتوگرام ها و علائم راهنمایی که در فضاهای بیرونی نصب و در معرض دید قرار می گیرند به واسطه نیاز به دوام و ماندگاری بیشتر روی سطوحی از جنس چوب، انواع فلز یا پلاستیک اجرا می شوند. از این نظر برای اجرا و تهیه خروجی از علائم راهنما باید جزئیات مواد و فناوری چاپ را با کارفرما و یا طراح ارشد مورد بررسی قرار دهیم.

رعایت اصول استاندارد رنگ، اندازه و در نظر گرفتن فضای مناسب در اطراف نشانه، وضوح و فرمت سند و همچنین نام گذاری دقیق سند، شیوه ارسال طرح و ذخیره سازی آن در رایانه از مواردی است که لازم است در روند اجرای حرفه ای علائم راهنما مورد توجه قرار گیرد.

پیکتوگرام های نهایی را در ابعاد واقعی روی کاغذ A3 به صورت رنگی چاپ کنید و بر روی دیوار نصب کنید. با توجه به رعایت فاصله مناسب اختلاف روشنی و تیرگی طرح با زمینه و وضوح آن را ویرایش کنید.

تکلیف یادگیری

ارزشیابی شایستگی اجرای پیکتوگرام

نام و نام خانوادگی	شماره ملی	تاریخ ارزشیابی:	نوبت:
کد حرفه	کد پیمان/پودمان	استاندارد عملکرد کار:	
کد وظیفه شغل	سطح صلاحیت	انجام و اجرای پیکتوگرام براساس تصاویر معنادار ساده سازی شده با استانداردهای لازم برای کاربرد در انواع ارتباطات بصری همگانی	
کد کار	سطح شایستگی	مهارت	

ردیف	موا حل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص ها/داوری/نمره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده سازی مقدمات پروژه براساس سفارش طراح ارشد	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایپد و نوشت افزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش و مهارت گفت وگو و تعامل با طراح ارشد، مطالعه تفهیم نامه، جست وجو و مطالعه نمونه های مشابه موجود به کارگیری فناوری های مدرن، سرعت عمل، خلاقیت و نوآوری در فعالیت ها	۳	
۲	جست وجو و ساده سازی تصاویر	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایپد و نوشت افزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش و مهارت ساده سازی تصاویر متناسب با گروه مخاطبین (مرتبط با بریف) و تسلط بر اجرای دستی و نرم افزاری	۳ ۲ ۱	
۳	اجرای نمونه های اولیه پیکتوگرام	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایپد و نوشت افزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش و مهارت تبدیل تصاویر ساده شده به انواع علائم راهنمای تصویری و اجرای پیکتوگرام در نرم افزار برداری	۳ ۲ ۱	
۴	گزینه و ویرایش	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایپد و نوشت افزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش و مهارت اصلاح نهایی، ایجاد انسجام بصری در یک مجموعه پیکتوگرام و انتخاب گزینه های داشتن خلاقیت و نوآوری در انجام کارها	۳ ۲ ۱	
۵	تحویل نهایی	ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایپد و نوشت افزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----- مکان: کارگاه تصویرسازی	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش و مهارت تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت برای خروجی نهایی، شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند	۳ ۲ ۱	
شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش، مدیریت کار و کیفیت				- امانت داری، مسئولیت پذیری، اخلاق حرفه ای، مدیریت فناوری های جدید، کار گروهی، ارتباط مؤثر، مدیریت زمان - استفاده از رویوش کار و عینک مناسب هنگام کار با رایانه، رعایت فاصله مناسب برای سلامت چشم، رعایت نکات ارگونومی هنگام نشستن طولانی مدت در پشت رایانه - استفاده بهینه از منابع انرژی و سیستم های الکترونیکی - انصاف و مشتری مداری، باور به امانت داری در نگهداری فایل ها، رعایت حقوق کپی رایت - باور به اثربخشی ساده سازی تصاویر در بیان مفاهیم و تلخیص آن از روش های بصری	۲ ۱	

ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)	بلی خیر
توضیحات: معیار شایستگی انجام کار: - کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی) - کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش - کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار تعریف سطوح شایستگی: صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه ای انجام می شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است. مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه ریزی و تحلیل، پاسخ گویی در برابر کارهای خود، سروکار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت ها تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد نوآوری، سازگاری، عیب یابی، هدایت و راهنمایی دیگران.	

پودمان چهارم

نشانه‌نویشتاری

حضور گسترده نشانه‌های نوشتاری که موجودیت یک نهاد، مؤسسه و یا محصول و خدمات را اعلام می‌کند، یکی از فعالیت‌های مهم در طراحی نشانه است. «نشانه‌نویشتاری» همان ویژگی‌های نشانه‌های تصویری را از جهت جلوه بصری و انتقال پیام دارد با این تفاوت که با استفاده از حروف و نوشتار شکل می‌گیرد.

واحد یادگیری ۱

اجرای نشانه نوشته تایپی

آیا تا کنون پی برده‌اید

- لحن و تصویر حروف می‌تواند بر انتقال حس و مفهوم کلمه تأثیر بگذارد؟
- یک واژه تایپ شده می‌تواند شروع طراحی یک نشانه نوشته باشد؟

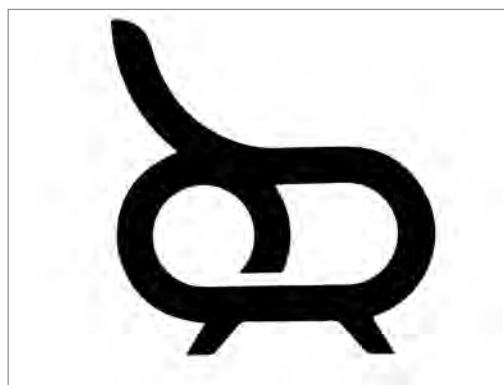
استاندارد عملکرد

اجرای نشانه نوشته (مبتنی بر تایپ) به وسیله نرم افزار برداری به منظور استفاده در آثار مختلف طراحی گرافیک و تهیه خروجی مناسب برای نمایش آن در فضای مجازی و چاپ.

مقدمه

نشانه‌نوشته‌ها با سبک‌های مختلف حروف‌نگاری مانند تایپ، طراحی حروف، خوشنویسی و دست‌نویس طراحی می‌شوند. آگاهی از انواع روش‌های حروف‌نگاری و ویژگی‌ها، قابلیت‌ها و روحیات هر یک برای طراحی یک نشانه‌نوشته از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، زیرا انتخاب هر کدام از این روش‌ها تأثیر عمیقی در ساختار، فرم و شخصیت نهایی نشانه‌نوشته خواهد گذاشت. به همین دلیل، انتخاب مناسب‌ترین روش نوشتار اولین قدم برای طراحی یک نشانه‌نوشته موفق است. در این واحد یادگیری با اجرای نشانه‌نوشته (مبتنی بر تایپ) آشنا خواهیم شد. به تصاویر ۱ و ۲ نگاه کنید:

چه ارتباطی میان معنای نوشته با بیان تصویری آن دیده می‌شود؟ برای ایجاد این ارتباط از چه عناصری استفاده شده است؟ شکل حروف برای انتقال مفهوم تا چه میزان دچار تغییر شده است؟

تصویر ۲

تصویر ۱

نشانه‌نویستاری

نشانه یا لوگو^۱، نماد تصویری یا نوشتاری منحصر به فردی است که هویت و اهداف یک سازمان یا کسب و کار را نمایش می‌دهد و آن را از رقبا متمایز می‌سازد. نشانه‌ها در نگاهی کلی به سه دسته تصویری، نوشتاری و ترکیبی دسته‌بندی می‌شوند. وقتی در طراحی یک نشانه تمرکز بر نام آن باشد، با نشانه‌نوشته روبه‌رو هستیم. نوشته‌ای که هم‌زمان نقش و عنصری تصویری و نیز نوشتاری قابل خواندن است و به واسطه این ویژگی ارتباطی مؤثر با مخاطب برقرار می‌کند. نام در نشانه‌نوشته به دو شکل لوگوتایپ و مونوگرام نمایان می‌شود:

لوگوتایپ^۲

لوگوتایپ از نام کامل عنوان نشانه تشکیل می‌شود، نامی که به شکلی خوانا و اختصاصی طراحی می‌شود تا در تناسب با بیان تصویری حروف، مفهوم و اهداف نشانه‌نوشته را به نمایش بگذارد و به آن تشخیص بدهد. این نوع از نشانه‌نوشته به‌ویژه مناسب نام‌هایی است که کوتاه، خلاق و به یادماندنی باشند. امروزه بسیاری از کسب و کارهای بزرگ در جهان برای معرفی خود از لوگوتایپ استفاده می‌کنند (تصاویر ۳ و ۴).

۱- logo

۲- Logotype (word mark)

تصویر ۴

تصویر ۳

مونوگرام^۱

طراحی نشانه‌نوشته با استفاده از یک یا چند حرف ابتدای نام برند و یا حروف اختصاری آن، مونوگرام نامیده می‌شود. در مواردی که عنوان از چندین عبارت تشکیل شده باشد، استفاده از مونوگرام در طراحی نشانه‌نوشته، انتخاب بسیار مناسبی است، زیرا از یک سو یادسپاری نشانه را آسان می‌کند و از سوی دیگر با ایجاد حس کنجکاوی نسبت به نام کامل برند موجب ماندگاری آن در ذهن مخاطب می‌شود. حضور عنوان کامل نشانه در همراهی با مونوگرام به معرفی بهتر آن کمک خواهد کرد (تصاویر ۵ و ۶).

تصویر ۶

تصویر ۵

□ از هنرآموز یا طراح ارشد، سفارش طراحی یک نشانه‌نوشته بگیرید (آژانس هواپیمایی، فروشگاه اینترنتی، مؤسسه فرهنگی و هنری، کافی‌نت، خانه مد لباس، کارخانه مواد غذایی، و...) سپس اطلاعات لازم را از سفارش‌دهنده دریافت کرده و مانند نمونه زیر در تفهیم‌نامه ثبت کنید.

فعالیت
کارگاهی

جدول ۱

تفہیم نامہ طراحی نشانه نوشته		
نام برند	فارسی: هفت آسمان	انگلیسی:
مفہوم نام برند	اوج، پیشرفت، تخیل	
زمینہ فعالیت	انتشارات کتاب‌های کودکان، بسته‌های آموزشی، علمی و هنری	
اهداف برند	رشد ذهنی و فکری، پرورش تخیل و تقویت خودباوری	
ارزش‌ها و هویت برند	شکل‌گیری شخصیت، رشد مهارت‌های فکری، ارتقای تخیل و خلاقیت در نوجوانان	
شخصیت برند	جسور، جست‌وجوگر	
مخاطبین هدف	نوجوانان ۱۲ تا ۱۸ سال فارسی زبان	
رقبای کاری	نشر شب‌ویز، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، نشر هوپا	
سبک نشانه	نشانه نوشته تایپی / مدرن، نوآورانه، ساده	
پالت رنگی	آبی تا بنفش	
نشانه‌های مورد علاقه	کارگاه کتاب کودک	
بسترهای ارائه نشانه	جلد کتاب و محصولات چاپی، بسترهای مجازی	

جدول ۲

تفہیم نامہ طراحی نشانہ نوشتہ			
نام برند		فارسی:	انگلیسی:
مفہوم نام برند			
زمینہ فعالیت			
پیام، اہداف و ارزش ہای برند			
مخاطبین ہدف			
فعالان برتر حوزہ کاری			
نوع نشانہ نوشتاری			
پالت رنگی			
نشانہ ہای مورد علاقہ			
بسترہای ارائه نشانہ			
میزان بودجہ			
توضیحات تکمیلی			
مشخصات سفارش دہندہ	نام:	تلفن:	ایمیل:
	آدرس:	تاریخ:	امضا:
مشخصات سفارش گیرندہ	نام:	تلفن:	مہر و امضا:

گردآوری نمونه‌های مشابه

اکنون که موضوع سفارش خود را می‌دانید، به گردآوری نمونه‌های مشابه در زمینه سفارش بپردازید و ویژگی‌ها و نکات برجسته هریک از این نشانه‌نویشته‌ها را مورد بررسی قرار دهید. این نمونه‌ها از یک سو می‌تواند ما را با انواع رایج طراحی نشانه‌نویشته در این حوزه کاری آشنا کند و از سوی دیگر می‌تواند از ایجاد شباهت ناخواسته طرح ما با نمونه‌های موجود پیشگیری کند.

تکلیف یادگیری

- ☐ با جست‌وجو در منابع اینترنتی، نمونه‌های مرتبط با سفارش را گردآوری کنید و آنها را از نظر
- ۱ نوع نشانه‌نویشته
 - ۲ شیوه طراحی
 - ۳ ایده اصلی
 - ۴ زبان
 - ۵ رنگ‌های غالب
- دسته‌بندی کرده و به هنر آموز یا طراح ارشد ارائه دهید.

جدول ۳

عنوان نشانه‌نویشته	نوع نشانه‌نویشته	شیوه طراحی	ایده اصلی	زبان نوشتار	رنگ‌های غالب

نشانه‌نویسه (مبتنی بر تایپ)

از آنجا که در نشانه‌نویسه‌ها بار انتقال پیام بر دوش حروف قرار می‌گیرد، انتخاب سبک حروف نگاری اهمیت ویژه دارد. در نشانه‌نویسه‌های مبتنی بر تایپ، طراح با انتخاب یک تایپ‌فیس مشخص که شخصیت بصری آن با موضوع تناسب کافی داشته باشد طراحی نشانه‌نویسه را آغاز می‌کند. در این حالت، طراح به جای آنکه از ابتدا وارد مقوله طراحی حروف شود، از یک فونت مناسب برای طراحی نشانه‌نویسه استفاده می‌کند. **استفاده مستقیم از فونت:** در این شیوه تغییرات محدودی بر روی فونت پایه ایجاد می‌شود و به همین دلیل جلوه‌ای آشنا و صمیمی در نشانه‌نویسه شکل می‌گیرد. **استفاده مستقیم از فونت،** افزون بر آنکه خوانایی نشانه‌نویسه را تضمین می‌کند، سرعت طراحی را نیز بالا می‌برد. همچنین استفاده از همین فونت یا فونت مشابه، موجب ایجاد یکپارچگی در هویت بصری برند خواهد شد. در (تصاویر ۷ و ۸) مشاهده می‌کنیم که لوگوتایپ (نشر افق) با استفاده از فونت زر، (رشد) با فونت یکان و (تن درست) با فونت کریم طراحی شده‌اند.

تصویر ۸

تصویر ۷

شخصی‌سازی فونت موجود: شکل دیگری از نشانه‌نویسه‌های مبتنی بر تایپ بر مبنای فونت آغاز می‌شود ولی دخل و تصرف در ساختمان حروف فونت منجر به شکل‌گیری نشانه‌نویسه‌ای اختصاصی می‌شود. نمونه چنین عملکردی را می‌توان در نشانه‌نویسه (پنجره آفتاب) با فونت نازنین (رشد) بر پایه فونت ادوب عربیک مشاهده کرد (تصاویر ۹ و ۱۰).

تصویر ۱۰

تصویر ۹

نشانه‌نویسه ترکیبی: تصویر به گونه‌های مختلف با نویسه ارتباط برقرار می‌کند. این ارتباط گاهی در قالب همجواری نشانه تصویری و نوشتاری مطرح می‌شود (تصویر ۱۱) و گاه تصویر و نویسه درهم آمیخته و در

قالب یک نشانه واحد طراحی می شوند (تصاویر ۱۱ و ۱۲).

تصویر ۱۲

تصویر ۱۱

یکی از نشانه‌نویشته‌های تصاویر ۱۱ تا ۱۵ را برای اجرا در نرم‌افزار ایلاستریتور انتخاب و فونت پایه معرفی شده آن را با ابزار T تایپ کنید. فونت در حال انتخاب را از مسیر Type/Create outlines یا کلیدهای Ctrl+ Shift+O به Vector path تبدیل کرده و با کلیدهای Shift+ Ctrl+G فونت را از حالت گروه خارج کنید. با کلیک راست روی صفحه و انتخاب گزینه Show Grid و Show Rulers خط کش و شبکه گرید را حاضر کنید و بر روی این زمینه با کلیدهای جهت‌نمای کیبورد یا ابزار selection tool حروف را جابه‌جا کنید. اکنون در بخش‌های لازم با Direct selection tool بر روی نودها و نقاط لنگری (anchor point) کلیک و تغییر فرم‌های لازم را اجرا کنید.

فعالیت
کارگاهی

ویژگی‌های فونت‌های فارسی

ساخت ویژگی‌های خط فارسی امری ضروری در طراحی نشانه‌نویشته است. برای طراحی نشانه‌نویشته مبتنی بر تایپ، باید نگاه دقیق‌تری به ویژگی‌های فونت داشته باشیم. اولین نمونه‌های فونت فارسی بر مبنای قلم نسخ طراحی شدند، از همین رو ویژگی فونت فارسی را در نسخ روزنامه‌ای بررسی می‌کنیم:

ساختار کلی حروف: ساختار هر حرف از مجموعه‌ای از حرکت‌های عمودی، افقی، مورب و منحنی تشکیل می‌شود که می‌توان آن را در قالب یک شکل هندسی خلاصه کرد و همچنین در اسکلت کلی هر حرف مشاهده نمود (تصویر ۱۳).

تصویر ۱۳

اتصالات و شکل‌های چندگانه یک حرف: اغلب حروف خط فارسی متصل به هم نوشته می‌شوند و هنگام اتصال در قالب شکل‌های مختلف تغییر فرم می‌دهند. بنابراین شکل‌های متفاوت حروف (اول، وسط، آخر، مفرد) در خط فارسی ناشی از ساختار متصل‌نویسی آنهاست (تصویر ۱۴).

تصویر ۱۴

تعداد نقطه‌ها و اشکال مشابه حروف: همه حروف هم‌شکل در خط فارسی از طریق تعداد نقطه‌ها از هم تفکیک می‌شوند و خط فارسی با ۱۷ حرف نقطه‌دار، یک خط پرنقطه محسوب می‌شود (تصویر ۱۵).

ب پ ت ث ج چ ح خ د ذ ر ز ژ
س ش ص ض ط ظ ع غ ک گ
ا ف ق ل م ن و ه ی

تصویر ۱۵

کرسی و نسبت‌ها: خطی فرضی که حروف بر روی آن قرار می‌گیرند خط کرسی یا خط زمینه نام دارد. در بالا و پایین کرسی اصلی، خطوطی قرار می‌گیرند که به آن کرسی‌های فرعی می‌گوییم. تناسبات بلندای حروف در کرسی بالا، حرکات چرخشی حروف در کرسی پایین و نیز ارتفاع دندانۀ حروف در کرسی دندانۀها تنظیم می‌شود (تصویر ۱۶).

انواع کرسی در فونت فارسی

تصویر ۱۶

وزن و کنتراست ضخامت: نسبت ضخامت هر حرف به ارتفاع و فضای منفی آن، وزن فونت را تشکیل می‌دهد. اصطلاحاتی مانند نازک، سبک، معمولی، متوسط، ضخیم و سنگین نشان‌دهندۀ وزن هر فونت در خانواده فونت^۱ مربوطه است (تصویر ۱۷). منظور از کنتراست میزان تضاد ضخامت و نازکی در طراحی هر حرف است. فونت‌ها درطیفی از حالات پرکنتراست تا تک‌ضخامتی یا مونولاین^۲ اجرا می‌شوند (تصویر ۱۸).

آب سرمایه ملی است **ضخیم / Bold**
آب سرمایه ملی است **متوسط / Medium**
آب سرمای ملی است **معمولی / Regular**
آب سرمایه ملی است **سبک / Light**
آب سرمایه ملی است **نازک / Thin**

تصویر ۱۷

ای م ای م

تصویر ۱۸

نوع طراحی: فونت‌های فارسی از لحاظ طراحی در دسته‌هایی شامل نسخ روزنامه‌ای و نسخ ساده‌شده و نیز فونت‌های مدرن، نمایشی، دست‌نویس و خطوط سنتی طراحی می‌شوند. شخصیت بصری^۱: هر تایپ‌فیس بنا به سبک و ساختار خود دارای لحن و بیان بصری ویژه‌ای است که به تناسب آن در زمینه‌های مختلف نوشتاری و طراحی گرافیک به کار گرفته می‌شود (تصویر ۱۹).

خلیج همیشه فارس	وزیر
خلیج همیشه فارس	تبریز
خلیج همیشه فارس	سینا
خلیج همیشه فارس	چ
خلیج همیشه فارس	الهام
خلیج همیشه فارس	بردیا
خلیج همیشه فارس	استعداد
خلیج همیشه فارس	فرناز
خلیج همیشه فارس	نسیم
خلیج همیشه فارس	یکان
خلیج همیشه فارس	وحید
خلیج همیشه فارس	مهسا
خلیج همیشه فارس	زر
خلیج همیشه فارس	کودی
خلیج همیشه فارس	کوروش

تصویر ۱۹- برخی از تایپ‌فیس‌های مناسب برای نشانه‌نویسه مبتنی بر تایپ

برای طراحی لوگوتایپ می‌توانید از فونت‌های استاندارد و متنوعی که به‌طور مداوم، توسط طراحان فونت، طراحی و به‌روز می‌شوند استفاده کنید. این فونت‌ها در وب‌گاه‌های معتبر فونت فارسی به‌صورت رایگان یا با کسب مجوز در دسترس هستند.

□ به تایپ‌فیس‌های تصویر ۱۹ نگاه کنید. تصور کنید که فونت یک موجود زنده است. اکنون با مشورت گروهی در کلاس، لحن و شخصیت هریک را در قالب کلمات توصیف کنید. سپس بگویید هریک از فونت‌ها برای کاربرد در چه زمینه‌هایی مناسب هستند؟
□ دسته‌ای از فونت‌های استاندارد را تهیه و در پوشه فونت رایانه خود نصب کنید.

جدول ۴

نام تایپ‌فیس	لحن و شخصیت تایپ‌فیس	زمینه کاربرد

برای موفقیت در طراحی نشانه‌نوشته باید همواره اصول زیر را رعایت کرد:

- ۱- **تناسب فرم و محتوا:** مخاطب هنگامی می‌تواند به راحتی یک نشانه را شناسایی و با موضوع آن پیوند ذهنی برقرار کند که میان ایده نشانه نوشته و فرم نوشتار ارتباطی منطقی برقرار باشد.
- ۲- **خوانایی:** اعتبار یک نشانه‌نوشته در خوانایی آن است. این موضوع به جهت کارکرد نشانه‌نوشته مبتنی بر تایپ از اهمیت بیشتری برخوردار است. در طراحی یک نشانه‌نوشته، خوانایی نباید فدای خلاقیت یا زیبایی شود.
- ۳- **سادگی:** انتقال پیام با ساده‌ترین فرم، بیانگر قدرت یک نشانه‌نوشته است. پرهیز از پیچیدگی سرعت

تشخیص مخاطب را بالا می‌برد و به یاد سپردن نشانه را آسان‌تر می‌کند و آن را در ذهن ماندگار می‌کند.

۴- منحصر به فرد بودن: ایجاد تمایز و خلق یک نشانه منحصر به فرد، نقطه آغاز شکل‌گیری هویت بصری اختصاصی یک برند است بنابراین یک نشانه خوب باید، با نمایش ویژگی‌های خلاق و اختصاصی، خود را از نمونه‌های مشابه موضوعی متمایز کند تا در ذهن مخاطب ماندگار شود.

۵- مقیاس‌پذیری: یک نشانه به واسطه زمینه‌ها و بسترهای مختلفی که در آن ظاهر می‌شود باید بتواند وضوح و تناسب خود را در اندازه‌های کوچک مانند کارت ویزیت و اندازه‌های بسیار بزرگ مانند بیلборد حفظ کند.

طراحی نشانه‌نویسه مبتنی بر تایپ

در طراحی نشانه‌نویسه علاوه بر استفاده از روش‌های ایده‌یابی می‌توان از طریق کاوش فرم‌ها و دستکاری نظام‌مند در فرم حروف، ظرفیت‌های بصری پنهان نوشتار را کشف کرد و متناسب با اهداف موضوع به آن سامان داد.

اکنون، با توجه به ظرفیت‌ها و امکانات عنوان نشانه و موضوع، روش‌های متناسب را برای دستیابی به یک لوگوتایپ موفق به کار ببندید:

انتخاب تایپ فیس مناسب: فونت عنصر پایه در طراحی نشانه‌نویسه مبتنی بر تایپ است. اگر فونتی متناسب با شخصیت، اهداف و ویژگی‌های موضوع نشانه انتخاب کنید نیمی از راه طراحی را پیموده‌اید. هر چند استفاده از تایپ فیس متمایز از فونت‌های موجود به خاص شدن نشانه کمک بیشتری می‌کند، برای طراحی یک لوگوتایپ منحصر به فرد باید تغییراتی اختصاصی در آن ایجاد کرد.

اکنون عبارت نشانه نوشته خود را با چند تایپ فیس مناسب تایپ و آن را ذخیره کنید (تصویر ۲۰). سپس، برای ایجاد تغییرات در فونت پایه، عبارت تایپ شده را در یک سند جدید کپی و نوشته‌ها را از حالت فونت خارج کنید (تصویر ۲۱).

تصویر ۲۱

تصویر ۲۰

تغییر فاصله حروف: در هر فونت فواصل استاندارد میان حروف وجود دارد. اگر این فواصل کمتر یا بیشتر از حد معمول شود، شکل آشنای نوشته متفاوت دیده می‌شود. کاهش فواصل می‌تواند از کم شدن

کارنامه کتاب

تصویر ۲۲

تصویر ۲۳

فضای منفی بین حروف آغاز شود و به مماس شدن حروف، حذف کامل فضای بین حروف و گاه تداخل حروف بینجامد (تصویر ۲۲). در تقابل با کاهش فواصل، با افزایش فاصله بین حروف و ایجاد کشیدگی در آنها نیز می‌توان فرم نوشتار را تغییر داده و شکل و ترکیب جدیدی را به‌وجود آورد (تصویر ۲۳).

اکنون عبارت مورد نظر را در صفحه تکثیر و در هر سطر امکان تغییر فواصل در بخش‌های گوناگون نوشته را تجربه کنید (تصاویر ۲۴ و ۲۵).

تصویر ۲۵

تصویر ۲۴

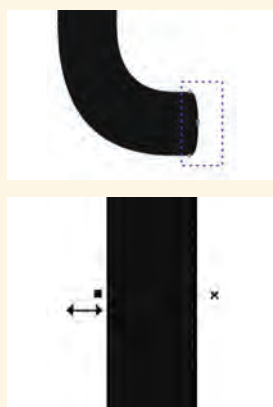
در بعضی از فونت‌ها اجزای یک حرف مانند نقطه‌ها یا کلاه الف از طریق ungroup از هم جدا نمی‌شوند. در این موارد از مسیر Window/Pathfinder/Divide اجزای حرف را جدا و سپس آنها را از حالت گروه خارج کنید.

□ برای ساده‌تر شدن کار با حروف می‌توانید از مسیر Object/Path/Simplify تعداد زیاد نودهای موجود در شکل حروف را کاهش دهید.

□ برای ایجاد کشیدگی یا فشردگی در حروف کافی است نودهای ضخامت بدنه حرف بر روی خط کرسی

نکته

را انتخاب کنید و با کلیدهای جهت‌نما به چپ یا راست حرکت دهید و از پیکان‌های انتخاب استفاده نکنید.
 □ برای شخصی‌سازی حروف نشانه و رسیدن به ترکیب دلخواه در نوشته می‌توان با تغییرات حساب‌شده اندازه، جهت، فاصله و ضخامت حروف را تغییر داد و با ایجاد برش بخشی از حرف را حذف و یا اجزایی به آن اضافه کرد. اما می‌بایست، بعد از هرگونه تغییر، توازن و تعادل ترکیب‌بندی و همچنین هویت، خوانایی و تناسب حروف را کنترل کنید.

تغییر کرسی حروف: هریک از حروف فارسی و فرم‌های مختلف آنها جایگاه معینی بر روی خط کرسی یا زمینه دارند. با تغییر دادن کرسی حروف، شکل اتصال و پیوند کلمات و برخی حروف نیز تغییر خواهد کرد و منجر به پدید آمدن ترکیبی جدید در عبارت نوشتاری خواهد شد (تصاویر ۲۶ تا ۲۸).

تصویر ۲۷

تصویر ۲۶

تصویر ۲۸

تغییر ضخامت حروف: ضخامت حروف نقش مهمی در وزن و شخصیت نشانه‌نویسته دارد. خطوط ضخیم، حس قدرت، ثبات و تأکید در حروف را افزایش می‌دهد و خطوط نازک احساس ظرافت و دقت ایجاد می‌کند. افزایش و کاهش بیش از حد ضخامت موجب ناخوانایی حروف خواهد شد. در تغییر ضخامت به لبه‌های حروف توجه کنید. لبه‌های گرد احساس دوستی، امنیت و سادگی و لبه‌های زاویه دار حس هیجان، سرعت و تهاجم ایجاد می‌کنند (تصاویر ۲۹ و ۳۰).

تصویر ۳۰

تصویر ۲۹

اکنون ضخامت حروف را تغییر داده و تأثیر آن را در نوشته خود بررسی کنید (تصویر ۳۱).

تصویر ۳۱

- قبل از ایجاد ضخامت از مسیر Pathfinther/Unite اجزا جدا از هم را در هم ادغام کنید. سپس اگر مسیر دور خط حروف به اندازه کافی یک‌دست و روان نیست با حذف نقاط اضافه، خطوط را یک‌دست کنید تا از ایجاد بیرون‌زدگی حروف جلوگیری شود.
- برای حذف زواید تیز و مثلثی، که هنگام ایجاد ضخامت در بعضی حروف پدیدار می‌شود از پنل Appearance/Stroke گزینه Stroke را دو بار کلیک کنید و در قسمت Corner/Round Join را انتخاب کنید تا از طریق گرد کردن گوشه‌ها بیرون‌زدگی گره‌ها ناپدید شوند. در این پنل همچنین می‌توانید شکل زوایا و انتهای خطوط را تعیین کنید.
- برای رسیدن به نتیجه مطلوب در ایجاد ضخامت حروف فارسی باید از مسیر Window/Apearence/Stroke، لایه Stroke را زیر لایه Fill قرار دهید تا در هنگام افزایش میزان ضخامت‌های بیشتر، فرم حروف تخریب نشود.
- بعد از ایجاد ضخامت در نوشته، روابط حروف و اجزای ترکیب‌بندی را بررسی و در صورت لزوم تناسب اجزا را مجدداً تنظیم کنید.

نکته

برای موضوع سفارش خود تایپ فیس مناسب انتخاب کنید و با ایجاد تغییر در فاصله، کرسی و ضخامت حروف یک لوگوتایپ با فونت آماده طراحی کنید.

تصویر ۳۲

ایجاد سادگی و ایجاز: ساده و خلاصه کردن فرم حروف در نشانه‌نوشته درست مانند ساده کردن یک تصویر است با این قید که نباید نوشته به یک فرم صرف تبدیل شود و خوانایی حروف کاملاً از بین برود، زیرا سادگی و سرعت خوانایی به‌ویژه در نشانه‌نوشته‌های مبتنی بر تایپ اهمیت زیادی دارد. اگرچه به حداقل رساندن فرم حروف منجر به حذف جزئیات و برخی عناصر خواهد شد، خوب است بدانید ذهن انسان قادر است کمبودها را تکمیل کند و نوشته را بخواند (تصویر ۳۲).

اکنون امکانات ساده‌سازی شکلی و مفهومی عبارت خود را بررسی کنید و فرم‌های عبارت نوشتاری خود را به حداقل برسانید (تصویر ۳۳).

تصویر ۳۳

ایجاد عنصر شاخص: گاهی ایده یا عنصری بصری در عنوان نشانه نوشته وجود دارد که می‌توان با تأکید بر روی آن به ایده ویژه نشانه دست یافت (تصاویر ۳۴ و ۳۵). به این منظور می‌توانید از بزرگ‌نمایی، تأکید رنگی و تأکید تصویری، تغییر جایگاه حروف و دیگر عناصر، برای شاخص کردن عنصر انتخابی استفاده کنید (تصویر ۳۶).

تصویر ۳۵

تصویر ۳۴

تصویر ۳۶

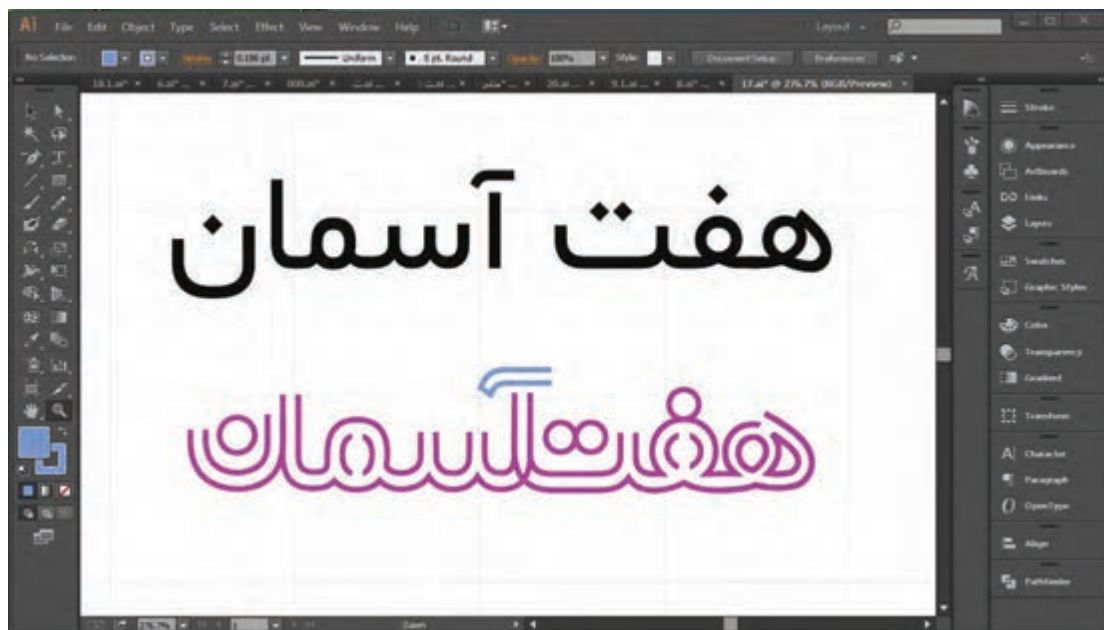
ایجاد پیوند و اتصال: برقراری پیوند و اتصال میان حروف موجب ایجاد یک جریان بصری واحد در نشانه‌نویسه می‌شود زیرا بنا بر اصل تداوم، چشم مسیرهای ممتد را دنبال می‌کند و این اتفاق می‌تواند حس بصری خوشایندی از پیوستگی و یکپارچگی در نشانه‌نویسه ایجاد کند. ایجاد اتصال و ارتباط می‌تواند گاه فقط در یک نقطه کلیدی ایجاد شود و گاه می‌تواند در سراسر نشانه‌نویسه امتداد پیدا کند. (تصاویر ۳۷ تا ۳۹)

تصویر ۳۸

تصویر ۳۷

تصویر ۳۹

استفاده از کادر: گنجاندن نوشته در محدوده‌ای مشخص موجب ایجاد انسجام بیشتر طرح و به تقویت شکل نشانه و سرعت دیده شدن آن کمک می‌کند. کادر می‌تواند در انواع اشکال هندسی و ارگانیک طراحی شود و بنا به فرم و بیان نمادین خود، مفهوم نوشته را تحت تأثیر قرار دهد. در تأثیری دو سویه، گاهی ترکیب نوشتار شکل کادر را تعیین می‌کند و گاه کادر موجب تغییر فرم نوشته می‌شود (تصاویر ۴۰ و ۴۱). تأثیر وجود کادر در نشانه نوشته خود را بررسی کنید.

تصویر ۴۱

تصویر ۴۰

تصویر ۴۲

فعال کردن فضای منفی: شکل یک حرف از ترکیب فضاهای مثبت و منفی تشکیل می‌شود اما اغلب آنچه بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرد، فضای مثبت حروف است. این نکته نباید موجب شود که طراح نشانه نوشته از ظرفیت‌های فضای منفی حروف غافل بماند. فضای خالی حروف انرژی زیادی دارد که می‌توان آن را فعال کرد و به خدمت نشانه درآورد (تصاویر ۴۳ و ۴۴). به این منظور با تهیه یک نسخه منفی از ترکیبات حروف نشانه، قابلیت‌های فضاهای منفی کلمه را بررسی کرده و آنها را فعال کنید (تصویر ۴۵).

تصویر ۴۴

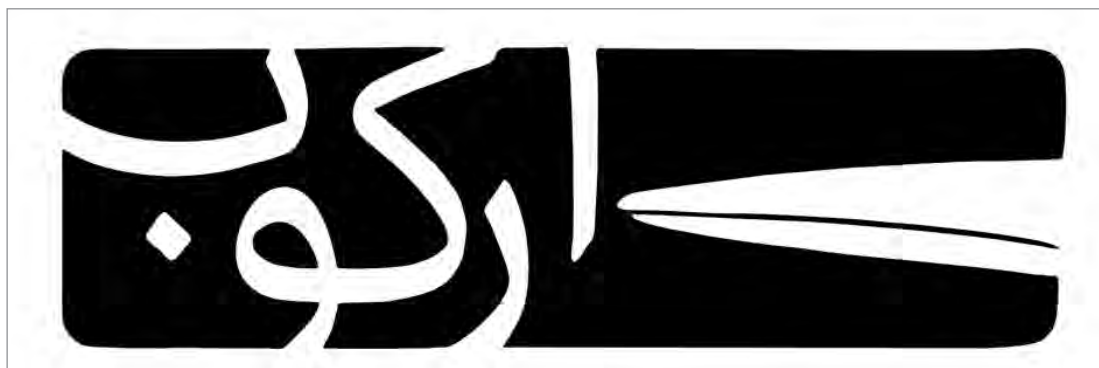

تصویر ۴۳

تصویر ۴۵

استفاده از تصویر: تصویر می‌تواند به صورت‌های مختلف با نوشته ارتباط برقرار کند و آن را در بیان دقیق‌تر و جذاب‌تر پیام یاری دهد. پیوند تصویر و نوشتار کاملاً به کارکرد نشانه‌نویسته، ظرفیت نوشتار و خلاقیت طراح مرتبط است (تصاویر ۴۶ و ۴۷). نوشته می‌تواند در قالب یک تصویر ساماندهی شود و یا به شکلی ظریف و هوشمندانه و به صورت مستقیم یا غیرمستقیم آن را تداعی کند. اکنون با در نظر گرفتن کارکرد نشانه‌نویسته ظرفیت‌های بصری برای نمایان کردن و یا تداعی تصویر در نوشته خود را جست‌وجو کنید (تصویر ۴۸).

تصویر ۴۶

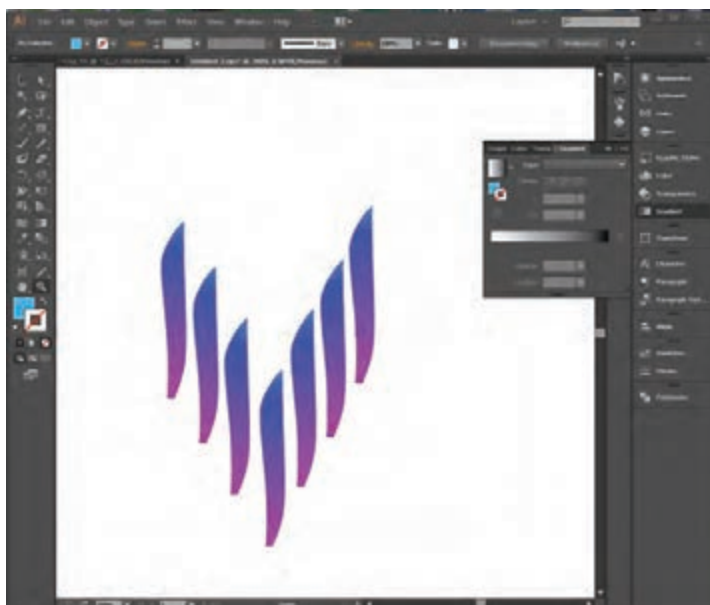

تصویر ۴۸

تصویر ۴۷

افزودن رنگ: رنگ عنصری مهم و چشمگیر در عملکرد نشانه است و نقش بزرگی در تداعی مفاهیم و شکل‌گیری هویت بصری دارد. از این رو رنگ نشانه نوشته را متناسب با مفهوم و کارکرد نشانه، بیان‌های نمادین رنگ و سلیقه مخاطبان انتخاب می‌شود. توجه کنید که فرم نشانه بتواند به صورت تک‌رنگ و بدون جلوه‌های ویژه (افکت) نیز هویت اصلی خود را حفظ کند. تا حد امکان تعداد رنگ‌های انتخابی را محدود کنید و برای تضمین هماهنگی و تعادل رنگی می‌توانید از روابط متقابل رنگ‌ها در مبحث مبانی رنگ استفاده کنید (تصویر ۴۹).

تصویر ۴۹

تنظیم عنوان نشانه: در مواردی مانند مونوگرام‌ها و نیز لوگو تایپ‌هایی که نوع فعالیتشان در طرح نشانه نوشته ذکر نشده باشد و یا حتی برای بسیاری از اغلب نشانه‌های تصویر نما، عبارتی با اندازه کوچک‌تر و بسیار ساده‌تر از طرح لوگو در قالب یک زیرنویس فعالیت مربوطه را توصیف می‌کند. این عبارت نزدیک به لوگو و در ارتباط با فاصله مناسب از آن در نظر گرفته و نسبت با آن ترازبندی می‌شود. این نوشته باید مقید به خط کرسی، خوانا و هماهنگ با روحیه کلی لوگو باشد و نباید از نظر قدرت بصری و اندازه از لوگو پیشی بگیرد (تصویر ۵۰).

تصویر ۵۰

- ☐ با شخصی سازی فونت انتخابی برای سفارش خود از طریق اجرای روش های فوق یک لوگو تایپ طراحی کنید.
- ☐ پیش طرح های حاصل از تمرینات بالا را همراه با هنرآموز خود بررسی کنید. کدام مجموعه از تغییرات با موضوع نشانه نوشته شما هماهنگی بیشتری دارد؟
- ☐ برای رسیدن به طرح ایده تال چه اصلاحاتی باید انجام شود؟
- ☐ تأیید نهایی سفارش دهنده (هنرآموز) را گرفته و طرح منتخب را برای اجرا و ارائه آماده کنید.
- ☐ چه روش های دیگری برای ایجاد تفاوت در طراحی نشانه نوشته مبتنی بر فونت می شناسید؟

تنظیم خروجی نشانه نوشته

اجرای گرید ساختاری نشانه:

بعد از پیش طرح های متوالی با تنظیم یک گرید اختصاصی برای نشانه نوشته نهایی، روابط میان اجزا را تنظیم کرده و اجرای دقیق و ثابت نشانه را تضمین می کنیم. به این منظور با تشکیل شبکه ای از خطوط راهنما شامل خطوط افقی، عمودی و دوایر، تناسب لازم در اندازه ها، فواصل، ضخامت ها، فرم ها و فضاهای مثبت و منفی را برقرار کرده و اجزای موجود در نشانه را هماهنگ می کنیم (تصویر ۵۱).

تصویر ۵۱

کنترل مقیاس پذیری:

وضوح و خوانایی نشانه نوشته را در اندازه های کوچک و بزرگ (حدود ۱۵ و ۳۵۰ میلی متر) کنترل کنید و در صورت عدم وضوح و خوانایی، تناسب ضخامت ها، فواصل اجزا، وزن عناصر و رنگ های نشانه را اصلاح نمایید. وضوح نشانه نوشته نقش مهمی در حفظ کیفیت آن در نسخه های چاپ و فضاهای دیجیتال دارد.

نکته

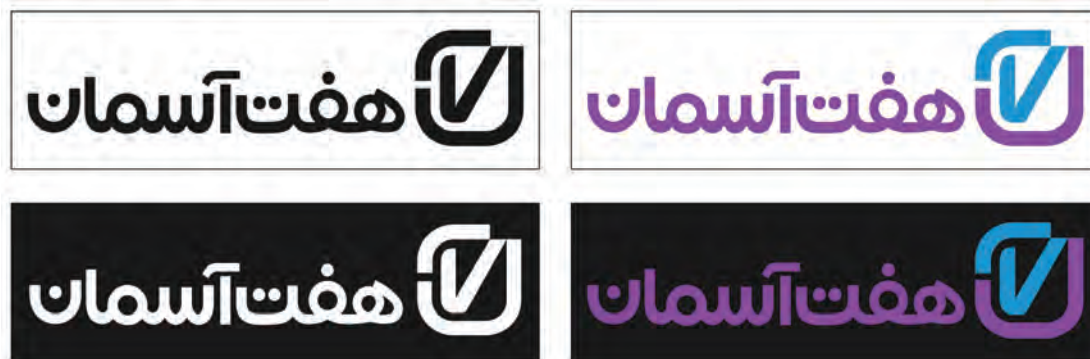
- برای تغییر متناسب و یکپارچه ابعاد، اندازه، ضخامت و افکت ها و جلوه های اعمال شده بر نشانه:
- ☐ همه اجزای طرح را انتخاب کرده و به یک گروه تبدیل کنید.
- ☐ آیکون زنجیر در کنار گزینه عرض W و طول H فعال کنید.
- ☐ از پنل transform گزینه های scale strokes & effects و scale corners را فعال کنید.

تنظیم رنگ:

بعد از اجرای نشانه با مود رنگی RGB، از مسیر file/document color mode/ CMYK color را در مود CMYK برای چاپ ماشینی نیز تنظیم کنید و از مسیر view/overprint preview نزدیک ترین نتیجه به چاپ رنگی را مشاهده کنید.

اجرای نسخه مثبت و منفی:

برای اطمینان از اینکه نشانه نوشته خوانایی و هویت خود را در حالت تک رنگ برای کاربردهایی مانند طلاکوب، مهر و حکاکی حفظ می کند، نسخه سیاه و سفید و مثبت و منفی نشانه را آماده کنید (تصویر ۵۲).

تصویر ۵۲

در صورت عدم توازن بصری نسخه مثبت با منفی، ضخامت و فواصل را به گونه ای اصلاح کنید تا هر دو نسخه همگن دیده شوند. همچنین در صورت عدم وضوح کافی نسخه رنگی در زمینه تیره می توانید بدون تغییر دادن هویت رنگی نشانه، درصد روشنایی رنگ را به میزان کم افزایش دهید.

نکته

- ☐ با تنظیم گرید برای نشانه نوشته خود، ضخامت ها، فواصل و دیگر اجزا را هماهنگ کرده و دقت اجرای آن را کنترل کنید.
- ☐ نشانه نوشته را در مود رنگی CMYK تنظیم کرده و برای رسیدن به نتیجه دلخواه درصدهای رنگ را کنترل کنید.
- ☐ نسخه سیاه و سفید و مثبت و منفی نشانه نوشته خود را اجرا کنید و اشکالات احتمالی را رفع نمایید.

تکلیف یادگیری

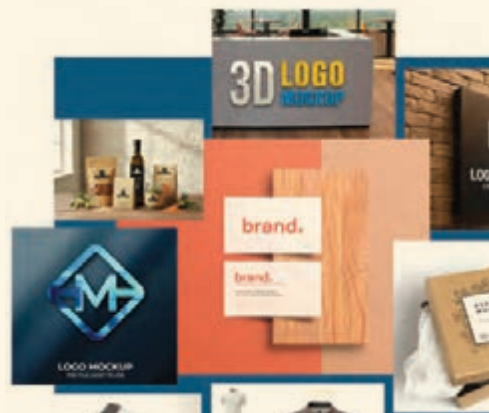

برای مطالعه:

اجرای موکاپ (Mockup) برای درک بهتر سفارش دهنده از نتیجه نهایی نشانه و نیز یک ارائه حرفه ای، بهتر است از موکاپ استفاده کنید. موکاپ ها فایل های لایه باز آماده و دارای لایه های هوشمند (smart object) هستند و این امکان را فراهم می کنند تا کارفرما نشانه خود را پیش از چاپ بر روی یک پیش نمایش سه بعدی و واقعی ببیند و تصویر واضح تری از نتیجه نهایی طرح داشته باشد. برای شروع با مراجعه به سایت های مرتبط مانند: Mockupworld.co چند فایل موکاپ با کیفیت که مناسب

موضوع نشانه شما هستند را دانلود کنید. اغلب فایل‌های موکاپ پسوند psd دارند و لازم است که فایل را در نرم‌افزار فتوشاپ باز کنید.

در پنل لایه‌ها Layers، لایه‌ای به نام Your Logo Here یا Placeholder را بیابید و روی آیکون مربع شکل در گوشه تصویر این لایه Smart Object thumbnail دو بار کلیک کنید.

در پنجره جدیدی که باز می‌شود نشانه خود را با فرمت PNG یا برداری در این پنجره بکشید و رها کنید. لوگوی قبلی را غیرفعال یا پاک کنید و اندازه نشانه خود را متناسب جایگاه طرح تنظیم کنید. پس از تنظیم نشانه، طرح را ذخیره کنید، پنجره را ببندید و به پنجره اصلی موکاپ برگردید. حالا نشانه با تمام افکت‌ها، سایه‌ها و پرسپکتیوهای فایل اصلی، روی سطح مورد نظر نشسته است. از طرح یک خروجی JPG یا PNG و همچنین یک پرینت بگیرید و به کارفرما ارائه دهید.

ذخیره سازی و بایگانی نشانه نوشته:

برای استفاده نشانه در رسانه‌های مختلف چاپی و دیجیتالی، نشانه را در دو قالب برداری و تصویری ذخیره‌سازی کنید:

Ai: قالب برداری استاندارد نرم‌افزار ایلاستریاتور

Pdf: قالب اسناد نرم‌افزار ادوب ریدر و مشترک در فایل‌های برداری و رستر برای انتقال و چاپ

Svg: قالب برداری مناسب نمایش در صفحات وب و موبایل

png: قالب لایه باز با زمینه شفاف، مناسب نمایش در فضای مجازی، وب و موبایل

Jpg: قالب فشرده‌سازی شده برای انتقال بر روی فضای وب و اینترنت و استفاده عمومی

□ اکنون با اتمام پروژه از مجموعه اقدامات انجام شده شامل بریف، پیش طرح‌ها و نسخه‌های اجرای نهایی یک آرشیو تهیه کنید و آن را با عنوان نشانه نوشته و تاریخ اجرای آن در هارد و یک فضای ابری (مانند گوگل درایو) ذخیره‌سازی کنید.

تکلیف یادگیری

جدول ۴

چک لیست نشانه نوشته	
تنظیم گرید نشانه نوشته	
اجرای نسخه سیاه و سفید	
تنظیم مود رنگی	
مقیاس پذیری	
ارائه خروجی‌های برداری و رستر	
ساخت آرشیو و بایگانی	

پیش از تحویل نهایی اثر به کارفرما یا طراح ارشد، چک لیست زیر را کنترل کنید.

ارزشیابی شایستگی اجرای نشانه نوشته تاییبی

نام و نام خانوادگی		شماره ملی هنرآموز:		تاریخ ارزشیابی:	
کد حرفه	۳۴۳۵۲۳	حرفه	فتوگرافیک	کد پیمان/بودمان	استاندارد عملکرد کار:
کد وظیفه شغل	۳۴۳۵۲۳۰۴	وظیفه شغل	طراحی نشانه و تصویر	سطح صلاحیت	اجرای نشانه نوشتار بر اساس اصول حروف نگاری و با استفاده از تایپ فیس ها و فونت های موجود در محیط نرم افزار برداری با توجه به سفارش مشتری
کد کار	۳۴۳۵۲۳۰۴۲۱	کار	اجرای نشانه نوشته تاییبی	سطح شایستگی	مهارت

ردیف	مراحل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص ها/داوری /نمره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده سازی مقدمات پروژه بر اساس سفارش	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان: ---	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	تعریف نشانه نوشتار تاییبی و انواع آن ارتباط حرفه ای و تعامل با طراح ارشد به منظور دریافت سفارش و بستن قرارداد مبتنی بر عرف بازار و تعرفه صنفی و جدول زمانی برای انجام کار مهارت گفت وگو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه (Brief) نشانه نوشتار مهارت جست وجو و مطالعه نمونه های مشابه موجود بر اساس تفهیم نامه و رویکرد طراح ارشد آینده نگری دنیای کار	۳	
				مهارت گفت وگو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه (Brief) نشانه نوشتار مهارت جست وجو و مطالعه نمونه های مشابه موجود بر اساس تفهیم نامه و رویکرد طراح ارشد	۲	
				تعریف نشانه نوشتار تاییبی و انواع آن ارتباط حرفه ای و تعامل با طراح ارشد به منظور دریافت سفارش و بستن قرارداد مبتنی بر عرف بازار و تعرفه صنفی و جدول زمانی برای انجام کار نداشتن مهارت برای انجام کار	۱	
۲	اجرای نمونه های اولیه	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان: ---	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش دسته بندی انواع تایپ فیس های فارسی و ویژگی های بصری و کاربرد آنها دانش اصول حروف نگاری فارسی در نشانه نوشتار تاییبی مهارت جست وجو و بررسی تایپ فیس های فارسی و به کارگیری آنها در اجرای نشانه نوشتار تاییبی مهارت انتقال نمونه های اولیه به محیط نرم افزار برداری مهارت اجرای دقیق نشانه نوشتار تاییبی و تغییر در فرم حروف در نرم افزارهای برداری بهره گیری از فناوری های نوین	۳	
				مهارت جست وجو و بررسی تایپ فیس های فارسی و به کارگیری آنها در اجرای نشانه نوشتار تاییبی مهارت انتقال نمونه های اولیه به محیط نرم افزار برداری مهارت اجرای دقیق نشانه نوشتار تاییبی و تغییر در فرم حروف در نرم افزارهای برداری	۲	
				دانش دسته بندی انواع تایپ فیس های فارسی و ویژگی های بصری و کاربرد آنها دانش اصول حروف نگاری فارسی در نشانه نوشتار تاییبی نداشتن مهارت برای انجام کار	۱	

۳	ارائه‌نمونه‌های اولیه به طراح ارشد و اصلاحات احتمالی	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک،کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----	مشاهده، چک‌لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش شیوه‌های ارائه، ارسال و نمایش طرح بر اساس توافق با طراح ارشد (انواع روش‌های خروجی‌گیری، ذخیره‌سازی و اشتراک‌گذاری و ...)
				مهارت خروجی گرفتن یا ذخیره‌سازی در انواع فرمت‌های گرافیکی مهارت به کارگیری انواع روش‌های اشتراک‌گذاری سندها مهارت اجرا و اصلاحات دقیق در نرم‌افزار برداری
				دانش شیوه‌های ارائه، ارسال و نمایش طرح بر اساس توافق با طراح ارشد (انواع روش‌های خروجی‌گیری، ذخیره‌سازی و اشتراک‌گذاری و ...)
۴	آماده‌کردن طرح و تحویل نهایی به طراح ارشد	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک،کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----	مشاهده، چک‌لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش استانداردهای خروجی نهایی سند
				مهارت تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی مهارت شیوه‌های ذخیره‌سازی و بایگانی سند و داشتن خلاقیت و نوآوری
				مهارت تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی مهارت شیوه‌های ذخیره‌سازی و بایگانی سند
۵	مکان: ---- ابزار و تجهیزات: ---- زمان: ----			دانش استانداردهای خروجی نهایی سند
				نداشتن مهارت برای انجام کار
۶	امانت‌داری، مسئولیت‌پذیری، اخلاق حرفه‌ای، مدیریت فناوری‌های جدید، کار گروهی، ارتباط موثر، مدیریت زمان	نمایشگاهی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش: مدیریت کار و کیفیت	ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)	استفاده از رویوش کار و عینک مناسب هنگام کار با رایانه، رعایت فاصله مناسب برای سلامت چشم، رعایت نکات ارگونومی هنگام نشستن طولانی مدت در پشت رایانه
				استفاده بهینه از منابع انرژی و سیستم‌های الکترونیکی انصاف و مشتری‌مداری، باور به امانت‌داری در نگهداری فایل‌ها، رعایت حقوق کپی‌رایت
بلی				
خیر				
توضیحات:				
- معیار شایستگی انجام کار:				
* کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)				
* کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش				
* کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار				
- تعریف سطوح شایستگی: صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه‌ای انجام می‌شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است.				
* مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه‌ریزی و تحلیل، پاسخ‌گویی در برابر کارهای خودسر و کار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت‌ها				
* تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد، نوآوری، سازگاری، عیب‌یابی، هدایت و راهنمایی دیگران.				

واحد یادگیری ۲

اجرای نشانه نوشته دست نویس

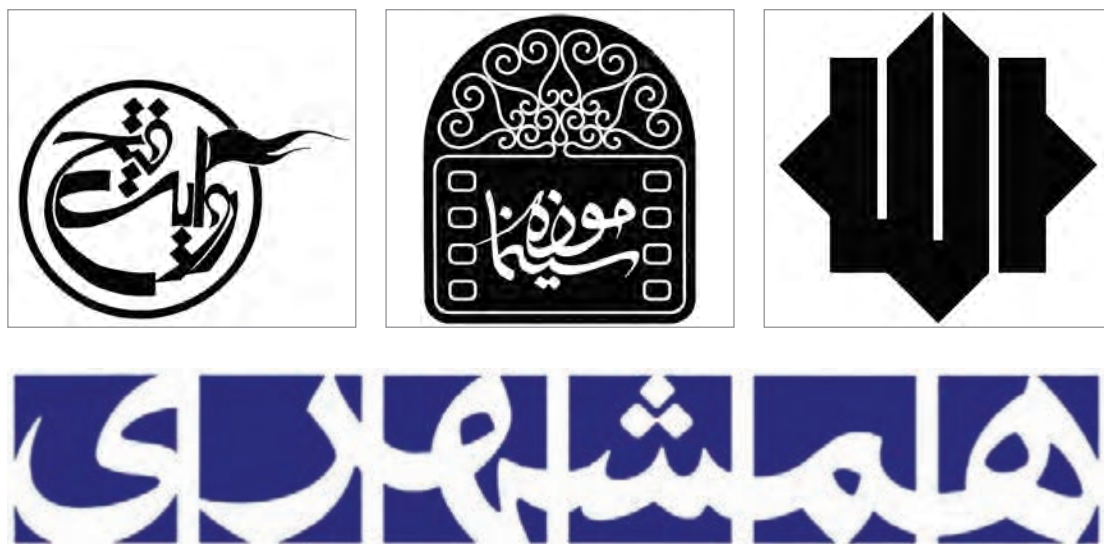
آیا تاکنون پی برده‌اید

- اقلام خوشنویسی و فونت‌های مبتنی بر آن مبنای شکل‌گیری بسیاری از نشانه‌نوشته‌های فارسی است.
- حروف‌نگاری به شیوه دست آزاد و قلم‌های دست‌نویس روشی خلاقانه و کارآمد در طراحی نشانه‌نوشته است.

استاندارد عملکرد

طراحی و اجرای نشانه‌نوشته بر اساس سفارش مشتری با در نظر گرفتن اصول تایپوگرافی و طراحی با استفاده از انواع ابزارهای موجود (قلم‌مو، قلم، قلم نوری و...) و اجرای طرح در نرم‌افزار برای تحویل به مشتری

حضور گسترده نشانه‌نویشته که موجودیت یک نهاد، مؤسسه و یا محصول و خدمات را اعلام می‌کنند، یکی از فعالیت‌های مهم در طراحی نشانه است. «نشانه‌نویشته» همان ویژگی‌های نشانه‌های تصویری را از جهت جلوه بصری و انتقال پیام دارد، با این تفاوت که با استفاده از حروف و نوشتار انجام می‌گیرد (تصاویر ۵۳ تا ۵۸).

تصویر ۵۳

مقدمه

به اطراف خود بنگرید. نشانه‌ها به شکل محسوس و جدی در زندگی امروز ما حضور دارند. هر مؤسسه و سازمانی که فعالیت خود را آغاز می‌کند برای شروع نیاز به نام و «نشان» دارد. «نام»، چه کوتاه باشد و چه بلند، به یک سازمان، هویت کلامی می‌دهد. اعلام موجودیت یک مؤسسه و یا محصول، در میان سایر مؤسسات و یا خدمات، بدون داشتن نام ممکن نیست. همان‌طور که هر فردی در بدو تولد و برای معرفی نیاز به اسم دارد، سازمان‌ها، شرکتها و اشخاص حقوقی نیز، برای آغاز فعالیت و معرفی خود به مخاطبان، نیاز به نام و نشان دارند. برخی نام‌ها انتزاعی، برخی دیگر ابداعی و برخی هم خبری هستند و نوع فعالیت را مشخص می‌کنند. در هر صورت انتخاب اسم نخستین مرحله شکل‌گیری هویت و یا اصطلاحاً «برندسازی» است و به دانش و تخصص لازم نیاز دارد. بعد از انتخاب نام و ثبت آن و مشخص شدن هویت کلامی، مرحله طراحی هویت بصری آن آغاز می‌شود. اولین گام برای رسیدن به این هویت بصری طراحی نشان است. «نشان» جلوه بصری و فشرده نام و به عبارتی «تصویر» نام است. تصویری است مختصر و مفید؛ زیبا و به یادماندنی و در عین حال ساده و متناسب با موضوع که قرار است در همراهی با نام سازنده هویت و معرف مؤسسه و یا محصول تولیدی آن باشد. مخاطبان، برای اینکه متوجه حضور سازمان و یا تولیداتش شوند، به دیدن نشانه‌ای از آن نیاز دارند. از این رو، «دیدن شدن نشانه» برای سازمان بسیار مهم است، زیرا مخاطبان مورد نظرش را متوجه خود می‌کند. در واقع مردم پیش از آنکه مصرف‌کننده محصول یا خدمات یک مؤسسه یا شرکت باشند بیننده و مصرف‌کننده نشانه آن هستند.

تصویر ۵۶

تصویر ۵۵

تصویر ۵۴

تصویر ۵۸

تصویر ۵۷

بنابراین، هیچ محصول با کیفیتی بدون نام و نشان وارد بازار نمی‌شود و هیچ‌کس هم حاضر نیست کالای بی‌نام‌ونشانی را خریداری کند. از لوازم خانگی و اداری گرفته تا وسایل فنی و تخصصی، از مواد غذایی و کالاهای ضروری و مایحتاج زندگی تا اتومبیل و صنایع وابسته، هرآنچه برای نیاز انسان تولید می‌شود از نام و نشان برخوردار است. طراحی و ساخت‌وساز «نشان» کار طراحان گرافیک است. طراحی نشان در مدت زمان نسبتاً کوتاهی انجام می‌شود، ولی نسبت به سایر کارهای گرافیک طول عمر بیشتری دارد. این موضوع سبب می‌شود تا «نشان» تنها تصویری باشد که مردم از یک مؤسسه یا کالا به خاطر می‌سپارند. نشانه‌ها اصولاً به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند:

- ۱ گاه نشان یک تصویر است و نام کالا، مؤسسه یا خدمات در مجاورت آن خوانده می‌شود.
- ۲ گاهی نشان خصوصیات بصری الفبا و نوشتاری یک کلمه است که نام محصول یا خدمات به‌عنوان اصل و پایه طراحی نشان در آن استفاده می‌شود و در واقع محصول، خدمات یا مؤسسه به نشانه آن تبدیل می‌شود. بدین ترتیب، نشانه‌ها به‌طور کلی به دو دسته **نشانه‌های تصویری و نشانه‌های نوشتاری** تقسیم می‌شوند. در این واحد یادگیری مهارت طراحی و اجرای نشانه‌نویسته را خواهیم آموخت.

نشانه‌های نوشتاری به دو بخش تقسیم می‌شوند

- ۱ نشانه‌هایی که در طراحی آنها از نام کامل مؤسسه، کالا و یا خدمات استفاده می‌شود و اصطلاحاً به آن

«لوگوتایپ» می‌گویند (تصاویر ۵۹ و ۶۰).

تصویر ۶۰

تصویر ۵۹

۲ نشانه‌هایی که بر اساس حروف اختصاری طراحی می‌شوند و به آنها «مونوگرام» گفته می‌شود (تصاویر ۶۱ و ۶۲).

حروف اختصاری، در زبان‌هایی که حروف آن جدا از هم نگارش می‌شوند، مانند خطوط لاتین، بیشتر رایج است. با توجه به شیوه به هم پیوسته حروف در نگارش فارسی، دیدن حروف مفرد و مجزا و ارتباط دادن آن با نام مورد نظر نسبتاً دشوار و غیرعادی است و به همین دلیل مونوگرام در نشانه‌های فارسی کمتر دیده می‌شود.

تصویر ۶۲

تصویر ۶۱

نشانه‌های نوشتاری، در عین حال که خوانا هستند، به شیوه‌ای طراحی می‌شوند که آنها را معنی‌دار می‌کند و به عبارتی دارای یک خصوصیت بصری می‌شوند که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با موضوع سفارش ارتباط دارد. پس می‌توان نتیجه گرفت که نشانه‌نویسه دو امتیاز دارد:

۱ از آنجا که در ساختار آن خط و حروف الفبا استفاده شده است، قابل خواندن است.

۲ ظرفیت‌های بصری الفبا برای القای یک معنا یا بیان موضوع خاصی تقویت می‌شود و به همین سبب تصویری جذاب و دیدنی پیدا می‌کند. بدین ترتیب لوگو تایپ هم‌زمان دو موضوع تصویر و نوشته را هدف قرار می‌دهد. بنابراین هم خواندنی است و هم دیدنی. در طراحی نشانه نوشته‌ها می‌توان چه به صورت حروف کامل (لوگوتایپ) و چه به صورت حروف اختصاری (مونوگرام)، از چهار روش استفاده کرد، که به آنها خواهیم پرداخت.

تصویر ۶۳

روش‌های اجرای نشانه‌نویسه دست‌نویس

۱- نشانه‌نویسه‌هایی که بر پایهٔ اقلام خوش‌نویسی پدید می‌آیند

خطوط سنتی همواره به دلیل ظرفیت‌های بالقوه مورد توجه طراحان گرافیک بوده است. در دوران معاصر بهره‌گیری از اقلام خوش‌نویسی در طراحی نشانه‌های نوشتاری کاربرد قابل توجهی داشته و دارد و دلیل عمدهٔ این امر، زیبایی، تنوع شکل، ترکیب و قابلیت‌های بصری فراوانی است که بر اساس قواعد و هندسهٔ مشخصی شکل گرفته و در گذر زمان و با تلاش هنرمندان به کمال رسیده است. این توجه و بهره‌گیری از اقلام متنوع خوش‌نویسی به دو شیوهٔ کلی در آثار طراحان گرافیک معاصر دیده می‌شود:

تصویر ۶۵

تصویر ۶۴

تصویر ۶۶

شیوه نخست آنها طراحی نشانه‌هایی است که در شکل‌گیری آنها قواعد خوش‌نویسی کاملاً رعایت شده و روحیه سنتی خود را حفظ کرده‌اند (تصاویر ۶۷ و ۶۸).

تصویر ۶۸

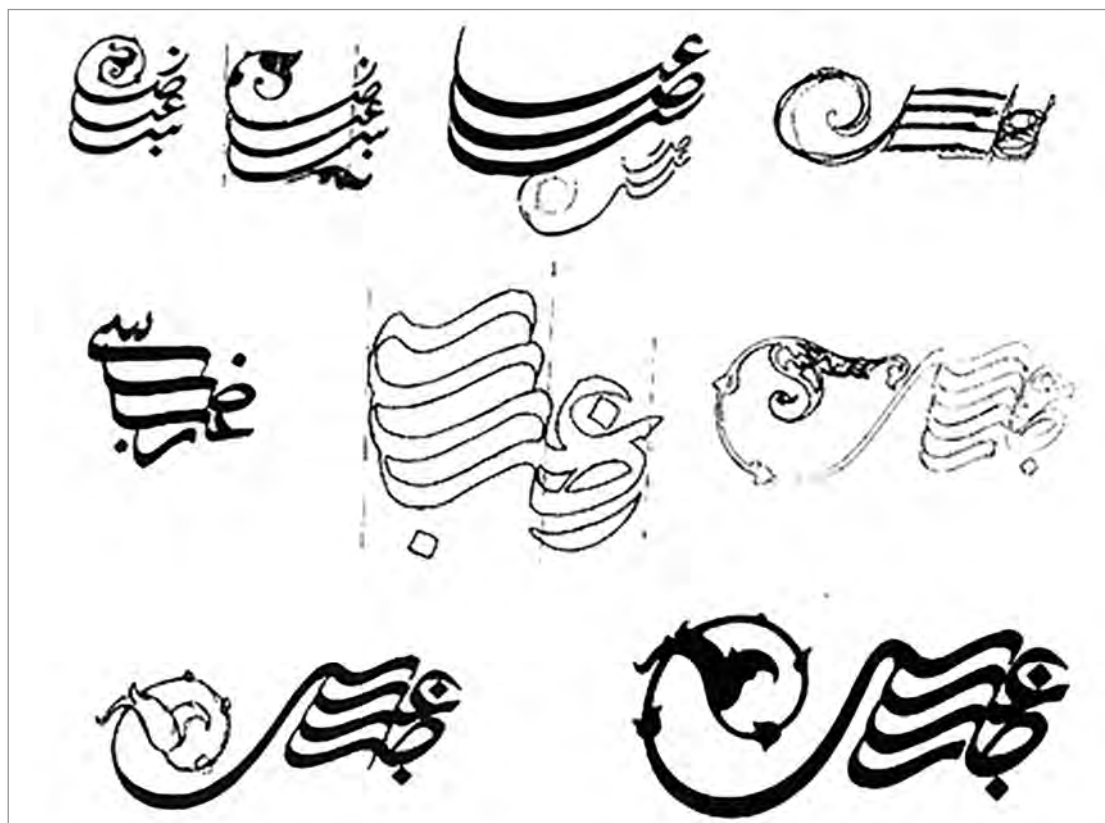
تصویر ۶۷

نکته

برای این نوع تمرین باید بر دانش خوش‌نویسی تسلط کافی داشته باشید و مهارت‌های نگارش را زیر نظر هنرآموز یا استاد خوش‌نویسی کسب کنید. حتی حضور نرم‌افزارهایی که استفاده از اقلام خوش‌نویسی را برای همگان فراهم آورده نه تنها از ضرورت کسب دانش خوش‌نویسی نکاسته بلکه تولید انبوهی از آثار ضعیف و ناشیانه با استفاده از روش تایپ در این سال‌ها موجب گردیده اهمیت آموزش قواعد خوش‌نویسی بیشتر درک شود و به هنرجویان این آموزش داده شود که استفاده ناآگاهانه و بدون پشتوانه علمی و تجربی از نرم‌افزارهای خوش‌نویسی منجر به تولید آثاری غیرحرفه‌ای و مخرب خواهد شد. بنابراین توصیه می‌شود که در این روش حتماً با همکاری و مشاوره یک خوش‌نویس تمرینات لازم را انجام دهید. در مجموع، به دلیل حضور قدرت‌مندانه خط در آثار گرافیک و رویکرد طراحان گرافیک به آثار خوش‌نویسی، به نظر می‌رسد شناخت و درک اصول نگارش و ترکیب در خطوط اسلامی از نیازهای ضروری طراحان معاصر می‌باشد.

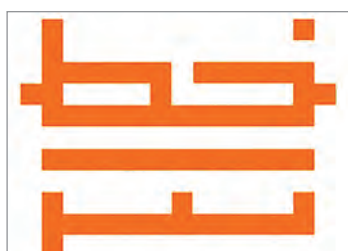
در شیوه دوم، طراح نشانه در بهره‌گیری از اقلام خوش‌نویسی سعی نموده، با ایجاد تغییرات و دخل و تصرف در قواعد خط، فرم جدیدی ارائه دهد (تصاویر ۶۹ تا ۷۵). این تغییرات باید با شناخت کامل از خوش‌نویسی صورت پذیرد تا آسیبی به شاکله کلی خط وارد نشود.

تصویر ۶۹

تصویر ۷۲

تصویر ۷۱

تصویر ۷۰

تصویر ۷۵

تصویر ۷۴

تصویر ۷۳

برای تجربه شیوه دوم در طراحی نشانه، تمرین‌های زیر را با راهنمای هنرآموز خود انجام دهید. یک کلمه را در نظر بگیرید. با این فرض که برای آن کلمه سفارش طراحی نشانه نوشته دارید.

خوش‌نویسی کلمه یا عبارت:

نخست سعی کنید کلمه را با انتخاب یکی از اقلام رایج خوش‌نویسی نگارش کنید. با اقلام خوش‌نویسی قبلاً آشنا شده‌اید، تنوع خطوط و تفاوت اشکال حروف را در اقلام مختلف در نظر داشته باشید و سپس، با مشورت هنرآموز خود، خطی را که تناسب بیشتری با معنای کلمه و یا حال‌وهوای موضوع سفارش دارد انتخاب کنید. نگارش کلمه در این مرحله می‌تواند به سه شکل صورت گیرد:

تصویر ۷۷

تصویر ۷۶

الف) از یک خوش‌نویس بخواهید کلمه مورد نظر شما را با خطی که انتخاب نموده‌اید، برایتان بنویسد.

نکته

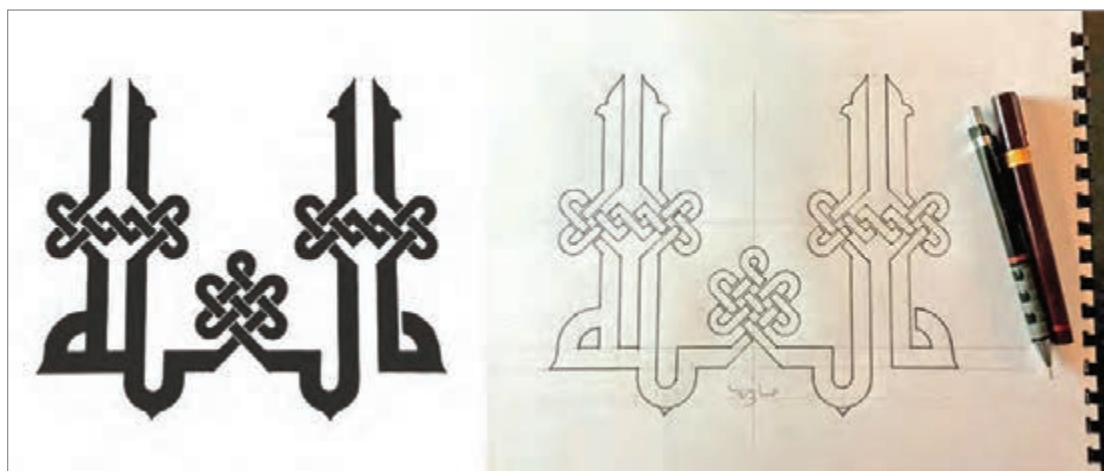
برای نگارش برخی کلمات با شیوه خوش‌نویسی ترکیب‌های مختلفی وجود دارد، بهتر است تمامی احتمالات را بررسی کنید.

تصویر ۷۸

ب) در صورتی که به یک خوش‌نویس ماهر دسترسی ندارید، با استفاده از نرم‌افزارهای خوش‌نویسی و با مشاوره لازم، کلمه را تایپ نموده و تنوع ترکیب را در کشیدگی‌ها و شکل حروف بررسی کنید.

ج) چنانچه به نرم‌افزار دسترسی ندارید و یا خطی که انتخاب نموده‌اید به صورت ماشینی وارد نشده و یا هنوز تبدیل به فونت نشده است، از قطعات خوش‌نویسی معتبر و نفیس که در کتاب‌های خوش‌نویسی و میراث فرهنگی منتشر گردیده است استفاده کنید. برای این کار علاوه بر اسکن نمودن قطعه مورد نظر می‌توان از شیوه سنتی الگوبرداری با کاغذهای شفاف و پوستی هم بهره برد و در پایان با رسامی مفردات و چینش آنها کنار هم به ترکیب مورد نظر دست یافت (تصویر ۷۹).

تصویر ۷۹

بعد از آنکه نگارش کلمه با یکی از شیوه‌های خوش‌نویسی پایان یافت، مرحله اعمال تغییرات آغاز می‌شود. این تغییرات کاری نیست که به شکل تفننی و از سر بلاتکلیفی انجام شود. برای اینکه نتیجه بهتری بگیرید بهتر است مراحل بعدی را با نظارت هنرآموز و با پشتکار، حوصله و نظم و دقت بالا انجام دهید.

نکته

تغییر در ضخامت و ارتفاع حروف:

رایج‌ترین نوع تغییر در آناتومی خط تغییر در وزن و قد آن است. ارتفاع و ضخامت حروف در اقلام خوش‌نویسی از تنوع زیادی برخوردار است. با کاهش یا افزایش ارتفاع و ضخامت حروف، فضاهای منفی و وزن حروف هم تغییر می‌کند و می‌توانید این تغییرات را در جهت محتوا و بیان بصری مورد نظرتان به کار بگیرید. این تغییرات هم با تکنیک‌های دستی و هم در نرم‌افزارهای گرافیکی قابل بررسی و اجرا است. با حوصله زیاد سعی کنید تغییرات ضخامت را به تدریج بررسی نمایید.

نیازی نیست که افزایش یا کاهش ضخامت در تمامی قسمت‌های یک حرف به اندازه مساوی باشد. این کار بستگی به ضعف و قوت حروف دارد و میزان ضخامت می‌تواند کم و زیاد شود. آنچه مهم است شکل نهایی است که باید خوانا و جذاب باشد.

نکته

ساده کرده شکل حروف:

حذف و یا خلاصه کردن جزئیات در یک نشانه نوشتاری به وضوح آن کمک می‌کند و خوانایی آن را در

اندازه‌های بسیار کوچک هم ممکن می‌سازد. در نظر داشته باشید، برای ساده کردن شکل یک حرف، ممکن است مراحل زیادی را طی کنید و معمولاً شکل دلخواهتان را با تمرینات مکرر بر روی حروف به دست آورید. پس، با حوصله و دقت، این مراحل را انجام دهید. اگر با حروف دندانه‌دار مواجه هستید و یا قسمت‌هایی که در خوانایی تأثیر زیادی ندارند مانند زوائد و فضاهای منفی برخی حروف، می‌توانید آنها را حذف و یا کوتاه و ساده کنید. فقط مراقب باشید از شکل اصلی خیلی دور نشوید (تصویر ۸۰).

تصویر ۸۰

تغییر در کرسی حروف:

کرسی همان خطی است که حروف بر روی آن قرار می‌گیرند تا نظم و زوایای آنها حفظ شود. هدف از تغییر کرسی حروف در واقع دستیابی به زوایای دیگری از یک حرف یا کلمه و در نهایت تغییر در شکل و ترکیب کلمه است.

برای این منظور خط کرسی افقی را، که در ساختار چند کلمه یا ترکیبی از کلمات وجود دارد، در زوایای مختلف ترسیم و قرارگیری کلمه را روی آن بررسی کنید. برای رسیدن به نتیجه‌ای مناسب، بهتر است حروف را به صورت جدا بر روی کرسی قرار دهید، سپس به نحوه اتصال آنها بپردازید.

تمرین ۱

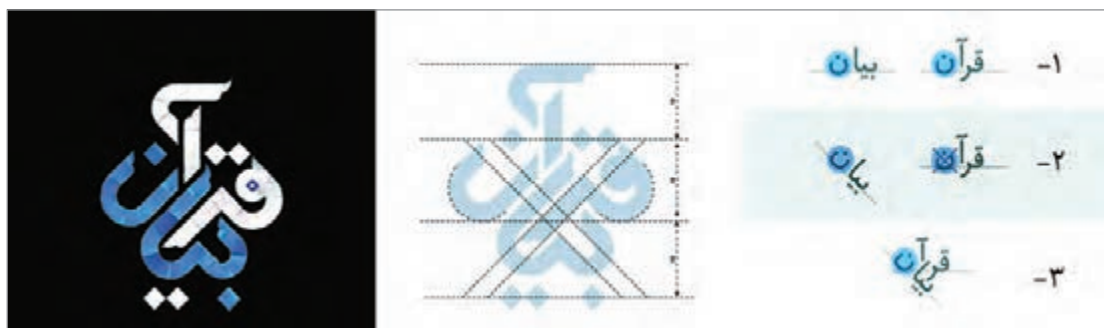

کارگروهی: چند کلمه را با ماژیک یا قلم نوری بر روی کاغذ بنویسید و یا با فونت تیترا تایپ کنید و بر روی کاغذ پرینت بگیرید. سپس با کاغذ پوستی کرسی حروف را تغییر دهید و نتیجه تغییر زاویه کرسی را ببینید. چه تغییری در شکل حروف پدید آمده است؟ چه تغییری در فرم کلی نوشته یا واژه ایجاد شده است؟ درباره این تغییرات در کلاس گفت‌وگو کنید.

تمرین ۲

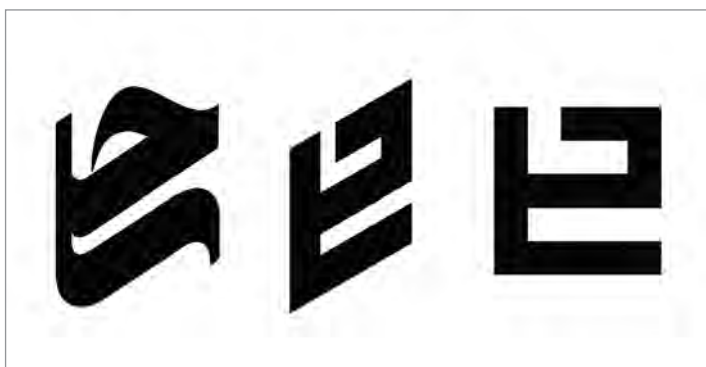
تغییر در زاویه کرسی حروف:

تصویر ۸۱

تصویر ۸۳

تصویر ۸۲

بررسی اتصال حروف:

یکی از شیوه‌های مؤثر بر شکل کلمه، اتصال حروف به یکدیگر است، به‌ویژه در نشانه‌هایی که از دو یا سه کلمه تشکیل شده‌اند. شناخت اتصالات گوناگون در اقلام خوش‌نویسی کمک زیادی در این شیوه به شما می‌کند. (تصاویر ۸۴ تا ۸۶)

تصویر ۸۴

تصویر ۸۶

تصویر ۸۵

۲- طراحی نشانه‌نوشته مبتنی بر خطوط دست‌نویس

از هر ابزار و وسیله‌ای که برای نوشتن مورد استفاده قرار می‌دهید، شکل خاصی از حروف ایجاد می‌شود و با اندک تغییر در زاویه حرکت دست نتیجه کارتان نیز تغییر می‌کند. حتی تغییرات حرکت دستتان نسبت به

حرکات قبلی، در کارتان تأثیر می‌گذارد. از این رو نتایج حاصله تکرارنشده‌ی و منحصر به فرد است. برای نگارش در این شیوه محدودیتی در ابزار مورد استفاده وجود ندارد و می‌تواند، از تأثیر هر شیء یا ابزار اثرگذار، بر هر سطح اثرپذیری پدید آیند. ابزارهایی چون قطره‌چکان، قلم‌مو، ماژیک‌های نوک گرد و تخت، قلم‌های نوری و نوت بیشترین کاربرد را دارند. در این گونه نشانه‌ها شکل کلمات معمولاً نظم و قاعده هندسی ندارد و می‌توان گفت سادگی، صمیمیت، بی‌تکلفی، راحتی، رهایی و هیجان از امتیازات این شیوه نوشتاری هستند. صدها شیوه نگارش هر حرف راه را بر گوناگونی نشانه‌ها چنان باز می‌کند که می‌توان گفت به تعداد افراد، شیوه نوشتن برای هر حرف وجود دارد (تصاویر ۸۷ تا ۸۹).

تصویر ۸۹

تصویر ۸۸

تصویر ۸۷

نکته

ذکر این نکته ضروری است که مهارت طراح در استفاده از ابزار، حرکت دست و رانش قلم، شناخت آناتومی صحیح و تناسبات حروف، باعث ایجاد ارزش‌های هنری در این گونه از نگارش می‌شود. بنابراین نداشتن درک صحیح از شکل حروف و تسلط بر ابزار قطعاً اتفاق ارزشمندی را رقم نخواهد زد و حتی موجب تخریب خط نیز می‌شود. تجربه نشان داده است طراحانی که آشنایی بیشتری با خوش‌نویسی دارند در این شیوه غالباً موفق‌ترند. برای تمرین و تجربه این گونه آثار در کلاس به توصیه‌های زیر دقت کنید:

۱ کلمه‌ای که قرار است به این شیوه نوشته شود حتماً نباید دست‌نوشته خودتان باشد. بهتر است گاهی اوقات متناسب با موضوع از دست خط دیگران استفاده کنید. در این تمرین، انتخاب شما و ترکیبی که از مجموع حروف به دست می‌آورید ارزشمند است. این انتخاب ممکن است از دست خط کودکی باشد که تازه نوشتن آموخته است یا سالخورده‌ای که با لرزش دست می‌نویسد و یا دست خط فردی که هویت خوش‌نویسی را تا حد زیادی حفظ کرده است. در مجموع دست‌خط‌های منحصر به فرد گزینه‌های مناسب این روش هستند. پس از انتخاب مفردات، آنها را با روش‌های اسکن، عکس‌برداری و یا فتوکپی بزرگ‌نمایی کنید و بعد از اصلاحات لازم ترکیب‌های مختلفی را که احتمال می‌دهید بیازمایید. در نهایت با راهنمایی هنرآموز خود یکی از ترکیب‌ها را که تناسب بیشتری با موضوع دارد انتخاب کنید.

۲ چنانچه مایل هستید نگارش با قلم‌مو را تجربه کنید، بهتر است به جای نگارش یک‌باره کلمه، (که برای شروع، کار دشواری است) نخست حروف کلمه را جداگانه و به تعداد زیاد و به شکل‌های مختلف بنویسید. انتخاب نوع کاغذ و غلظت مرکب و سرعت نوشتن در نتایج به دست آمده تأثیر بسیاری دارد.

۳ هرگاه از قلم‌های نوک‌تخت مانند قلم‌نی خوش‌نویسی و یا ماژیک استفاده می‌کنید باید، برای هماهنگی در ترکیب و یک‌دست شدن طراحی، زاویه قلم خود را از ابتدا تا انتهای کار ثابت نگه دارید. عدم رعایت این نکته باعث تغییر در ضخامت حروف و ناهماهنگی ترکیب می‌شود.

در اجرای نشانه‌نویسته می‌توان ویژگی‌های بیانی متفاوتی همچون حالت جدی، رسمی، باوقار، شاد، کودکانه، قدیمی، مدرن و مانند اینها را در فضای نشانه ایجاد کرد. جدا شدن حروف کلمات از یکدیگر و امکان اعمال تغییرات لازم در نرم‌افزارها بر روی اسکلت و ساختار حروف، از مهمترین ویژگی‌های این روش است. عدم رعایت برخی نکات لازم و فقدان ایده مناسب و تسلط نداشتن بر اجرای نتیجه را در حد کارهای معمولی و ضعیف کاهش می‌دهد؛ در عوض رعایت اصول و قواعد طراحی نشانه و حفظ تناسب و از همه مهم‌تر انجام کاری با فکر، حفظ خوانایی و پرداختی فنی می‌تواند کار را در حد آثار حرفه‌ای ارتقا دهد. برای انجام تمریناتی موفق به چند توصیه زیر توجه داشته باشید، هر چند برخی توصیه‌ها کلی و رعایت آن در تمامی روش‌ها لازم است. یک نشانه باید در اندازه‌های مختلف دیده شود. اگر ضخامت حروف خیلی زیاد باشد درک و تشخیص آن در اندازه کوچک بسیار سخت خواهد بود. ضخامت را در اندازه‌های مختلف آزمایش کنید و در کارگاه آنها را بر روی دیوار نصب کنید و درباره تغییرات ضخامت و خوانایی حروف با یکدیگر صحبت کنید.

نکته

اهداف پروژه را درک کنید

نشانه فقط یک شکل زیبا نیست که بر روی تابلو و یا محصولات شرکت قرار داده می‌شود؛ بلکه تصویر زیبایی است که کاربردهای متفاوتی دارد، از جمله شخصیت و ارزش موضوع را نشان می‌دهد، در یک فضای رقابتی دیده می‌شود، نظر مخاطبان را جلب می‌کند، هویت‌بخش و بیان‌کننده ماهیت موضوع است. به همین دلیل درک صحیح اهداف فعالیت بسیار مهم است. شما باید طراحی را اجرا کنید که زیبا باشد، به خوبی خوانده شود و در عین حال اهداف سفارش را مد نظر داشته باشد. به همین دلیل بسیار ضروری است که اهداف پروژه طراحی نشانه نوشته به دقت مطالعه و درک شود، زیرا شما نشانه نوشته را طراحی می‌کنید که، علاوه بر برآوردن اهداف سفارش‌دهنده، باید هم خوب خوانده شود و هم زیبا باشد.

تناسب فرم و محتوا:

هر سفارشی محتوای خاصی دارد و حاوی نکات مهمی است که آن را برجسته می‌کند. در هنگام طراحی نشانه، این نکات را در نظر داشته باشید و سعی کنید آنها را در طرح خود نمایان کنید. به طور مثال انتخاب و طراحی یک نوشتار هندسی «هندسی گونه» بیان خوبی برای فعالیت یک گروه معماری است، اما ممکن است برای یک کارخانه تولید لباس و پوشاک مناسب نباشد (تصاویر ۹۰ تا ۹۲).

تصویر ۹۲

تصویر ۹۱

تصویر ۹۰

تصویر ۹۳

از طرح‌های دیگران کپی نکنید.

برای طراحی یک نشانه به یاد ماندنی، هرگز از آثار دیگر طراحان کپی برداری نکنید! اگرچه ایده گرفتن از آثار حرفه‌ای مانعی ندارد، = بهترین روش در طراحی نشانه‌نویساری این است که تمرین را از یک ایده اولیه و ابتدایی آغاز کنید و سپس آن را گام به گام کامل کنید تا یک نشانه نویساری اصیل خلق شود (تصویر ۹۳).

با الگو برداری از تصاویر ۹۲ و ۹۳ شما نیز یک ایده اولیه را کامل کنید و نتایج کار را بر روی دیوار کلاس یا کارگاه نصب کنید و درباره آن با هنجوین دیگر گفت‌وگو کنید.

فعالیت
کارگاهی

تصویر ۹۴

نشانه‌نویساری خود را خاص کنید:

در هنگام اتود کردن یک «نشانه‌نویساری» آنچه که خیلی اهمیت دارد این است که نشانه به گونه‌ای خاص طراحی شود تا در ذهن باقی بماند و ویژگی متمایزی با سایر اسامی مشابه داشته باشد. ایجاد تفاوت و تمایز در نشانه بستگی به میزان خلاقیتی دارد که در طراحی به کار می‌گیرید. به نمونه‌های تصویری توجه کنید (تصاویر ۹۵ و ۹۶). اکنون شما نیز یک نمونه به صورت کلاسی اتود بنزید.

تصویر ۹۵

تصویر ۹۶

نقش نقطه در ترکیب کلمه

«نقطه» عامل مهمی برای خوانایی در نگارش کلمه است، بنابراین استفاده مناسب از نقطه در «ساختار کلمه» در طراحی نشانه‌نویستاری ضروری است. گاهی وجود بیش از حد نقطه، مشکلاتی را در ترکیب طرح ایجاد می‌کند که باید به گونه‌ای مشکل برطرف شود. باید توجه کرد که نقطه، در بسیاری از موارد، یک عنصر بصری مهم برای خاص و ویژه شدن طراحی کلمه است.

نقطه‌ها در نوشتار شکل ثابتی دارند ولی، در هنگام تغییرات، متناسب با شکل کلمه و نیاز طراح، می‌توانند فرم‌های گوناگونی مانند دایره، مربع و اشکال متنوع دیگر به خود بگیرند.

تصویر ۹۸

تصویر ۹۷

با کار بر روی نقطه‌های یک «کلمه» یا «عبارت کوتاه»، نشانه‌نویسته‌های دست‌نویس طراحی کنید. به شکل، اندازه و محل دقیق قرارگیری نقطه توجه کنید.

فعالیت
کارگاهی

اضافه کردن عناصر تصویری به کلمه

این حقیقت که «نشانه‌نویسته» از عناصر نوشتاری شکل می‌گیرد، به این معنی نیست که نباید به هیچ عنوان از عناصر بصری در ترکیب کار و تلفیق با نوشته استفاده شود. گاهی اوقات، حروف الفبا برای

تصویر ۹۹

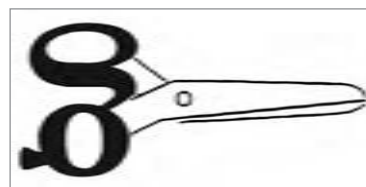
بیان معنای مورد نظر و یا افزایش اثر بخشی، کافی به نظر نمی‌رسند. در این مواقع، عناصر بصری به صورت انتزاعی و نمادین می‌توانند به کمک طراح بیایند. این عناصر به نوشته افزوده می‌شوند و در واقع مکمل اثر هستند. فقط در هنگام کار توجه داشته باشید که میزان حضور این عناصر بر نوشته غلبه پیدا نکند (تصاویر ۱۰۰ تا ۱۰۶).

تصویر ۱۰۲

تصویر ۱۰۱

تصویر ۱۰۰

تصویر ۱۰۵

تصویر ۱۰۴

تصویر ۱۰۳

تصویر ۱۰۶

با راهنمایی هنرآموز خود، کلمه‌ای را انتخاب کرده و با اضافه کردن عناصر تصویری یک نشانه‌نویشتۀ دست‌نویس طراحی کنید.

طراحی «نشانه‌نویشته» در کادر

کادر می‌تواند هندسی، سنتی یا ارگانیک باشد. بدیهی است که انتخاب کادر برای «نشانه‌نویشته» باید متناسب با شکل کلمه و موضوع سفارش باشد. هم‌چنان که استفاده از کادر، در بسیاری از موارد به دیده شدن نشانه و تقویت معنای آن کمک می‌کند، گاهی نیز می‌تواند به آن آسیب برساند. درک این نکته که «کلمۀ طراحی شده به کادر نیاز دارد یا نه؟» علاوه بر تجربه به بررسی و آزمودن نمونه‌های متنوع نیاز دارد. در کادرهای هندسی، این بررسی‌ها باید با اتود زدن‌های متوالی، دیدن کار توسط طراح، ارائه آن در گروه‌های کاری، نظرخواهی و... انجام شود. عوامل مذکور شخصیتی جدی و رسمی به طرح می‌بخشند و نظم نشانه را افزایش می‌دهند. کادرهای سنتی، با تنوعی که دارند، دست طراحان را برای گزینش بهترین‌ها باز می‌گذارد. مهم‌ترین ویژگی کادرهای سنتی هویت‌بخشی به نشانه است. کادرهای ارگانیک را باید صمیمی‌ترین کادرها دانست چون از جنس فرم‌های طبیعی‌اند و مخاطب با دیدن آنها احساس بیگانگی نخواهد کرد (تصاویر ۱۰۷ و ۱۰۸).

تصویر ۱۰۸

تصویر ۱۰۷

چند نشانه‌نویشته را که بدون کادر طراحی شده‌اند، انتخاب کنید. سپس براساس فرم و شکل آنها برای هر کدام کادری را در نظر بگیرید و نشانه‌نویشته را در آن قرار دهید. نشانه‌نویشته‌ها را در دو حالت بدون کادر و با کادر بر روی دیوار یا تخته نصب کنید و درباره اضافه شدن کادرهای هندسی یا ارگانیک به هریک و تأثیرات بصری آن با یکدیگر گفت‌وگو کنید. آیا نشانه‌نویشته در کادر جذاب‌تر شده‌اند یا خیر؟ دلایل خود را بیان کنید.

از جزئیات بهره‌بیزید.

در میان کارهای گرافیک، «نشانه» بیشتر از هر چیزی باید خلاصه باشد. هنگام کار، از جزئیات بیش از حد بهره‌بیز کنید تا به سادگی و وضوح در شکل برسید. این سادگی و وضوح، برای برقراری ارتباط سریع و دیده شدن، در اندازه‌های کوچک بسیار مؤثر است.

تأثیرات رنگ در نشانه

رنگ‌ها با مخاطب سخن می‌گویند، بیانی سمبلیک دارند و برای تداعی بهتر معانی به کار می‌روند. رنگ در صورتی که به‌درستی استفاده شود به نشانه تشخص و ویژگی می‌بخشد (تصاویر ۱۰۹ تا ۱۱۱).

تصویر ۱۱۰

تصویر ۱۰۹

تصویر ۱۱۱

همان‌طور که قبلاً اشاره شد، هدف از طراحی «نشانه‌نویسته» حساسیت بخشیدن و تقویت توانایی‌های بصری کلمه است تا از حالت عادی و معمولی خارج شود و به یک نوشتار خاص تبدیل شود و بتواند معرف و هویت‌بخش موضوع و بیان‌کننده مفهوم مورد نظر طراح باشد. طرحی که پیچیده، مبهم و ناخوانا باشد نمی‌تواند با مخاطب ارتباط برقرار کند و پیام را منتقل کند. دشواری در خوانش کلمه یا عبارت، فرایند شناسایی و ارتباط را دشوار می‌سازد و سبب می‌شود پیام منتقل‌شده به مخاطب مبهم باشد و به‌خوبی درک نشود. یک «نشانه‌نویسته» باید هم به‌خوبی دیده و هم خوانده شود. یک آزمایش ساده مشخص می‌کند که آیا نشانه شما به اندازه لازم و کافی قابلیت خوانده شدن را دارد یا نه برای این کار لازم است نتیجه نهایی را به افراد مختلف نشان دهید و ببینید آیا آنها می‌توانند آن را بخوانند و پیام‌های آن را دریافت می‌کنند یا نه.

نکته

خوانایی لوگوتایپ

باید همواره به یاد داشته باشیم که در دنیای واقعی نشانه (لوگو) در مقابل دید مخاطبانی با طیف‌های مختلف قرار خواهد گرفت. بنابراین باید قبل از ارائه کار به مشتری، آن را از زوایای مختلف در مقابل دید خود و هنجاریان دیگر قرار دهیم تا ببینیم آیا به آسانی قابل خواندن هست و آیا قادر است پیام را به مخاطب برساند یا نه.

تصویر ۱۱۴

تصویر ۱۱۳

تصویر ۱۱۲

نکته

از سفارش‌دهنده کار، سؤالات دقیق و مناسب بپرسید. قبل از شروع کار باید بدانید برای چه موضوعی قرار است طراحی نشانه انجام شود و با چه هدفی این کار را انجام می‌دهید. چنانچه هدف اصلی، ویژگی‌ها، و هویت بصری طرح یا «نشانه‌نویسته» برای شما مشخص نباشد چگونه می‌توانید برای مشتری خود یک راه‌حل مناسب پیشنهاد کنید؟ در ملاقات‌های حضوری و یا به صورت غیر حضوری، سؤالات خود را مطرح کنید. آیا فعالیت سفارش‌دهنده خاص و منحصر به فرد است؟ آیا موضوعی است با سابقه و در این زمینه نمونه‌های مشابهی وجود دارد؟ با چه عبارت و فرمی با چه رنگ و قابی بهتر می‌توان فعالیت مشتری و یا کالا و خدمات مؤسسه را تعریف کرد؟ مهم‌ترین پیامی که «نشانه» مورد نظر باید به مخاطبان خود منتقل کند چیست؟ آیا از شعار تبلیغاتی خاصی استفاده می‌کند یا خیر؟ سؤالاتی از این قبیل برای رساندن شما و مشتری‌تان به هدف، بسیار کارساز خواهند بود.

در پایان، دریافت پاسخ‌های لازم و شناخت دقیق موضوع شما را آماده مرحله طراحی خواهد کرد. اکنون با آگاهی کامل می‌دانید برای تأثیرگذاری بیشتر بر مخاطب کدام روش را باید انتخاب و از چه حروف یا رنگ و قابی استفاده نمایید.

گفت‌وگو کنید

سعی کنید مخاطبان اصلی «نشانه‌نویسته» را بشناسید. در این صورت، می‌توانید نشانه‌ای طراحی کنید که برایشان جذاب است. برخی از مؤسسات می‌توانند مخاطبان هدف خود را برای نشانه‌نویسته با دقت معرفی کنند، اما برخی دیگر در این مورد مطمئن نخواهند بود. ممکن است بخواهند همه افراد جامعه را مخاطب قرار دهند. در چنین شرایطی، از سفارش‌دهنده بخواهید مشتریان ایدئال خود را توصیف کند. برای شناخت و درک دقیق‌تر از مخاطبان اصلی «نشانه‌نویسته»، داشتن اطلاعات مفیدی از قبیل باورها، علایق، فرهنگ، میزان سواد، سن، جنس، موقعیت جغرافیایی، سطح زندگی، رفتار، نیازهای آنان و مواردی مانند اینها ضروری است.

تصویر ۱۱۵

نکته

با توجه به اینکه در دورانی به سر می‌بریم که گرایش‌ها و تمایلات گوناگون در جامعه وجود دارد و پیروی از مد، مخصوصاً در جوامع مدمحور، بسیار متداول است، طراحی گرافیک باید راهبرد تأثیر ویژه خود را داشته باشد. وظیفه طراح در جامعه ما ارائه پاسخ‌ها و راه‌حل‌های بصری مناسب و همسو با فرهنگ ایرانی اسلامی است. در دنیای طراحی گرافیک، پیروی از مُد گزینه مناسبی نیست، چراکه دنبال کردن گرایش‌های طراحی رایج در جامعه، به این معناست که طراح شما در نهایت مشابه طرح‌های دیگران و یا میبین و مبلغ فرهنگ بیگانگان خواهد بود، در حالی که یکی از اهداف طراحی نشانه‌های نوشتاری متمایز کردن موضوع و طرح شما از سایر طرح‌هاست. بدین سبب باید گرایش‌ها و نیازهای زمان، محیط و اجتماع را بشناسید. اما در عین حال این به معنای پیروی و تقلید کورکورانه از آنها نیست، زیرا پیروی از مد و طرح دیگران هم با فرهنگ دینی و ملی ما ناسازگار است و هم مانع خلاقیت ماست. بنابراین باید تجربه‌های شخصی و مطالعات خود را هم در مورد فرهنگ و باورهای مردم جامعه و هم درباره یک موضوع خاص به‌طور مستمر ادامه دهید تا به نتایج منحصر به فرد و درستی برسید (تصاویر ۱۱۶ تا ۱۱۸).

تصویر ۱۱۷

تصویر ۱۱۶

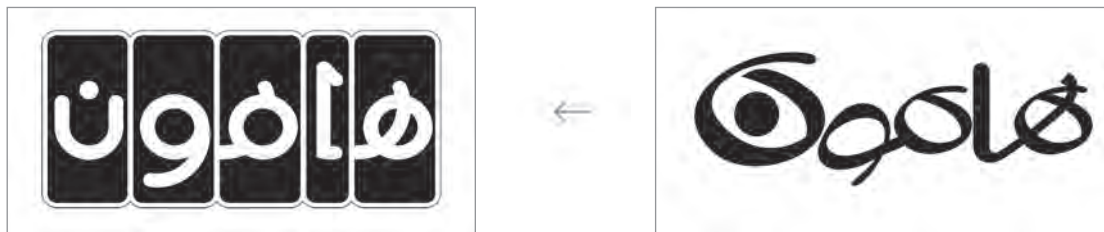

جشنواره علامه حلی

تصویر ۱۱۸

باز طراحی

گاهی اوقات ممکن است با سفارشی روبه‌رو شوید که «نشان» در آن غیر حرفه‌ای و یا خیلی قدیمی باشد و یا اینکه کار توسط طراحی کم تجربه انجام شده باشد و احتیاج به بهبود و یا تغییرات اساسی و بنیادین دارد. مشتری از شما درخواست اصلاح و تغییر آن را دارد. در این گونه موارد، انجام تحقیقات می‌تواند به شما کمک کند تا تغییرات مورد نیاز را تشخیص دهید و طراحی کنید. این تغییرات می‌تواند نام مؤسسه و خدمات آن را دوباره برجسته کند و هویت بصری مورد نیاز مشتری را فراهم آورد. تغییراتی که باید بر روی نشان قبلی انجام شود بستگی زیادی به سابقه فعالیت، میزان شهرت و اقتضای زمان دارد. گاهی باید اصلاحات مختصری در «نشان» انجام شود. انجام این تحقیقات و اعمال این تغییرات و اصلاحات بر روی طرح قبلی را «باز طراحی» می‌گویند. و در پایان، نشان پس از انتخاب توسط سفارش‌دهنده با انتشار وسیع در رسانه‌ها به سرعت در معرض دید مخاطبان قرار می‌گیرد. حال اگر نشان برای گروهی از مخاطبان قابل خواندن، شناسایی یا فهمیدن نباشد، وظیفه خود را به درستی انجام نخواهد داد و مسئولیت بخش مهمی از این مشکل بر عهده طراح گرافیک است (تصویر ۱۱۹).

تصویر ۱۱۹

باراهنمایی هنرآموز در کارگاه، گروه‌های ۲ یا ۳ نفره تشکیل دهید و هر گروه یک نشان نوشته‌را انتخاب کنید. سپس برای باز طراحی آن ایده‌های خود را به صورت پیش طرح (اتود) در کارگاه ارائه دهید و درباره آن گفت‌وگو کنید.

فعالیت
کارگاهی

پژوهش کنید

برای موفقیت بیشتر در طراحی و رسیدن به نتیجه ایدئال، پیرامون موضوع طرح تحقیق کنید، زیرا دیدن نشانه مؤسساتی که در داخل و خارج از کشور فعالیت مشابهی دارند و آشنا شدن با سابقه فعالیت و تاریخچه آنها، کمک خوبی به شما می‌کند. سعی کنید کارهای مشابهی را که توسط طراحان دیگر انجام شده‌اند و یا کالاها و خدمات مشابهی را که دیگران تولید و ارائه کرده‌اند، بررسی کنید. این تحقیق در وسعت بینش و الهام‌بخشی شما بسیار ارزشمند است و سبب می‌شود علاوه بر آشنایی با ایده‌های همکاران خود در این موضوع از تشابه ایده خود با آثار موجود پرهیز کنید، زیرا یکی از اهداف شما این است که نشانه‌ای طراحی کنید تا سفارش‌دهنده را از رقبایش متمایز کند. تکرار دوباره ایده‌های انجام شده به هیچ عنوان در این راستا کارساز نیست.

اضافه کردن عناصر تصویری به کلمه

چند لوگوی انگلیسی از بسته‌بندی کالاها یا محصولات رایج را انتخاب کنید. سپس آنها را فارسی بنویسید و با توجه به فرم لوگوتایپ اصلی، برای آنها نشانه نوشتاری (لوگوتایپ) فارسی مناسبی طراحی کنید. اکنون طرح‌های پیشنهادی را کنار نشانه نوشته (لوگوتایپ) انگلیسی بگذارید و بر روی تابلو نصب کنید. با هم کلاس‌های خود درباره شباهت فرم و محتوای آنها گفت‌وگو کنید.

فعالیت
کارگاهی

ارزشیابی شایستگی اجرای نشانه نوشته دستنویس

نام و نام خانوادگی		شماره ملی هنر آموز:	تاریخ ارزشیابی:
کد حرفه	۳۴۳۵۲۳	حرفه	فتوگرافیک
کد وظیفه شغل	۳۴۳۵۲۳۰۴	وظیفه شغل	طراحی نشانه و تصویر
کد کار	۳۴۳۵۲۳۰۴۲۱	کار	اجرای نشانه نوشته دستنویس
		کد پیمان/پودمان	استاندارد عملکرد کار:
		سطح صلاحیت	اجرای نشانه نوشتار دستنویس براساس پیش طرح با توجه به فرم و ساختار نوشتار فارسی در محیط نرم افزار برداری
		سطح شایستگی	مهارت

ردیف	مراحل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص ها/داوری /نمره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده سازی مقدمات پروژه براساس سفارش	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان: ---	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	تعریف نشانه نوشتار دستنویس و انواع آن ارتباط حرفه ای و تعامل با طراح ارشد به منظور دریافت سفارش و بستن قرارداد مبتنی بر عرف بازار و تعرفه صنفی و جدول زمانی برای انجام کار مهارت گفت و گو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه (Brief) نشانه نوشتار مهارت جست و جو و مطالعه نمونه های مشابه موجود بر اساس تفهیم نامه و رویکرد طراح ارشد آینده نگری دنیای کار	۳	
				مهارت گفت و گو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه (Brief) نشانه نوشتار دستنویس مهارت جست و جو و مطالعه نمونه های مشابه موجود بر اساس تفهیم نامه و رویکرد طراح ارشد	۲	
				دانش تعریف نشانه نوشتار دستنویس و انواع آن دانش ارتباط حرفه ای و تعامل با طراح ارشد به منظور دریافت سفارش و بستن قرارداد مبتنی بر عرف بازار و تعرفه صنفی و جدول زمانی برای انجام کار عدم مهارت به کارگیری دانش ها برای انجام کار	۱	
۲	اجرای نمونه های اولیه	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان: ---	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش دسته بندی انواع روش های دستنویس و خوشنویسی دانش اصول حروف نگاری، خوش نویسی و ساختار نوشتار فارسی مهارت به کارگیری ابزارهای مختلف (دستی و دیجیتال) برای اجرای نوشتار دستنویس فارسی مهارت سامان دهی پیش طرح های دستنویس با توجه به اصول فرم و ترکیب بندی داشتن خلاقیت، نوآوری و استفاده از فناوری های نوین	۳	
				مهارت به کارگیری ابزارهای مختلف (دستی و دیجیتال) برای اجرای نوشتار دستنویس فارسی مهارت سامان دهی پیش طرح های دستنویس با توجه به اصول فرم و ترکیب بندی	۲	
				دانش دسته بندی انواع روش های دستنویس و خوشنویسی دانش اصول حروف نگاری، خوش نویسی و ساختار نوشتار فارسی عدم مهارت به کارگیری این دانش ها برای انجام کار	۱	

۳	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیهوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش انتقال پیش طرح دستی به رایانه دانش شیوه های ارائه و ارسال طرح ها با نظر طراح ارشد (انواع روش های خروجی گیری، ذخیره سازی و اشتراک گذاری و ...) مهارت اجرا و پاک سازی طرح و انجام اصلاحات با نظر طراح ارشد در نرم افزار مهارت خروجی گرفتن یا ذخیره سازی در انواع فرمت های گرافیکی مهارت به کار گیری انواع روش های اشتراک گذاری سندها دیدن افق های آینده در کار
	آماده کردن طرح و تحویل نهایی به طراح ارشد	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	مهارت اجرا و پاک سازی طرح و انجام اصلاحات با نظر طراح ارشد در نرم افزار مهارت خروجی گرفتن یا ذخیره سازی در انواع فرمت های گرافیکی مهارت به کار گیری انواع روش های اشتراک گذاری سندها
	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیهوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش انتقال پیش طرح دستی به رایانه دانش شیوه های ارائه و ارسال طرح ها با نظر طراح ارشد (انواع روش های خروجی گیری، ذخیره سازی و اشتراک گذاری و ...) عدم مهارت بهره گیری از این دانش ها در جهت انجام کار
۴	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیهوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش استانداردهای خروجی نهایی سند مهارت تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی مهارت شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند آینده نگری دنیای کار
	آماده کردن طرح و تحویل نهایی به طراح ارشد	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	مهارت تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی مهارت شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند
	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیهوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	عدم مهارت به کار گیری دانش استانداردهای خروجی نهایی سند برای انجام کار
۵	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیهوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	دانش استانداردهای خروجی نهایی سند مهارت تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی مهارت شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند
	آماده کردن طرح و تحویل نهایی به طراح ارشد	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	مهارت تنظیم استانداردهای رنگ، اندازه، وضوح و فرمت متعارف یا درخواستی برای خروجی نهایی مهارت شیوه های ذخیره سازی و بایگانی سند
	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، راپید و نوشتن ابزار، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشیهوهای تصویری، دوربین عکاسی زمان:----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و ...	عدم مهارت به کار گیری دانش استانداردهای خروجی نهایی سند برای انجام کار
ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)	بلی	خیر	بلی
	خیر	بلی	خیر
	بلی	خیر	بلی
توضیحات:			
۱- معیار شایستگی انجام کار:			
* کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)			
* کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش			
* کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار			
۲- تعریف سطوح شایستگی: صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه ای انجام می شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد.			
سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است.			
* مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه ریزی و تحلیل، پاسخ گویی در برابر کارهای خود، سر و کار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت ها			
* تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد، نوآوری، سازگاری، عیب یابی، هدایت و راهنمایی دیگران.			

پودمان پنجم

اجرای هویت بصری سازمانی

همان‌طور که می‌دانیم نشانه یکی از عناصر مهم هویتی برای سازمان یا مؤسسه است. به‌کارگیری نشانه و طراحی اوراق سازمانی و اقلام سازمانی به‌منظور نمایش هویت بصری نیازمند مهارت‌ها و حفظ استانداردهایی است که در این پودمان به آن می‌پردازیم.

واحد یادگیری ۱

طراحی اوراق سازمانی

آیا تاکنون پی برده‌اید

- اوراق اداری علاوه بر کاربردهای فراوان روزمره در سازمان‌ها، ارگان‌ها و ادارات ویژگی‌های هویتی یکپارچه‌ای هستند؟
- طراحی و اجرای اوراق سازمانی نیازمند مهارت و رعایت استانداردهای ویژه‌ای است؟
- در اجرای هویت بصری و سازمانی، هم‌زمان با رعایت اصول و استانداردها، ایجاد پیوند و زنجیره بصری چه نقشی ایفا می‌کند؟

استاندارد عملکرد

انجام و اجرای اوراق اداری و سازمانی زیر نظر طراح ارشد با توجه به سفارش مشتری بر مبنای هویت بصری سازمانی شامل کارت ویزیت، سربرگ، پاکت، یادداشت، فولدر و انواع فرم‌های اداری

مقدمه

در بسیاری از فعالیتهای اداری، تجاری و آموزشی انتقال اطلاعات به شکل مکتوب همچنان اهمیت زیادی دارد. برای این منظور، از مجموعه اوراق چاپی و الکترونیکی استفاده می شود که شامل سربرگ، کارت ویزیت، پوشه یا فولدر، پاکت نامه و دفتر یادداشت است. این اوراق علاوه بر انتقال اطلاعات به صورت رسمی باید منظم، خوانا و از نظر بصری قابل قبول باشد.

در این واحد یادگیری هنرجویان با ویژگی ها، استانداردها و مراحل اجرا و آماده سازی این اقلام برای چاپ آشنا می شوند و می آموزند چگونه یک مجموعه هماهنگ و حرفه ای، طراحی و اجرا کنند. اوراق اصلی سازمانی عبارتند از: سربرگ، کارت ویزیت، پوشه یا فولدر، پاکت نامه و دفتر یادداشت (تصویر ۱).

تصویر ۱

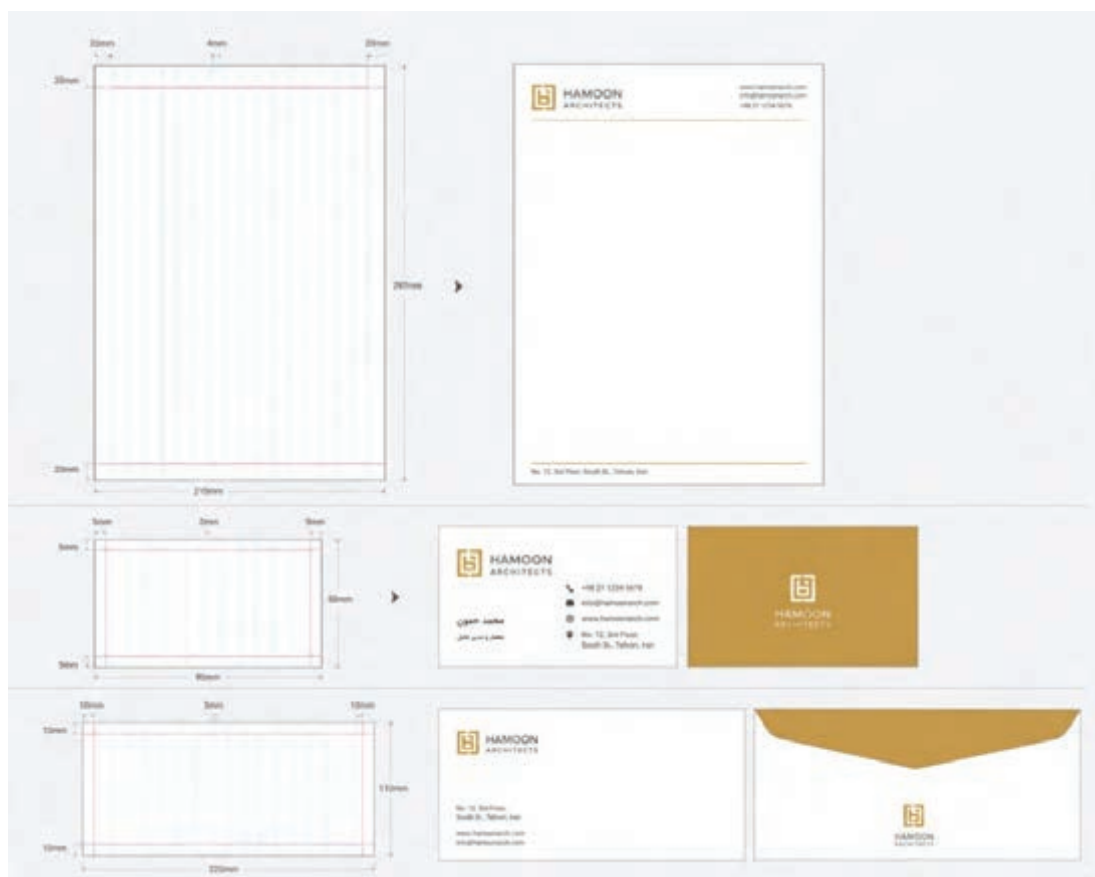
طراحی هویت بصری

منظور از هویت بصری ویژگی های مشترک دیداری میان بخش های مختلف یک مجموعه از اوراق سازمانی تا اقلام گوناگون آثار طراحی گرافیک است که موجب می شود آن مجموعه به صورت یک واحد یکپارچه قابل شناسایی باشد نشانه یکی از ارکان مهم هویت بصری است. ویژگی های بصری نشانه، از جمله رنگ و فرم،

مرجع مهمی در شکل‌گیری هویت بصری به‌شمار می‌رود. استفاده از یک تایپ‌فیس مشخص نیز عامل دیگری در توسعه هویت بصری سازمانی است. علاوه بر این استفاده از شبکه منظم خطوط راهنما می‌تواند در ایجاد ساختار مشترک در طراحی و اجرای اوراق و اقلام سازمانی مؤثر و مفید واقع شود.

گرید^۱

گرید به مجموعه‌ای از خطوط افقی و عمودی گفته می‌شود که صفحه را به بخش‌های منظم تقسیم می‌کند. این خطوط معمولاً در خروجی نهایی دیده نمی‌شوند، اما به طراح کمک می‌کنند تا عناصر را دقیق، مرتب و هماهنگ در صفحه قرار دهد. به زبان ساده گرید مانند خط‌کش نامرئی است که به قرار گرفتن همه عناصر در جای درست‌شان کمک می‌کند. استفاده از گرید مزایای فراوانی از جمله جلوگیری از پراکندگی عناصر بصری در کادر دارد و ظاهر منظمی به صفحه می‌بخشد. همچنین موجب بهبود روابط عناصر بصری موجود در کادر و خوانایی بیشتر می‌شود (تصویر ۲).

تصویر ۲

نشانه

نشانه مهم‌ترین عنصر هویت بصری و مرکز ثقل طراحی اوراق سازمانی به‌شمار می‌رود و درج آن روی همه اوراق سازمانی ضروری است. وجود نشانه هویت مجموعه را در ارتباطات سازمانی مورد تأکید قرار می‌دهد و

اگرچه از نظر بصری سطح کوچکی را اشغال می‌کند، ارزش‌ها و اهداف اصلی سازمان یا مجموعه را با خود همراه دارد. نشانه کانون اصلی هویت بصری است و عناصر کلیدی مانند رنگ، فرم و در مواردی تایپ‌فیس با آن هماهنگ می‌شوند.

رنگ

استفاده از پالت رنگی^۱ نشانه یکپارچگی و هماهنگی بصری را تقویت می‌کند. پالت رنگی نشانه به مجموعه رنگ‌هایی گفته می‌شود که در طراحی یک نشانه استفاده شده‌اند. این رنگ‌ها معمولاً شامل یک یا دو رنگ اصلی و رنگ‌های مکمل یا فرعی هستند که در همه طراحی‌های مرتبط به صورت هماهنگ استفاده می‌شوند. به بیانی ساده می‌توان گفت رنگ‌های نشانه در حکم «قانون رنگی» طراحی هویت بصری است (تصویر ۳).

تصویر ۳

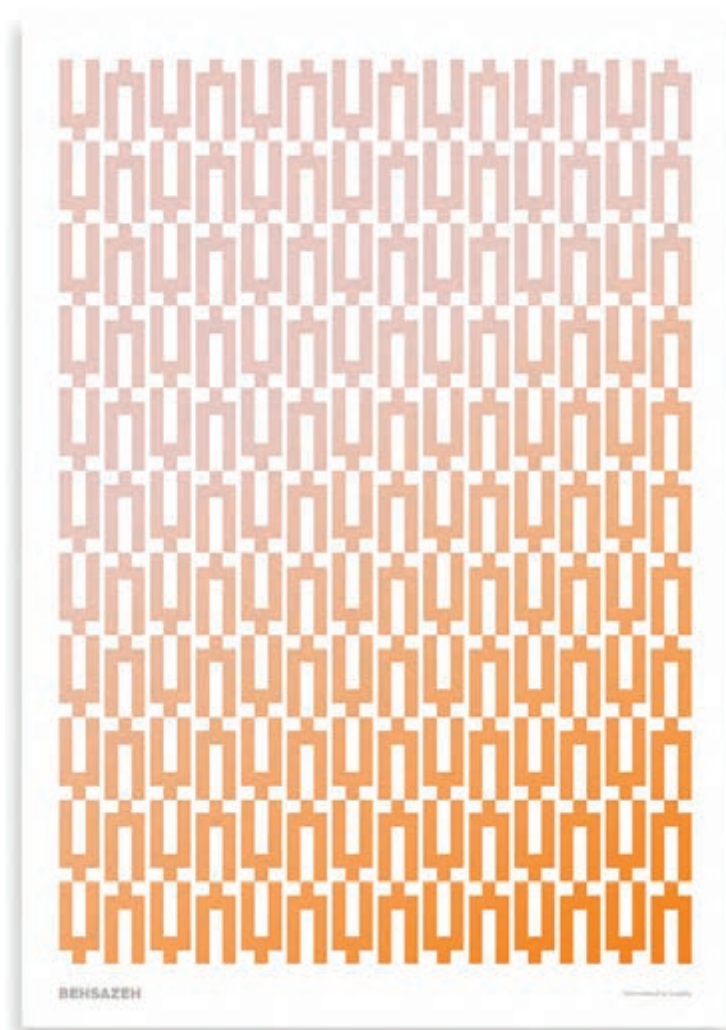
تصویر ۴

تایپ‌فیس

استفاده از یک فونت یکسان در ایجاد هویت بصری و توسعه آن اهمیتی ویژه دارد. اگر در طراحی نشانه از تایپ‌فیس خاصی استفاده شده باشد، همان تایپ‌فیس و یا نزدیک‌ترین فونت به نوشتار نشانه (عنوان نشانه) به طراحی هویت بصری انسجام بیشتری می‌بخشد (تصویر ۴).

پترن^۲ (الگوی تکرارشونده)

پترن‌ها ابزاری برای گسترش هویت بصری هستند. برای ایجاد ارتباط و هماهنگی در میان عناصر بصری یک مجموعه، گاهی می‌توان از طراحی و تکرار فرم‌ها یا اجزای موجود در نشانه طرح‌های تزیینی و الگوهای تکرارشونده خلق کرد. پترن‌ها هویت بصری را از انعطاف و تنوع بیشتری برخوردار می‌سازد. استفاده از الگوهای تکرارشونده نشانه، عناصر انتزاعی و نقوش، کاربردهای فراوانی در توسعه هویت بصری دارد (تصویر ۵).

تصویر ۵

کارت ویزیت

کارت ویزیت یکی از پرکاربردترین اوراق اداری است که برای معرفی فرد یا یک مجموعه مورد استفاده قرار می‌گیرد. این کارت معمولاً در ابعاد کوچک طراحی می‌شود و اطلاعات ضروری جهت معرفی و ایجاد ارتباط، به صورت خلاصه و واضح، در آن درج می‌شود (تصویر ۶).

ویژگی‌های مهم در اجرای کارت ویزیت

ابعاد استاندارد: معمولاً کارت‌های ویزیت در ابعاد استاندارد ۵×۹ و ۵×۸ سانتی‌متر طراحی می‌شوند، اگرچه ممکن است در ابعاد و اشکال دیگری نیز قابل اجرا باشند.

اطلاعات ضروری: نام، شغل یا سمت، شماره تماس، ایمیل و در صورت نیاز نشانی (پستی و شبکه‌های اجتماعی).

استفاده از نشانه: نشانه عنصری مهم و اصلی در کارت ویزیت است.

چیدمان مناسب: در کارت ویزیت، اطلاعات باید با فاصله گذاری صحیح و نظم مشخص قرار گیرند. **خوانایی:** انتخاب اندازه و نوع قلم باید به گونه ای باشد که اطلاعات به راحتی خوانده شود و از به کارگیری تایپ فیس های متنوع در آن پرهیز کرد. **کاربرد محدود و هدفمند رنگ:** در طراحی کارت ویزیت معمولاً از تعداد محدود (اغلب دو یا سه) رنگ، که رنگ های اصلی نشانه هستند، استفاده می شود. **استفاده از فضای خالی:** پرهیز از تراکم و پر نکردن بیش از حد فضای کارت باعث افزایش وضوح و زیبایی می شود. **استفاده از عناصر بصری تکمیل کننده:** در ترکیب و طراحی کارت ویزیت می توان از فرم های به کار رفته در نشانه یا برخی از اجزای آن بهره جست.

تصویر ۶

- استفاده از فضای خالی در کارت ویزیت بسیار اهمیت دارد و باعث افزایش وضوح و خوانایی می‌شود.
- از قراردادن بیش از حد اطلاعات خودداری کنید.
- حاشیه مناسب و فواصل مناسب میان عناصر بصری را در نظر بگیرید.
- از هم‌ترازی^۱ دقیق عناصر بصری استفاده کنید.
- از پشت و روی کارت می‌توان برای طبقه‌بندی اطلاعات گوناگون (مانند اطلاعات دو زبانه یا درج سایر نشانی‌ها) استفاده کرد (تصویر ۷).

تصویر ۷

- ابتدا نمونه‌هایی از کارت ویزیت‌هایی که در دسترس هستند را گردآوری و با خود به کلاس بیاورید.
- ۱ آیا می‌توانید ترازبندی مشخصی را در چیدمان آن مشاهده کنید؟ با استفاده از خط کش و مداد، خطوط راهنمای بین نوشتار و عناصر تصویری موجود در کارت را مشخص کنید.
 - ۲ اکنون، با توجه به اصولی که آموخته‌اید، همان کارت ویزیت را در نرم‌افزار برداری اجرا کنید و با راهنمایی هنرآموز خود نواقص آن را برطرف نمایید.

برای یکی از نشانه‌هایی که از قبل طراحی کرده‌اید مطابق اطلاعات تفهیم‌نامه (بریف) یک کارت ویزیت در دو پیش طرح متفاوت طراحی و در نرم‌افزار اجرا کنید.

طراحی سربرگ

سربرگ برای نوشتن نامه‌های رسمی و اداری استفاده می‌شود. این برگه باید به گونه‌ای طراحی شود که هم فضای کافی برای نوشتن متن داشته باشد و هم اطلاعات فرستنده به‌طور مشخص در آن درج شود. استفاده از خطوط راهنما (گرید) در طراحی سربرگ به منظور مشخص کردن محدوده اطلاعات نوشتاری و عناصر

^۱ - alignmene

بصری بسیار کارآمد است (تصویر ۸). سربرگ‌ها معمولاً در دو اندازه استاندارد بزرگ در قطع A5 و استاندارد کوچک در قطع A4 طراحی می‌شوند.

حاشیه امن

روی سربرگ

پشت سربرگ

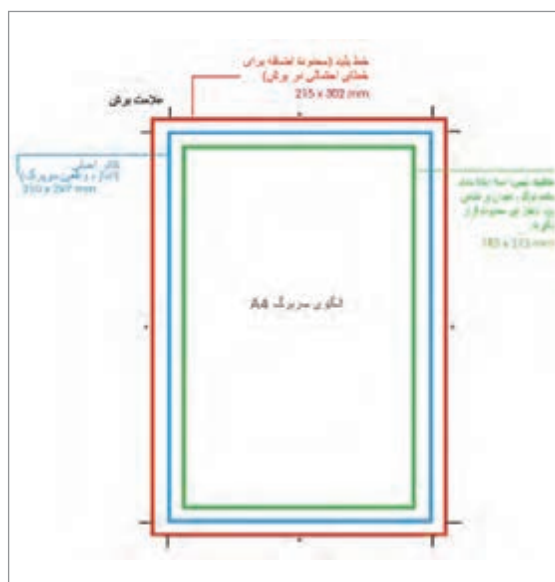

تصویر ۸

به منظور ایجاد تنوع و هماهنگی با هویت بصری می توان از عناصری مانند جزئیات نشانه در طراحی پس زمینه سربرگ استفاده کرد. باید مراقب باشید که این عناصر موجب مزاحمت برای خوانایی نامه یا دیگر مطالب نشود.

اجزای سربرگ

- بخش بالا (سربرگ اصلی) شامل نام و اطلاعات
- بخش پایین (پاورقی) برای اطلاعات تکمیلی
- فضای میانی برای متن نامه (تصویر ۹).

تصویر ۹

- توجه به فضای سفید (خالی یا منفی) به منظور جلوگیری از تراکم عناصر بصری و شلوغ شدن سربرگ در طراحی آن بسیار ضروری است.
- در نظر گرفتن فضای خالی کافی و مناسب در بخش میانی برای متن نامه
- استفاده از خطوط راهنما برای ایجاد ترازبندی و نظم بیشتر

نکته

ابتدا نمونه هایی از سربرگ های چاپ شده یا تصویر دیجیتالی آن را گردآوری و با خود به کلاس بیاورید.

- ۱ تفاوت چیدمان و نوع ترکیب بندی نوشتار و عناصر بصری را در هر کدام از آنها توصیف کنید.
- ۲ در طراحی کدام یک، از ویژگی های بصری نشانه به طور مستقیم یا غیرمستقیم در طراحی سربرگ استفاده شده است؟
- ۳ به کمک ترسیم خطوط راهنما، به وسیله مداد یا در نرم افزار، ارتباط نوشتار و عناصر موجود در سربرگ را پیدا کنید.
- ۴ در طراحی این سربرگ ها، از چه عناصر و کیفیت های بصری دیگری غیر از نشانه استفاده شده است؟

فعالیت
کارگاهی

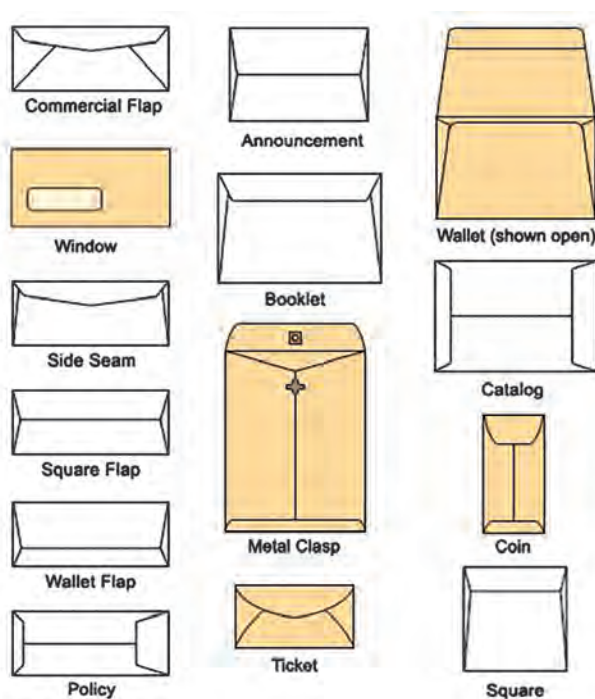

با توجه به اصولی که فرا گرفته‌اید، در هماهنگی با کارت ویزیتی که در تمرین قبل طراحی کرده‌اید سه نمونه پیش‌طرح برای سربرگ آماده نمایید.

پاکت‌نامه

پاکت‌نامه یکی دیگر از اوراق سازمانی است که برای ارسال اسناد و نامه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. درج واضح و صحیح اطلاعات (فرستنده و گیرنده) اهمیتی ویژه در طراحی پاکت‌نامه دارد. به‌طور معمول پاکت‌نامه‌ها در قطع‌های اداری A4 و A5، ۱۱ × ۲۲ سانتی‌متر در جهت‌های افقی و عمودی طراحی و چاپ می‌شوند و لازم است مانند کارت ویزیت و سربرگ براساس یک هویت بصری هماهنگ طراحی شوند. (تصویر ۱۰).

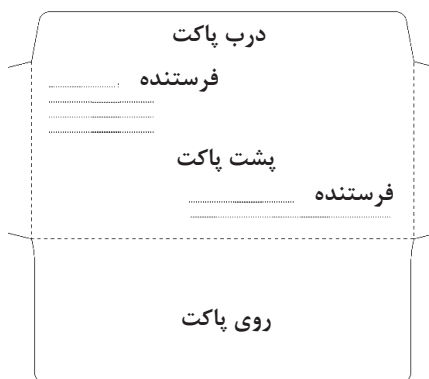

تصویر ۱۰

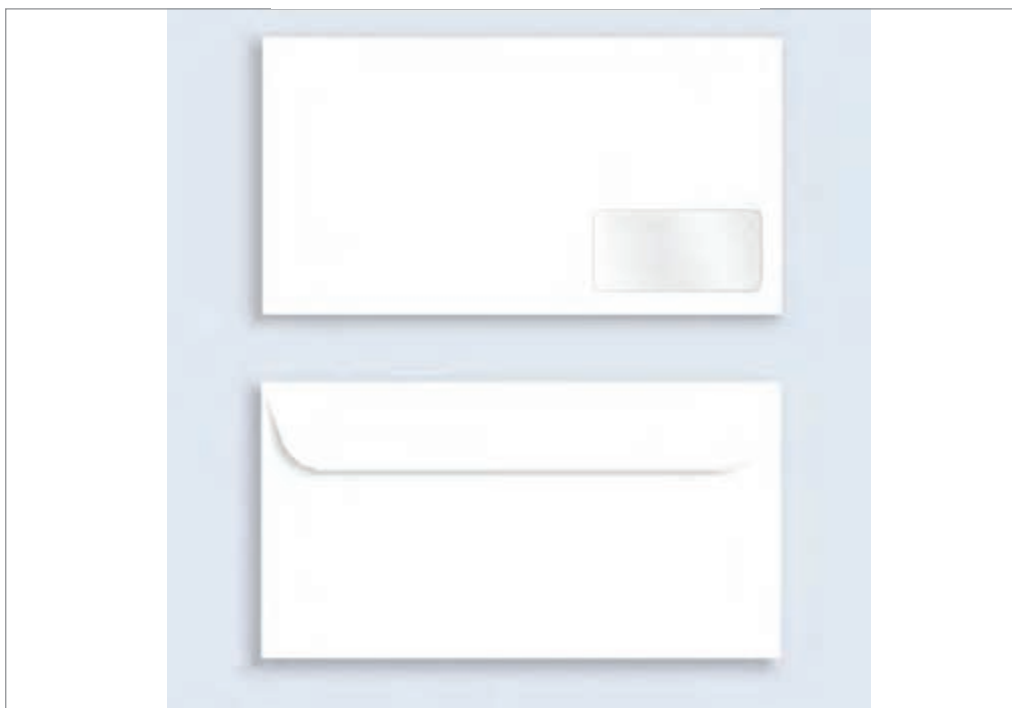
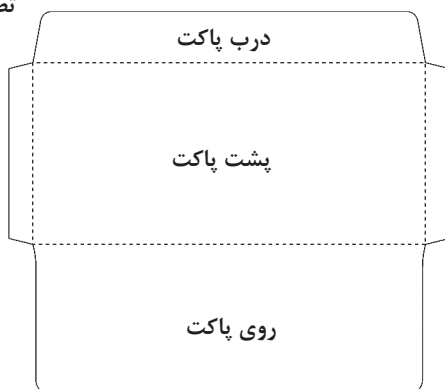
در طراحی هریک از انواع پاکت‌نامه توجه به شکل گسترده (باز شده) پاکت بسیار ضروری است. اگر چه همه پاکت‌ها در ابعاد مستطیلی طراحی می‌شوند، در برخی موارد طرح‌ها و برش‌های خاصی برای پاکت‌نامه امکان‌پذیر است که به شکل کلی آن تنوع می‌بخشد. در این نمونه‌ها طرح گسترده پاکت و درب آن شکل خاصی خواهد شد که لازم است در طراحی و چیدمان عناصر مورد توجه قرار گیرد.

اجزا و عناصر اصلی پاکت‌نامه

- نشانه، عنوان و دیگر عناصر بصری مربوط به سازمان
- محل درج آدرس فرستنده
- محل درج آدرس گیرنده (تصویر ۱۱)
- درب پاکت

تصویر ۱۱

تصویر ۱۲

نکته

- ☐ اطلاعات فرستنده معمولاً در گوشه بالا و پشت پاکت نوشته می شود.
- ☐ محل درج آدرس گیرنده معمولاً در مرکز یا سمت راست قرار می گیرد.
- ☐ از فونت های ساده و خوانا استفاده کنید.

فعالیت
کارگاهی

چند نمونه از پاکت های اداری در اطراف خود را جمع آوری کنید و با خود به کلاس بیاورید. به چیدمان عناصر و اجزای بصری در هر کدام توجه کنید و هماهنگی آنها را از طریق تشخیص و ترسیم خطوط راهنما جست و جو کنید.

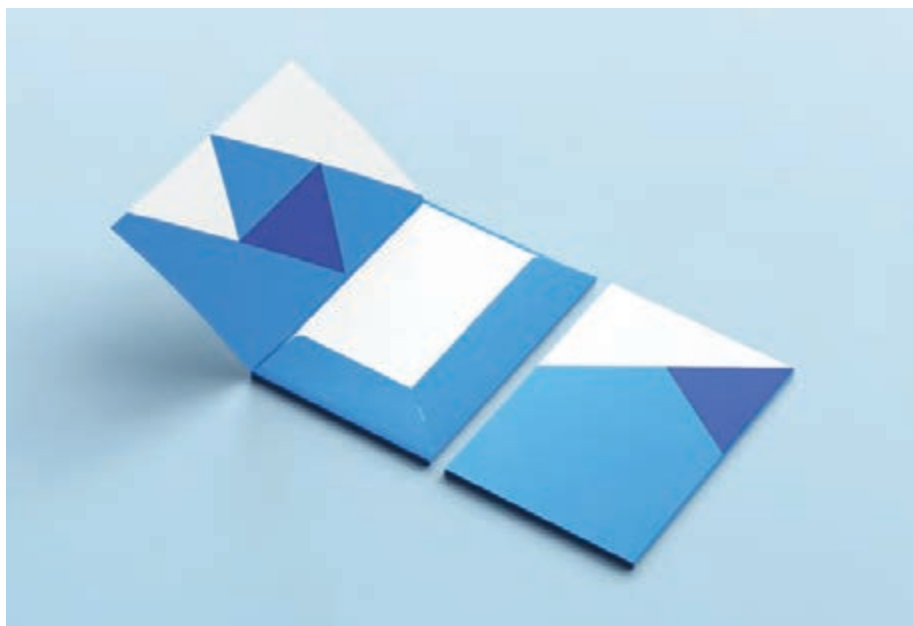
تکلیف یادگیری

با توجه به اصولی که فرا گرفته اید، در هماهنگی با کارت ویزیتی که در تمرین قبل طراحی کرده اید سه نمونه پیش طرح برای سربرگ آماده نمایید.

طراحی فولدر^۱ (پوشه اداری)

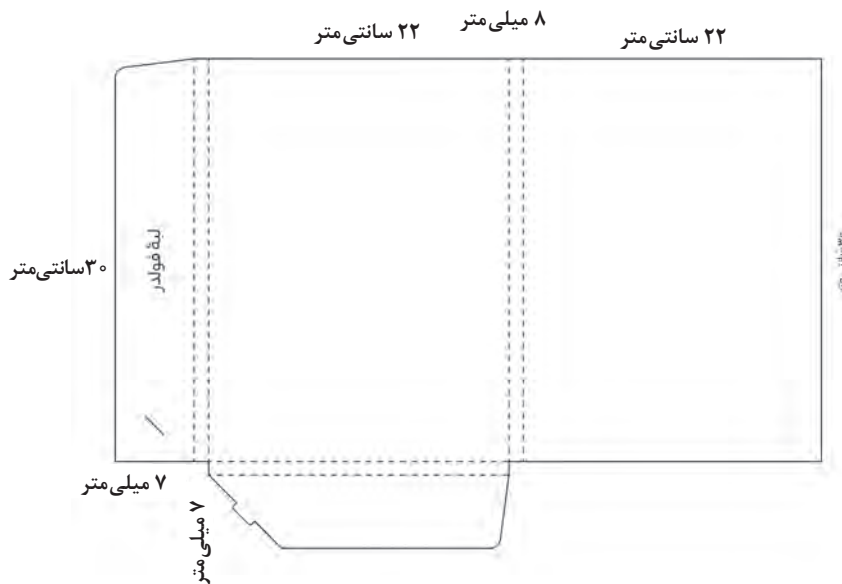
فولدر برای نگهداری و ارائه اسناد استفاده می شود و به طور معمول در جلسات، نمایشگاه ها، ارائه پروژه ها و بایگانی کاربرد دارد. فولدرها برحسب کاربرد می توانند در فرم های ساده (دو لایه)، سه لایه و یا فرم های خاص تری که نیاز به برش های متفاوت دارند طراحی شوند (تصویر ۱۳).

تصویر ۱۳

ویژگی‌های اصلی طراحی فولدر

- دارای جلد بیرونی و بخش داخلی
- امکان ایجاد جیب^۱ برای نگهداری برگه‌ها
- هماهنگی ابعاد فولدر در حالت بسته و باز (گسترده) با استانداردهای رایج در صنعت چاپ و تولید (تصویر ۱۴).

تصویر ۱۴

نکته

- به محل تا^۲ توجه کنید.
- خطوط برش و قالب^۳ را دقیق مشخص کنید.
- طراحی داخل را ساده و کاربردی نگه دارید.

فعالیت
کارگاهی

نمونه‌هایی از طرح گسترده فولدر را جست‌وجو نمایید و خطوط تا و برش یکی از آنها را بر روی کاغذ ترسیم کنید.

- ۱ اکنون همین طرح را با دقت در اندازه‌ها در نرم‌افزار اجرا کنید.
- ۲ آیا می‌توانید براساس ویژگی‌های هویت بصری کارت ویزیت و سربرگ قبلی تغییراتی را در طراحی آن ایجاد کنید؟

اصول مشترک در طراحی اوراق سازمانی

طراحی اوراق سازمانی نیازمند دقت، نظم و توجه به جزئیات است. از این جهت در نظر گرفتن موارد زیر در فرایند طراحی و اجرا ضروری است.

۱- نظم در چیدمان

استفاده از خطوط راهنما و شبکه‌بندی باعث می‌شود عناصر به صورت دقیق و منظم قرار بگیرند.

۲- خوانایی

تمام اطلاعات باید به راحتی قابل خواندن باشند. انتخاب اندازه و فاصله خطوط اهمیت زیادی دارد.

۳- سادگی

طراحی ساده معمولاً مؤثرتر از طراحی شلوغ است.

۴- فاصله گذاری مناسب

فاصله بین متن‌ها و عناصر باید به گونه‌ای باشد که از تداخل جلوگیری کند.

۵- طراحی یکپارچه

اگر از چند قلم استفاده می‌کنید، بهتر است از یک سبک و ساختار مشابه در همه آنها استفاده شود (تصویر ۱۵).

تصویر ۱۵

اجرا و آماده‌سازی خروجی نهایی

در فرایند اجرای نهایی اوراق سازمانی در نرم‌افزار برداری، رعایت اصول استاندارد رنگ و تنظیم مود رنگی براساس خروجی (چاپی و الکترونیک)، جای‌گذاری نشانه و سایر اطلاعات در فضای مناسب و رعایت گرید بسیار ضروری است. همچنین تنظیم و کنترل وضوح سند و انتخاب فرمت مناسب برای خروجی از نکات مهم در آماده‌سازی نهایی سند است.

نکته

برای آگاهی از اندازه‌های رایج کاغذ و چاپ در دنیای کار به کتاب همراه هنرجو مراجعه کنید.

ذخیره‌سازی و بایگانی سند

نام‌گذاری دقیق سندهای نهایی، شیوه ارسال طرح و ذخیره‌سازی آن در رایانه از مواردی است که لازم است در روند اجرای حرفه‌ای اقلام سازمانی رعایت شود. نگهداری سندهای لایه‌باز و قابل‌ویرایش برای اصلاحات و تغییرات احتمالی و تجدید چاپ ضروری است. در فرایند ذخیره‌سازی سند، استخراج نسخه یا سند پشتیبان روی فلش یا فضای ابری توصیه می‌شود.

تکلیف یادگیری

مجموعه طراحی سربرگ، کارت ویزیت و فولدر را، که طراحی کرده‌اید، بررسی کنید. ویژگی‌های هماهنگ هویت بصری را در آنها جست‌وجو و توصیف کنید.

☐ چه نوآوری‌ای در جای‌گذاری نشانه در اقلام مختلف سازمانی مشاهده می‌کنید؟

☐ پالت رنگی مورد استفاده چه ارتباطی با نشانه و رنگ آن دارد؟

☐ چه راه‌حل‌های خلاقانه برای توسعه هویت بصری در این مجموعه وجود دارد، آنها را در هریک از اوراق آزمایش و اجرا کنید.

ارزشیابی شایستگی طراحی اوراق سازمانی

نام و نام خانوادگی		شماره ملی	تاریخ ارزشیابی:		نوبت:
کد حرفه	۳۴۳۵۲۳	حرفه :	فتو-گرافیک		کد پیمان/پودمان
کد وظیفه شغل	۳۴۳۵۲۳۰۴	وظیفه شغل:	طراحی نشانه و تصویر		سطح صلاحیت
کد کار	۳۴۳۵۲۳۰۴۵۱	کار	طراحی اوراق سازمانی		سطح شایستگی
استاندارد عملکرد کار:		۳۴۳۵۲۳۰۴۵		انجام و اجرای اوراق اداری و سازمانی زیرنظر طراح ارشد با توجه به سفارش مشتری بر مبنای هویت بصری سازمانی شامل کارت ویزیت، سربرگ، پاکت، یادداشت، فولدر و انواع فرم‌های اداری	

ردیف	مراحل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص‌ها/ داوری /نمره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده‌سازی مقدمات پروژه براساس سفارش	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:----	مشاهده، چک‌لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت گفت‌وگو با طراح ارشد، مطالعه تفهیم‌نامه و جست‌وجوی نمونه‌های موجود براساس تفهیم‌نامه و رویکرد طراح ارشد داشتن خلاقیت و نوآوری در انجام کارها	۳	
				مهارت گفت‌وگو با طراح ارشد، مطالعه تفهیم‌نامه و جست‌وجوی نمونه‌های موجود براساس تفهیم‌نامه و رویکرد طراح ارشد	۲	
				نمی‌تواند از دانش ارتباط حرفه‌ای و تعامل با طراح ارشد به منظور دریافت سفارش و بستن قرارداد، بهره لازم را ببرد.	۱	
۲	اجرای نمونه‌های اولیه	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:----	مشاهده، چک‌لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت در نرم‌افزار گرافیک برداری، اجرای پیش‌طرح‌ها و یکپارچه‌سازی اوراق سازمانی/ اداری داشتن خلاقیت و نوآوری و دیدن افق‌های آینده در کار	۳	
				مهارت در نرم‌افزار گرافیک برداری، اجرای پیش‌طرح‌ها و یکپارچه‌سازی اوراق سازمانی/ اداری	۲	
				توانایی لازم برای بهره‌گیری از دانش سواد بصری، اصول حروف‌چینی و صفحه‌آرایی به منظور کار خواسته شده را ندارد.	۱	
۳	ارائه نمونه‌های اولیه و اجرای اصلاحات	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:----	مشاهده، چک‌لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت در نمونه‌سازی و ساخت ماکت اولیه، نمونه‌سازی دیجیتال، اشتراک‌گذاری، خروجی گرفتن و ذخیره‌سازی در انواع فرمت‌های گرافیکی به‌کارگیری فناوری‌های مدرن، سرعت عمل، خلاقیت و نوآوری در فعالیت‌ها	۳	
				مهارت در نمونه‌سازی و ساخت ماکت اولیه، نمونه‌سازی دیجیتال، اشتراک‌گذاری، خروجی گرفتن و ذخیره‌سازی در انواع فرمت‌های گرافیکی	۲	
				عدم توانایی لازم در بهره‌گیری از روش‌های خروجی‌گیری، ذخیره‌سازی و اشتراک‌گذاری متناسب با کار خواسته شده	۱	
۴	آماده‌کردن طرح و تحویل نهایی به طراح ارشد	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط‌کش، شاسی، رنگ، پاک‌کن، مداد، اتود، راپید و نوشت‌ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم‌افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:----	مشاهده، چک‌لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت در خروجی گرفتن، فرم‌بندی مناسب برای انواع چاپ و شیوه‌های ذخیره‌سازی و بایگانی سند استفاده از فناوری‌های نوین، داشتن خلاقیت و سرعت عمل در انجام کارها	۳	
				مهارت در خروجی گرفتن، فرم‌بندی مناسب برای انواع چاپ و شیوه‌های ذخیره‌سازی و بایگانی سند	۲	
				نمی‌تواند از استانداردهای خروجی نهایی در راستای آماده‌کردن طرح و تحویل نهایی استفاده کند.	۱	
۵	مکان: ---- ابزار و تجهیزات: ---- زمان: ----				۳	
					۲	
					۱	
شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش: مدیریت کار و کیفیت						
	- امانت‌داری، مسئولیت‌پذیری، اخلاق حرفه‌ای، مدیریت فناوری‌های جدید، کار گروهی، ارتباط موثر، مدیریت زمان - استفاده از روپوش کار و عینک مناسب هنگام کار با رایانه، رعایت فاصله مناسب برای سلامت چشم، رعایت نکات ارگونومی هنگام نشستن طولانی مدت در پشت رایانه - استفاده بهینه از منابع انرژی و سیستم‌های الکترونیکی - انصاف و مشتری‌مداری، باور به امانت‌داری در نگهداری فایل‌ها، رعایت حقوق کپی‌رایت	۲	۱			

ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)		بلی ☐
		خیر ☐

توضیحات:

۱- معیار شایستگی انجام کار:

- کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)

- کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی‌های غیرفنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست‌محیطی و نگرش

- کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار

۲- تعریف سطوح شایستگی: صرف‌نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه‌ای انجام می‌شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است.

- مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه‌ریزی و تحلیل، پاسخ‌گویی در برابر کارهای خود، سروکار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت‌ها

- تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد نوآوری، سازگاری، عیب‌یابی، هدایت و راهنمایی دیگران

واحد یادگیری ۲

طراحی اقلام سازمانی

آیا تاکنون پی برده‌اید

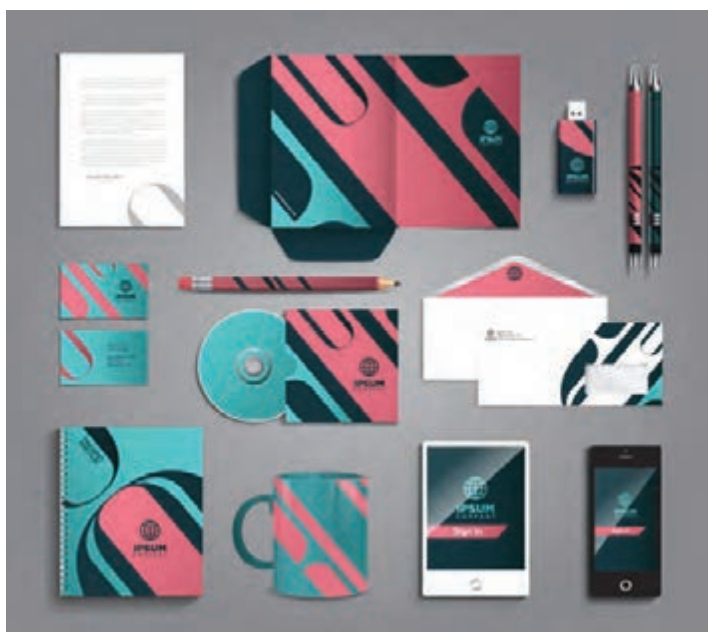
- در میان اقلام گوناگون یک سازمان یا مجموعه نوعی هماهنگی بصری وجود دارد؟
- اقلام سازمانی چه کاربردهای دیگری غیر از مصارف روزمره‌شان دارند؟
- چه روش‌هایی برای توسعه هویت بصری یک سازمان از طریق اشیای کاربردی وجود دارد؟

استاندارد عملکرد

انجام و اجرای اقلام سازمانی زیر نظر طراح ارشد با توجه به سفارش مشتری بر مبنای هویت بصری سازمانی، مانند ساک خرید؛ پوشاک فرم؛ لیوان؛ نوشت افزار و سایر اقلام تبلیغاتی

مقدمه

در دنیای امروز، هر سازمان، شرکت و یا مجموعه حرفه‌ای نیاز به هویت بصری مشخص و منسجم دارد. این هویت علاوه بر اوراق سازمانی که اغلب در مکاتبات مورد استفاده قرار می‌گیرند، از طریق مجموعه‌ای از اقلام طراحی شده منتقل می‌شود که به آنها اقلام سازمانی گفته می‌شود. اقلام سازمانی در حکم سفیر یک سازمان عمل می‌کنند. طراحی اقلام سازمانی هنر تبدیل هویت غیر ملموس به تجربه‌ای ملموس است. برخی از مهم‌ترین اقلام سازمانی ساک خرید، پوشاک فرم، لیوان، نوشت‌افزار و سایر اقلام تبلیغاتی هستند. این محصولات فقط به دلیل کاربردشان شناخته نمی‌شوند، بلکه ظاهر و هویت بصری آنها نیز اهمیت زیادی دارد و نمایانگر اعتبار و سطح حرفه‌ای سازمان مربوطه هستند. لباس فرم کارکنان یک مجموعه، لیوان و پرچمی که روی میز است همگی در حال روایت داستان یک سازمان هستند. وقتی یک مجموعه یا سازمان از رنگ‌ها، نشانه‌ها و سبک مشخصی در محصولات استفاده می‌کند، مخاطب سریع‌تر آن را تشخیص می‌دهد و به خاطر می‌سپرد (تصویر ۱۶).

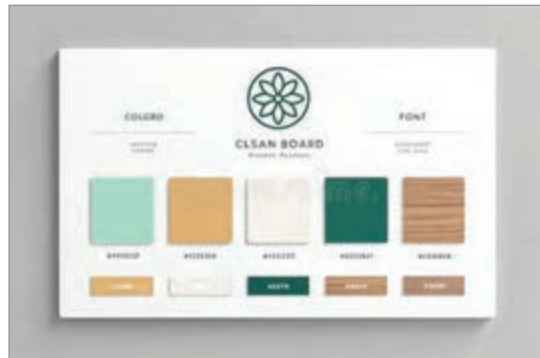
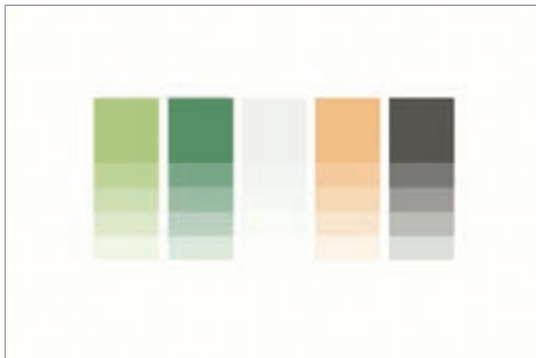
تصویر ۱۶

عناصر مهم در طراحی اقلام سازمانی

نشانه مهم‌ترین عنصر هویت بصری و مرکز ثقل طراحی اقلام سازمانی به‌شمار می‌رود و امکان ظاهر شدن بر روی بسیاری از اقلام و محصولات یک سازمان یا مجموعه را دارد. نشانه و عناصر مرتبط به آن به‌طور معمول اولین عنصری است که بر روی اقلام سازمانی دیده می‌شود و هویت مجموعه را مورد تأکید قرار می‌دهد.

رنگ

استفاده از پالت رنگی^۱ نشانه نیز یکپارچگی و هماهنگی بصری را تقویت می‌کند. پالت رنگی نشانه به مجموعه رنگ‌هایی گفته می‌شود که در طراحی یک نشانه استفاده شده‌اند. این رنگ‌ها معمولاً شامل یک یا دو رنگ اصلی و رنگ‌های مکمل یا فرعی هستند که در همه طراحی‌های مرتبط به‌صورت هماهنگ استفاده می‌شوند. به بیانی ساده می‌توانیم بگوییم استفاده از پالت رنگی نشانه «قانون رنگی» طراحی در هویت بصری است (تصاویر ۱۷ و ۱۸).

تصویر ۱۷

تصویر ۱۸

تایپ فیس

به‌کارگیری تایپ فیس به‌منظور استفاده در طراحی اقلام سازمانی نیز اهمیت دارد. یکپارچه‌سازی هر نوع نوشتار در اقلام سازمانی از طریق به‌کارگیری تایپ فیس مشترک در عناوین و متون ایجاد می‌شود. البته باید

۱- Colour system

توجه کرد در طراحی اقلام سازمانی کوچک، مانند خودکار؛ سنجاق سینه و موارد مشابه، باید از درج نوشتار، به دلیل ناخوانا شدن آن در اندازه‌های کوچک، صرف‌نظر کرد.

پترن (الگوی تکرارشونده)

همان‌طور که می‌دانید تکرار هر عنصر بصری و تکثیر آن در ابعاد کوچک موجب ایجاد بافت می‌شود. با تکرار نقش‌ها در فواصل منظم یا نامنظم و یا همچنین چرخش آنها در زوایای گوناگون می‌توان به پترن‌های بسیار متنوعی دست یافت. ساده‌ترین روش ساخت پترن تکرار منظم نشانه و عناصر انتزاعی به کار رفته در آن است. استفاده از ساختارهای گوناگون برای تکرار نشانه موجب تنوع بصری در پترن می‌شود. ساخت پترن فقط محدود به تکرار فرم نشانه نمی‌شود و می‌توان از تکرار سایر عناصر بصری مرتبط با سازمان (مثل نقوش، خط و مانند آن) برای تولید پترن استفاده کرد (تصویر ۱۹).

تصویر ۱۹

در فرایند طراحی اقلام سازمانی، از پترن‌ها می‌توان در طرح روی ساک خرید، پوشاک، بسته‌بندی و سایر اقلام بهره گرفت (تصاویر ۲۰ و ۲۱).

تصویر ۲۱

تصویر ۲۰

فعالیت
کارگاهی

- ۱ آیا می‌توانید ویژگی‌های بصری مشترک میان اقلام هر مجموعه سازمانی را مشخص کنید؟ درباره آن با هم‌کلاس‌های خود صحبت کنید.
- ۲ درباره روش‌های گسترش هویت بصری از طریق ویژگی‌های نشانه، پالت رنگی، تایپ‌فیس، پترن و چیدمان عناصر گفت‌وگو کنید.

گسترش هویت بصری در اقلام سازمانی

برای طراحی اقلام سازمانی مانند سایر آثار طراحی گرافیک مراجعه به تفهیم‌نامه ضروری است. با مطالعه دقیق تفهیم‌نامه می‌توان طی چند مرحله هویت سازمانی را طراحی کرد.

گردآوری اطلاعات: مجموعه‌ای از داده‌های بصری شامل نشانه، نقوش و اشکال کلیدی، بافت و رنگ
ترسیم پیش‌طرح‌ها: ایده‌پردازی و ترسیم پیش‌طرح‌های گوناگون برای هریک از اقلام با استفاده از داده‌ها و اصول یکپارچه‌سازی

اجرای دیجیتال: اجرای دقیق طرح نهایی در نرم‌افزار

نمونه‌سازی: نمونه‌سازی^۱ نمایش طرح نهایی روی محصول است که با استفاده از قالب‌های آماده^۲ یا طراحی دستی انجام می‌شود. انتخاب نمونه مناسب برای نمونه‌سازی دیدن محصول نهایی را پیش از چاپ یا تکثیر طرح امکان‌پذیر می‌کند (تصاویر ۲۲ تا ۲۴)

نکته

- یک نشانه (انتزاعی، تصویرنما یا نوشتاری) انتخاب کنید و هویت بصری آن را در اقلام زیر طراحی و اجرا کنید:
- ☐ یکی از اقلام سازمانی کوچک مانند خودکار، سنجاق سینه^۱ یا آویزه کلید
 - ☐ یکی از اقلام پوشاک سازمانی مانند تی شرت و کلاه.
 - ☐ یکی از اقلام مصرفی مانند لیوان کاغذی و ساک خرید

آماده‌سازی خروجی نهایی

در فرایند اجرای نهایی طرح، رعایت اصول استاندارد رنگ، اندازه و موقعیت نشانه در فضای مناسب وضوح و فرمت برای خروجی (به‌صورت چاپ یا سند الکترونیکی) بسیار اهمیت دارد. برای آماده‌سازی سند، جهت خروجی نهایی، باید موارد زیر را رعایت و کنترل کرد.

- کنترل دقیق اندازه‌ها
- اطمینان از جای‌گذاری طرح‌ها بر روی اقلام
- تنظیم مود رنگی متناسب با خروجی
- کنترل فرمت مناسب برای خروجی برای چاپ اقلام موردنظر
- اطمینان یافتن از کیفیت وضوح مناسب آن برای کاربرد موردنظر

نکته

برای آگاهی از اندازه‌های رایج در دنیای کار به کتاب همراه هنرجو مراجعه کنید.

ذخیره‌سازی و بایگانی سند

نام‌گذاری دقیق سندهای نهایی، شیوه ارسال طرح و ذخیره‌سازی آن در رایانه از مواردی است که لازم است در روند اجرای حرفه‌ای اقلام سازمانی به‌طور صحیح انجام شود. نگهداری سندهای لایه‌باز و قابل‌ویرایش برای اصلاحات و تغییرات احتمالی و تجدید چاپ ضروری است. در فرایند ذخیره‌سازی سند، استخراج نسخه یا سند پشتیبان روی فلش یا فضای ابری توصیه می‌شود.

ارزشیابی شایستگی طراحی اقلام سازمانی

نام و نام خانوادگی	شماره ملی	تاریخ ارزشیابی:	نوبت:
کد حرفه	کدپیمان/پودمان	۳۴۳۵۲۳۰۴۵	استاندارد عملکرد کار:
کد وظیفه شغل	سطح صلاحیت	L3	انجام و اجرای اقلام اداری و سازمانی زیر نظر طراح ارشد با توجه به سفارش مشتری بر مبنای هویت بصری سازمانی مانند ساک خرید، پوشاک فرم، لیوان و نوشت افزار و سایر اقلام تبلیغاتی
کد کار	سطح شایستگی	مهارت	

ردیف	مراحل کار	شرایط انجام کار (ابزار، مواد، تجهیزات، زمان، مکان و ...)	ابزارهای ارزشیابی	استاندارد (شاخص ها/ داوری انفره دهی)	نتایج ممکن	نمره کسب شده
۱	آماده سازی مقدمات پروژه براساس سفارش	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:-----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت گفت وگو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه و جست وجوی نمونه های موجود و گزینش از میان آنها و نهایی سازی اقلام مناسب سازمانی به کارگیری فناوری های مدرن، سرعت عمل، خلاقیت و نوآوری در فعالیت ها	۳	
				مهارت گفت وگو با طراح ارشد و مطالعه تفهیم نامه و جست وجوی نمونه های موجود و گزینش از میان آنها و نهایی سازی اقلام مناسب سازمانی	۲	
				اگرچه از نحوه ارتباط حرفه ای و تعامل با طراح ارشد آگاهی و شناخت لازم را دارد ولی توانایی به کار بستن این دانش در راستای انجام فعالیت مورد را نظر ندارد.	۱	
۲	اجرای نمونه های اولیه طرح انتقال یافته	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:-----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت کار با نرم افزارهای گرافیکی، عکاسی از محصول، مدل سازی سه بعدی، اجرای پیش طرح، یکپارچه سازی اقلام سازمانی، فتومونتاز و نمونه سازی دیجیتال استفاده از فناوری های نوین، داشتن خلاقیت و سرعت عمل در انجام کارها	۳	
				مهارت های کار با نرم افزارهای گرافیکی، عکاسی از محصول، مدل سازی سه بعدی، اجرای پیش طرح، یکپارچه سازی اقلام سازمانی، فتومونتاز و نمونه سازی دیجیتال	۲	
				عدم توانایی لازم برای بهره گیری از دانش های سواد بصری، اصول حروف چینی و صفحه آرای، مواد و مصالح بستر کار و انواع چاپ متناسب آن در راستای انجام فعالیت مورد نظر	۱	
۳	ارائه نمونه های اولیه و اجرای اصلاحات	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:-----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت در نمونه سازی و ساخت ماکت اولیه، خروجی گرفتن و ذخیره سازی در انواع فرمت های گرافیکی و اشتراک گذاری به کارگیری فناوری های مدرن، سرعت عمل، خلاقیت و نوآوری در فعالیت ها	۳	
				مهارت در نمونه سازی و ساخت ماکت اولیه، خروجی گرفتن و ذخیره سازی در انواع فرمت های گرافیکی و اشتراک گذاری	۲	
				توانایی لازم برای استفاده از شیوه های ارائه و ارسال نمونه های اولیه را ندارد.	۱	
۴	آماده کردن طرح و تحویل نهایی به طراح ارشد	مکان: کارگاه تصویرسازی ابزار و تجهیزات: ابزارهای دستی (کاغذ طراحی، کاغذ پوستی، کاغذ کالک، کاربن، کاتر، خط کش، شاسی، رنگ، پاک کن، مداد، اتود، رایید و نوشت ابزار)، میز و صندلی کار، میز نور، رایانه و نرم افزارهای مورد نیاز، پرینتر، اسکنر، آرشوهای تصویری زمان:-----	مشاهده، چک لیست، نمونه کار، نمون برگ ارزشیابی و...	دانش و مهارت خروجی گرفتن و آماده سازی طرح نهایی برای چاپ، ذخیره سازی و بایگانی سند داشتن خلاقیت و نوآوری و دیدن افق های آینده در کار	۳	
				مهارت های خروجی گرفتن و آماده سازی طرح برای چاپ، ذخیره سازی و بایگانی سند	۲	
				مهارت لازم برای بهره گیری از استانداردهای خروجی نهایی را ندارد.	۱	
۵		مکان: ----- ابزار و تجهیزات: ---- زمان:-----			۳	
					۲	
					۱	
شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش: مدیریت کار و کیفیت				- امانت داری، مسئولیت پذیری، اخلاق حرفه ای، مدیریت فناوری های جدید، کار گروهی، ارتباط مؤثر، مدیریت زمان - استفاده از روپوش کار و عینک مناسب هنگام کار با رایانه، رعایت فاصله مناسب برای سلامت چشم، رعایت نکات ارگونومی هنگام نشستن طولانی مدت در پشت رایانه - استفاده بهینه از منابع انرژی و سیستم های الکترونیکی - انصاف و مشتری مداری، باور به امانت داری در نگهداری فایل ها، رعایت حقوق کپی رایت		

ارزشیابی کار (شایستگی انجام کار)					
☐ بلی ☐ خیر					

توضیحات:

۱- معیار شایستگی انجام کار:

– کسب حداقل نمره ۲ از مراحل ۲ و ۴ و ۵ (مراحل بحرانی)

– کسب حداقل نمره ۲ از بخش شایستگی های غیر فنی، ایمنی، بهداشت، توجهات زیست محیطی و نگرش

– کسب حداقل میانگین ۲ از مراحل کار

۲- تعریف سطوح شایستگی: صرف نظر از اینکه یک تکلیف کاری در چه سطحی از صلاحیت حرفه ای انجام می شود، در هر محیط کاری ممکن است انجام هر کار با کیفیت مشخصی مورد انتظار باشد. سطح شایستگی انجام کار، معیار اساسی ارزشیابی است.

– مهارت (سطح سه): ماهر و قادر به آموزش و هدایت دیگران، توانایی برنامه ریزی و تحلیل، پاسخ گویی در برابر کارهای خود، سروکار داشتن با سطح وسیعی از کارها و فعالیت ها

– تسلط (سطح چهار): خبرگی در انجام کار و آموزش دیگران، ایجاد نوآوری، سازگاری، عیب یابی، هدایت و راهنمایی دیگران

- سند برنامه درسی رشته فتو - گرافیک (۱۴۰۴) - دفتر تالیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
- کتاب درسی «طراحی نشانه، تصویرگری کتاب کودک و نظارت چاپ»، گروه مؤلفان. (۱۴۰۱). دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش.
- انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران. (۱۴۰۰). کاتالوگ ششمین دوسالانه سرو نقره‌ای ۹۸، تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا.
- انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران. (۱۳۹۰). کاتالوگ دومین دوسالانه سرو نقره‌ای ۹۰، تهران: نشر آبان.
- آرنستون، ای.می. ای. (۱۳۹۶). مبانی طراحی گرافیک، ترجمه حسام حسن‌زاده، تهران: انتشارات سوره مهر.
- تذهیبی، مسعود و شهبازی، فریده. (۱۳۹۹). نقشمایه‌های ایرانی، چاپ پانزدهم، تهران: انتشارات سروش.
- دولتشاهی، علی. (۱۳۸۰). نقش و نگارهای ایران. تهران: انتشارات سروش.
- داندیس. دوریس. ا. (۱۳۶۸). مبادی سواد بصری. ترجمه مسعود سپهر، تهران: انتشارات سروش.
- سپهر، مسعود. (۱۴۰۰). درآمدی بر طراحی نشانه: دفتر تألیف کتاب‌های درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش.
- سپهر، مسعود. (۱۳۹۳). شرحی بر نشانه‌ها. تهران: نشر هرمس.
- کمیته فرهنگی انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران. (۱۳۸۵). نشانه‌ها، تهران: نشر هفت رنگ.
- مثقالی، فرشید. (۱۴۰۱). تایپوگرافی، تهران: نشر نظر.
- مختار معصومی، بیتا. (۱۳۸۶). نقش دیروز، گرافیک امروز. تهران: سازمان چاپ و انتشارات.
- ممیز، مرتضی. (۱۳۶۲). نشانه‌ها؛ مجموعه نشانه‌های فرهنگی و تجاری. تهران: چهاررنگ.
- هوفمان، آرمین. (۱۴۰۴). مبانی هنرهای تجسمی. ترجمه مریم کهوند، تهران: نشر آبان.

هنرآموزان محترم، هنرجویان عزیز و اولیای آنان می توانند نظر اصلاحی خود را درباره مطالب کتاب های درسی از طریق سامانه «نظرسنجی از محتوای کتاب درسی» به نشانی «nazar.roshd.ir» یا نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۴۸۷۴ - ۱۵۸۷۵ ارسال کنند.

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

